UiT

NORGES
ARKTISKE
UNIVERSITET

Arkeologiske undersøkelser av Kalvik krigsfangeleir

2017

Institutt for arkeologi, historie religionsvitenskap og teologi

Ingar Figenschau og Johan E. Arntzen

UNIVERSITETET I TROMSØ

Forsidefoto: Kalvik krigsfangeleir i drift i 1944 (øverst, foto: Johannes Martin Hennig) og før utgraving i 2017 (nederst, foto: Ruth Tove Trang).

Forord

Publiseringen av den følgende rapporten markerer slutten på et utfordrende og interessant prosjekt. Okkupasjonsmaktens krigsfangeleirer i Norge er viktige og kontroversielle kulturminner med et uforløst potensial. De eksisterende historiske narrativene gir et unyansert og lite detaljert bilde av denne nære delen av vår historie og vi håper vårt arkeologiske blikk kan være med på å endre på dette.

Vi ønsker å rette en takk til Martinus Hauglid, Ruth Tove Trang og Geir Davidsen hos Nordland fylkeskommune samt til Ellen Mauritzen og Noelle Dahl-Poppe hos Riksantikvaren for et godt samarbeid både før, under og etter det arkeologiske feltarbeidet i Kalvik. Vi ønsker også å rette en ekstra takk til førstnevnte samt Mikael Stokke, Narviksenteret, Eva-Ditte Donat og Ida Beate Otterlei, Nordlandsmueet og Eva Winther, Saltenposten, samt Arne Håkon Thomassen for deling av dokumentasjonsmateriale, historiske detaljer og generelle tips. Ole Henrik Fagerbakk, som gjorde en tid- og energikrevende innsats med fjerning og bortkjøring av vegetasjon innenfor utgravningsområdet, fortjener takk. Stefan Furnes og Paul Pritchard fra Nordnorsk metallsøkerklubb gjorde en god og svært effektiv jobb uten noen form for kompensasjon, det fortjener de all mulig takk for. En stor takk rettes også til Morten Hansen med familie for villig deling av informasjon og utlån av kunstobjekter produsert av fangene i Kalvik. Takk også til Tom André Edvardsen og Ingunn Einbu for bidrag som feltarkeologer under to dager av feltarbeidet. Dessuten en stor takk til Bjørnar Olsen for initiativtaking, oppfølging og deltagelse i planleggingen av prosjektet, som neppe hadde blitt realisert uten hans bidrag. Sist men ikke minst vil vi takke Stein Farstadvoll og Anton Murashkin for en uvurderlig innsats under utgravningen. Førstnevnte assisterte også med de jordkjemiske analysene samt bidro med funndokumentasjon.

Med mindre annet er angitt er det de undertegnede som har produsert figurene og tatt fotografiene. Ansvaret for feil, mangler og unøyaktigheter hviler også fullt og helt på de samme undertegnede.

Johan E. Arntzen og Ingar Figenschau

Tromsø, april 2019

Sammendrag

De arkeologiske undersøkelsene av Kalvik krigsfangeleir ble gjennomført med finansiering fra Statens Vegvesen, Nordland fylkeskommune og Riksantikvaren med bakgrunn i utbedring av E6 i Sørfold kommune, Nordland fylke. Undersøkelsen, som ble gjennomført av AHR ved UiT, Norges arktiske universitet, foregikk høsten 2017. Feltarbeidet inkluderte arkeologisk utgraving, detaljert dokumentasjon av synlige kulturminner, systematisk metallsøk samt prøvetaking for jordkjemiske analyser. Som en del av arbeidet har også skriftlige kilder samt kart- og fotomateriale blitt gjennomgått. Resultatene detaljerer kunnskapen om Kalvik fangeleir på flere områder med særlig vekt på fangenes dagligliv i fangeleiren. Både jordkjemi og arkeologiske resultater indikerer at leiren har vært inndelt i en forlegningsdel og en produksjonsdel. Funnmaterialet viser ulike typer produksjonsaktivitet både av privat karakter og av en type som har vært initiert av tyskerne. Dokumentasjonsmaterialet avdekker også flere ukjente detaljer ved leirens intrikate oppbygging og dens logistiske løsninger.

Innhold

FORORD ..... **II**

SAMMENDRAG ..... **III**

LISTE OVER FIGURER ..... **VI**

LISTE OVER TABELLER ..... **IX**

1 INNLEDNING **1**

1.1 BAKGRUNNEN FOR UNDERSØKELSENE 1

1.2 RUSSISK DELTAGELSE SAMT TILKNYTNING TIL RIKSANTIVARENS NORSK-RUSSISKE MILJØVERNSAMARBEID 2

1.3 GJENNOMFØRING 3

1.3.1 Forløp og personale *3*

1.3.2 Besøk og formidling *4*

1.3.3 Økonomi *5*

1.4 BELIGGENHET OG TOPOGRAFI 5

1.5 STRATEGI, MÅLSETTING OG PRIORITERINGER 6

1.5.1 Strategi *7*

1.5.2 Overflatekartlegging *8*

1.5.3 Dokumentasjon *9*

1.5.3.1 Fotografi 9

1.5.3.2 Digital dokumentasjon 9

1.5.3.3 3D-dokumentasjon 10

1.5.3.4 Arkivering av dokumentasjonsmateriale 11

1.5.4 Utgravning *11*

1.5.4.1 Omfang 11

1.5.4.2 Gravemetoder 11

1.6 FUNNBEHANDLING 12

1.6.1 Katalogisering *12*

1.6.2 Konservering og magasinering *12*

2 HISTORISK KILDEMATERIALE **14**

2.1 TYSK PLANKART FRA 1943 14

2.1.1 Fangeleiren *14*

2.1.2 Kaianlegget *15*

2.1.3 Tysk forlegning *17*

2.1.4 Avvik og endringer *17*

2.2 JOHANNES MARTIN HENNIGS DAGBOK 19

2.2.1 Hennig i Kalvik *21*

2.2.2 Fangene i Kalvik *25*

2.2.3 Forholdet til lokalbefolkningen ... *26*
2.2.4 Tilbaketrekningen ... *27*
2.3 HENNIGS FOTOMATERIALE ... 28
2.3.1 Bildemotiver ... *28*
2.3.2 Bilder fra Kalvik ... *29*
2.3.2.1 Kaianlegget ... 30
2.3.2.2 Den tyske forlegningen ... 30
2.3.2.3 Fangeleiren ... 32
2.4 FANGEKORT FRA KALVIK ... 34
2.4.1 Oppsummering ... *44*
3 RESULTATER ... 46
3.1 BRAKKEFUNDAMENT 501 ... 47
3.1.1 Undersøkelse ... *47*
3.1.2 Resultater ... *48*
3.1.3 Konstruksjonsspor og spor etter aktivitet ... *49*
3.1.4 Tilhørende strukturer ... *49*
3.1.5 Funnmateriale ... *50*
3.1.5.1 Detektorfunn ... 50
3.1.6 Tolkning ... *51*
3.2 BRAKKEFUNDAMENT 504 ... 51
3.2.1 Undersøkelse ... *52*
3.2.2 Resultater ... *53*
3.2.2.1 Konstruksjonsspor ... 53
3.2.2.2 Spor etter aktiviteter ... 54
3.2.2.3 Funnmateriale ... 55
3.2.3 Tolkning ... *56*
3.3 BRAKKEFUNDAMENT 513 ... 58
3.3.1 Undersøkelse ... *58*
3.3.2 Resultater ... *59*
3.3.2.1 Konstruksjonsspor ... 59
3.3.2.2 Spor etter aktiviteter ... 60
3.3.3 Tolkning ... *62*
3.4 BRAKKEFUNDAMENT 514 ... 63
3.4.1 Undersøkelse ... *64*
3.4.1.1 Resultater ... 64
3.4.1.2 Konstruksjonsspor ... 65
3.4.2 Spor etter aktiviteter ... *66*
3.4.3 Funnmateriale ... *66*
3.4.4 Tolkning ... *70*
3.5 BRAKKEFUNDAMENT 515 ... 71
3.5.1 Undersøkelse ... *72*

3.5.2 Resultater ... *72*
3.5.3 Konstruksjonsspor ... *73*
3.5.4 Spor etter aktivitet ... *74*
3.5.5 Tilhørende strukturer ... *74*
3.5.6 Funnmateriale ... *74*
3.5.7 Tolkning ... *76*
3.6 TØRRMUR 1984 ... 77
3.6.1 Undersøkelsen ... *78*
3.6.2 Resultater ... *78*
3.6.2.1 Konstruksjonsspor ... 79
3.6.3 Funnmateriale ... *79*
3.6.4 Tolkning ... *81*
3.7 LATRINE 1896 ... 83
3.7.1 Undersøkelse ... *83*
3.7.2 Resultater ... *84*
3.7.3 Konstruksjonsspor ... *85*
3.7.4 Spor etter aktivitet ... *86*
3.7.5 Tilhørende struktur ... *87*
3.7.6 Funnmateriale ... *87*
3.7.7 Tolkning ... *88*
3.8 MØDDING 1825 ... 89
3.8.1 Undersøkelsen ... *90*
3.8.2 Resultater ... *90*
3.8.3 Funnmateriale ... *90*
3.8.3.1 Lag 1 (ID 1864) ... 90
3.8.3.2 Lag 2 (ID 1879) ... 91
3.8.3.3 Lag 3 (ID 1889) ... 94
3.8.4 Tolkning ... *95*
3.9 MØDDING 2080 ... 97
3.9.1 Undersøkelsen ... *97*
3.9.2 Resultater ... *98*
3.9.3 Funnmateriale ... *98*
3.9.3.1 Lag 1 (ID 2099) ... 98
3.9.3.2 Lag 2 (ID 2116) ... 100
3.9.4 Tolkning ... *104*
3.10 BEKKEKANAL 200200 ... 106
3.10.1 Undersøkelse ... *107*
3.10.2 Resultater ... *107*
3.10.3 Funnmateriale ... *108*
3.10.4 Tolkning ... *109*
3.11 BRØNN 2160 ... 110
3.11.1 Undersøkelse ... *110*

3.11.2 Resultater ... *112*
3.11.3 Funnmateriale ... *112*
3.11.4 Tolkning ... *112*
3.12 RESTER ETTER SPISEBRAKKE ... 113
3.12.1 Undersøkelse ... *114*
3.12.2 Beskrivelse ... *114*
3.12.3 Tolkning ... *116*
3.13 AMMUNISJONSLAGER 200223 ... 116
3.13.1 Undersøkelse ... *116*
3.13.2 Beskrivelse ... *117*
3.13.3 Funnmateriale ... *118*
3.13.4 Tolkning ... *118*
3.14 MASKINGEVÆRSTILLING 7000 ... 118
3.15 DETEKTORFUNN ... 119
3.15.1 Resultater ... *120*
3.15.2 Funnmaterialet ... *121*
3.15.2.1 Bekledning og personlig utstyr ... 121
3.15.2.2 Konstruksjon ... 123
3.15.2.3 Mat ... 124
3.15.2.4 Produksjon ... 124
3.15.2.5 Annet ... 125
3.15.3 Tolkning ... *127*
3.16 FANGEKUNST FRA KALVIK ... 129
3.16.1 Gjenstandene ... *130*
3.16.1.1 Gjenstand 1 - Askebeger ... 130
3.16.1.2 Gjenstand 2 - Sigarettdispenser ... 131
3.16.1.3 Gjenstand 3 - Treboks ... 131
3.16.2 Fangekunsten og fangeleiren ... *133*
4 JORDKJEMISKE ANALYSER ... 134
4.1 PRØVEBEHANDLING OG ANALYSEMETODER ... 134
4.2 PRØVETAKING OG STRATEGI ... 134
4.2.1 pH ... *135*
4.2.2 Inorganisk, organisk og totalt fosfatinnhold ... *135*
4.2.3 Magnetisk susceptibilitet ... *136*
4.2.4 Glødetap (%LOI) ... *136*
4.2.5 pXRF ... *136*
4.3 ROMLIG ANALYSE OG STATISTISK DATABEHANDLING ... 137
4.4 RESULTATER ... 137
4.4.1 Prøvekvalitet, jordart og pH-verdier ... *137*
4.4.2 Inorganisk fosfat (CitP) ... *138*
4.4.3 Totalt- og organisk fosfatinnhold (Ptot og Porg) ... *139*

4.4.4 Magnetisk susceptibilitet 139
4.4.5 Glødetap (%LOI) 141
4.4.6 pXRF 141
4.4.6.1 Tungmetaller 142
4.4.6.2 Øvrige kategorier og sammenligning med laboratorieanalyser 145
4.5 DISKUSJON OG OPPSUMMERING 146

5 OPPSUMMERING 149

5.1 FUNNTETTHET OG REPRESENTATIVITET 149
5.2 FUNNTYPER, STRUKTURER OG ULIKE AKTIVITETER I FANGELEIREN 149
5.3 ULIKE FUNKSJONER FOR NORD- OG SØRLEIREN 150
5.4 PRODUKSJONENS KARAKTER 151
5.5 KOSTHOLD, AVFALLSHÅNDTERING OG KRONOLOGI 151
5.6 VURDERING AV UNDERSØKELSENE 152
5.6.1 Avsluttende kommentarer 154

6 LITTERATUR 156

7 APPENDIKS 1: TABELLER OG LISTER 159

8 APPENDIKS 2: NOTAT OM KALVIK FRA MIKAEL STOKKE 166

9 APPENDIKS 3: FUNNKATALOG 173

Liste over figurer

Figur 1. Deltagere på utgravningen 2
Figur 2. Faksimile fra Saltenpostens oppslag den 23.09.2017. 4
Figur 3. Skråfoto av undersøkelsesområdet tatt ved ca. 80 meters høyde mot øst. 5
Figur 4. Regional og lokal plassering for Kalvik fangeleir. 6
Figur 5. Hillshademodell generert fra dronefoto. 9
Figur 6. Oversikt over arkeologisk tolkede strukturer, jordkjemiske prøver og utgravde områder. 10
Figur 7. Det tyske plankartet fra 1943. Foto: Mikael Stokke 14
Figur 8. Digitalisert versjon av det tyske plankartet. Den topografiske grunnlagsdataen er av moderne dato. 16
Figur 9. Spisebrakken ble oppført under Hennigs opphold i Kalvik. 18
Figur 10. Den østlige vaktbrakken (venstre) og tankanlegg under bygging i Kalvik 19
Figur 11. Johannes Martin Hennig (til høyre). Ukjent sted og fotograf. 20
Figur 12. "Drei frauen in der kirche" av Wilhelm Leibl. 23
Figur 13. Karl Klang, kokken fra Bergedorf, Hamburg, fotografert i Kalvik (189). 28
Figur 14. Oversiktskart med posisjon og retning for Hennigs fotomateriale fra Kalvik innmerket 29
Figur 15. Kaianlegget i Kalvik (253). 30
Figur 16. Deler av den tyske forlegningen 31
Figur 17. Kalvik fangeleir (032). Bildet er antageligvis tatt i juni 1944. 32
Figur 18. OT-arbeidere fisker fra kaia i Kalvik (236) 33
Figur 19. Fangekort for Alexei Titov. 34
Figur 20. Fangekort for Wasilij Terjochin. 35
Figur 21. Fangekort for Danil Petrovich Efimov. 36
Figur 22. (forrige side) Fangekort for Ivan Gusev. 38
Figur 23. Fangekort for Ivan Kostinikov. 38
Figur 24 Fangekort for Ivan Junin. 38
Figur 25. Fangekort for Josif Sobkalov. 40
Figur 26. Fangekort for Mikhail Shitkovsky. 40
Figur 27. Fangekort for Michail Domratschew. 41
Figur 28. Fangekort for Nikolai Semichasnov. 42
Figur 29. Fangekort for Petr Jakovets. 42
Figur 30. Fangekort for Sergei Burkow. 43
Figur 31. Fangekort for Sergei Belozuseg. 44
Figur 32. Fangekort for Timofej Klimenko. 45
Figur 33. Oversikt over arkeologiske strukturer med typeangivelse og ID-nummer. 46
Figur 34. A501 er brakke nummer fire fra venstre i fremste rekke. 47
Figur 35. Funnspredning for utgravd sjakt (rød linje) innenfor A501 inkludert metalldetektorfunn 48
Figur 36. Nordlig del av fangeleiren. 49
Figur 37. Fangebrikke med fangenummer 105827, Stalag II B (F8014). 50

Figur 38. A504 ses midt i bildet hvor det står flere fanger like ved en stolpe 52
Figur 39. A504 ferdig utgravd. Grøften i øst er tydelig. 53
Figur 40. Funndistribusjon for A504 inkludert funn fra metallsøk. 54
Figur 41. Til venstre: sterkt korrodert nøkkel. Til høyre: piggisolator. 55
Figur 42. Biter av glasert fajanse fra fat. 56
Figur 43. Fransk knapp, Infanterie Coloniale, fra marinen. 57
Figur 44. A513 ved starten av utgravingen. Lengdesjakten er satt ut. 58
Figur 45. Distribusjonen av vindusglass, spiker og nagler for A513 59
Figur 46. Distribusjonen til typegjenstander innenfor A513. 60
Figur 47. Fargegradert høydemodell av de to avfallsgropene etter endt utgraving. 61
Figur 48. Fordeling av gjenstandsfunn fra avfallsgropene 1442 og 1455 fordelt på hovedkategorier (prosent) 61
Figur 49. Konsentrasjon av lærproduksjonsavfall (A1527) i plan. 62
Figur 50. Et utvalg læravklipp med skjære- og sømspor fra A1527 (F1544). 63
Figur 51. Ortofoto over den sørlige delen av leiren ved endt ugraving. 64
Figur 52. Funnspredning for sjakta innenfor A514 inkludert detektorfunn. 65
Figur 53. Takpapp/tjærepapp (F2031) funnet innenfor A514. 67
Figur 54. Fragment av støpsel i porselen (F2034) 67
Figur 55. Til venstre: Sekskantet skonagle med splittet innfeste og bredt hode. Til høyre: Smal skonagle 68
Figur 56. Utvalg av knapper fra A514. 69
Figur 57. Til venstre ses A513, til høyre er A515. Bildet er tatt mot sør. 71
Figur 58. Oversikt over fangeleiren fra 1943. A515 ses i bakgrunnen (ID-nummer er markert i rødt) 72
Figur 59. A515 med toppen av dreneringen godt synlig til høyre i bildet. Utsnitt fra 3D-modell. 73
Figur 60. Funndistribusjon innenfor A515. 74
Figur 61. Avklipp i aluminium (F1723) med tydelige kuttflater og innrissede tall. 75
Figur 62. Deler av en treplugg/-krok (F1818). 76
Figur 63. Like til høyre for vakttårnet skimtes A1984 med tilhørende trapp og brakke. 77
Figur 64. Den nordlige enden av A1984 sett mot sør. 78
Figur 65. A1984 sett mot øst (øverst og i fulgeperspektiv (utsnitt fra 3D-modell). 79
Figur 66. Sko til mulldyr (F2141). 80
Figur 67. Avklipp av en mulig fangebrikke. I det nedre, høyre hjørnet er det slått inn «88» (F1989). 81
Figur 68: Latrinen lå helt i ytterkant av fangeleiren, tett opptil vakttårnet. Her ses baksiden av latrinen 83
Figur 69. Ortofoto av latrineområdet i leirens nordvestlige hjørne ved endt ugravning. 84
Figur 70. Funndistribusjon for sjakt gjennom latrinen (A1896). Metalldetektorfunn er inkludert. 85
Figur 72. Glassbit fra latrinen. 87
Figur 72. Skonagle (F1946). 88
Figur 73. Toppen av lag 1, 1864, på møddingen A1825. 89
Figur 74. Funn fra lag 1, 1864, A1825. 91
Figur 75. Toppen av lag 2, 1879. Hermetikkbokser er i flertall i møddingen. 93
Figur 76. Deler av funnene fra lag 2 (1879). Kammen ligger ennå «in-situ» på hermetikken. 93
Figur 77. Funn fra lag 3 (1889) i A1825. 94
Figur 78. Prosentvis fordeling mellom hovedkategorier fordelt på de tre mekaniske gravelagene i mødding 1825. 95

Figur 79. A2080 etter første rens. Toppen av lag 1 fremstår med en klar avgrensning av selve nedgravingen. 97
Figur 80. Funn fra lag 1 (2099) i mødding 2080. 99
Figur 81. Funn fra lag 2 i mødding 2080 (2116) 101
Figur 82. Funn fra lag 2 i mødding 2080 (2116) 102
Figur 83. Svært mange hermetikkbokser av denne typen dukket opp også i lag 2 (2116). 102
Figur 84. Bein fra mødding A2085. 103
Figur 86. Til høyre, to tenner fra A2085 og til venstre en bit av aluminiumsfolie. 103
Figur 86. Bekkekanalen kan følges gjennom hele fangeleiren. 106
Figur 87. Dokumentasjon av kanalen med lengde- og breddeprofiler. 107
Figur 88. Aluminiumsstang fra bekkekanalen. 108
Figur 89. Funndistribusjon fra graverute i kanal A200200. 109
Figur 90. Deler av trerenne og kassekonstruksjon. Bildet er tatt mot øst. 111
Figur 91. Brønnkassen med trerenne sett mot SSØ. 111
Figur 94. F2174. Ukjent gjenstand fra A2160. 112
Figur 94. Restene etter grunnmuren til spisebrakken i Kalvik. 113
Figur 94. Spisebrakken slik den så ut ved ferdigstilling i 1944. 114
Figur 97. Skilt fra suppekjele i Kalvik.. 114
Figur 98. Fotogrammetri av suppekjele. 115
Figur 99. Plantegning av ammunisjonslageret. 116
Figur 98. Inngangen til ammunisjonslageret. 117
Figur 99. Kart over maskingeværstiling (7000) og ammunisjonslager. Høydekonturene er per meter. 118
Figur 102. Maskingeværstillingen fotografert av Hennig i 1943 (fotonr. 222). Bildet er tatt mot vest. 119
Figur 101. Oversikt over detektorfunn innenfor fangeleirens gjerder. 120
Figur 102. Knivbeslag (F8023) fra 501 til høyre. To deler av en kam (F5033) funnet i 504 til venstre. 121
Figur 103. Knapper fra A514, F8035. 122
Figur 106. Strømkabel fra Kalvik (F5051), funnet i A1965. 123
Figur 106. «B»-hermetikk i aluminium (F8030). 124
Figur 106. Bearbeidet materiale i aluminiumslegering. 125
Figur 107. Riganol tannpasta til venstre. Bunn av drikkekar i aluminium 126
Figur 108. Til venstre: Fangebrikke (F5007) i kopperlegering. 126
Figur 109. Til venstre fangebrikke F5021. Til høyre F8014. 127
Figur 110. Askebeger (gjenstand 1). 130
Figur 111. Sigarettdispenser (gjenstand 2) fra to ulike vinkler. 131
Figur 113. Front og bakside på treboksen (gjenstand 3). Rester etter håndtak eller lignende kan ses i front. 131
Figur 113: Overside av treboks med dekorert beslag. 132
Figur 114. Innslått mønster med store likhetstrekk med fangekunst gitt til familien Mikalsen.. 133
Figur 116. Histogram over resultater for inorganisk fosfat (CitP). 138
Figur 116. Interpolasjon av resultater for inorganisk fosfat (CitP). 138
Figur 119. Histogram over resultater for Ptot. 139
Figur 119. Interpolasjon over resultater for Ptot. 139
Figur 119. Histogram over MS-resultater. 140

Figur 120. Histogram over MS550-resultater. *140*
Figur 121. Interpolasjonskart over MS (øverst) og MS550-resultater. *140*
Figur 124. Histogram over resultater for glødetap (%LOI). *141*
Figur 124. Interpolasjonskart over resultater for glødetap (%LOI). *141*
Figur 124. Interpolasjon av målinger for Cr (krom). *142*
Figur 125. Interpolasjon av målinger for As (arsenikk). *142*
Figur 128. Interpolasjons av målinger for Cu (kobber). *143*
Figur 127. Interpolasjon av målinger for Ni (nikkel). *143*
Figur 128. Interpolasjon over Pb-resultater (bly). *144*
Figur 129. Interpolasjon av målinger for V (vanadium). *144*
Figur 130. Interpolasjon over Sr-resultater (strontium). *145*
Figur 131. Interpolasjon av XRF-målinger for P (fosfor). *145*
Figur 133. Interpolasjon av resultater for Fe (jern). *146*
Figur 134. Sammenligning av sitronsyreløselig fosfatnivå (CitP) og fosfor målt med XRF (XRFP). *146*

Liste over tabeller

Tabell 1. Oversikt over sekkekategorier med typer av gjenstander. *13*
Tabell 2. Gjenstandsfunn fra A515. ..... *75*
Tabell 3. Oversikt over funn fra latrinen (A1896). *86*
Tabell 4. Oversikt over funn fra lag 1 (1864) i møding 1825. ..... *90*
Tabell 5. Oversikt over funn fra lag 2 (1879) i møding 1825. ..... *92*
Tabell 6. Oversikt over funn fra lag 3 (1889) fra møding 1825. ..... *94*
Tabell 7. Oversikt over funn fra lag 1 (2099) i møding 2080. ..... *98*
Tabell 8. Oversikt over funn fra lag 2 (2116) i møding 2080. ..... *100*
Tabell 9. Tabell over resultater fra vertikal prøveserie tatt innenfor gulvarealet til brakkefundament 513. ..... *137*
Tabell 10. Liste over Johannes Martin Hennigs fotomateriale fra Kalvik. *159*

1 Innledning

Den følgende rapporten presenterer resultatene fra den arkeologiske undersøkelsen av Kalvik fangeleir gjennomført i 2017 av Institutt for arkeologi, historie, religionsvitenskap og teologi, UiT Norges arktiske universitet (heretter AHR), på oppdrag fra Nordland fylkeskommune og Riksantikvaren. Teksten er delt opp i fem hoveddeler hvor innledningen tar for seg bakgrunn, beliggenhet, forløp samt metodikk. Del to tar for seg historisk kildemateriale med hovedvekt på Johannes Martin Hennigs dagbok og fotoarkiv. Del tre presenterer resultatene fra den arkeologiske undersøkelsen inkludert overflatedokumentasjon og metallsøking. Oppbyggingen er gjort etter strukturnummer hvor de utvalgte undersøkelsesobjektene presenteres for seg med fokus på gjennomføring av utgraving, resultater og tolkning. Del fire tar for seg de jordkjemiske undersøkelsene inkludert en diskusjon av metodene, mens del fem gir en oppsummering av resultatene samt en vurdering av potensialet til den typen undersøkelse som ble gjennomført i Kalvik.

Da det er planlagt at rapporten skal oversettes til russisk samt at de undertegnede vil omarbeide deler av resultatene til publisering på engelsk er samtlige figurer og tabeller gjengitt med engelsk tegnforklaring. Vi har også valgt å oversette figurtekstene til engelsk slik at hver figur (og tabell) har dobbel figurtekst. Der hvor ikke annet er angitt er fotografier og figurer utarbeidet av de undertegnede og må ikke gjengis uten tillatelse.

1.1 Bakgrunnen for undersøkelsene

I forbindelse planarbeidet for nye E6 Megården – Mørsvikbotn i Sørfold kommune framkom det at tre krigsminner fra 2. verdenskrig ville berøres direkte (Edvardsen 2016). Det dreier seg om Megården og Kalvik fangeleir, samt en sovjetisk innskripsjon ved Berrflåget. Alle kulturminnene er knyttet til den tyske okkupasjonsmaktens bygging av Polarjernbanen mellom Fauske og Drag, som pågikk ved hjelp av slavearbeidskraft 1943 – 1945. Om Kalvik fangeleir uttalte Nordland fylkeskommune at krigsminnet er «av nasjonal interesse og internasjonal verdi»[1]. Leiren er bevart i den grad at flere strukturer og brakkefundamenter fortsatt er synlige i terrenget, og det foreligger i tillegg relativt omfattende fotodokumentasjon samt skriftlige kilder omtalende Kalvik. Restene av krigsfangeleiren ligger i direkte konflikt med planlagt endring av tunellinnslag/vei ved nordenden av Kalviktunnelen samt etablering av riggområde i forbindelse med arbeidet.

Nordland fylkeskommune og Statens vegvesen gjennomførte flere møter og gjorde befaring på stedet for å finne en akseptabel løsning for ivaretakelse av den kulturhistoriske verdien til de berørte krigsmin-

nene. Fylkeskommunen gikk i sin høringsuttalelse inn for å akseptere tiltaket med vilkår om at «Fangeleiren i Kalvika dokumenteres gjennom arkeologiske metoder og historiske kilder. Statens vegvesen dekker kostnadene innenfor avtalt ramme.»[1]

I et møte mellom fylkeskommunen og vegvesenet ble det fra førstnevnte mer spesifikt foreslått at fangeleiren skulle dokumenteres gjennom overflateregistrering, innmåling, metalldetektor, avdekking av strukturer i jordlag, historiske studier av ulike kilder samt andre relevante undersøkelser. Denne løsningen ble vurdert som god av vegvesenet som også aksepterte å dekke 500 000,- i utgifter til en slik undersøkelse. I tillegg kommer et tilskudd på 100 000,- fra fylkeskommunen[2].

Nordland fylkeskommune, ved Martinus Hauglid, kontaktet så Bjørnar Olsen ved AHR (daværende IAS), UiT, med forespørsel om instituttet kunne påta seg den praktiske og faglige gjennomføringen av en arkeologisk undersøkelse. Det ble deretter gjennomført ei fellesbebefaring den 10.11.2016 hvor Martinus Hauglid og Ruth Tove Trang fra fylkeskommunen samt Bjørnar Olsen, Ingar Figenschau og Johan E. Arntzen fra AHR deltok.

1.2 Russisk deltagelse samt tilknytning til Riksantivarens norsk-russiske miljøvernsamarbeid

De arkeologiske undersøkelsene i Kalvik er tilknyttet Riksantikvarens krigsminneprosjekt «*Jernbanebygging i Nordland under andre verdenskrig. Sovjetiske krigsfangers fangenskap og tvangsarbeid*», som omhandler kartlegging, dokumentasjon, tilrettelegging, merking, synliggjøring og formidling av utvalgte fangeleirer langs Nordlandsbanen. Prosjektet er knyttet til det norsk-russiske miljøvernsamarbeidet som strekker seg tilbake til 1990-tallet[3], og er et tett samarbeid med Nordland fylkeskommune, Narviksenteret og russiske partnere. En av arbeidspakkene under prosjektet er «*Dokumentasjon og kunnskapsinnhenting gjennom arkeologiske undersøkelser*». Utgravningen i Kalvik var en viktig del av Riksantikvarens

Figur 1. Deltagere på utgravningen (fra venstre): Ingar Figenschau, Anton Murashkin, Stein Farstadvoll og Johan E. Arntzen. Foto: Ingunn Einbu

Figure 1. Excavation personell (from left): Ingar Figenschau, Anton Murashkin, Stein Farstadvoll and Johan E. Arntzen. Photo: Ingunn Einbu

[1] Høringsuttalelse fra Nordland fylkeskommune til Statens vegvesen, datert den 21.09.2016

[2] Møtereferat fra møte mellom Statens vegvesen og Nordland fylkeskommune, datert den 09.09.2016

[3] http://www.riksantikvaren.no/Tema/Internasjonalt-samarbeid/Russland (besøkt den 15.03.2017)

prosjekt i 2017, og resultatene fra undersøkelsene vil brukes som utgangspunkt for øvrige case studies og videre arkeologiske feltarbeid ved andre leirer i fremtiden. Gjennom RAs prosjekt ble arkeolog Anton Murashkin, ansatt ved St. Petersburg State University, invitert med som deltager på feltarbeidet i Kalvik.

1.3 Gjennomføring

Etter befaringen i 2016 ble det besluttet at AHR ved Johan E. Arntzen og Ingar Figenschau som prosjektledere ville påta seg ansvaret for den arkeologiske undersøkelsen av Kalvik fangeleir. Arbeidet startet med at en prosjektplan ble utarbeidet (Arntzen og Figenschau 2017). Denne ble godkjent av Nordland fylkeskommune i mars 2017 mens en endelig kontrakt for gjennomføringen var på plass i mai.

1.3.1 Forløp og personale

Ved befaringen i 2016 ble det påvist at mange strukturer fortsatt både var synlige og bevarte og flere av de rydda flatene til fangebrakker kunne påvises på flyfoto samt på et topunkts LIDAR[4]-datasett. Dette datamaterialet var imidlertid i for lav oppløsning til å kunne nyttiggjøres som primærdokumentasjon, og det ble derfor tatt høyde for at en ny overflatedokumentasjon av fangeleiren skulle gjøres før vegetasjonen kom opp i mai.

Vegetasjonsdekket innenfor fangeleirområdet bestod av en hel del små til mellomstore bjørke- og grantrær som måtte ryddes vekk før dokumentasjon og utgraving. Fylkeskommunen satt oss i kontakt med Ole Henrik Fagerbakk, pensjonist og lokalhistorisk interessert, og han gjennomførte skogryddinga mot betaling over en nidagersperiode i april 2017. Undersøkelsesområdet ble så dokumentert med drone den 4. mai av de undertegnede med assistanse fra Martinus Hauglid og Ruth Tove Trang fra Nordland fylkeskommune. Det arkeologiske feltarbeidet pågikk over en treukersperiode mellom den 18.09 til og med den 06.10.2017. Deltagere var de undertegnede, Stein Farstadvoll (stipendiat ved AHR) og Anton Murashkin (arkeolog ved St. Petersburg State University). I tillegg deltok Ingunn Einbu (BA i arkeologi) og Tom Edvardsen (arkeolog hos Statens Vegvesen) to dager av egeninteresse. Forlegning var ved Strømhaug Camping i Straumen hvor vi leide to hytter hele perioden. Lørdag den 30.09.2017 ble det gjennomført en systematisk metallsøking av området etter avtale med Nordnorsk Metallsøkerklubb. Denne jobben ble gjort av Stefan Furnes og Paul Pritchard, begge erfarne metallsøkerentusiaster, uten noen form for økonomisk kompensasjon. Etterarbeid og rapportskriving har blitt gjort av de undertegnede i perioden fra endt utgraving til august 2018. Stein Farstadvoll har i tillegg bidratt med et ukesverk til funndokumentasjon og laboratoriearbeid.

[4] Light Detection And Ranging

1.3.2 Besøk og formidling

Feltarbeidet i Kalvik resulterte i flere medieoppslag. Den 23.09 publiserte Saltenposten et intervju under overskriften «Første utgraving av krigsminne» (Figur 2). Den 27.10 ble feltarbeidet besøkt av representanter fra det norsk-russiske miljøvernsamarbeidet inkludert Nordland fylkeskommune og Likhatsjev-instituttet i Moskva. Den 03.10 ble det arrangert omvisning for to skoleklasser fra Straumen skole, til sammen 46 elever og lærere. Elevene ble vist rundt på utgravningsområdet og fikk demonstrert noen av de arkeologiske dokumentasjonsmetodene som var i bruk. Saltenposten var også tilstede denne dagen og fulgte opp det første oppslaget sitt med en større reportasje den 04.10 hvor samtlige deltagere ble intervjuet under overskriften «Mange funn i fangeleir». NRK Nordland besøkte utgravingen i timene før lunsj den 04.10 sammen med representanter fra Nordland fylkeskommune. Dette resulterte i en radioreportasje sendt den 05.10 («Arkeologisk utgraving av fangeleir» i NRK P1 Nordland: Distriktsprogram) samt et TV-innslag sendt både lokalt (NRK1: Distriktsnyheter Nordland) samt nasjonalt (NRK1: Dagsrevyen 21, Norge i dag). NRK produserte også en fyldig nettartikkel som ble publisert den 07.10 («Kartlegger fangeleiren ned til centimeteren, før området asfalteres vekk», nrk.no). Vi ble i tillegg besøkt av enkelte lokale interesserte gjennom utgravningsperioden, men opplevde generelt mindre oppmerksomhet fra publikum enn vi hadde forventet med tanke på beliggenheten rett ved E6.

Skal utrede løsning for Straumen barnehage

Gla'Bakern AS får ettergitt lån

Ny gratis nettavis

Basar i Tørfjorden

Får fradele tomt

Første utgravning av krigsminne

I tre uker skal arkeologer registrere funn i restene av krigsfangeleiren i Kalvik i Sørfold. Det er det første prosjektet i sitt slag i Nordland.

Norsk-russisk samarbeid

– Innbyggerne vil ikke merke noe

Nei til vikarstopp

Sigdal har kjøkken for alle

Figur 2. Faksimile fra Saltenpostens oppslag den 23.09.2017.
Figure 2. Clipping from the local newspaper "Saltenposten" published the 23.09.17. The title translates to "The first excavation of a prison camp".

1.3.3 Økonomi

Vederlaget for oppdraget ble avtalt til 600 000,- inklusive merverdiavgift hvor Statens vegvesen skulle stå for 500 000,-, mens Nordland fylkeskommune bidro med 100 000,-. Det ble i tillegg mottatt to ekstra tilskudd fra Riksantikvaren for dekning av utvidet elementanalyse av jordprøver samt dekning av reise- og oppholdskostnader for Anton Murashkin på totalt 100 000,-.

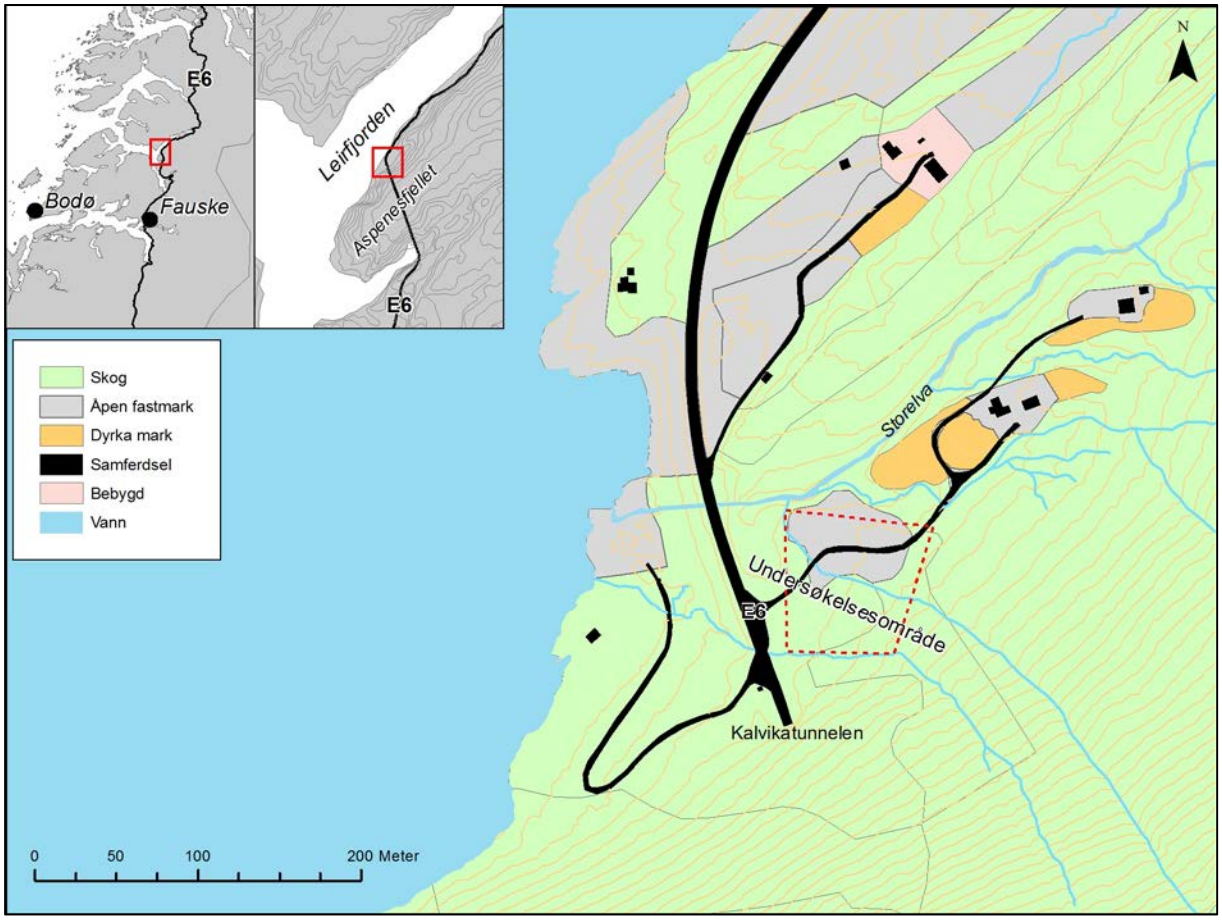
1.4 Beliggenhet og topografi

Figur 3. Skråfoto av undersøkelsesområdet tatt ved ca. 80 meters høyde mot øst.
Figure 3. Oblique aerial photo of the investigated area taken c. 80 meters a.s.l.

Kalvik fangeleir ligger i Ytter-Kalvika rett ved nordenden av Kalvikatunnelen i Sørfold kommune ved munningen av Leirfjorden (15°34'Ø, 17°30'N, se Figur 4). Området er ei lita avgrenset vik som deles i to av Storelvas kraftig eroderte elveløp. Elveløpet fremstår i dag som en liten V-formet elvedal, og ligger stedvis over 10 meter under bakkenivå. Området er generelt kupert hvor dagens bebyggelse, totalt fire bolighus med tilknyttede bygg, ligger på små flater nord og sør for elva. Sør for bebyggelsen stiger Aspenesfjellet til værs, mens en smal bergrygg skrår oppover mot Storhaugen i nordøst. Det renner flere mindre bekker mot nordvest, ned fra Aspenesfjellet, hvor en også krysser fangeleirområdet på skrå.

De marine avsetningene og flatene mot havet gir Ytter-Kalvika bedre havneforhold enn andre steder i umiddelbar nærhet. Vegetasjonen består i hovedsak av løvskog, tre små parseller med dyrka mark, samt noen partier med åpen fastmark på høydedragene. Berggrunnen i nærområdet er bygd opp av glimmerskifer og glimmergneis med marmorlag, mens løsmassedekket ned mot havet består av marin strandavsetning ispedd partier med åpne svaberg. Området der hvor fangeleiren har vært belagt ligger i overgangen mellom strandavsetning og forvitringsmateriale (tynt løsmassedekke)[5].

Figur 4. Regional og lokal plassering for Kalvik fangeleir. Arealtypen merket som "åpen fastmark" innenfor avgrensningen til undersøkelsesområdet tilsvarer det området av leiren som har blitt utplanert. Høydekotene har en ekvidistanse på fem meter. Kartgrunnlag: Statens kartverk.

Figure 4. Localisation of Kalvik prison camp within the local and regional area. The norwegian legend box designates land classification and translates as follows (from top to bottom): Forest, open firm ground, arable land, communications, developed and water. The investigated area is marked by a red dotted line («Undersøkelsesområde»).

1.5 Strategi, målsetting og prioriteringer

Den arkeologiske undersøkelsen som ble gjort i Kalvik skiller seg ut blant øvrige utgravningsprosjekter rettet mot krigsminner da prosjektet befinner seg i skjæringspunktet mellom forskning og kulturmin-

[5] Kilde: NGU.no (nedlastet den 20.11.2016)

neforvaltning. Oppdragsgiver var Nordland fylkeskommune, og begrunnelsen for den arkeologiske undersøkelsen har vært at leiren kom til å bli ødelagt av veiutbygging. Hovedparten av kostnadene er dekt av Statens vegvesen som tiltakshaver, og saksgangen er lignende den man ville forventet skulle dette dreid seg om fredede kulturminner fra forhistorisk tid. Forskjellen er at kulturminnet ikke er fredet og at det ikke eksisterer noen krav eller føringer fra kulturminnemyndighetene i forhold til gjennomføringsmåte eller dokumentasjonsstandard. Budsjettrammen for prosjektet ble satt uten noen detaljert faglig begrunnelse i forhold til frekvens eller kompleksitet av enkeltminner innenfor tiltaksområdet, til klar forskjell fra hvordan budsjettering i den lovpålagte forvaltningen ellers skjer.

De største utfordringene i planleggingen av Kalvikaprosjektet lå derfor i å først definere hvilket omfang av undersøkelser som ville være tilstrekkelig til å bevare kulturminnets verdi og kunnskapspotensiale for ettertiden, samtidig som dette måtte tilpasses et budsjett fastsatt uten forankring i kulturminnets størrelse eller kompleksitet.

1.5.1 Strategi

En arkeologisk tilnærming til krigsminner bringer inn kontekstuell informasjon som i liten grad dekkes av de historiske narrativene som dominerer innen norsk krigshistorie. Å bringe inn en arkeologisk innfallsvinkel med et materielt fokus avdekker andre beretninger og historier som i liten grad er formidlet i det store bildet. Samtidsarkeologiens styrke er nettopp gjennom den arkeologiske tilnærmingen, hvor de materielle sporene kan fremheve de uuttalte og «banale» dimensjonene fra vår krigshistorie, og gi en mer tinglig og menneskelig vektlegging av krigshistorien. Fokuset på kulturminner fra andre verdenskrig hos myndighetene har økt gradvis de senere årene, og i Riksantikvarens «Fredningsstrategi for kulturminneforvaltningen mot 2020» trekkes forsvars- og krigshistorie fram som det første av i alt 10 prioriterte tema (Riksantikvaren 2015). Nordland fylkeskommune har de siste årene igangsatt en systematisk registrering av krigsminner og deltar som nevnt over også innenfor det norsk-russiske miljøvernsamarbeidet hvor det pågår et eget prosjekt om jernbanebygging og sovjetiske krigsfangers fangenskap (se s. 2). Et stadig økende fokus på verdien til krigsminner i landskapet, inkludert de knyttet til okkupasjonsmaktens aktiviteter, er årsaken til at kulturminnevernet fant det både interessant og ønskelig at Kalvik krigsfangeleir skulle undersøkes arkeologisk, dette til tross for at kulturminnekategorien ikke har automatisk vern. I møte med Statens vegvesen presenterte Nordland fylkeskommune et ønske om at fangeleiren skulle dokumenteres gjennom: [6]

I. Overflateregistrering
II. Innmåling
III. Metalldetektor
IV. Avdekking av strukturer i jordlag

[6] Møtereferat fra møte mellom Statens vegvesen og Nordland fylkeskommune, datert den 09.09.2016

V. Historiske studier av ulike kilder
VI. Andre relevante undersøkelser

Ut over denne punktlisten, som også ble videreført i avtalen mellom UiT og Nordland fylkeskommune, ble det ikke fremmet krav til omfang av undersøkelsene eller til å etterleve noen form for dokumentasjonsstandard. Med bakgrunn i potensialet til de arkeologiske metodene ble det utformet to delvis overlappende hovedspørsmål som skulle belyses gjennom undersøkelsene i Kalvik:

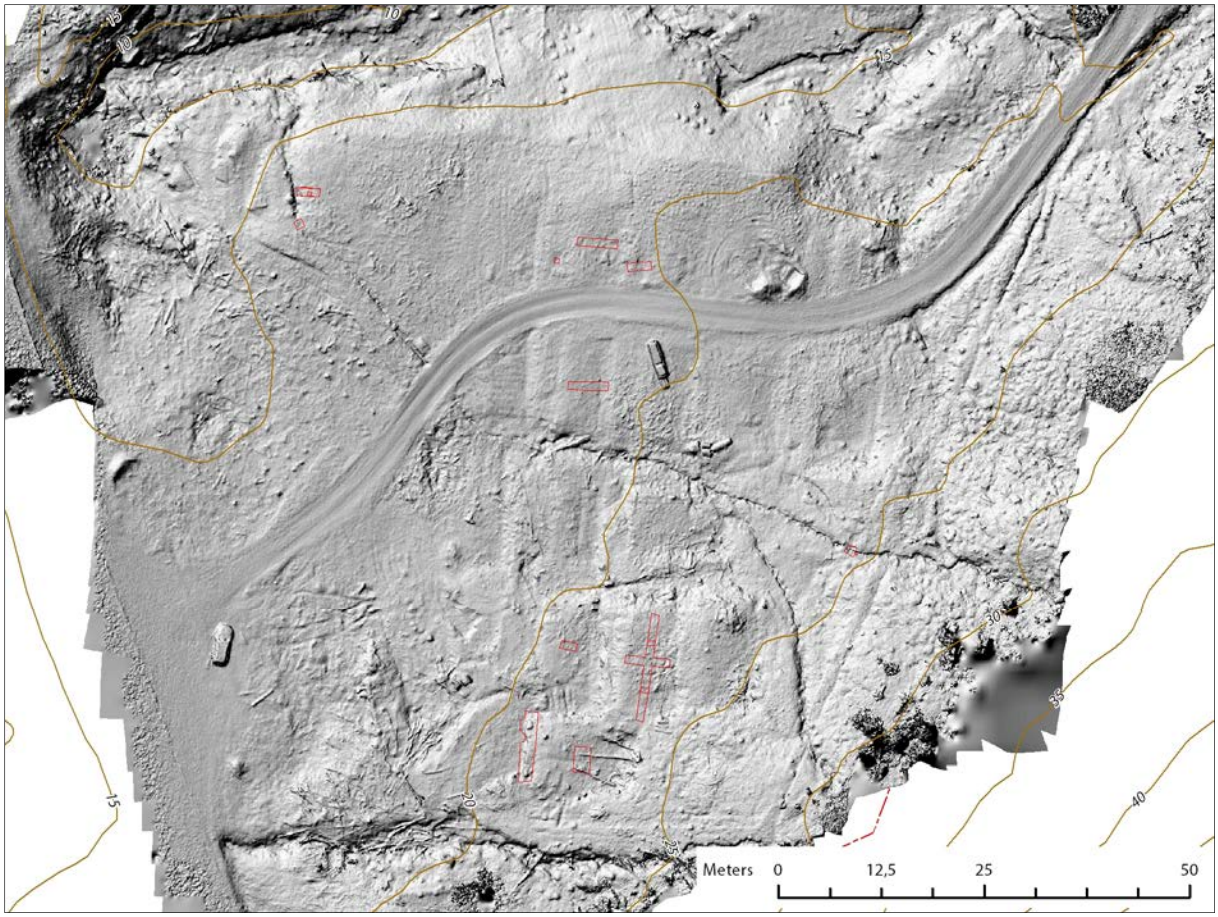
1. Hvilken informasjon kan avdekkes gjennom en begrenset arkeologisk undersøkelse av en krigsfangeleir, og i hvor stor grad korrelerer den med den historiske beskrivelsen av leiren?
2. Hva kan det arkeologiske materialet fortelle om forholdene innenfor leiren vedrørende aktivitet, produksjon, kosthold og daglige gjøremål, og i hvor stor grad det har vært noe interaksjon mellom utenforstående og/eller soldater.

Det ble ikke skissert noen absolutte mål i forhold til arealmessig omfang av utgravningene eller representativitet i utvalget av strukturer som skulle undersøkes. Da erfaringsgrunnlaget fra denne typen arkeologisk arbeid er såpass tynt fant vi heller ikke grunnlag for å avgjøre hva som ville være forvaltningsmessig tilstrekkelig med tanke på at deler av leiren ville bli ødelagt. Med de gitte forutsetningene fant vi den mest fruktbare tilnærmingen i et dynamisk feltarbeid hvor undersøkelsene ble styrt av det kontekstuelle møtet med materialet. Beslutninger i forhold til undersøkelsesmetoder, omfang og dokumentasjonsnivå ble med andre kontinuerlig vurdert og revurdert underveis i feltarbeidet hvor den begrensende faktoren var tid og ressurser. Vi vil komme tilbake til noen av problemene en forvaltningsundersøkelse av et kulturminne uten automatisk vern medfører i denne rapportens avslutning (se s. 149 ff).

1.5.2 Overflatekartlegging

De eksponerte overflatene i fangeleiren ble kartlagt ved hjelp av drone før hoveddelen av feltarbeidet startet. Dette skjedde som nevnt over tidlig i mai, rett etter at snøen var smeltet, og vegetasjonen var på forhånd fjernet så godt det lot seg gjøre. Dronen som ble anvendt var en DJI Phantom 4 Pro med et 20 megapixels kamera. Dronedokumentasjon skulle danne grunnlaget for en fotogrammetrisk modell av fangeleiren og det ble på forhånd programmert flere flyruter i programvaren Skycatch for iPad (Skycatch Inc. 2016). For eksakt kartfesting ble det staket ut 9 fastmerker ved hjelp av RTK-GNSS (Trimble R8s med CPOS-korreksjon) med en presisjon på 3 cm i alle akser.

Totalt 322 dronefotografier tatt på 20-30 meters høyde over bakken ble prosessert i Photoscan Professional (Agisoft 2017) og utgjør primærdokumentasjonen av fangeleiren før utgravning. Den resulterende høydemodellen har en oppløsning på 3,25 cm per piksel og det ble i tillegg generert et ortofoto med oppløsning på 8 mm. Modellen dekker et areal på 10,5 da. Det ble i tillegg gjort flere overflygninger på større høyde for å dekke inn områdene nedenfor E6 og nord for elven. Hoveddokumentasjonen fanget inn de overflatemarkerte strukturene meget presist og danner tolkningsgrunnlaget som ble brukt til å planlegge feltundersøkelsene (Figur 5).

Figur 5. Hillshademodell generert fra dronefoto. Modellen utgjør hovedgrunnlaget for tolkning av overflatemarkerte strukturer i Kalvik.
Figure 5. Hillshade model generated from drone photography. This model was utilized for intepretation of the surface visible features in Kalvik.

1.5.3 Dokumentasjon

1.5.3.1 Fotografi

Den fotografiske dokumentasjonen fra Kalvikundersøkelsene inkluderer situasjonsbilder fra feltarbeidet, in-situ-fotografier av funn, fotografier av strukturer og lignende. Bakkefotografiene er supplert av en rekke vertikal- og skråfoto tatt med drone. Det er ført fotoliste for alle foto med himmelretning, motiv, dato og fotograf notert. Ved funnkatalogiseringen er det også tatt en stor mengde dokumentasjonsfoto av enkeltfunn og funnkombinasjoner. Da enkelte metallgjenstander var i aktiv korrosjon ved katalogiseringstidspunktet utgjør fotomaterialet en viktig dokumentasjon for ettertiden.

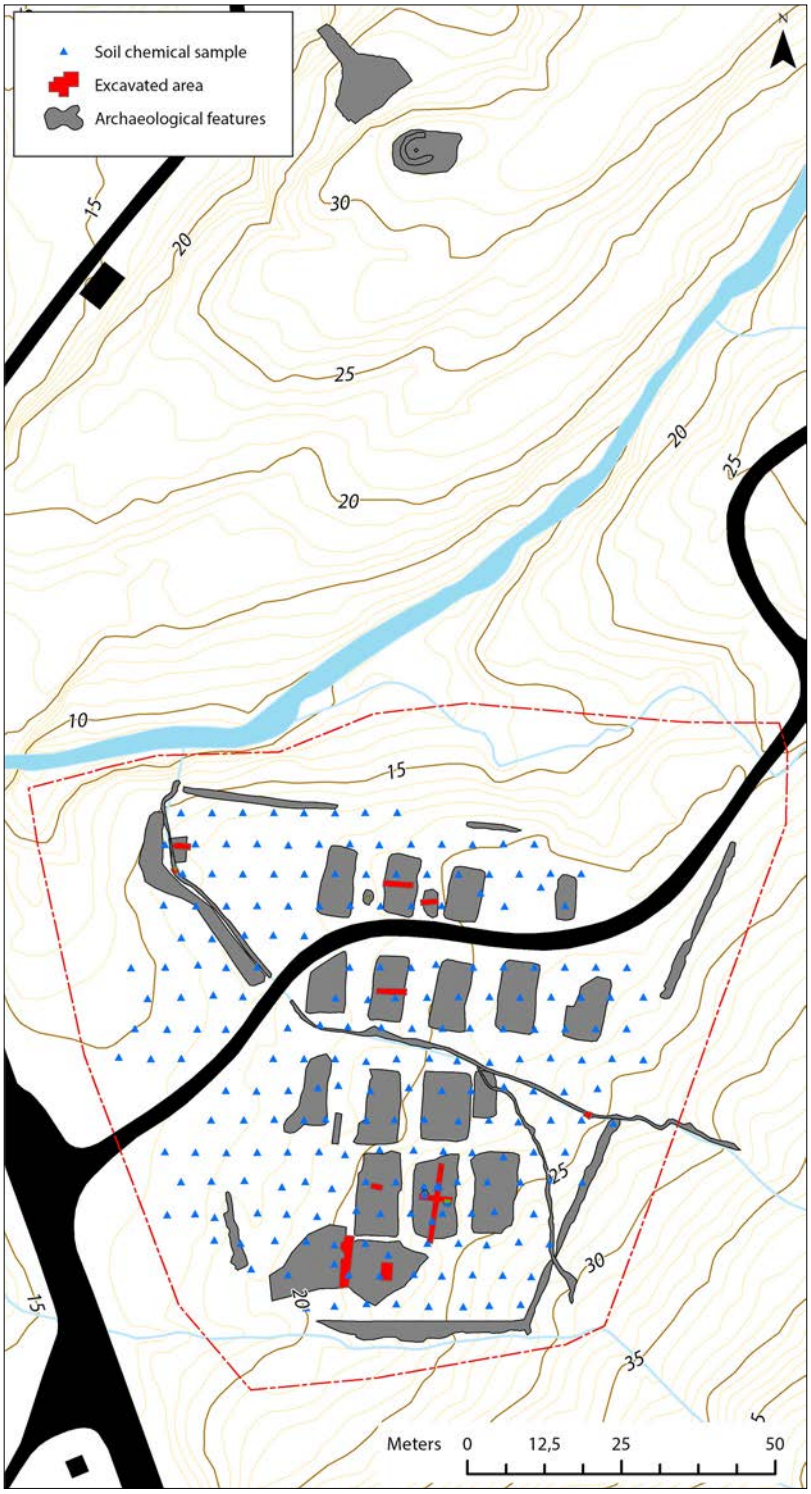
1.5.3.2 Digital dokumentasjon

All innmåling ble gjort digitalt ved hjelp av robotisk totalstasjon (Trimble 5600-serie, 1 cm nøyaktighet) eller RTK-GNSS (Trimble R8s, 3 cm nøyaktighet med CPOS-korreksjoner). Fastmerker for totalstasjonen ble satt ut ved hjelp av GNSS innenfor koordinatsystemet WGS84 UTM33N (lange observasjoner

med presisjon på 1 cm i alle akser). Samtlige innmålinger er innenfor nasjonalt koordinatsystem. All digital dokumentasjon ble gjort ved hjelp av databasesystemet Intrasis (SHMM 2013). Databasen inneholder kartfesting for samtlige funn, feltgrenser, strukturer, jordprøver og enkelte topografiske objekter (Figur 6).

1.5.3.3 3D-dokumentasjon

Som nevnt over ble leiren fotogrammetrisk kartlagt i forkant av feltarbeidet. Fotogrammetri ble videre benyttet til dokumentasjon av overflater og profiler underveis i utgravningen. All data er prosessert ved hjelp av Photoscan Professional (Agisoft 2017). Samtlige modeller er kartfestet innenfor nasjonalt koordinatsystem ved hjelp av digitalt innmålte fotogrammetrimarkører. Fotodokumentasjonen ble gjort både ved hjelp av bakkebasert foto (Nikon D5300) og lavtflygende drone (DJI Mavic Pro). For automatisert avfotografering av mindre flater i en flyhøyde under 10 meter ble Ground Station Pro (DJI Japan 2017) benyttet. For flyging over 10 meter ble Pix4Dcapture anvendt (Pix4D 2017). Enkelte gjenstandsfunn samt fangekunst vi fikk utlånt er i tillegg 3D-scannet på laboratoriet ved AHR ved hjelp av en Artec Spider 3D-skanner. Utvalgte 3D-modeller er publisert på tjenesten Sketchfab og kan nedlastes derfra [7].

Figur 6. Oversikt over arkeologisk tolkede strukturer, jordkjemiske prøver og utgravde områder.

Figure 6. Overview of archaeological features, soil chemical sampling points and excavated areas.

[7] https://sketchfab.com/arkeologiuit/collections/kalvika-pow-camp-excavations-2017

1.5.3.4 Arkivering av dokumentasjonsmateriale

Den digitale dokumentasjonen og fotomaterialet fra Kalvik er i skrivende stund arkivert på UiTs servere i Tromsø. Tilgang til dette fås ved henvendelse til de undertegnede. Vi vil på sikt legge deler av materialet (GIS-databasen, funnkataloger og jordprøveanalyseresultater) ut på UiTs portal for åpne forskningsdata[8].

1.5.4 Utgravning

1.5.4.1 Omfang

Utvalg av strukturer og områder for arkeologisk utgravning ble vurdert ved oppstart av feltundersøkelsene og kontinuerlig anpasset progresjonen og de aktuelle problemstillingene som oppstod underveis. I prosjektplanen ble det tatt utgangspunkt i at det skulle graves i minimum tre bevarte brakkefundamenter hvor de sørligst belagte var antatt å ha best bevaringsforhold. Det var også planlagt at en struktur skulle totalgraves. Jordmassene i Kalvik viste seg å være tunge å arbeide med særlig på grunn av tre- og planterøtter. Planen for totalgraving ble derfor oppgitt og det første området som ble åpnet var en kryssjakt innenfor brakkefundament 513 (se s. 58). Det ble i tillegg til denne satt ut ytterligere 14 utgravningsfelter med en størrelsesvariasjon mellom 0,25 og 17 m^2 tilknyttet øvrige strukturer (Figur 6). Totalt utgravd areal begrenset seg til 62 m^2.

1.5.4.2 Gravemetoder

Den metodiske gjennomføringen er i hovedtrekk beskrevet for hver undersøkt struktur (se resultater, s. 46 ff) og varierer noe. De generelle prinsippene vil imidlertid skisseres under. Områdene som skulle utgraves ble først overflatedokumentert med fotogrammetri og deretter avtorvet forsiktig ved hjelp av spade og krafse. Overgangen fra O-horisonten (torva) til mer kompakte masser var stedvis vanskelig definerbar og gradvis med gjenstandsfunn langt opp i humusrik sandjord. Det var vanskelig å erkjenne funnførende jordlag ut fra komposisjon eller farge. Gravingen ble derfor gjort fem og fem centimeter om gangen og avsluttet da grunnen fremstod steril eller ingen funn eller strukturer kunne påtreffes. Med unntak av for møddingene (se s. 89 ff) ble samtlige gjenstandsfunn innmålt til eksakt posisjon innenfor utgravningsfeltene. For å fange opp strukturer og konstruksjonsspor ble flatene gravd under ett, uten noen form for sektorinndeling eller funnoppsamlingsenheter. Der hvor strukturer kunne defineres ble disse innmålt og funn registrert eksakt med relasjon til struktur-ID. Massefunn (spiker, vindusglass eller lignende) ble for enkelte strukturer samlet opp i bulk, mens unika (knapper, bearbeidet metall eller lignende) ble eksakt innmålt. Påtrufne strukturer ble overflatedokumentert og formgravd, ikke snittet. Alle undersøkte flater ble overflatedokumentert før og etter avtorving og ved endt utgravning.

[8] https://dataverse.no/dataverse/uit

1.6 Funnbehandling

1.6.1 Katalogisering

Funnmaterialet ble i felt kodet direkte til Intrasis etter materiale for kodene glass, jern, metall (alt metall utenom jern) og annet. Under katalogiseringen ble gjenstandene delt opp i sekkekategorier og beskrevet både kvantitativt samt kvalitativt for spesielle gjenstander. Til identifikasjon er ulik referanselitteratur samt diverse nettsider brukt (f. eks. Sáiz 2008, Rio 2012). De benyttede sekkekategoriene er gjengitt i Tabell 1. med eksempler på tilhørende typer. Denne grovkategoriseringen er primært ett analytisk verktøy og inneholder en stor grad av subjektivitet.

Kategorien *konstruksjon* inkluderer typer vi har relatert til stående bygningskonstruksjoner, inngjerding, utvendig- og innvendig elektrisitet samt til øvrig konstruksjonsarbeid fanger- og leirpersonell arbeidet med (eksempelvis sprengning eller graving). Kategorien *produksjon* innbefatter typer vi har relatert til fangearbeid basert på overskuddsmaterialer som metall- og lærremser, treverk, bein, glass, spiker og lignende. Fellesnevneren mellom gjenstandene som er sortert under denne kategorien er at de er tydelig bearbeidet (kroker lagt av spiker, oppklipte og dekorerte aluminiumsremser, oppklipt lær og lignende. Produksjonsgjenstandene hører dels til fangenes selvinitierte aktiviteter og tidsfordriv, men representerer også ulike typer reparasjons- og produksjonsarbeid de ble pålagt av tyskerne. Kategorien *klær* inkluderer alle gjenstander relatert til bekledning og personlig utrustning. Eksempler er knapper, skosåler, brilleinnfatninger og kammer. Kategorien *mat* inkluderer mat- og drikkeemballasje (hermetikk, aluminiumsfolie og flaskeglass) og matrester (bein). Den siste kategorien, benevnt *annet*, inkluderer alt som ikke kunne sorteres under de øvrige fire. Eksempler på gjenstander er patronhylser, fangebrikker, bestikk og mynter. Mens antall er notert for alle funn er øvrig kvantitativ informasjon samlet inn for enkelte gjenstander. Dette inkluderer vekt, største lengde og største bredde. Største lengde og bredde er eksempelvis notert for all spiker med intensjon om å kunne avdekke funksjonsforskjeller. Material er også notert for samtlige gjenstander. Der hvor dette har vært vanskelig å avgjøre (eksempelvis metalltype) har pXRF blitt benyttet (se metodebeskrivelse for jordkjemi, s. 136).

1.6.2 Konservering og magasinering

Funnmaterialet fra Kalvik har ikke blitt vurdert konservert på grunn av dets status som ikke fredet. Gjenstandene har imidlertid blitt renset mekanisk (børste og/eller trykkluft) og tørket sakte ved romtemperatur. Noen gjenstander har også blitt ultralydvasket i avionisert vann før tørking. Funnmaterialet er etter konservering pakket i merkede funnposer sortert i magasinesker. I skrivende stund oppbevares materialet i klimaregulert gjenstandsmagasin ved AHR.

Dette er imidlertid ingen permanent løsning og vi vil undersøke hvorvidt lokale museer har interesse og mulighet til å ivareta materialet permanent og ideelt sett stille det ut.

Tabell 1. Oversikt over sekkekategorier med typer av gjenstander.

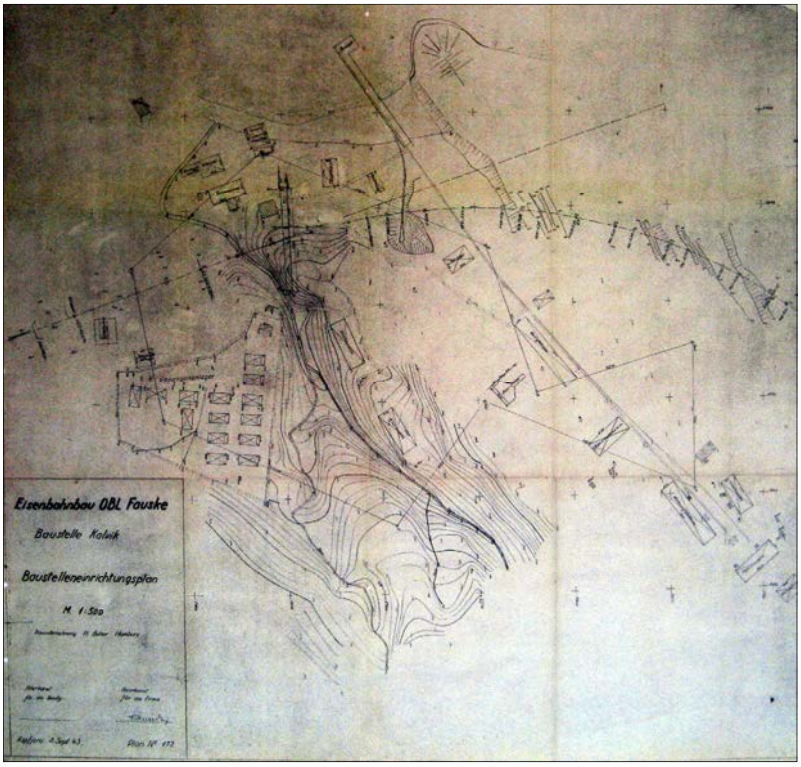
Konstruksjon	***Construction***	**Produksjon**	***Production***	**Klær**	***Clothing***	**Mat**	***Foodstuffs***	**Annet**	***Other***
piggråd	*barbed wire*	aluminiumsstreng	*aluminium cord*	brosje	*brooch*	hermetikk	*can*	kule	*bullet*
bolt	*bolt*	aluminiumsfolie	*aluminium foil*	knapp	*button*	blåskjell	*mussel*	patronhylse	*cartridge shell*
brent leire	*burnt clay*	aluminiumsstang	*aluminium rod*	kleshaspe	*clothing clasp*	flaskeglass	*bottle glass*	trekull	*charcoal*
kabel	*cable*	syl	*awl*	klesøye	*clothing loop*	bein	*bone*	mynt	*coin*
streng	*cord*	pose	*bag*	kam	*comb*	brent bein	*burnt bone*	kork	*cork*
krampe	*cramp iron*	beinnål	*bone needle*	bestikk	*cutlery*	aluminiumsfolie	*aluminium foil*	drikkekar	*drinking vessel*
sprengningstråd	*demolition wire*	blikkboks	*can*	fragment	*fragment*			filter	*filter*
dørhengsel	*door hinge*	patronhylse	*cartridge shell*	hæljern	*heel iron*			fiskekrok	*fishing hook*
pappspiker	*felt nail*	avklipp	*clippings*	knivbeslag	*knife fitting*			beslag	*fitting*
beslag	*fitting*	kam	*comb*	lærremse	*leather strap*			fragment	*fragment*
fragment	*fragment*	streng	*cord*	øye til beltespenne	*loop for belt buckle*			spillebrikke	*gaming piece*
pakning	*gasket*	sprengningstråd	*demolition wire*	annet	*other*			pakning	*gasket*
håndtak	*handle*	fiskekrok	*fish hook*	nagle	*rivet*			hestesko	*horse shoe*
hengseltapp	*hinge pin*	beslag	*fitting*	plate med trykk	*sheet with lettering*			jernbarre	*iron bar*
krok	*hook*	brettet avklipp	*folded clippings*	skonagle	*shoe rivet*			klump	*lump*
jernbarre	*iron bar*	fragment	*fragment*	skosåle	*sole of a shoe*			fangebrikke	*prisoner tag*
jernbjelke	*iron beam*	glassdråpe	*glass droplet*	brilleinnfatning	*spectacle frame*			stein	*rock*
jernstreng	*iron cord*	hengsel	*hinge*	tråd	*thread*			kvartskrystall	*rock crystal*
jernstang	*iron rod*	kniv	*knife*	tåjern	*toe iron*			spade	*spade*
isolator	*isolator*	knivskaft	*knife handle*					skje	*spoon*
nøkkel	*key*	lokk til oljefat	*lid for oil drum*					pinne	*stick*
blystav fra batteri	*lead rod from battery*	klump	*lump*					hylse	*tube*
lyspære	*light bulb*	smeltet glass	*molten glass*						
spiker	*nail*	smeltet metall	*molten metal*						
mutter	*nut*	smeltet takpapp	*molten roofing felt*						
planke	*plank*	spiker	*nail*						
plugg	*plug*	planke	*plank*						
støpsel	*power socket*	plugg	*plug*						
trinse	*pulley*	ring	*ring*						
jernbanenagle	*railway rivet*	nagle	*rivet*						
ring	*ring*	stang	*rod*						
nagle	*rivet*	takpapp	*roofing felt*						
stang	*rod*	slagg	*slag*						
takpapp	*roofing felt*	remse	*strip*						
skrue	*screw*	hylse	*tube*						
veggpapp	*wall cardboard*	usikker	*uncertain*						
skive	*washer*	ledning	*wire*						
vindusglass	*window glass*	bearbeidet plate	*worked board*						
vindushaspe	*window hasp*	bearbeidet treverk	*worked wood*						
ledning	*wire*								
tre	*wood*								
treskrue	*wood screw*								

Table 1. Overview of the coarse classification of finds with examples of associated types.

2 Historisk kildemateriale

2.1 Tysk plankart fra 1943

Et tysk plankart har gitt nyttig informasjon om hvordan Kalvik fangeleir var planlagt konstruert. Denne kilden er også benyttet sammen med Hennigs foto for å kunne danne et helhetlig bilde over omfanget av hele leiren, samt å lokalisere foto i forhold til bygg, topografi og retninger.

Figur 7. Det tyske plankartet fra 1943. Foto: Mikael Stokke

Figure 7. The german construction plan for Kalvik prison camp. Photography: Mikael Stokke

Det tyske firmaet Heinrich Butzer, Hamburg, hadde ansvaret for jernbanebyggingen mellom Aspfjord og Kalvik, en trasé på omtrent 13 kilometer. Selve byggingen av fangeleiren ble gjort av Wehrmacht eller Organisation Todt (OT). OT var en tysk byggeorganisasjon fostret av den tyske nazistaten med tett samarbeid med Wehrmacht, og internaliserte og institusjonaliserte nazismens ideologi innenfor organisasjonens ingeniørtekniske oppgaver (Sæveraas 2016:303). Plankartet over Kalvik er merket med «*Eisenbahnbau OBL Fauske, Baustelle Kalvik. Baustelleneinrichtungsplan*». OBL er forkortelsen for Oberbauleitung, som var et grunnleggende administrativt ledelsesnivå innenfor OT. Plankartet er tegnet i en målestokk på 1:500, og ansvarlig entreprenør er H. Butzer, Hamburg. Tid og sted er Aspfjord, 8 september 1943.

Fra en oversikt datert 1 januar 1944 er det oppført en organiseringsoversikt for *Eisenbahn – Oberbauleitung Fauske*. Her er områdene Fauske, Straumen, Gyltvik, Kvarv, Kalvik, Engan og Gjerdal oppført under en oppmålingsavdeling ledet av diplomingeniør Kastenhofer, senere Konz. I Kalvik leir er det ført opp diplomingeniør Werder-Klein, tekniker Bremer, inspektør Zuchold og instrumentmålere Cezanne og Öchsler (Petersen 1992).

2.1.1 Fangeleiren

I fangeleiren er det tegnet inn 14 brakker fordelt på 5 rekker (Figur 8). Den nordligste rekken består av 6 brakker med lengdeakse nord-sør. Brakkene er plassert med et mellomrom på ca. 4,5 meter. Rekke nr.

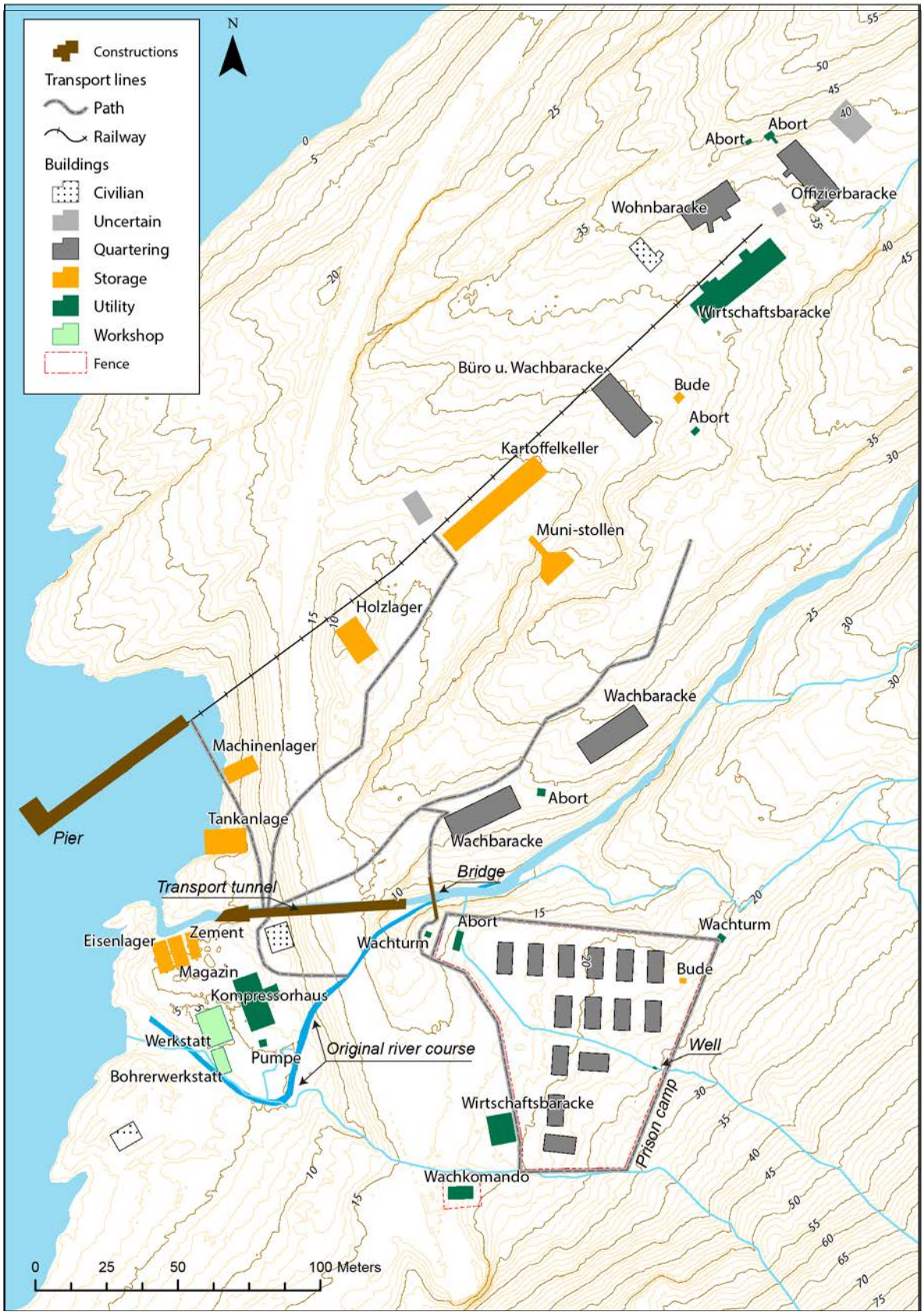
2 består av 4 brakker som ligger parallelt med rekke nr. 1. Disse har også et mellomrom på ca. 4,5 meter. Rekke nr. 3 består av 2 brakker hvor den østligste ligger i lengdeakse vest-øst. Rekke nr. 4 består av en brakke med lengdeakse nord-sør, og siste rekke består av en brakke med lengdeakse vest-øst. Brakkene har mål på ca. 11 x 5,5 meter. Bortsett fra fangebrakkene er det tegnet inn tre andre strukturer i selve leiren. Latrinen (Abort) er tegnet inn i det nordvestlige hjørnet. Bygget er rektangulært med mål på ca. 7 x 2,5 meter. I den østlige delen er det tegnet inn to mindre strukturer. I nordøst en mindre rektangulær struktur med mål på 2 x 2,5 meter. Det har ingen tegnforklaring. Dette bygget ses på flere bilder og tolkes som en redskapsbod eller lignende. Lengre sør er det tegnet inn en brønn over bekkefaret. Mål på brønnen er på 1 x 1,5 meter. Det er også tegnet inn to bekkeleier i selve leiren samt en linje som kommer inn fra vest og vinkles videre ut i nord nordøst.

Fangeleiren avgrenses med inntegnet gjerde. I det nordvestlige og det nordøstlige hjørnet er det tegnet inn vakttårn (Wachturm). Disse har mål på 2 x 2 meter. Høyde er ikke oppgitt. Utenfor gjerdet er det også tegnet inn to bygg: Spisebrakke (Wirtschaftsbaracke) og vaktkommando (Wachkommando). Spisebrakken er tegnet inn med mål på 10,5 x 9 meter og vaktkommandoen med mål på 9 x 4,5 meter. Kommandobygget har også inntegnet gjerde rundt strukturen. Over bekkeleiet i nord er det tegnet inn en bro. Denne har lengdemål på ca. 15 meter og bredde på ca. 1 meter. Broen knytter sammen fangeleiren i sør med to vaktbrakker. Vaktbrakkene (Wachtbaracke) er inntegnet med mål på ca. 26 x 9 meter. Mellom disse er et toalettbygg (Abort) med mål på ca. 2,5 x 3 meter. Fangeleiren og vaktbrakkene knyttes sammen med kaianlegget via et inntegnet veinett.

2.1.2 Kaianlegget

Kaianlegget består av flere strukturer, veinett, kai og tunell (Figur 8). Tunellen er tegnet inn i bekkeleiet i akse øst-vest med lengde på 55 meter (total lengde med oppmurt tunellinnslag i vest er på 67 meter) og en bredde på 3,5 meter. Sør for tunellen er det tegnet inn 9 ulike strukturer. Rett sør er Bjarne Hansens fjøs tegnet inn med mål på ca. 9 x 8 meter. Kompressorhuset (*Kompressorhaus*) er tegnet inn sør for fjøset, med mål på 19 x 9 meter. Tilknyttet kompressorhuset er et lite pumpehus (*Pumpe*) med mål på 2,5 x 2,5 meter. Vest for kompressorbygget er det tegnet inn et verkstedbygg (*Werkstadt*) med mål på 12,5 x 9,5 meter, og et boreverksted (*Bohrerwerkstadt*) med mål på 9 x 4,5 meter. Bjarne Hansens naust er tegnet inn sørvest ved stranden med mål på 9,5 x 6,5 meter. Like vest for fjøset er det tegnet inn tre bygg på rekke og rad. De er merket som sementlager (*Zement*) på 11 x 5,5 meter, jernlager (*Eisenlager*) på 11 x 5,5 meter og magasin/depot (*Magazin*) på 9,5 x 4 meter.

På nordsiden av bekkeleiet er det tegnet inn et tankanlegg (*Tankanlage*) med mål på 15 x 9 meter, maskinlager (*Maschinenlager*) med mål på 11,5 x 5,5 meter, og et tømmerlager/sagbruk (*Holzlager*) med mål på 14 x 9 meter. Selve kaien er tegnet inn med lengdemål på 65,5 meter, løpebredde på 4,5 meter. Lastepunktet ytterst på kaien er på ca. 12 x 7,5 meter. Også her er det tegnet inn veinett som knytter sammen fangeleir, kai og den tyske forlegningen. Fra kaien er det tegnet inn en skinnegang som løper hele veien opp til den tyske forlegningen. Komplett lengde er på ca. 330 meter.

Figur 8. Digitalisert versjon av det tyske plankartet. Den topografiske grunnlagsdataen er av moderne dato.
Figure 8. A digitized version of the German construction plan. The topographical base map data is of modern date.

2.1.3 Tysk forlegning

Den tyske forlegningen er anlagt på nord- og sørsiden av skinnegangen, og består av totalt 14 inntegnede strukturer. Vest i forlegningen, nord for skinnegangen, er det tegnet inn en struktur uten navn som kan tolkes som en lagerbrakke, med mål på ca. 11 x 6 meter. Sør for skinnegangen er det tegnet inn en større potetkjeller (*Kartoffelkeller*) med mål på ca. 42,5 x 8 meter. Rett sør for denne ligger ammunisjonslageret (*Muni-stollen*), med mål på ca. 16,5 x 12,5 meter. Nordøst i forlegningen er det tegnet inn 5 større strukturer, herunder kontor- og vaktbrakke (*Büro u. Wachbaracke*) på 22,5 x 8,5 meter, spisebrakke (*Wirtschaftsbaracke*) på 37 x 9 meter, boligbrakke (*Wohnbaracke*) på 20 x 8 meter, offiserbrakke (*Offizierbaracke*) på 24 x 8,5 meter, en uidentifisert struktur på 13 x 9 meter og et sivilt bygg (Ottar Johansens bolighus) på 11 x 5 meter.

Det er også tegnet inn 5 små strukturer blant brakkene. Like øst for kontor- og vaktbrakken er det tegnet inn en liten bod (*Bude*) på ca. 3 x 3 meter og et toalett (Abort) på 3 x 2 meter. Nordvest for offiserbrakken ses to toalettbygg (*Abort*) på henholdsvis 2,3 x 1,3 meter og 5 x 3,5 meter. Sørvest for offiserbrakken og nordøst for skinnegangens sluttpunkt er det tegnet inn et kvadratisk bygg som ikke er identifisert. Mål på dette er på ca. 4 x 4 meter.

2.1.4 Avvik og endringer

Plankartet viser totalt 48 bygg hvor av tre er sivile. En sammelignig mellom plankartet, våre innmålinger og moderne grunnlagsdata viser at det er lagt stor presisjon i den praktiske konstruksjonen av leiren, og den følger planen i stor grad. Det er også verdt å merke seg at det er en del avvik mellom plankart, bilder og strukturer som ble påvist under den arkeologiske undersøkelsen.

I selve fangeleiren er det tegnet inn 14 fangebrakker, men sammenlignet med foto fra 1944 og den arkeologiske utgravingen ser man at det er lagt til flere brakkebygg. Fra Hennigs oversiktsfoto fremkommer det totalt 17 fangebrakker, noe som også samsvarer med de arkeologiske registreringene som ble gjort i felt (se s. 29 og 46 ff.). Av de 5 rekkene med brakker som fremkommer på plantegningen, er det i rekke to (sett fra retning nord-sør) en ekstra brakke mot vest. I rekke fire er det kommet ytterligere to brakker øst for den plantegnede brakken.

Årsaken til dette kan mest sannsynlig knyttes til økt antall fanger, som i august 1944 var på sitt høyeste med 488 personer. En oversikt fra februar 1944 viser at det skulle kunne være plass til 600 fanger totalt, og man må anta at denne utregningen ble gjort med utgangspunkt i de 17 brakkene som var i leiren på dette tidspunktet. Michael Stokke (se appendiks, s. 166) skriver at det i slutten av juli 1943 var bygget 11 brakker i leiren, hvorav 7 var boligbrakker, en sykebrakke, en avlusningsbrakke samt en lagerbrakke. Plankartet datert til 8. september 1943, altså bare 5 uker senere, viser som nevnt 14 brakker hvilket betyr at det er bygget ytterligere 3 brakker. Ut fra dette kan man anta at de resterende brakkene ble bygget i perioden mellom september 1943 og våren 1944.

Figur 9. Spisebrakken ble oppført under Hennigs opphold i Kalvik. Venstre bilde viser leiren før denne bygning var bygd, til høyre ved ferdigstilling. Foto: Johannes Martin Hennig.
Figure 9. The prisoner mess room was constructed during Hennigs stay in Kalvik. The image to the left shows the camp before this building was constructed and to the right it can be seen completed. Photograph: Johannes Martin Hennig.

Like vest for fangeleiren er det på plantegningen tegnet inn en spisebrakke (*Wirtschaftsbaracke*) med mål på 10,5 x 9 meter. Det interessante er at denne spisebrakken ikke ble påbegynt før sommeren 1944. Faktisk får vi se hele konstruksjonsforløpet gjennom Hennigs foto, altså i perioden mellom slutten av mai til slutten av juli 1944 (Figur 9). En av Hennigs foto (032) viser at området like utenfor inngjerdingen kun har én Nissenbrakke, som heller ikke er tegnet inn på plankartet. Senere foto viser at byggingen av spisebrakken er underveis (f.eks. 214, 219, 229, 244), før den mest sannsynlig ble ferdigstilt i juli 1944 (247). Det er også verdt å merke seg at den ferdigstilte brakken er en del lengre enn hva som fremkommer av plantegningen. Ut fra bildematerialet kan man anta at den tilsvarer minst lengden på to Nissenbrakker, noe som svarer til ca. 22 meter.

På nordsiden av fangeleiren er det tegnet inn to vaktbrakker og ett toalett. Den vestligste vaktbrakken kan man se på et av Hennigs foto (215), mens den østligste ikke er avbildet. Årsaken er at under Hennigs opphold var også denne under oppføring. Foto 248 og 249 viser planeringsarbeidet for vaktbrakken, og på sistnevnte bilde ser man også den andre vaktbrakken i bakgrunnen. Om denne noen gang ble ferdigstilt er usikkert.

Ved kaianlegget er det tegnet inn totalt 14 strukturer, 2 av disse er henholdsvis naustet og fjøset til Bjarne Hansen – utelatt fra plantegningen er uthus, bolig og sjå. Faktisk er det kun kaien, kompressorhuset, pumpehuset og verkstedbygningen som var oppført sommeren 1944. De resterende bygningsmassene er i alle fall ikke å se på Hennigs foto. Hvorvidt disse var under planlegging er vanskelig å si, men en av bildene kan antyde at de fulgte den opprinnelige plantegningen, i alle fall for deler av kaianlegget. På foto 605, 190 og 004 kan vi se anleggsarbeider som planerer og utbedrer en tomt for det som skal bli tankanlegget (*Tankanlage,* Figur 10). Vi kan gå ut i fra at anlegget ikke ble ferdigstilt under Hennigs opphold i leiren.

Tunellgjennomslaget fra bekkeleiet i øst ned til strandsonen var i alle fall under arbeid ved Hennigs opphold, og flere av bildene viser arbeid med denne, hvor fyllmassene danner fundament for en transportskinne (se foto 9177-229, 9177-230).

Figur 10: Den østlige vaktbrakken (venstre) og tankanlegg under bygging i Kalvik. Foto: Johannes Martin Hennig.
Figure 10. The eastern guard barrack (left) and the tank farm under construction.

I den tyske forlegningen er det tegnet inn totalt 14 strukturer, en av disse er huset til Ottar Johansen. Både kontor- og vaktbrakken, spisebrakken, boligbrakken og offiserbrakken samsvarer med plantegningen. Ammunisjonslageret har vi ingen bilder av, men registreringene og dokumentasjonen som ble utført gjennom feltarbeidet samsvarer bra med de opprinnelige plantegningene. Potetkjelleren er derimot ikke på bildene og ble antageligvis aldri oppført, men derimot ser det ut til å være anlagt flere mindre Nissen-brakker og konstruksjonsvirke i området. Bjarne Hansens hus ble en gang etter 1944 flyttet lengre østover. Når dette ble gjort er derimot usikkert.

Det virker i hovedsak som om de opprinnelige plantegningene ble fulgt. De strukturer som ble bygget samsvarer i stor grad både i forhold til plassering, retning og størrelse med resultatene fra våre oppmålinger i felt. Det virker også som om leiren ble konstruert og bygget etter behovsrangering. En del bygg med spesifikke funksjoner var ikke oppført i 1944, og hvorvidt de noen gang ble konstruert er usikkert. Men vi får i alle fall innblikk i en levende leir hvor blant annet spisebrakken for de sovjetiske krigsfangene blir bygget, faktisk avvikende stor i forhold til de opprinnelige plantegningene. Det samme tilfellet er det med de ekstra fangebrakkene som heller ikke er lagt inn i de opprinnelige plantegningene. Man ser også at både vaktbrakken og tankanlegg er under oppføring og vitner om en stadig utvikling av leiren som følger plantegningene. Slik sett kan man konkludere med at Kalvik var en velorganisert leir som fremstår å ha vært en av de «bedre» fangeleirene.

2.2 Johannes Martin Hennigs dagbok

Johannes Martin Hennig var en tysk underoffiser som var født og oppvokst i Hamburg, Tyskland. Han var utdannet prest og hadde ved krigens utbrudd en familie bestående av konen Anne og seks barn. Innenfor den tyske hæren var det utarbeidet regler som til en viss grad skulle ta hensyn til fedre som hadde familier med fem eller flere barn, og disse skulle skånes fra direkte kamphandlinger ved fronten.

En slik tanke var også forespeilet prester. Dette var årsaken til at Hennig i mars 1944 ble sendt til Nord-Norge, hvor han ble satt inn i et vaktkompani som skulle overse vakthold av krigsfanger (Hennig 2009:7). Hennig kom til Oslo tidlig i mars 1944, og fortsatte med tog via Lillehammer til Mo i Rana og kom til Bodø 23 mars. Hennig blir stasjonert i Kalvik fra starten av mai til 26 juli, 1944. Her fungerer han som sersjantmajor med ansvar for den indre administrasjonen som omfatter ca. 50 tyskere og 300 fanger[9].

Figur 11. Johannes Martin Hennig (til høyre). Ukjent sted og fotograf.
Figure 11. Johannes Martin Hennig (right). Unknown location and photographer.

Hennig førte dagbok under hele oppholdet som i tillegg til å dokumentere hans tid i Norge også inneholder korrespondanse med hans familie i Tyskland. Slike dagbøker er ofte spesielle da de ikke bare er berettelser fra en unik del av norsk historie, men den forteller om de hverdagslige forhold og opplevelser fra en tysk soldats synspunkt. Deler av Hennigs dagbok og brev til familien ble etter krigen publisert i bokform (Hennig 2009), men denne utgivelsen er redigert og mangler en hel del av det opprinnelige innholdet. Sentralt i boken er de større hendelsene og linjene i krigen både internasjonalt og lokalt. Vi har i tillegg til bokutgivelsen hatt tilgang til en norsk versjon av den komplette dagboken oversatt av Frits Kvarum (Hennig 2015), som en del av denne teksten baserer seg på. I den opprinnelige teksten får

[9] Antallet fanger varierer i leirens operative tid, og det er operert med tall fra 150 til 488 fanger mellom 1943-1945 (Mathiassen-Hafstad 2018:33-34, 53).

vi et større innblikk i de daglige hendelsene, gjøremålene og tankene til Hennig, som har vært nyttige for å danne seg et bilde av det trivielle og dagligdagse ved krigen og oppholdet i Kalvik[10].

Hennig er tidvis kritisk til fremferden til «herrefolket» og deres såkalte «høykultur», og skriver kanskje med en lett bekymring: «*Slik vi er mot dei, er dei mot oss*» (Hennig 2009:35). Ofte får man også små innblikk i de tyske soldatenes egenskaper og Hennig har tidvis en spissfindig karakteristikk av flere som «prøyssisk», smålig, kommanderende og usikker, mens det tilhører sjeldenheten at underoffiserene handler ansvarsbevisst og sier sine meninger – «*eit gledelig unntak blant dei mange nullane i det militære*» (Hennig 2009:42-53). Hennig var bevisst på å ikke krysse grensen til det som han definerte som «sivile tanker» – å skrive hva man tenkte kunne bli ansett som undergraving av den tyske hær og var strengt forbudt (Hennig 2009:84, 134). Det var ikke all informasjon som kunne skrives på papir – opplysninger som kunne sette Hennig i fare for represalier. Dette skriver også Hennig selv innledningsvis. Hennig gjemte unna de mange sidene med dagboknotater da han forlot Norge.

Hverdagslivet i leiren beskrives ofte i små avsnitt og setninger. Russerne gjør stadig småjobber i brakkene, fyrer opp, vasker tøy, tørker støv og fikser ting for både seg selv og soldatene. Selv om det kjente rømningsforsøket i Kalvik som endte tragisk er viet stor plass (Hennig 2009:84-97), er det også beretninger der soldatene blant annet kjøper mat til fangene (Hennig 2009:102). Nyanser finnes flere steder, hvor noen fanger har snøballkrig på palmesøndagen i 1944, en av de få fridagene som selv fangene kunne «nyte». Hennig skriver: «*Og ellers kan ein bruke russarar til mangt. Dei kan alt*» (Hennig 2009:34, 38). Flere formuleringer tyder på at Hennig hadde omtanke for fangene, for eksempel omtales de stedvis som «*dei gode russarene mine*», noe som sikkert hadde sammenheng med at Hennig også tidvis var ansvarlig for fangenes matrasjoner (Hennig 2009:66).

2.2.1 Hennig i Kalvik

I Kalvik fungerer Hennig som postmester samt regnskaps- og bokfører med ansvar for utstyr og proviant. Dette var en tidkrevende jobb som tidligere hadde vært utført av fem personer. Arbeidsoppgavene inkluderte listeskriving, gjennomgåing av matbestillinger (proviant ble hentet hver 14. dag) (Hennig 2015:12.05.44), rekvirering av transport (hver leir hadde minimum ei skøyte til disposisjon) (Hennig 2015:03.06.44), utfylling av bestillingssedler, kontroll av vaktposter, rapport- og korrespondanseskriving for sersjanten «Fewen»[11], lønning av staben, salg av kantinevarer (tobakk, alkohol, hygieneartikler, brevpapir o.l.), utdeling av «prutevarer» (barberkost, tannbørste, munnspill, såpe), salg av frimerker samt daglig bokhold over anvendt mat (Hennig 2015:12.06.44). I kjøkkenet arbeider de etter fastsatte mengdemål for all mat, og det er hele tiden en kamp for å få regnskapet til å gå opp. Hennig beklager seg

[10] Vi har benyttet en transkribert versjon oversendt fra Nordlandsmuseet. Da vi fikk tilgang til denne ble det understreket at både originalen og den digitale versjonen hadde store svakheter og mangler. Dette inkluderer språklige feil og feiltolkninger av ord i den håndskrevne originaloversettelsen (Personlig kommunikasjon i epost fra Ida Beate Otterlei, Nordlandsmuseet, 17.01.2018).

[11] Sersjanten kalles «Fewen» av soldatene, dette er muligens Feldwebel Bernhard.

over å måtte sitte over bokføringene til langt på kveld for å forsøke å hente inn alt som det er for lite av (Hennig 2015:12.05.44). Turene til «småbyen» hvor proviant hentes tar ofte hele dagen, hvor mye tid går til venting da både båt og bil som regel er forsinket. Ofte har han med seg 4-6 fanger som bærehjelp, noe som gir mening når de skulle hente opp til 1000 brød samt levere og hente post (Hennig 2015:21.05.44).

Hennig har tydeligvis en stor arbeidsmengde, men for han er det verste den pertentlige og tidkrevende dokumenteringen som foregår. Det er en blomstrende og uforståelig papirkrig hvor alt og alle vil ha alt skriftlig, og gjerne belyst fra mange sider – ofte for å ha ryggdekning for de mange avgjørelsene som tas (Hennig 2015:26.05.44). Resultatet er ifølge Hennig bortkastet tidsbruk, krefter og materialforbruk som resulterer i en «motbydelig papirkrig» (Hennig 2015:14.05.44). Hennig skal ha kontroll over samtlige kjøkken (tysk og russisk kjøkken), behandle alle klager, gjeldssaker og postføring. Men det verste er at han ikke får gjøre det på sin måte, men hele tiden må informere Fewen om selv de minste ting. Etter hvert får Hennig en skrivemaskin som han døper «kontormyggen», da den beskjeftiger folk med tilsynelatende unyttige «skriverier». For Hennig virker den tyske hærs motto å være: «Hvorfor gjøre det enkelt når man kan gjøre det komplisert» (Hennig 2015:22.06.44).

Selv om Hennig ofte har arbeidsdager som starter klokken 0500 og avsluttes 2200, har han tid til å gjøre andre ting. Bortsett fra å male, fotografere og vandre rundt i liene, har han utformet to vaser. Antagelig er det snakk om leirevaser. Disse blir lufttørket fremfor ovnen, men forholdene er ikke perfekte, og vasene slår sprekker. Hennig eksperimenterer en del med leiren for å få best resultat, og han har til og med tilgang på en dreieskive (Hennig 2015:18.06.44). I sitt savn etter grønnsaker har han også laget et grønnsaksbed. Her er det sådd blant annet salat og tulipanløk. Men forsøket er mislykket da det aldri kommer opp noe (Hennig 2015:25.06.44).

Forholdet i leiren blant befalet og soldatene er bra, bortsett fra for tidligere nevnte sersjant Fewen. Flere ganger ergrer Hennig seg over denne høylytte personen som har rom ved siden av han. Fewen er den som har skyld i det tidkrevende og unødige papirarbeidet. Han skal kontrollstyre alt og skaper en dårlig stemning blant soldatene. Ved ett tilfelle gir Fewen refs til en soldat for å ikke bære lue, noe som Hennig synes er latterlig (Hennig 2015:16.05.44). Etter hvert forsøker han å unngå unødig kontakt med Fewen, og grunnet det ustyrlige humøret hans unnlater tidvis Hennig å rapportere om hendelser. Ved ett eksempel stjeler fangene tre fangeskjorter mens de losser av båten i Kalvik. Hennig vet at han ikke vil se disse igjen, og bekymrer seg for hvordan han skal kunne avskrive dem i bokføringen da han ikke vil at Fewen skal få nyss i dette - da sersjanten vil «bli helt gal». I stedet forsøker han å få tak i nye, og lar hele hendelsen gå urapportert (Hennig 2015:12.06.44).

Hennig beskriver også sitt eget rom for barna sine: «*Inne i rommet er alt temmelig primitivt, skapet er f.eks. uten stengsel. Vaskebordet har jeg sjøl spikret sammen, en tom fiskekasse står på høykant, oppå denne*

ligger et par bordfjøler, for et par dager siden satte jeg ei primitiv vannkrukke under bordet. Tidligere hadde jeg vaskevann i et tomt kunsthonningsspann. Vaskefatet er av tinn, sannsynligvis av polsk fabrikat. Man kan ikke sette dette på ovnen, da smelter det. Det er ørlite, ikke større enn Goethes vaskeskål. Over fatet befinner det seg et annet vaskebord for vasking og barbering, og det har jeg laget av en tom margarinkasse. Russerne ville hjelpe meg, men de var ikke så nøye som jeg kunne ønske, og heller ikke så reinslige. De førte alt som jeg trengte hit, men reinslighet manglet, likedan den forventede fullførelsen, eller skjønnheten.

Jeg har ingen søppelbøtte. Vaskevannet blir altså tømt ut gjennom vinduet, ved det åpne vinduet pusser jeg også tennene. Frakken og buksa som ikke er i bruk, henger over en bøyle. Denne er festet direkte på veggen, og det virker derfor som om materialet er hvitt. Men i skapet er det ikke plass for disse klesplagga. På golvet står to tomme ølkasser og ei tredje som er fylt, dessuten står russekofferten min der, denne som ble så dyktig laget til meg i Bodø, likeså ei kasse med tomme vinflasker, men kassene må etter hvert leveres tilbake. Så jeg må se til å få ordnet et rom som kan brukes til kantine, for kantinevarer, sigaretter og alkohol må jeg også oppbevare på rommet mitt» (Hennig 2015:21.05.44).

Figur 12. "Drei frauen in der kirche" av Wilhelm Leibl. Hennig dekorerte rommet sitt med et fargetrykk av bildet, noe som ifølge ham selv ga rommet et helt annet utseende. Kilde: Hamburger Kunsthalle, Hamburg, Tyskland / Bridgeman Images.

Figure 12. "Drei frauen in der kirche/Three Women in Church" by Wilhelm Leibl. Hennig had a color reproduction of this painting in his room, something he considered to improve the appearance of his living quarters considerably. Source: Hamburger Kunsthalle, Hamburg, Germany / Bridgeman Images.

Vinduet på rommet må tildekkes av en striesekk da de lyse nettene gjør det vanskelig å få sove (Hennig 2015:12.05.44). Han har også fått tak i et pent fargetrykk fra et magasin av Wilhelm Leibls «*Drei frauen in der kirche*» (Figur 12). Bildet gir rommet et helt annet utseende, og er ifølge Hennig tysk kunst av beste merke, selv om det ikke er helt etter hans personlige smak (Hennig 2015:28.05.44). Det er også en egen ovn i rommet, og i juni 1944 blir denne byttet ut. Hennig beskriver denne typen ovner: «*Det er såkalte OT –ovner, som er primitivt utformet av bøyd bølgeblikk. De varmer godt i øyeblikket, men holder*

dårlig på varmen, og når sidene på dem av og til ikke blir forsterket med leirjord eller leire, brenner det igjennom. Det skjer med de fleste av sånne ovner, dessverre, i hvert fall dersom ingen passer godt nok på dem. Om det hender at gloa detter ned på tregolvet, kan brakka ta fyr med en gang. Derfor står disse ovnene, som naturligvis er lett å bygge og er billige, som oftest i ei trekasse, og denne er oppfylt med sand og stein. Ovnen min var den eneste som var hel, men leirfyllingen som jeg skulle bytte ut, var ikke lenger for hånden. Da hadde jeg allerede lagt stor, flate steiner både på høyre og venstre side, av en steinsort som vi har nok av her. Men nå varslet jeg fra om at ovnen var ubrukelig. To russere kom da og hentet den. Deretter brakte de en slik ny ovn inn hit og hentet videre feit blåleire fra bekkekanten. Dermed fikk de smurt ovnen helt inn med leire. Når den blir ordentlig tørr, vil den bli hard, og da holder den varmen like godt som teglstein» (Hennig 2015:16.06.44).

Som fungerende postmester har Hennig laget en postkasse utenfor rommet sitt, en tom margarinkasse fra Voss-Elmshorn (Hamburg), noe som minner Hennig om hjemlige forhold. Kassen fylles fort av pakker som skal sendes hjem til Tyskland. Ikke bare selger Hennig frimerker, men han må også påse at vektbestemmelsene for pakkene blir fulgt, og de som er for tunge blir levert tilbake til avsender. Han har også fått fangene til å bygge en postvekt som står i fellesrommet i brakken. Hvordan denne er konstruert er usikkert, men den baserer seg mest sannsynlig på en likevekt med steiner som vektlodd. Dette er heller ikke den eneste vekten i leiren, da Hennig skriver: «*Også på kjøkkenet har vi sånne vekter til å veie de daglige porsjonene på, altså har vi det slik som det var i bestemors ungdom. Vektene her i leiren er naturligvis russerfabrikat*» (Hennig 2015:18.06.44).

Maten til soldatene lages i et eget kjøkken. Frokost og lunsj består ofte av brødskive med syltetøy eller kunsthonning (Hennig 2015:12.05.44). I Bodø beskriver Hennig at et fiskemåltid pr. mann skal bestå av 45 gram fersk fisk, 700 gram poteter og 10 gram fett (Hennig 2009:48). Av andre ingredienser nevnes kjøtt, erter, makaroni, surkål, tran kokt av lever, klippfisk, byggrynsuppe, tørrmelk, mel og fiskelever. De får også utlevert hermetisert fisk og kjøtt i proviantforpakninger (Hennig 2015:12.05.44, 22.05.44, 25.06.44). De har også et relativt vellykket forsøk på å røyke fisk (Hennig 2015:17.06.44). Men grønnsaker er det lite av, de har ingen salat, grønnsaker eller rabarbra, bare litt belgfrukter. Etter tilbaketrekningsordenen blir det også mindre av surkål og poteter og ingen melk. Hennig skriver: «*Likevel blir vi jo mette, men man ville like å få ei skål med salat*» (Hennig 2015:25.06.1944). Tyskerne må selv underlegges rasjoneringer hva gjelder mat, og Hennig ytrer seg positivt når en ny kokk (mest sannsynlig Karl Klang) ankommer i mai: «*Den nye kokken er en absolutt motsetning til forgjengeren og gjør arbeidet mitt lettere. Han er vennlig og sikker, kom sammen med meg fra Bergedorf, og vi har stor tiltro til hverandre, På samme måte som jeg ønsker han også å tilby satsene som er foreskrevet, ja, fram til pinse håper han på å skaffe en liten reserve. For å nevne et tall, så koker vi altså for seksti personer, skjønt vi i virkeligheten er sekstito. Men nå har vi det temmelig tungt, fordi den gamle kokken "forregnet seg" på et par dager, som det heter i hæren, og tok ut for mye i forbindelse med matkokingen. Utenom gryna og noen sigaretter som mangler, har vi et minus på sju kilo smør, og det blir jo ikke lett å spare inn. Vi har ganske enkelt måttet sette ned*

dagsrasjonen for et par dager. Forhåpentligvis er det ingen som klager av den grunn» (Hennig 2015:17.05.44).

2.2.2 Fangene i Kalvik

I Kalvik presenterer Hennig flere av de russiske fangene (Hennig 2009:70-75). Hennig beskriver dem som i utgangspunktet godhjertet og vennlige, og reflekterer over om de er så brutale som rapportene fra østfronten melder. Det er en omsorg i beskrivelsene til Hennig; om Ivan som feier to ganger om dagen og vasker gulv og klær, om Wassilij som snakker bra tysk, Pandit som er så hyggelig og vennlig, låsesmeden Dimitrij som løser de mest kompliserte oppgavene, Alexander som tømmer ovnen og fyrer opp ilden stillferdig hver morgen, Konstantin som hjelper til på kjøkkenet og om Ivan som er glemsk og mindre føyelig. Om skomakerverkstedets faglig dyktighet (i Bodø), om hvordan «spesialistene» i leiren setter i stand og reparerer de fleste ting nesten uten verktøy, om den dyktige russiske legen som dessverre ikke får lov å behandle tyske soldater (se også Mathiassen-Hafstad 2018:63-64), om fangen som bygde et piano på fire oktaver med strenger av telefontråd og om de selvbygde balalaikaene.

Hennig forteller om hjelpen de tidvis får fra fangene, en hjelp som i utgangspunktet er forbudt, men som de sårt trenger, da alle har for mye tjeneste og for mye ansvar. Etter forholdene virker det som Kalvik leir drives etter en relativt bra standard med rene brakker og finertelt, noe som kanskje har gjort dette «forbudte» samarbeidet mulig, om ikke annet, enklere. For hverdagslivet i leiren virker å være bygget opp av en gjensidig overenskomst over de faktiske forholdene, hvor eksempelvis Hennig overlater matrasjoneringen og matlagingen i det russiske kjøkkenet til den russiske kokken, og lar en ung russisk arkitekt jobbe som håndlanger. Men realiteten blir også konkret gjennom fluktforsøket som endte tragisk for flere av fangene. De drepte fangene ble liggende mellom brakkene i to dager som skrekk og advarsel for de som måtte ha flukt i tankene (Hennig 2009:94). Mannskapsmangelen hadde skapt en omorganisering som ifølge Hennig også var skyld i den store flukten (Hennig 2009:80).

Det virker som om Hennig har en fast fange som holder rommet hans varmt. Hver dag klokka seks kommer Ivan, en russer, som rydder rommet til Hennig og sersjanten. Ivan, som er en 20 år gammel bonde, er så stille at Hennig undrer seg over hvordan en som er bonde kan være så lett og forsiktig. Han setter alltid på litt vann på ovnen slik at Hennig kan barbere og vaske seg. Kaffe blir hentet og han pusser også skoene (Hennig 2015:12.05.44). Forholdet virker å være bygget på en form for tillit, for Hennig viser ham bilder av familien, og Ivan spør om hvor gamle de er og kommenterer at «fruen ler» når han ser bildet av Hennigs mor som ler så hjertelig på bildet (Hennig 2015:12.05.44). Hennig skriver at han og fangene har «et ganske kameratslig forhold» (Hennig 2015:12.05.44). Kanskje er det Hennigs stilling som gjør at han får et tilsynelatende nært forhold til flere av fangene. I en proviantbrakke, hvor matforsyningene til fangene er lagret, er det en russer som passer på lageret. Ved hjelp av tolken Wassilij, en ung mann fra Moskva, regner de ut hvilken mengde mat fangene skal få, før fangene tar maten med seg slik at middagen kan anrettes. Hennig står for utdelingen og utregning, mens Wassilij står for veiing og den direkte distribusjonen til fangene. Nøyaktig hva fangene får av mat er noe usikkert, men flere ganger

nevner Hennig klippfisk. En av de første dagene Hennig er i Kalvika kommer faktisk fangene bort til han og lurer på hva de skal spise den påfølgende dagen, slik at de kan forberede ting. Her nevnes det klippfisk og suppe. Senere kommer faktisk et ønske fra fangene om klippfisk, og da må denne veies og legges i bløtt kvelden i forveien (Hennig 2015:11.05.44, 12.05.44, 25.06.44). Suppen, som omtales som «morgensuppe», har bortsett fra mel, et ukjent innhold (Hennig 2015:11.05.44, 25.06.44).

Wassilij (antageligvis den unge tolken fra Moskva), som er tredje barn av hele 11 til en russisk bonde, er arkitektstudent og snakker bra tysk. En dag kommer han med en vekt som fangene har laget, og den blir benyttet i fangekjøkkenet (Hennig 2015:17.05.44). Det er uvisst hvor fangekjøkkenet er plassert, men fangene spiser i egne brakker omtalt som «svenske og finske» (antagelig såkalte Nissen-brakker). Hennig beskriver disse som overraskende rene (Hennig 2015:25.05.44). Bortsett fra den daglige maten, er sigaretter noe som fangene er «skrekkelige henfalt til». Mest sannsynlig får de sigaretter gjennom byttehandel, men Hennig skriver også en plass at fangene vil ha «sigaretter på forskudd» for å utføre en jobb, noe som kan indikere at dette ble delt ut av tyskerne (Hennig 2015:16.05.44).

Ifølge Hennig er de fleste fangene omkring 20 år gamle. Ofte har de elendige klær og åpne tøfler som de er nødt til å bruke i all slags vær, og i regnvær henger de ofte sekker over hodet som ekstra beskyttelse. Hennig skriver at det er tungt å se på hvordan fangene må arbeide i det dårlige utstyret, men årsaken er at de rett og slett knapt har noe å avse (Hennig 2015:25.05.44). Denne mangelen bidrar sannsynligvis til at mange av fangene stjeler det de kommer over av nyttige gjenstander. Hennig skriver at det blant fangene også er såkalte «kjeltringer» som stjeler som rotter – ingenting er trygt for disse og kabler og kryssfinerplater forsvinner fort. Det lille råmaterialet fangene har blir omarbeidet til sigarettesker, ringer og annet som blir benyttet til å bytte til seg sigaretter og brød (Hennig 2015:25.05.44).

Når nemdarbeider og kontorsjef Gunnar Moe besøker Kalvik 11 eller 12 mai 1945 skriver han: «*Kalvik. Tillitsmann Bjarne Kalvik. 330 russere. 11 syke. 3 døde og 1 skutt på 2 år. Meget god behandling. Så etter forholdene godt ut. Utlevert 20 kasser fisk og 1 tønne tran. Tyske sjefer løytnant Dexter, felw. Bernhard. Denne leir er mønsterleir og fangene så godt ut. Få var syke og leiren hadde en flink russisk læge. Forholdet mellom den tyske Kommandanten og fangene var godt. Kommandanten hadde besørget ekstra innkjøp av fisk og tran til fangene.*». (Steffenak 2008:155-156).

2.2.3 Forholdet til lokalbefolkningen

Forholdet til den norske lokalbefolkningen i Nord-Norge beskrives ofte som noe anstrengt. Men Hennig trekker stadig frem det «germanske» som han ser i nordmennene, hvor de «kulturelle likhetstrekkene» og «kulturarven» er nærmere enn hva den gjengse tyske soldat tror – at det ligger en «gammel germansk innstilling» blant nordmennene (Hennig 2009:161). Han beskriver også fremtoningen på nordmenn som blonde, høye, stor, slank med brede skuldre: «*…eg skulle gjerne […] ha sett desse menneskene som soldatar – det måtte vere eit staselig syn*» (Hennig 2009:53-54). Mens andre steder beskrives nordmennene som «*fattigslige kledde og iblant også sjaskete mørkhåra menn*» som mer ligner franskmenn og som

er uvennlig og avvisende på overflaten (Hennig 2009:114-115). Hennig beskriver menneskene i den nordlige delen av landet som tilbakeholdende, men som mye mer vennlig enn de «lengre ned», hvor folk kunne spytte fremfor føttene til Hennig (Hennig 2009:52). De fleste nordmenn i byer og langs kysten, uansett hvor «germanske» de fremstår, er ifølge Hennig «amerikansk infisert». Men i de avsidesliggende stedene, blant annet Kalvik, der tyske soldater sjeldent er, er folk vennlige (Hennig 2009:119).

2.2.4 Tilbaketrekningen

Hennig kom rett inn i byggingen av *Festung Norwegen*, et storstilt byggeprosjekt som skulle omgjøre Norge til en festning. Nordlandsbanen og Riksvei 50 ble ansett som en av de viktigste infrastrukturene som skulle bidra til å etablere og knytte en transport- og kommunikasjonslinje mellom Oslo og Kirkenes. Nordlandsbanens opprinnelige mål om å nå Kirkenes måtte grunnet store tekniske og arbeidskrevende utfordringer etter hvert skrinlegges. I løpet av 1943 ble det derfor bestemt at banen skulle knyttes til Narvik, hvor den viktige malmtransporten fra Kiruna gjorde det mulig å knytte Nordlandsbanen sammen med det eksisterende tognettet inn i nøytrale Sverige. Arbeidet ble aldri ferdigstilt, og den 21 oktober 1944 starter Hennig på retretten, og kom aldri tilbake til Kalvik, som han forlot den 26 juli 1944.

I dagboken preges retretten av stadig mer kritiske spørsmål og kommentarer til fremferden til den tyske hær, om behandlingen av russiske krigsfanger i 1941, om tilbaketrekningen fra Finland, nedbrenningen av Finnmark, om den brutale fremferden til SS, om behandlingen og massehenrettelser av jødene, om «lovlige» kolbeslag mot fanger og om offiserer fra Hitlerjugends stivnakkede tro på partiet. Kanskje er det anger, frykt, lettelse eller utmattelse som gjør at Hennig stiller alle disse spørsmålene, men avslutningsvis kommenterer han at selv midt i all sorg over Tysklands ulykke avtok trykket mot soldatene og de kunne puste lettere: «*Vi kunne også snakka om rasespørsmålet og at det er vranglære å tru at bare den nordiske rasen er skapande*» (Hennig 2009:169).

De mange dagboknotatene skal Hennig angivelig ha gjemt blant høyballer under båttransporten til Narvik under den lange hjemreisen (Winther 2006). Mest sannsynlig henvises det til båtturen fra Vassmo til Narvik den 6. august 1945, som var det siste innlegget i Hennigs dagbok (Hennig 2009:183). Dagboknotatene ble funnet av en mann fra Tømmernes, og siden sendt til Hennig (Winther 2006). Hennigs kamera ble konfiskert i Narvik i en personkontroll i regi av engelske soldater. I kameraet som den engelske offiseren ulovlig konfiskerte var det også en film som ennå ikke var fremkalt. Hennig skriver selv at han hadde fem fremkalte fargefilmer som var skjult i et metallskrin deklarert som medisin. Disse fikk han beholde. Men han måtte gi avkall på «bilda frå leiren og dei sollyse nettene» (Hennig 2009:184-185). Hvilke bilder dette var og hvor mange det er snakk om er uklart, uansett overlevde mange bilder og samtlige dagboknotater.

2.3 Hennigs fotomateriale

Soldater ble ofte anmodet til å ha fritidssysler for å opprettholde en «god moral» under andre verdenskrig. Særlig ble de oppfordret til fotografering, maling, tegning og lesing. En av årsakene var frykten for en «avmoralisering» som kunne utvikle seg til kjedsomhet og depresjoner, som igjen kunne resultere i dårlige holdninger og ukonsentrasjon – det var i alle fall en av den tyske hærs argumenter. Fotoapparatet ble også i denne perioden mer kompakt, og dermed også enklere å bruke og frakte med seg. Den andre verdenskrig ble også en av de best dokumenterte stridene, hvorpå et bredt tysk propagandaapparat utnyttet dette til det fulle (Pool 2016:98-100), selv om det lå strenge restriksjoner på bruk av foto- og filmkamera ved frontavsnittene. Det var heller ikke uvanlig med såkalte fotodagbøker, *meine Dienstzeit*, som ofte hadde bilder fra tjenestetiden i den tyske hær. Det finnes ennå slike bøker bevart i dag, hvor de fleste har en unik og personlig dokumentasjon av oppholdet i den tyske hær. Dette gjelder også bildene etter Johannes Martin Hennig, som viser et unikt innblikk i hans møte med den tyske hær, nordnorsk natur, medsoldater og de mange stedene han besøkte under sitt opphold. Den følgende gjennomgangen tar først for seg Hennigs vanligste bildemotiver før fotografiene fra Kalvik presenteres. Samtlige bilder vil ikke omtales direkte men vi vil fremheve hvilke detaljer fotomaterialet viser fordelt på ulike deler av leiren. Den fullstendige listen over Hennigs fotomateriale fra Kalvik finnes i Tabell 10, s. 159.

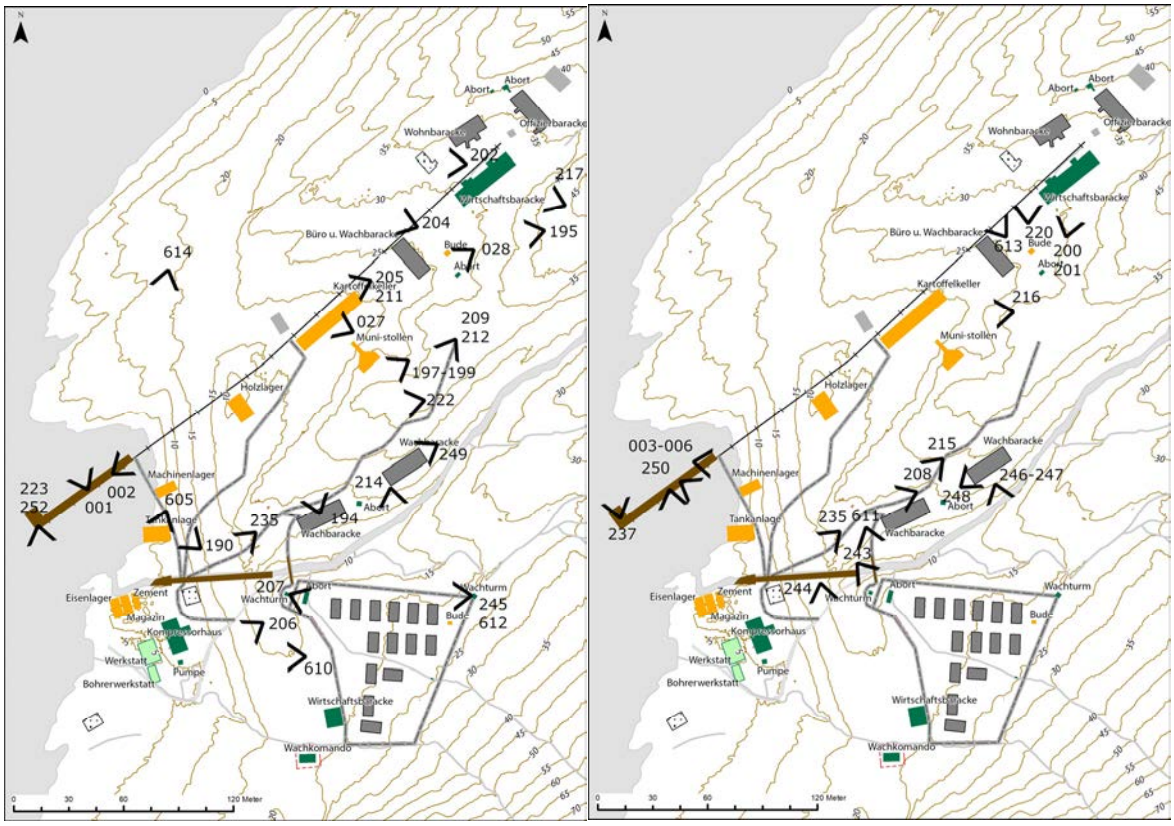
Figur 13. Karl Klang, kokken fra Bergedorf, Hamburg, fotografert i Kalvik (189).

Figure 13. Karl Klang, a cook from Bergedorf, Hamburg, photographed in Kalvik (189).

2.3.1 Bildemotiver

Det virker som om portrettene, en bildekategori som er i klart mindretall, er tatt av mennesker som betyr noe for Hennig. Det er kun ett bilde med en navngitt person fra Kalvik, nemlig kokken Karl Klang (Figur 13, se også s. 25). Klang kom antagelig til Kalvik leir rundt den 17. mai 1944. Det er også tatt flere portretter av soldater uten navn på steder det ikke er mulig å identifisere. Samlingen inkluderer flere bilder av barn fra Rønvik, Bodø. En av disse kalte Hennig for «*meinen Norwegenlehrer*». Det er også to flotte fargebilder av samene Andreas og Inga Iversen fra Røsvik, hvor førstnevnte ble beskrevet som «*Der Lappenkönig*». Bilder av ulike bygninger som antagelig har vekket en interesse for Hennig, finnes også. Særlig er det de eldre tømmerhusene ofte tilknyttet gårdsdrift som er avbildet. Men de fleste fotografiene er

enten oversiktsfoto eller situasjonsbilder. De gir svært godt innblikk i hvordan livet i de ulike leirene, anleggsarbeidet og konstruksjonsarbeidet har foregått.

Figur 14. Oversiktskart (basert på OTs plankart, se s. 34)med posisjon og retning for Hennigs fotomateriale fra Kalvik innmerket. Nummereringen viser til fotoliste på side 159.

Figure 14. Interpretation of the positioning and direction for Hennig's photos from Kalvik (based on the OT map, p. 34). The numbering refers to the list on page 159.

Hennig har også fotografert krigsfanger, blant annet fra Rønvik, Bodø. De fleste bildene er fra fangeleirer, men et av bildene viser også fangene under arbeid med veianlegget mellom Mørsry og Sildhopvatn. Dette er en av de få bildene som er tatt utenfor leirene, og viser etter alt å dømme en normal arbeidssituasjon.

2.3.2 Bilder fra Kalvik

Fra Kalvik har vi et relativt rikt billedmateriale. Gjennom Hennigs foto får vi ikke bare overblikk over leiren gjennom gode oversiktsfoto, men det finnes også flere situasjonsbilder som viser oppbygning, infrastruktur, bygningsmasse og fremdrift i fangenes arbeid. Grovt sett kan man dele inn leiren i tre deler; kaianlegget, fangeleiren og innkvartering for soldater. Sør mot fjellfoten av Aspenesfjellet ligger selve fangeleiren. Fangeleiren og innkvarteringen for soldatene avgrenses av en bergrygg som går i akse NNV-SSØ ned mot sjøen. Soldatenes leir ligger like sørøst for Kalvikodden (se Figur 8, s. 16). Bildene er tatt ved ulike anledninger, da man blant annet kan se fremskritt i byggingen, men også rivning av gamle uthus og sjåer.

2.3.2.1 Kaianlegget

Kaianlegget ser ut til å bestå av en hovedkai som ligger like sør for Kalvikodden i en liten markert vik (Figur 15). Kaien er bygget av trevirke og pålesatt. Sør for dette ligger en gammel flytebrygge/pram merket med «Poldi», som kan ha blitt brukt som en midlertidig løsning ved etableringen av leiren. Fra bryggen opp mot den tyske delen av leiren går det også skinnegang for transport av gods.

Figur 15. Kaianlegget i Kalvik (253). I bakgrunnen ses den tyske verkstedbygningen (Werkstatt) og Bjarne Hansens naust. Helt bakerst i bildet ligger fyllmassene fra tunellbyggingen. Foto: Johannes Martin Hennig.
Figure 15. The Kalvik pier (253). The german workshop (Werkstatt) as well as the boat house of Bjarne Hansen are visible in the background. Backfill from the tunnel construction and the partly completed railway line foundation is seen farthest away in the picture. Photograph: Johannes Martin Hennig.

På bildene kan man se en mengde med konstruksjonsvirke og rørdeler som ligger lagret i området. Et våningshus med fjøs og to mindre bygg står ennå midt blant de tyske anleggene i 1944. Dette er mest sannsynlig huset til Bjarne Hansen, som senere ble flyttet lengre opp fra sjøen (østover). Lengre sør kan man også se det nylig oppsatte kompressorbygget og verkstedet. Like nord for disse skimter man tunnelinnslaget til en transporttunnel med skinnegang for å frakte ut masse. Ytterst mot sørvest står Bjarne Hansens naust, som tydelig trenger oppstøtting.

2.3.2.2 Den tyske forlegningen

Flere fotografier viser den tyske leiren. Den nedre delen inneholder minst tre Nissenbrakker og et mindre bygg. Mest sannsynlig har disse vært brukt som lager, og i området rundt ligger det lagret blant annet prefabrikkerte takstoler og annet konstruksjonsvirke. Lengre opp (øst) ligger 5 større brakker (Figur 16). Disse er ifølge det tyske kartet (se Figur 8, s. 16) spisebrakke, offiserbrakke, boligbrakke samt en

kontor- og boligbrakke. Ammunisjonslageret ligger inne i bergryggen mot sør, men det er kun tegnet inn på kart og ikke synlig på noen fotografier.

De tyske brakkene er relativt store med mål på opptil 8,5 x 36,5[12] meter. Brakkene er delvis oppmurte med panelte vegger og skråtak med papp. Det er relativt store vinduer med vinduslemmer og takrenne av tre over inngangen. På kontorbrakken er det også laget til en langsgående platting på inngangsdelen. Samtlige brakker ser til å ha strøm. Midt blant de nyoppførte tyske brakkene er også huset til Ottar Johansen, som står like nord for skinnegangen. Vest for huset har Hennig også avbildet et naust og et uthus, mest sannsynlig tilhørende Johansen. Disse blir revet mens Hennig er i Kalvika. Området ble antageligvis anvendt til lagring av utstyr, noe senere bilder indikerer. Huset til Johansen var planlagt flyttet, men trolig fikk dette stå i fred. Kartdata indikerer at huset ikke er flyttet på.

Figur 16. Deler av den tyske forlegningen. I forgrunnen ses skinnegangen. Til venstre ser man deler av den tyske spisebrakken («Wirtschaftsbaracke») og nedenfor OTs kontor- og vaktbrakke (203). Bildet er tatt mot sørvest. Foto: Johannes Martin Hennig.
Figure 16. View towards the southwest from the German living quarters in Kalvik. The railway track coming from the pier is visible in the foreground while part of the German messroom is to the left. Beneath this, the Organisation Todt combined office and guard barrack can be seen. Photograph: Johannes Martin Hennig.

[12] Arealet er basert på inntegnet grunnflate på det tyske plankartet (s. 29).

2.3.2.3 Fangeleiren

Hennig har også tatt en del oversiktsfoto av selve fangeleiren i Kalvika. Leiren består av totalt 17 Nissenbrakker (se Figur 8, s. 16). I nord, mot elvebrinken, ligger to rekker med henholdsvis 5 og 6 brakker – alle plassert i samme lengderetning (rekke 1: 500-502, 518, rekke 2: 503-507[13]). Disse er stort sett identiske med sentrert inngang og et vindu på hver side av døren (Figur 17). De er også bygget på relativt flat mark og isolert med torv på nedre del av vegg. Samtlige er bygget med pipe, noe som indikerer ved- eller kullfyrte ovner. Mellom rekkene går det en passasje hvor det også er plassert strømstolper, noe som kan indikere strøm i brakkene. Fargen på samtlige brakker er falmet grønn. I den sørlige delen av leiren ligger de resterende 6 brakkene. Her heller landskapet mer, og brakkene er satt opp på kunstige plattformer gravd inn i helningen. To av brakkene har lengdeaksen mot øst-vest, i motsetning til de andre som ligger nord-sør-orientert. Oppmuringen er markant mot vest, og flere har også tørrmurte og trekonstruerte trapper. Brakkekonstruksjonen er ellers identisk med brakkene i den nordlige delen av leiren, og man kan også her se strømstolper og piper ved flere av disse.

Figur 17. Kalvik fangeleir (032). Bildet er antageligvis tatt i juni 1944. Til høyre for fangeleiren er den planlagte spisebrakken for fangene ikke påbegynt. På den antatte eksersisplassen skimter man flere fanger på oppstilling. Foto: Johannes Martin Hennig.

[13] Tallkodene referer til strukturnummer fra den arkeologiske undersøkelsen. Se s. 51 ff. og Figur 33, s. 51.

Figure 17 (previous page). Kalvik POW camp most likely photographed in june 1944 (032). To the right of the camp the planned (as marked on the OT map, se p. 16) prisoner mess room has not yet been built. In the center of the camp enclosure the presumed drill ground with several prisoners in position can be seen. Photograph: Johannes Martin Hennig.

Bortsett fra brakkene, er det tre andre bygninger innenfor leiren. I bekkefaret i øst er det på OT-kartet (s. 34) tegnet inn det som mest sannsynlig er brønnen (struktur 2160, s. 110), denne kan også skimtes på flere av bildene. I det nordøstre hjørnet av leiren kan man også se et mindre bygg som mest sannsynlig har fungert som et lagerskur. Skuret er grønt med skrått blikktak. I motsatt ende av leiren, i det nordvestre hjørnet er latrinen bygget.

På bildene tatt av fangeleiren kan man også registrere en mulig oppsamlingsplass/eksersisplass vest for brakke 514 og 515. Mellom flere av brakkene mot nord er det laget til tørkestativ som er i bruk. Man kan også se et ildsted som er anlagt like fremfor boden i det nordøstre hjørnet. Vannsystemet som er anlagt i leiren er bygget i en eksisterende bekk med nedgravd kvadratisk brønn/vannreservoar med en mulig kanal mot nord. Leiren er avgrenset med et dobbelt gjerde konstruert av tynn bjørk med hønsenetting og piggtråd. Gjerdene er vinklet i toppen for å gjøre en eventuell flukt over disse vanskelig. Like på utsiden av gjerdet går det en langsgående gangsti som i nord er delvis oppbygget med gangbro. I det nordvestlige og nordøstlige hjørnet er det bygget vakttårn. Disse er relativt enkle konstruksjoner med trapp og overbygg. Hennig har tatt foto fra begge vakttårnene inn i selve leiren[14].

Figur 18. OT-arbeidere fisker fra kaia i Kalvik (236) Foto: Johannes Martin Hennig.

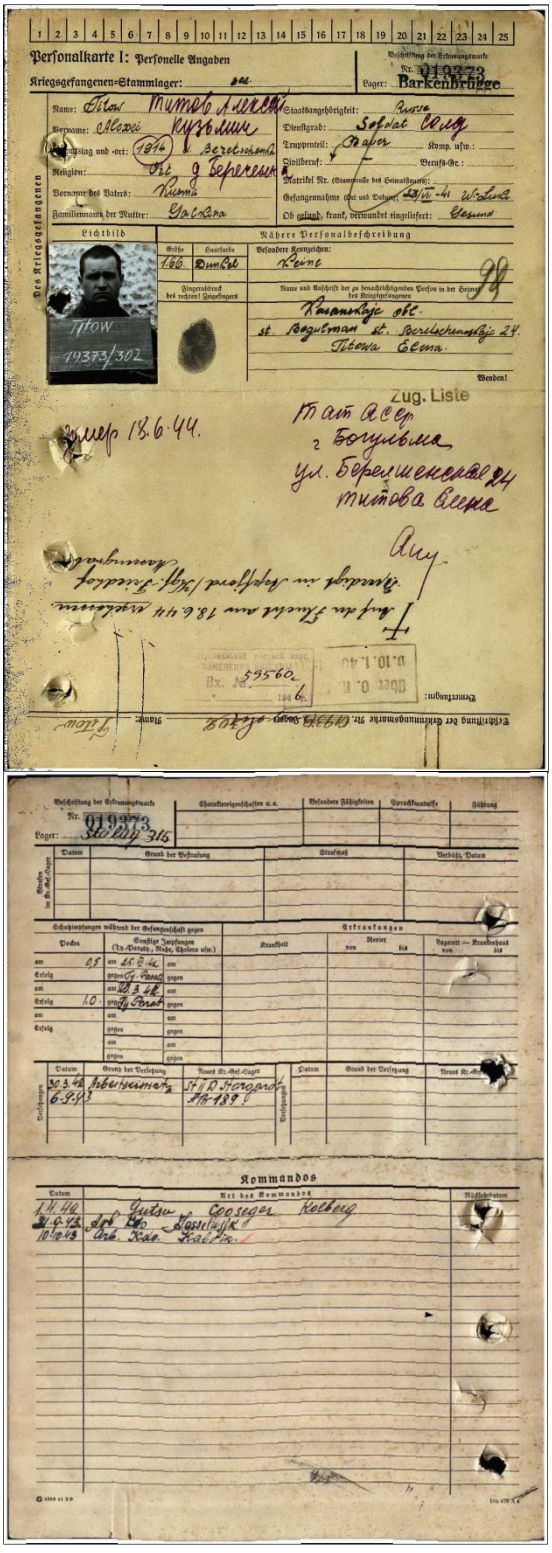
Figure 18. OT workers fishing from the pier in Kalvik (236). Photograph: Johannes Martin Hennig.

På vestsiden av leiren, utenfor inngjerdingen, står det et større bygg samt en Nissenbrakke. Den store bygningen er tegnet inn på det tyske kartet som «Wirtschaftsbaracke». Dette er spisebrakken for krigsfangene, og den tilhørende Nissenbrakken er mest sannsynlig matlageret som Hennig nevner. Det interessante er at denne spisebrakken ikke er å finne på de tidligste bildene som Hennig har tatt, men på

[14] Foto 207, 245, 612 og 013.

senere bilder kan man se denne under konstruksjon og ferdigstilling, noe som tyder på at brakken ble bygget mens Hennig var i leiren.

Sør for spisebrakken kan man skimte vaktkommandoen, som består av et mindre rektangulært bygg. Like nord for vakttårnet i det nordvestlige hjørnet er det konstruert en bro som knytter sammen fangeleiren og to større tyske vaktbrakker. En av disse er delvis avbildet og består av et rektangulært bygg med vinklet tak. Taket er delvis tekket med blikkplater og papp. På flere bilder kan man se arbeidere som antageligvis er tilknyttet OT, og de fleste er situasjonsbilder/oversiktsfoto, blant annet ett bilde av tre OT-arbeidere som fisker fra kaien. Ut fra disse bildene kan man se at OT-arbeiderne har en ordinær tysk uniform uten nasjonalitetsmerke, men både skotøy og hodeplagg er av tysk type. På ryggen kan man skimte en form for merking. Bortsett fra dette er uniformene ganske anonyme[15]. Hvorvidt det er snakk om såkalte tyske «moor-soldaten» eller tyske- eller utenlandske tvangsarbeidere er usikkert. En av de mer kjente bildene er av en sovjetisk krigsfange, mest sannsynlig tatt på skøyta «Lomen», merket med «*die grosse sensucht*» (den store lengselen). Fangen sitter på dekk med ryggen mot Hennig og skuer utover sjøen.

Figur 19. Fangekort for Alexei Titov.
Figure 19. Prisoner card for Alexei Titov.

2.4 Fangekort fra Kalvik

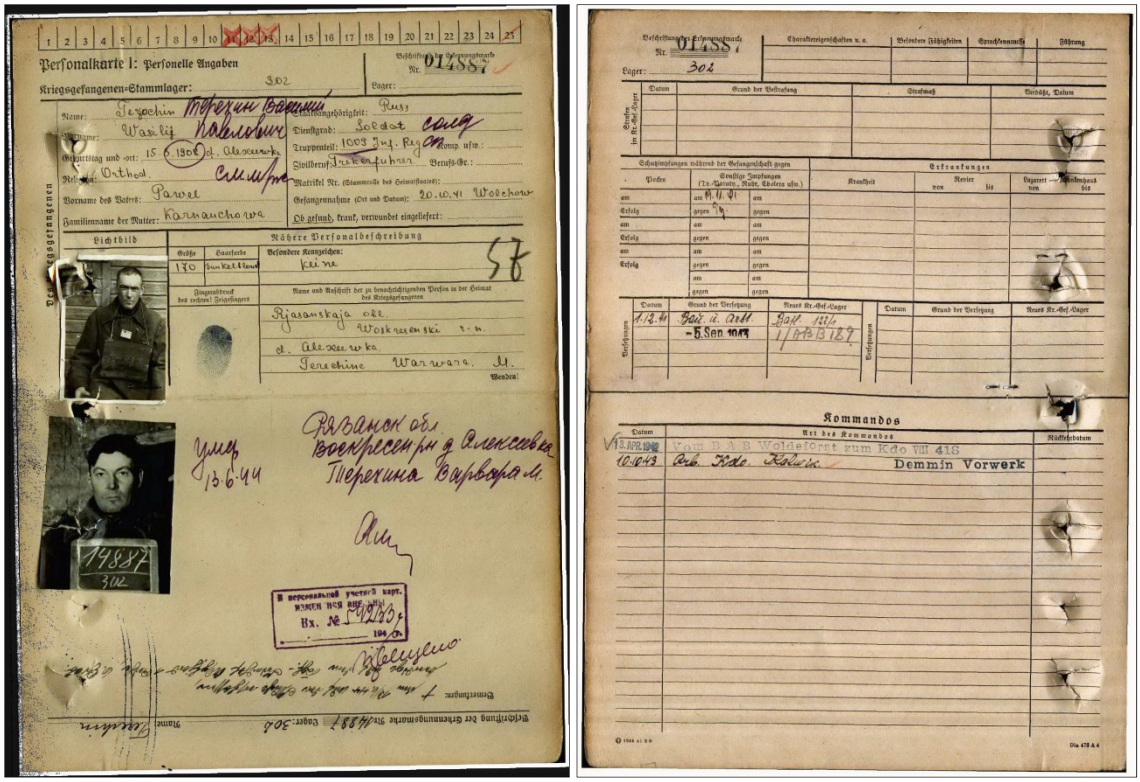
Selv om Kalvik fra flere hold ble omtalt som en «mønsterleir» og en «god» leir, sett ut ifra de generelle forholdene ved fangeleirer i Nord-Norge, mistet også mennesker livet her. Den mest omtalte hendelsen er den store flukten i juni 1944 hvor flere fanger og en tysk soldat mistet livet. 19 fanger døde i Kalvik mellom 1943 til 1945 (Mathiassen-Hafstad 2018:54), og totalt omkom 20 mennesker. Gjennom vårt arbeid med Kalvik gjennomgikk vi også en del av det historiske

[15] Personlig informasjon Arne Håkon Thomassen.

materialet som foreligger og har valgt å ta med den informasjonen som vedrører de omkomne fra Kalvik. Gjennomgangen her er på ingen måte komplett eller utfyllende, men er kanskje mest av alt en måte å hedre de som mistet livet i Kalvik. Materialet består av fangekort som er tilgjengelige gjennom nettsiden obd-memorial[16].

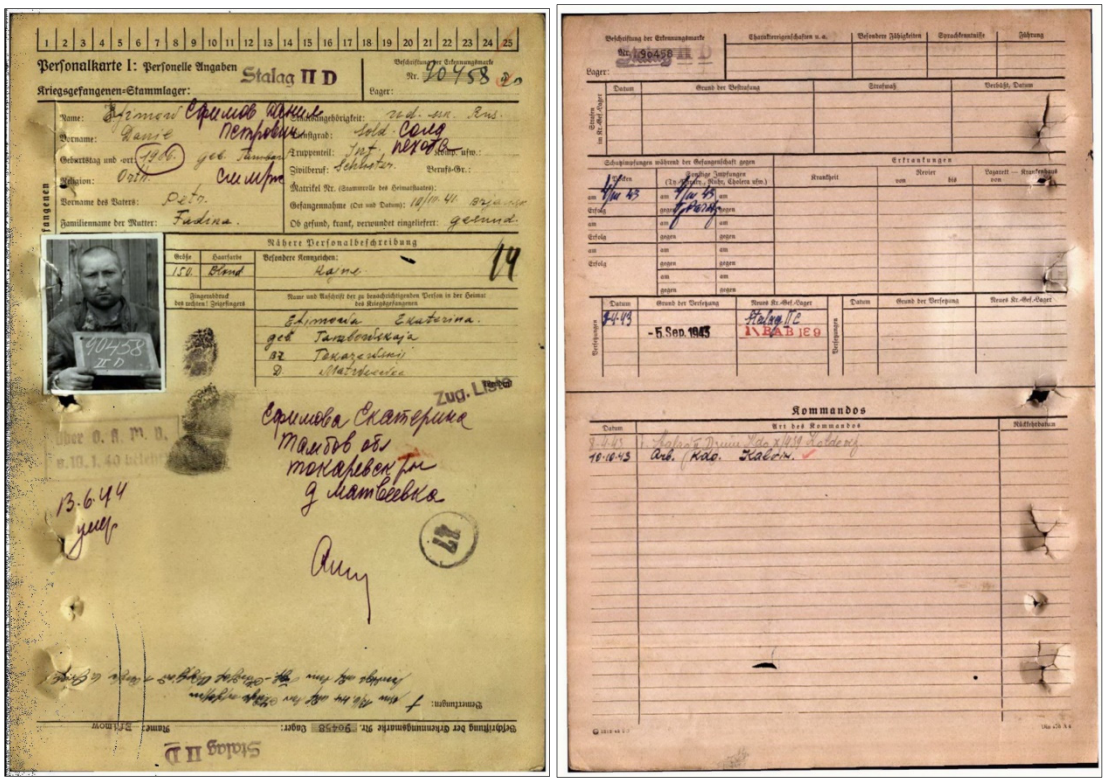
Alexei Titov

Titov[17] var født i 1914 i Kazan, Berechenka og er oppført som gårdbruker. I hæren hadde han tjenestegrad som soldat, og ble tatt til fange 23. juli 1941 ved Velikije Luki. Titov hadde fangenummer 19373 og ble registrert under Stammlager Stalag 302 (II H), Barkenbrügge. Leiren var i Polen og var aktiv i perioden mellom juni 1942 frem til juni 1944. 30. mars 1942 er Titov registrert inn i Stalag II D, Stargard i Polen, før han kort tid etter, 1. april samme året, er registrert i Kolberg. 6. september 1943 blir han overført til «AB 189» (mest sannsynlig Bau und Arbeits Battalion 1/189). Første arbeidsted under AB189 er antagelig i Hasselvik fangeleir, registrert 21. september 1943. Den 10 oktober 1943 ankommer Titov Arb. Kdo. Kalvik. Ifølge fangekortet blir Titov skutt under flukt den 18. juni 1944, og gravlagt i en massegrav ved Aspfjord. Titov var en av de 15 fangene som forsøkte å ta seg over til den svenske grensen, og ble ifølge Donat tatt igjen av en tysk patrulje, avhørt og henrettet (Donat 2017:26).

Figur 20. Fangekort for Wasilij Terjochin.
Figure 20. Prisoner card for Wasilij Terjochin.

[16] https://obd-memorial.ru/html/
[17] Det er lagt inn hyperlenker til fangenes side på obd-memorial.ru,

Figur 21. Fangekort for Danil Petrovich Efimov.
Figure 21 (previous page). Prisoner card for Danil Petrovich Efimov.

Wasilij Terjochin

Terjochin var født den 15 mars 1908 i Alexeyevka og jobbet som trikkefører. Han er oppført som soldat i troppeenhet 1009, infanteri. Terjochin ble tatt til fange 20 oktober 1941 ved Wolchow, Leningrad. Terjochin hadde fangenummer 14887 og ble registrert i Stammlager 302, Stalag II H, Barkenbrügge i Polen. 1 desember 1941 blir han overført til BAB 122/1, og 13 april oppført under BAB Woldeforst Kdo VIII 418 (Demmin, Tyskland). 5 september 1943 overflyttes Terjochin til I/ABB 189 (Bau und Arbeits Battalion 1/189), før han den 10 oktober samme året kom til Kalvik. Wasilij Terjochin ble drept under flukt den 13 juni 1944, og var en av flere fanger som ble drept da de forsøkte å ta seg tilbake til Kalvik fangeleir etter den store flukten.

Danil Petrovich Efimov

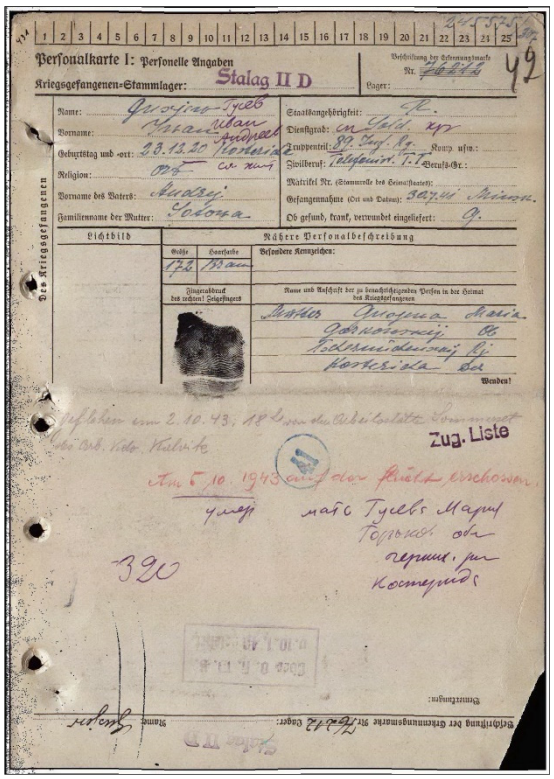
Efimov var født i 1906 i Tambow og jobbet som skomaker. Efimov er oppført som infanterisoldat og ble tatt til fange 10 oktober 1941 ved Bryansk. Han fikk fangenummer 90458 og registrert i Stammlager Stalag II D, Stargard i Polen, som var operativ mellom 1939 til 1945. I april 1943 er han oppført under Stalag II C, Greifswald, før han den 8 april samme året er oppført under Stalag II D Kdo X/439 Koldevig. Deretter overføres Efimov den 5 sptember 1943 til 1\BAB 189 (Bau und Arbeits Battalion). 10 oktober 1943 ankommer Danil Efimov Kalvik. 13 juni 1944 blir han skutt under flukt. Ble opprinnelig gravlagt i Aspfjord, grav 6, nummer 1.

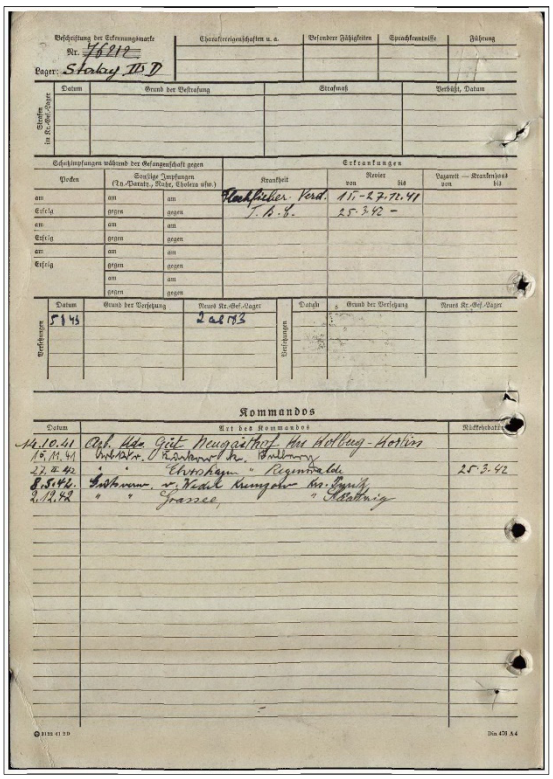
Ivan Gusev

Gusev ble født 23 desember 1920 i Gorky-regionen. Har muligens jobbet som telegrafist/telefonoperatør eller lignende (usikkert, noe utydelig skrift). I militæret var Gusev underlagt 89. infanteriregiment. Han ble tatt til fange den 30 juli 1941 i Minsk. Han ble registrert i Stammlager II D med fangenummer 76212. I perioden mellom 14 oktober 1941 og 2 desember samme året er Gusev registrert i ulike arbeidskommandoer. 5 august kan det virke som om han blir overført til 2 Ab 183 eller 2 abr 83, noe som mest sannsynlig er en Bau und Arbeits Battalion. Dette er siste innføring på fangekortet vedrørende lokaliteter og arbeidskommandoer. På fremsiden av kortet er det skrevet to kommentarer som er interessante. Gusev flyktet den 2 oktober 1943 under arbeid 18 kilometer (?) nord for Kalvik, i tilknytting til arbeid ved Sommerset leir. 5 oktober ble Gusev skutt og drept. Vi kjenner ikke til hvor Gusev ble gravlagt.

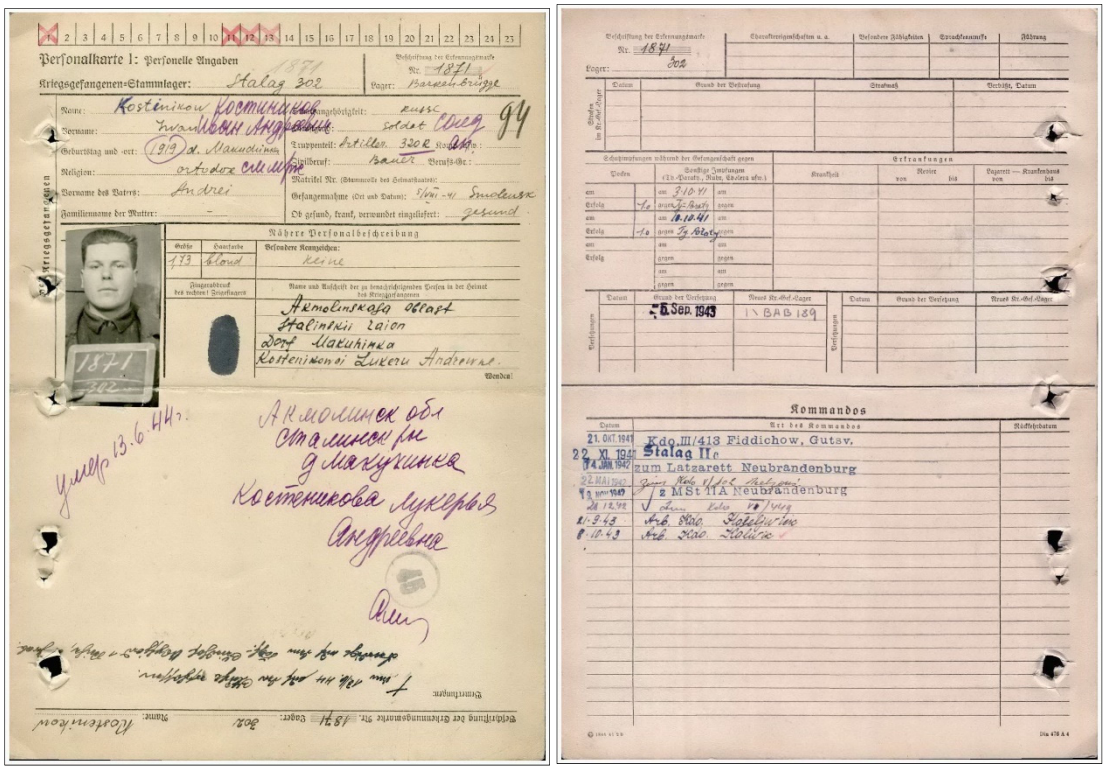
Ivan Kostinikov

Ivan Kostinikov ble født i 1919 i Makukhinka, Akmola. Han jobbet som gårdbruker og er registrert som soldat i artilleriinfanteri 320 R. Kostinikov ble tatt til fange den 5 august, 1941 ved Smolensk. Han ble registrert i Stammlager Stalag II H (302), Barkenbrügge, Polen, med fangenummer 1871. Kostinikov blir senere registrert under Kdo. III/413 Fiddichow den 21 oktober 1941, overført til Stalag II C den 22 november 1941, kom inn på Latzarett Neubrandenburg 14 januar 1942, forflyttet til Kdo. V/102 (uleselig) 22 mai 1942, overført til MSt 11A Neubrandenburg 19 november 1942, og flyttet til Kdo. VI/449 28 desember 1942. 5 september blir Kostinikov underlagt I\BAB 189 (Bau und Arbeits Battalion), og 21 september flyttet til Arb. Kdo. Hasselwik (Hasselvik) før han 10 oktober 1943 ankommer Kalvik. 13 juni 1944 blir Kostinikov skutt under flukt, og senere gravlagt i Aspfjord, rad 1.

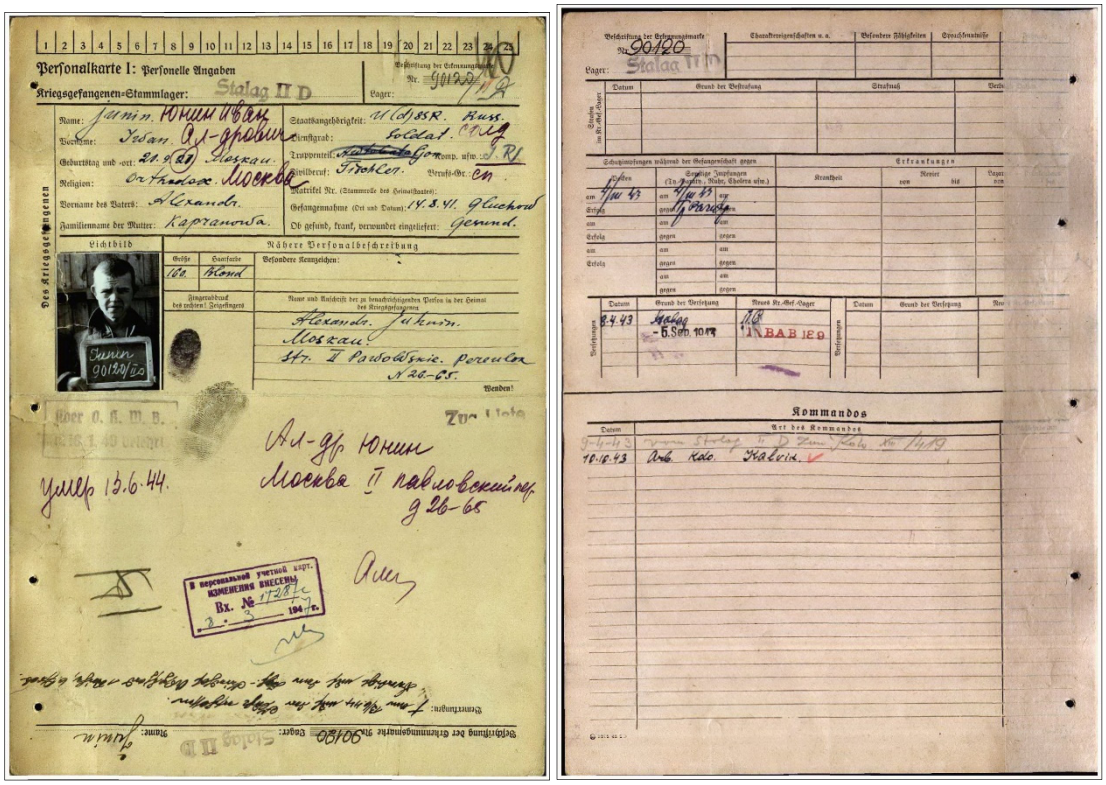

Figur 22. (forrige side) Fangekort for Ivan Gusev.
Figure 22. (previous page) Prisoner card for Ivan Gusev.

Figur 23. Fangekort for Ivan Kostinikov.
Figure 23 (previous page). Prisoner card for Ivan Kostinikov.

Figur 24 Fangekort for Ivan Junin.
Figure 24. Prisoner card for Ivan Junin.

Ivan Junin

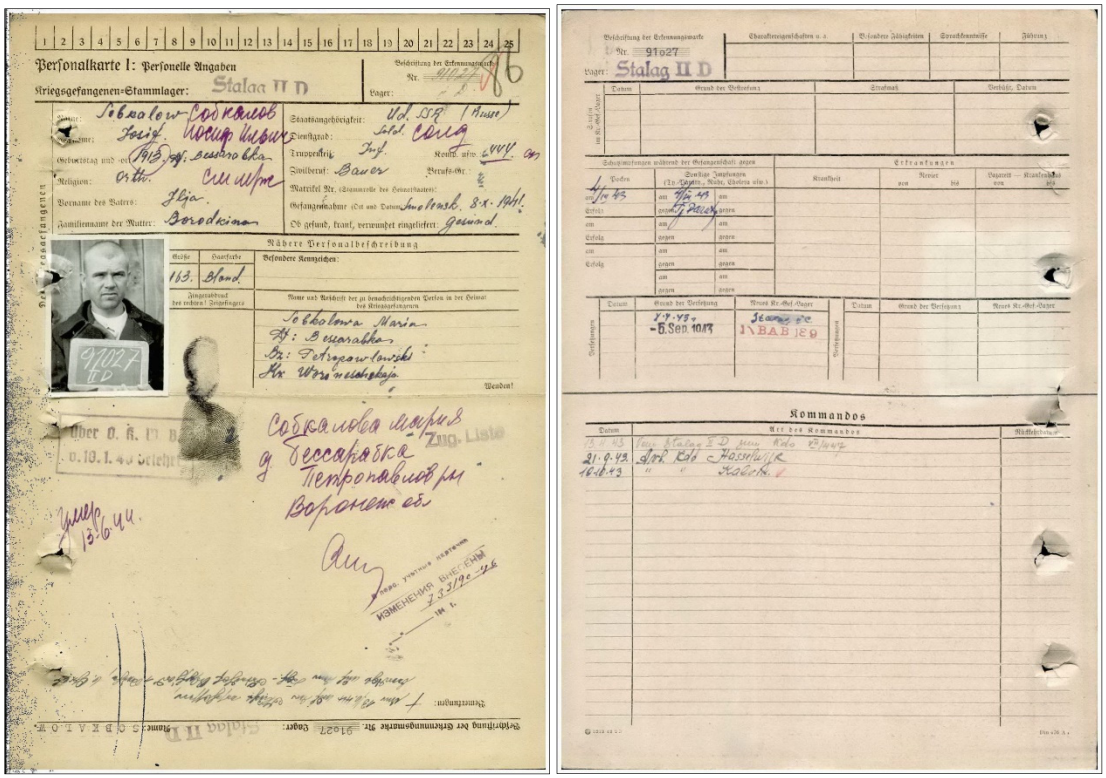
Ivan Junin ble født 20 september 1921 i Moskva. Jobbet som fisker før krigen. Han ble tatt til fange 14 august 1941 ved Gluchow (Głuchów, Polen. Flere steder i Polen med dette stedsnavnet). Junin hadde fangenummer 90120 Stammlager Stalag II D, Stargard, Polen. 8 april 1943 blir Junin registrert ved Stalag II C, og dagen etter er det oppført Stalag II D Kdo XIII/419. 5 september 1943 blir Junin registrert under 1\BAB 189 (Bau und Arbeits Battalion), før han ankommer Kalvik 10 oktober 1943. Junin blir skutt 13 juni 1944 under flukt. Gravlagt ved Aspfjord, rekke 1, grav 6.

Josif Sobkalov

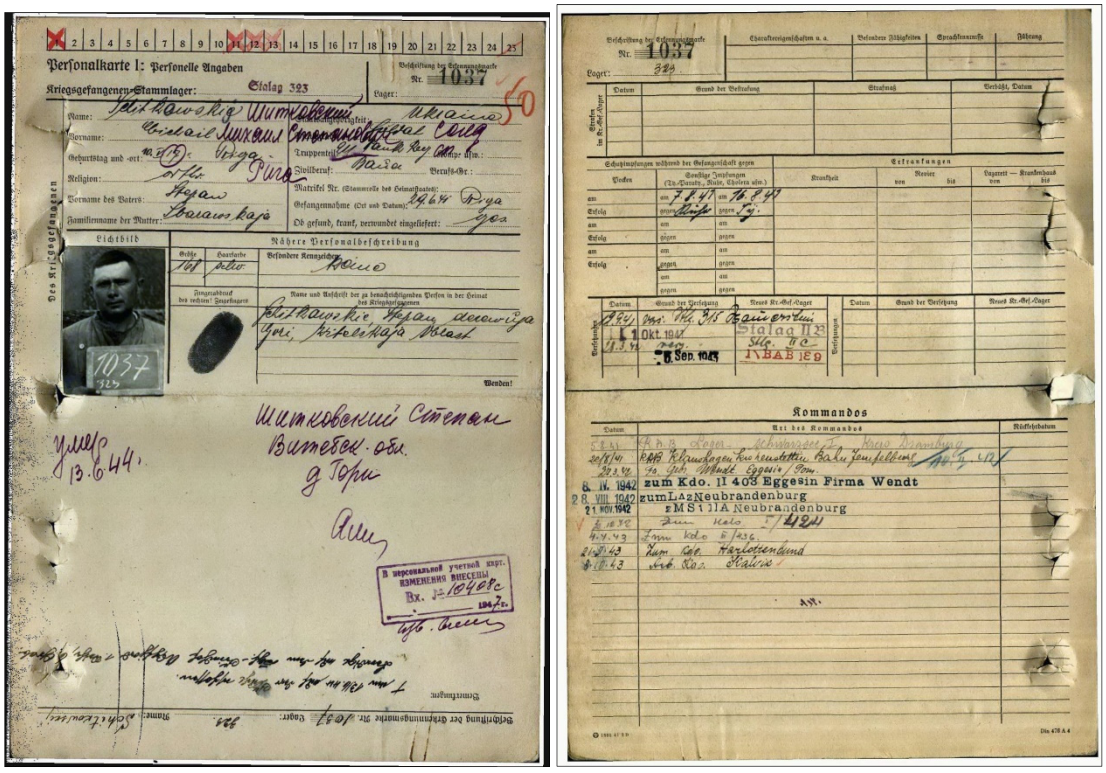
Josif Sobkalov ble født i 1913 i Bessarabkha, Voronezh i Russland. Han er oppført som gårdbruker og soldat i infanteri. Sobkalov ble tatt til fange i Smolensk 8 oktober 1941. Han er registrert med fangenummer 91027 i Stammlager Stalag II D, Stargard, Polen. Sobkalov blir oppført under Stalag II C i (uklar dato) 1943, og 15 april oppført under kommandotype Stalag II D, Kdo. VII/447. Her blir Sobkalov frem til han blir registret ved 1\BAB 189 den 5 september samme år, før han ankommer Kdo Hasselwik (Hasselvik) 21 september 1943. Sobkalov kommer til Kdo. Kalvik den 10 oktober 1943, og er en av de mange som blir skutt under flukten den 13 juni 1944. Sobkalov ble gravlagt i Aspfjord, rad 1, grav 6.

Mikhail Shitkovsky

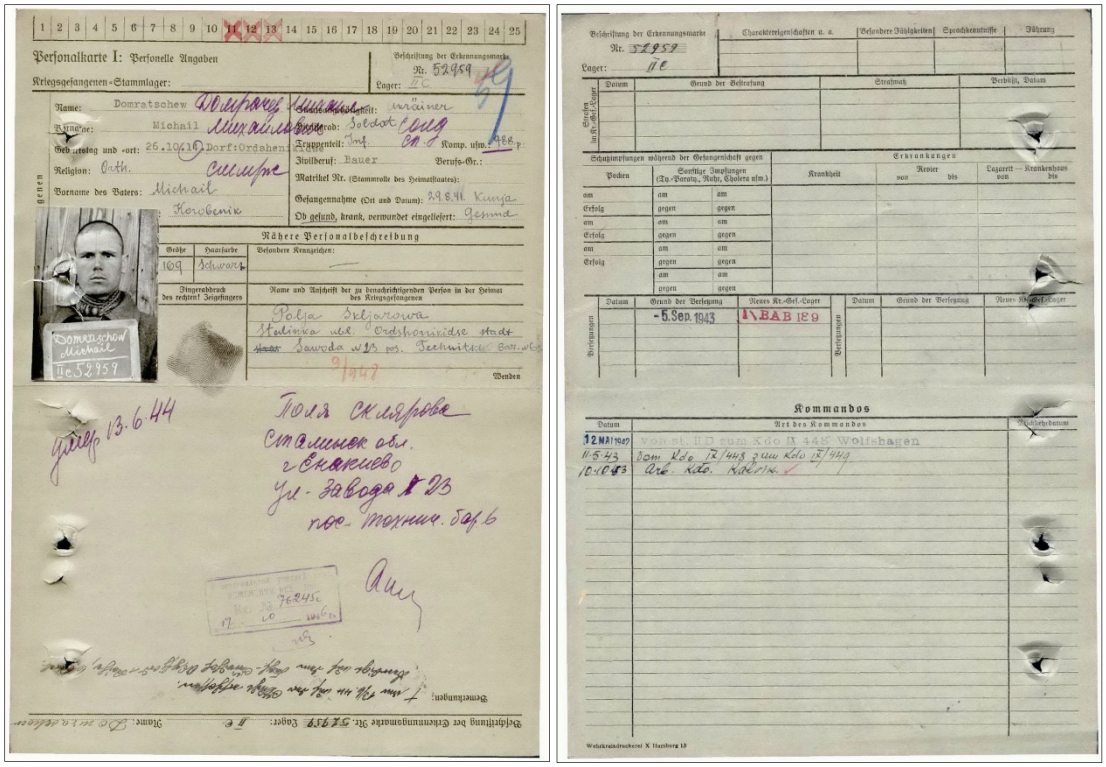
Mikhail Shitkovsky ble født 10 mai 1917 i Riga, og jobbet som jordbruker. Er oppført som Ukrainer i papirene. Ble tatt til fange 29 juni 1941 i Riga. Shitkovsky ble registrert med fangenummer 1037 i Stammlager Stalag II G (323), Groß-Born Rederitz, Polen. Shitkovsky har blitt sendt til flere ulike arbeidskommandoer, blant annet Charlottenlund før han den 8 oktober 1943 ankom Kalvik. Den 13 juni ble Shitkovsky skutt under flukt. Gravlagt i Aspfjord, rad 1, grav 6.

Figur 25. Fangekort for Josif Sobkalov.
Figure 25. Prisoner card for Josif Sobkalov.

Figur 26. Fangekort for Mikhail Shitkovsky.
Figure 26. Prisoner card for Mikhail Shitkovsky.

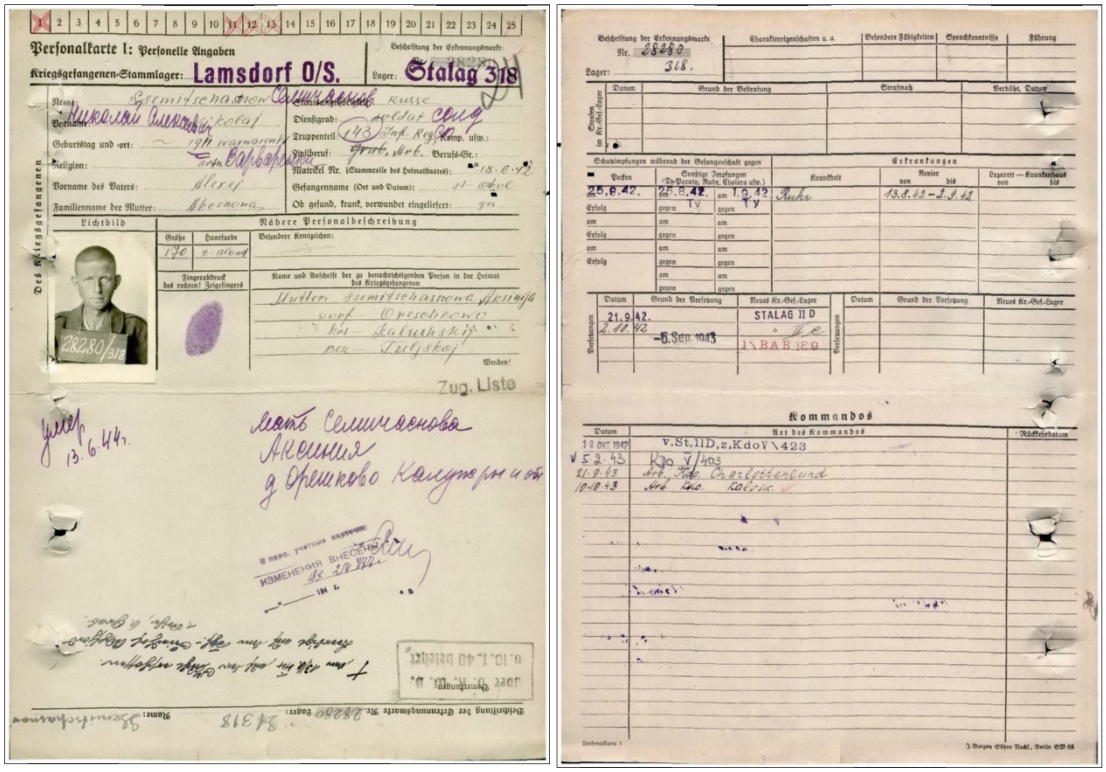
Figur 27. Fangekort for Michail Domratschew.
Figure 27. Prisoner card for Michail Domratschew.

Michail Domratschew

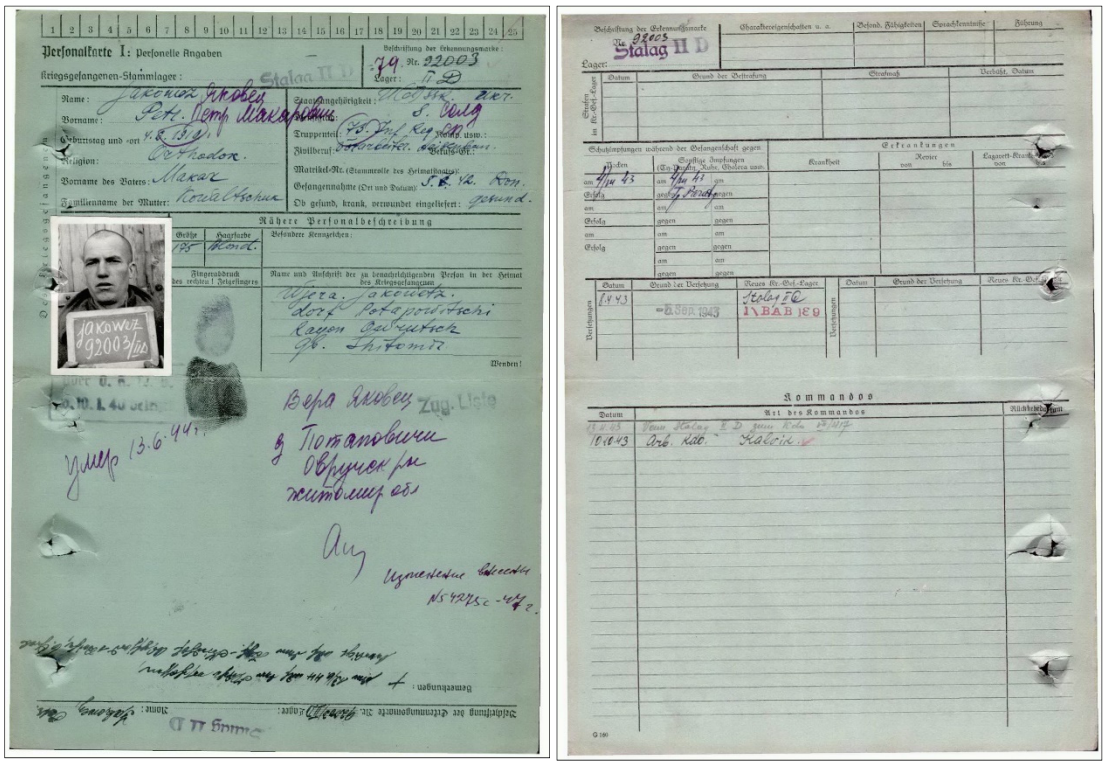
Michail Domratschew ble født 26 oktober 1914 i Ordzhonikidze. Er oppført som ukrainer i papirene, og jobbet som gårdbruker før krigen. Er registrert som infanterisoldat tilhørende kompani 788 (usikker). Domratschew ble tatt til fange den 29 august, 1941, i Kunja. Han ble registrert med fangenummer 52959 i Stammlager II C, Grefswald i Tyskland. 12 mai 1942 ble han registrert under Kdo IX 448 Wolfshagen, 11 mai 1943 under Kdo. 17/448 og Kdo. 17/449 før han ble registrert under 1\BAB 189 den 5 september 1943 (Bau und Arbeits Battalion). 10 oktober 1943 ankom Domratschew Kalvik. Michail Domratschew ble skutt under flukt den 13 juni 1944, og gravlagt i Aspfjord, rad 1, grav 6.

Petr Jakovets

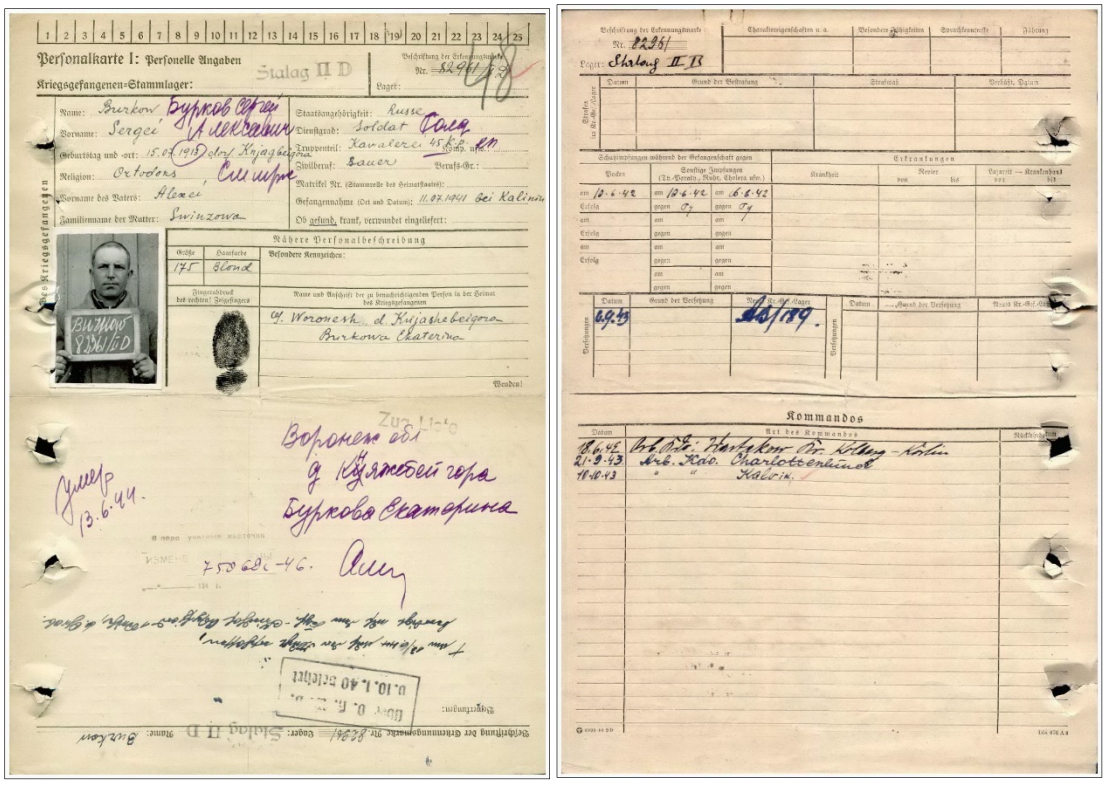
Petr Jakovets ble født den 4 juni i 1919, ukjent sted. Står oppført som borearbeider (?) på jernbane. Tilknyttet infanteriregiment 73. Tatt til fange den 8 juli (?) 1942 ved Don. Tilknyttet Stammlager II D, Stargard, Polen og registrert med fangenummer 92003. 8 april 1943 er han registrert i Stalag II C og den 13 april ved Stalag II D, Kdo. VII/417. 5 september underlegges Jakovets 1\BAB 189 og ankommer Kalvik 10 oktober 1943. Petr Jakovets blir skutt under flukt den 13 juni 1944, og gravlagt i Aspfjord rad 1, grav 6.

Figur 28. Fangekort for Nikolai Semichasnov.
Figure 28. Prisoner card for Nikolai Semichasnov.

Figur 29. Fangekort for Petr Jakovets.
Figure 29. Prisoner card for Petr Jakovets.

Figur 30. Fangekort for Sergei Burkow.
Figure 30. Prisoner card for Sergei Burkow.

Sergei Burkow

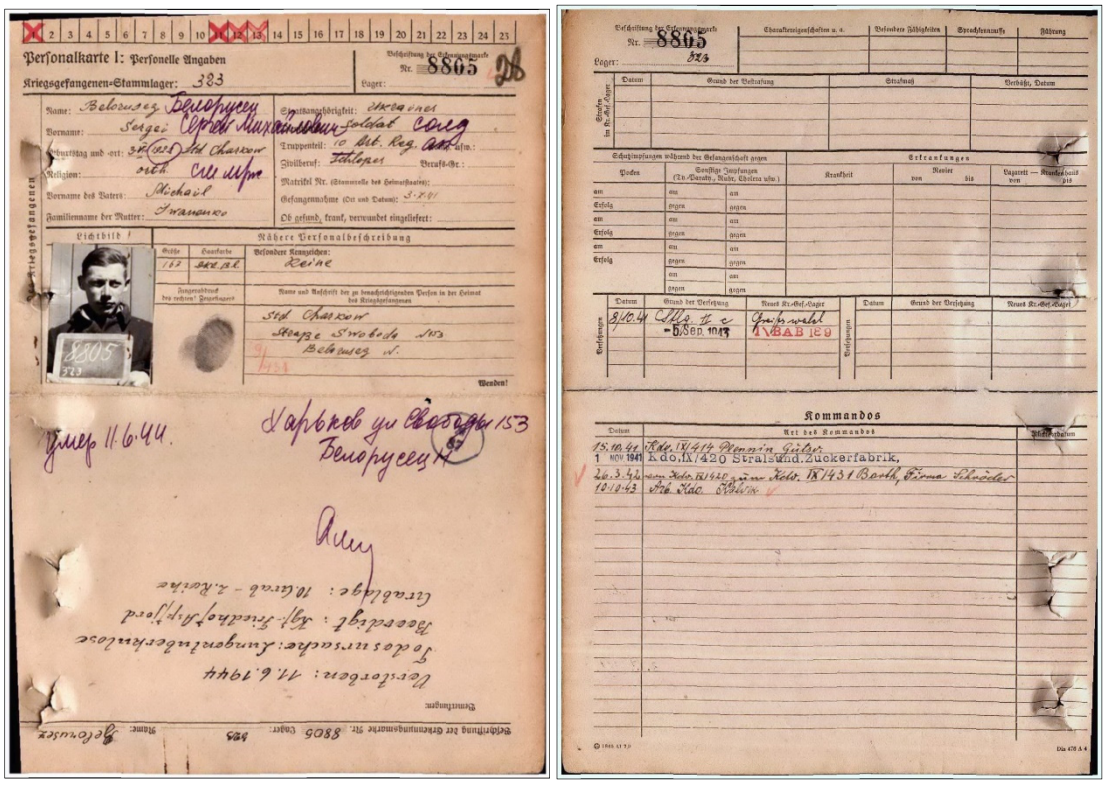
Sergei Burkow ble født den 15 juli 1913 i Knyazhe-Baygor, Voronezh. Jobbet som gårdbruker og var tilknyttet kavaleriet. Ble tatt til fange 11 juli 1941 ved Kalinin. Tilknyttet Stammlager II D, Stargard, Polen med fangenummer 82961. 18 juni 1943 står Burkow oppført under Arb. Kdo. Hartkow Kolberg – Korlin (usikker), før han i 6 september 1943 blir registrert under (uleslig)/189 (mest sannsynlig 1\189 BAB). 21 september ankommer han Kdo. Charlottenlund før han er registrert i Kalvik den 10 oktober samme år. Også Sergei Burkow blir skutt under flukt den 13 juni 1944, og gravlagt i Aspfjord, rad 1, grav 6.

Sergei Belozuseg

Belozuseg ble født den 3 (juli?) i 1922 i Chaskow (Cherkov?). Jobbet som låsesmed (?) og var tilknyttet infanteriregiment 10. Ble tatt til fange den 3 juli i 1941, ukjent sted. Ble registrert i Stammlager 323 med fangenummer 8805. 8 oktober 1941 er Belozuseg registrert i Stammlager II C (Greiswald) og to dager senere registrert Kdv. IX/414 Plennin Gütsv før han 1 november overføres til Kdo. IX/420 Stralsund Zuckerfabrik. Her er han antageligvis frem til han registreres ved Kdv. IX/420 til Kdv. IX/431 Barth, Firma Schnöder den 26 mars 1942. Neste registrering er 5 september 1943 da Belozuseg er underlagt 1\BAB 189 før han ankommer Kalvik 10 oktober 1943. 11 juni 1944 er det anmerket «Verstorben». Dødsårsak er lungetuberkulose. Sergei Belozuseg gravlegges i Aspjord, 10. grav – 2. rad.

Timofej Klimenko

Klimenko ble født i 1913 i landsbyen Chutor Maljuas (usikker), Krasnodar. Oppført som gårdbruker. Tatt til fange 2 juli 1941 i Letlaud/Letfand (usikker, oppført med Latvia i obd). Registrert i Stammlager 302, Barkenbrügge, Polen, med fangenummer 13078. 11 april 1942 står det oppført Greifswald, og 22 april forflyttet til Aml. 442 Stalag II H Barkenbrügge. Neste innførsel er zM. St II/A Neubrandenburg datert til 26 november 1942. 5 september 1943 overføres Klimenko til 1\BAB 189 og forflyttes til Norge, da neste innføring er Kdo Charlottenlund den 21 september, og ankommer Kalvik den 10 oktober 1943. Den 3 mars 1944 blir Klimenko skutt under fluktforsøk. Ukjent gravsted.

Figur 31. Fangekort for Sergei Belozuseg.
Figure 31. Prisoner card for Sergei Belozuseg.

Hans Georg Vite

Hans Georg Vite er en av to soldater på vakt på skøyta Lomen den 13 juni 1944. Vite blir angrepet og drept på båten. Ifølge Donat var Vite 42 år og etterlot seg kone og to barn (Donat 2017).

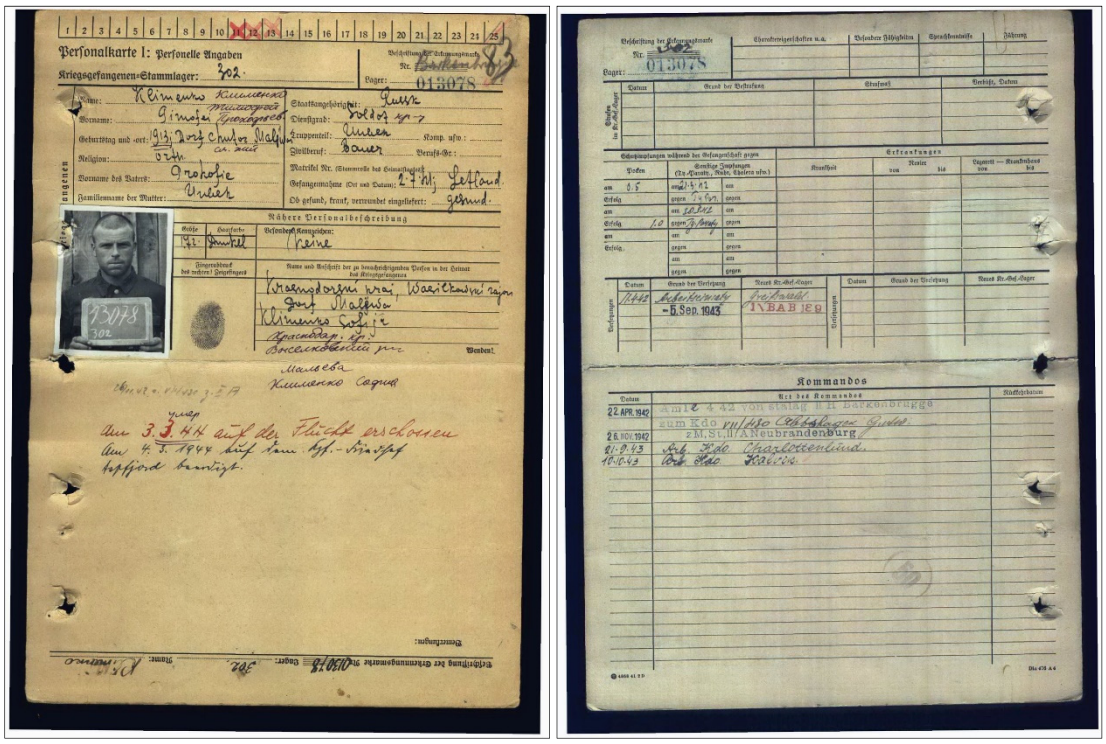
2.4.1 Oppsummering

Flere av fangene har kommet fra de samme Stammlager, eksempelvis Stargard, Greifswald og Barkenbrügge. Enkelte av fangene har vært underlagt flere ulike leirer og arbeidskommandoer, mens andre i større grad har vært relativt stasjonære. Bortsett fra Ivan Gusev (76212) har samtlige fanger blitt underlagt og overført til 1\BAB 189 Bau und Arbeits Battalion, 5 september 1943. Sergei Burkow og Alexei Titov ble overført dagen etter. Flere fanger har ingen andre registreringer etter overføringen til 1\BAB

189 før de ankommer Kalvik 10 oktober 1943. Gusev har som nevnt ingen registreringer i Norge i det hele tatt før han flykter 2 oktober 1943. Titow, Kostinikov og Sobkalov ankommer alle Hasselvik den 21 september 1943 før de kommer til Kalvik 8 (Kostinikov) og 10 oktober. Burkow, Klimenko, Semichasnov og Shitkovsky skrives alle inn under Charlottenlund den 21 september 1943 – samme dato som fangene som ankom Hasselvik – før de skrives inn under Kalvik 8 (Semichasnov) og 10 oktober.

De fleste av fangene blir skutt under flukten 13 juni 1944, de fleste ble skutt på grunn av dårlig kommunikasjon, ledelse eller avgjørelser da de var på veg tilbake til Kalvik. Alexei Titov blir tatt igjen i fjellet av en patrulje 18 juni og blir henrettet på stedet. Klimenko og Gusev er oppført som skutt under flukt ved tidligere anledninger. Hvorvidt disse var reelle fluktforsøk eller påskudd for å skjule uregelmessige avrettinger er usikkert (jf. Mathiassen-Hafstad 2018:48), men det bildet som tegnes av forholdene i Kalvik generelt taler noe imot slike forhold. Belozuseg er den eneste som er registrert med sykdom som dødsårsak.

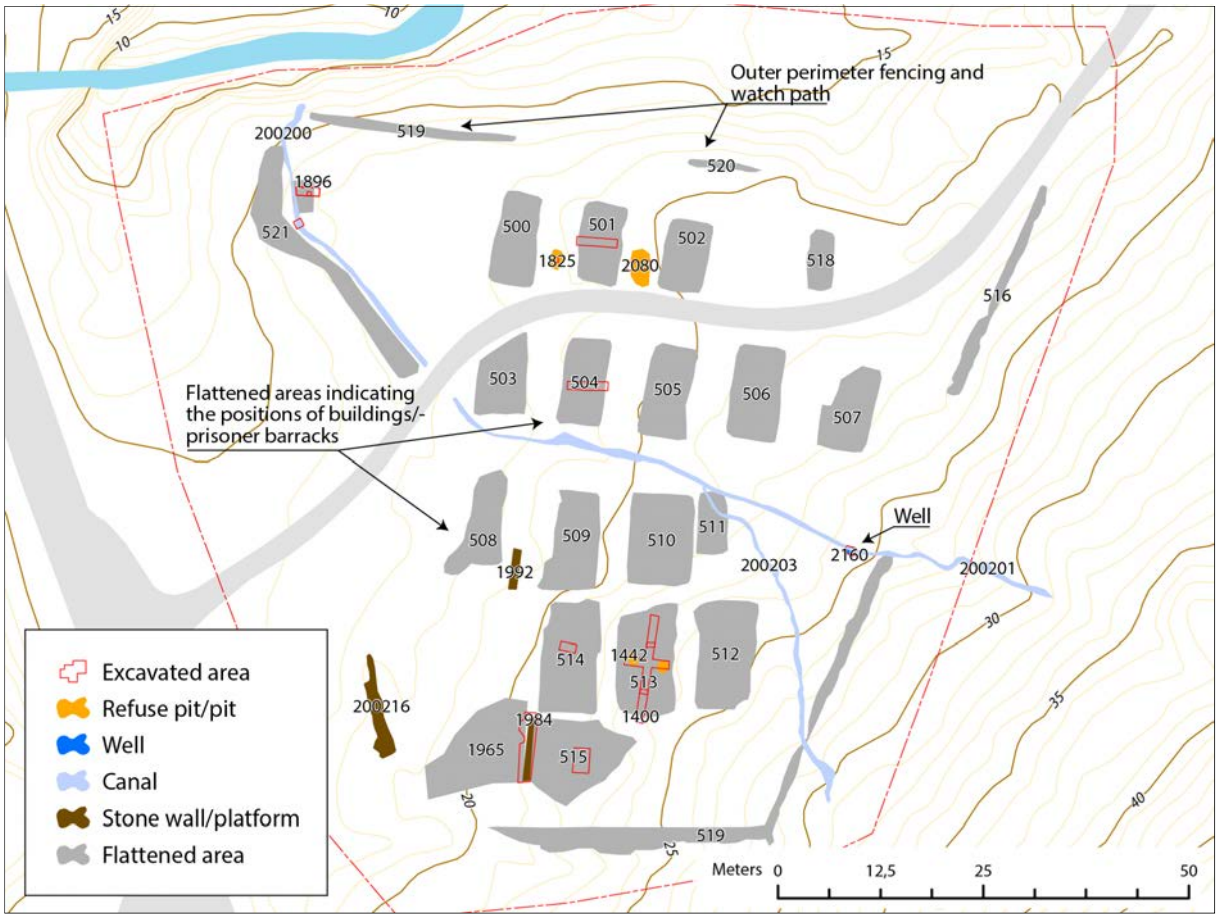
Selv om fangekortene ikke er komplette for alle som mistet livet i Kalvik, gir de et bilde av hvor fangene kom fra, hvor de var under fangeopphold og hvilken transport de undergikk før de kom til Kalvik. Det har dessverre ikke vært tid til å gå særlig i dybden på fangekortene, og de feil og mangler som fremkommer her er et resultat av dette. Forhåpentligvis gir de uansett en verdig kommentar og omtanke for de som mistet livet i Kalvik.

Figur 32. Fangekort for Timofej Klimenko.
Figure 32. Prisoner card for Timofej Klimenko.

3 Resultater

Resultatene fra forundersøkelsen gav indikasjoner på at flere strukturer enn det som på forhånd var antatt kunne være bevart. Med den høyoppløselige kartleggingen ble det mulig å definere ut 18 rydda flater som mest sannsynlig representerte spor etter fangebrakker eller øvrige bygninger. I tillegg til disse ble det definert fire avfallsgroper/møddinger, en brønn, en oppmurt kanal og fundamentet etter en latrine under feltarbeidet. 13 strukturer som ble undersøkt gjennom arkeologisk utgravning vil presenteres først. Vi vil deretter diskuterer resultatene fra den systematiske metallsøkingen av leirområdet samt for øvrige strukturer som ble dokumentert, men ikke utgravd. Figur 33 viser en oversikt over de dokumenterte strukturene med utgravde områder innmerket. Strukturene er merket med ID-numrene de er registrert med i utgravningsdatabasen. For de to møddingene/avfallsgropene i den nordlige delen (ID 1825 og 2080) er ikke utgravningsfeltene markert da feltene var så små (se s. 89 ff.). Den komplette funnkatalogen finnes i appendiks 3 (s. 173).

Figur 33. Oversikt over arkeologiske strukturer med typeangivelse og ID-nummer. Utgravde områder er markert med rød linje.
Figure 33. Archaeologically defined features with ID-numbers and type categorisation marked. Excavated areas are marked with a red solid line.

3.1 Brakkefundament 501

Anlegg 501 (heretter A) er en av 6[18] fangebrakker i den nordligste rekken. Samtlige brakker i denne rekken var orientert nord-sør. Flaten som ligger nord for dagens gårdsvei var antatt å ha blitt forstyrret i etterkrigstiden, og ved visuell befaring kunne det virke som om denne opplysningen stemte. Den digitale dokumentasjonen vi gjorde i forkant av feltarbeidet viste imidlertid etter bearbeiding at nærmest alle brakkefundamenter fortsatt var topografisk markert. Den eneste strukturen som ikke kunne ses var fangebrakken helt til høyre på Figur 34. A501 fremkom etter at vegetasjonen ble ryddet som en liten flate med utydelig kanter.

Figur 34. A501 er brakke nummer fire fra venstre i fremste rekke. Foto tatt mot sør av Johannes Martin Hennig.
Figure 34. Barrack foundation 501 is number four from the left in the front row. Photograph taken towards the south by Johannes Martin Hennig.

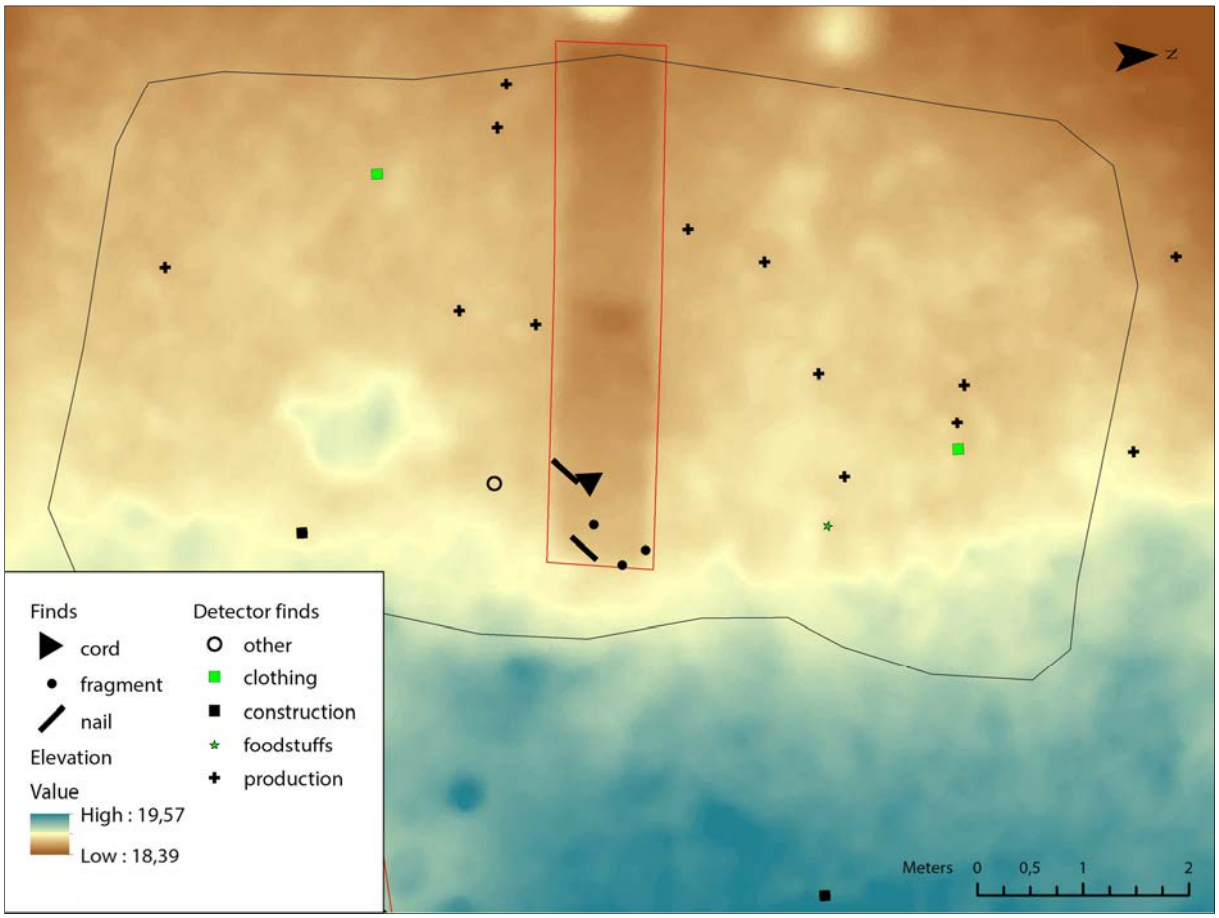
3.1.1 Undersøkelse

Flaten ble ryddet både manuelt og maskinelt (motorljå) før man avgrenset selve strukturen. På overflaten var det ingen forsenkninger, forhøyninger eller andre indikasjoner på strukturer innenfor brakken. Det ble lagt ut en sjakt på 1 x 5 meter i lengderetning øst-vest slik at man fanget opp hele brakkens opprinnelige bredde. Sjakten ble også forsøkt lagt så nært sentrum av fundamentet som mulig slik at man hadde et godt tverrsnitt av strukturen. Samtlige funn som ble registrert i sjakten ble målt inn i tre dimensjoner

[18] Her refereres det til antallet brakker dokumentert gjennom det tyske plankartet og/eller Hennigs fotomateriale.

ved hjelp av totalstasjon, innsamlet og registrert i separate funnposer. I utgangspunktet skulle dokumentasjonen utføres ved hjelp av fotogrammetri etter endt undersøkelse, men da strukturen viste seg å være forstyrret ble dette ikke gjort.

3.1.2 Resultater

Figur 35. Funnspredning for utgravd sjakt (rød linje) innenfor A501 inkludert metalldetektorfunn. Sekkekategorien for samtlige 15 funn unntatt seks jernfragmenter (mat) innenfor sjakta er produksjon.
Figure 35. Finds from the trench dug through feature 501 also including metal detector finds.

Etter at sjakten var lagt ut på tvers av strukturen, ble torven fjernet og opprensing påbegynt. Det ble tidlig klart at store deler av sjakten og området rundt hadde blitt forstyrret i nyere tid. Det ble påtruffet relativt grov masse som er tilført i senere tid i forbindelse med utbedring av adkomstveien til boligene øst for fangeleiren.

Den relativt moderne forstyrrelsen kom også tydelig frem gjennom undersøkelsen hvor store deler av den utgravde sjakten var funntom, men det bør bemerkes at det ble gjort flere detektorfunn innenfor brakkestrukturen, noe som gir et noe bredere bilde – selv om disse funnene ikke har en avklart kontekst. Det var kun i den østlige delen av sjakten at det ble påtruffet funn. Her var også massesammensetningen noe annerledes.

3.1.3 Konstruksjonsspor og spor etter aktivitet

Grunnet forstyrrelser ble det ikke avdekket noen konstruksjonsspor som kunne settes i sammenheng med fangebrakken. Det er dermed også vanskelig å kunne lese noe direkte ut av det relativt lille materialet som ble gravd frem.

Funntettheten ligger helt øst i sjakten i et område som i mindre grad er forstyrret av nyere tids aktiviteter (Figur 35). Det ble totalt funnet 15 enkeltfunn i sjakten. Det er i all hovedsak gjenstander som er tilknyttet konstruksjon, herunder spiker og fragmentert jern og streng. I tillegg ble det funnet seks biter av hermetikk. Materialet er dårlig bevart grunnet surhetsgraden i jorden, og dermed fragmentert og korrodert. Men som tidligere nevnt ble det gjort en del detektorfunn både nord og sør for sjakten (Figur 35).

Figur 36. Nordlig del av fangeleiren. Til høyre for vegen ses avfallsgropene A2080 og A1825. A501 ligger mellom disse. Til venstre for vegen ses A504. Sporene etter metalldetektor er også tydelige som små mørke flekker. Til høyre i bildet kan man ennå se spor etter vaktstien som gikk rundt deler av leiren.
Figure 36. Ortophoto of the northern part of the camp at the end of the field work. To the right of the road the two refuse pits (A2080 og 1825) can be seen with A501 in the middle. To the left of the road A504 is seen with visible dark patches from the "plugs" that were dug to excavate the metal detector finds.

3.1.4 Tilhørende strukturer

Det er to strukturer som kan tilknyttes A501, herunder A2080 og A1825 (Figur 36). Begge strukturene er avfallsgroper og fremkom som ovale nedsenkninger i landskapet. De er plassert nært inntil A501, og

har stått tett inntil brakkene 500, 501 og 502. Materialet i avfallsgropene stammer mest sannsynlig fra brakkene og gir et godt innblikk i hva som har foregått i disse. Hvorvidt avfallsgropene har vært i bruk gjennom hele leirens eksistens er derimot noe usikkert. Det virker uansett som om de er plassert i motsatt ende av inngangspartiet. Se nedenfor for en separat presentasjon av avfallsgropene (fra side 89 ff.).

3.1.5 Funnmateriale

Det totale antallet funn som ble avdekket i A501 er 15 gjenstander fordelt på 6 kontekster. Gjenstandsmaterialet som ble avdekket i sjakten består for det meste av konstruksjonsvirke. Disse består av fragmentert spiker, streng samt jernfragmenter av uviss type. Det ble også funnet seks tilhørende fragmenter av hermetikk, hvor bunnrand er synlig på flere. Den generelle tilstanden til gjenstandsmaterialet i A501 var dessverre dårlig, og det er dermed vanskelig å gi noen inngående tolkning funnsammensetningen.

Det var ingen overraskelser i det lille materialet som dukket opp ved undersøkelsen, hvor konstruksjonsvirke mest sannsynlig stammer fra selve brakkekonstruksjonen, eller eventuelle fraktkasser, møblement eller andre mindre trekonstruksjoner. Dessverre var det ikke mulig å identifisere hermetikken nevneverdig lengre enn til at det har vært av en rund type.

3.1.5.1 Detektorfunn

Figur 37. Fangebrikke med fangenummer 105827, Stalag II B (F8014).
Figure 37. Prisoner tag with prisoner number "105827" engraved by hand and "Stalag II B" stamped in.

Området hvor brakke 501 har stått ble også undersøkt med metalldetektor, og det ble som tidligere nevnt gjort flere funn over hele denne flaten. For mer informasjon og beskrivelse av detektorfunnene, se s. 119. Da det undersøkte området i stor grad var forstyrret, kan disse funnene være med på å belyse forholdene i brakken. Hvorvidt det resterende området har blitt forstyrret i like stor grad er noe usikkert, og det vil alltid være tilknyttet usikkerhet vedrørende kontekst ved bruk av detektor. Uansett kan man anta at gjenstandsmaterialet i mindre grad har blitt forflyttet over større avstander innenfor leirområdet. Derfor blir detektorfunnene som ble gjort i A501 også presentert her.

I tillegg til funn som ble avdekket i sjakten, ble det gjort ytterligere 21 enkeltfunn fordelt på 18 funnummer. Av disse er 17 definert som produksjonsmateriale, to definert under bekledning og personlig, ett til annet og ett er matrelatert. Produksjonsmaterialet består for det meste av avklipp i henholdsvis

aluminium, kobber og sink, men det ble også funnet en egenprodusert hengsel (F5016) og smeltet aluminium (F8019). Avklippet forekommer både i aluminium (10), kopper (3), sink og gummiblanding. Størrelsen på disse varierer fra 2 til 11 cm lengde, og 1 til 7,5 cm bredde. Avklippet av gummiblandingen er smal med lengde på 20 cm (F8024).

Funn relatert til bekledning består av en knapp i sink (F8016) samt et knivbeslag av hafnium, tungsten og sink[19] (F8023). Det ble også funnet en hermetikkboks i aluminium (F5031) og én fangebrikke (F8014, se Figur 37). Sistnevnte er merket med «Nr. 105827, Stalag II B». I Kalvik samsvarer nummeret med fangenr. 314: Nikolaj Eremin.

3.1.6 Tolkning

Tolkningen av A501 må ses i sammenheng med både de tilhørende strukturene, kartdata, foto og funn. På bakgrunn av kartdata og foto fremstår brakken å være en boligbrakke for fanger. Dette støttes videre opp av de tilhørende avfallsgropene og funnene i den undersøkte sjakten. Detektorfunnene gir også en større nyanse gjennom funnmengden og variasjon.

Det er interessant å merke seg at det forekommer en del produksjonsmateriale i denne strukturen. Det gjelder for det meste mindre avklipp i aluminium og andre mykere metaller. Det kan indikere at det også i boligbrakkene ble produsert ulike gjenstander. Hennig kommenterer at det lille materialet fangene har til rådighet ofte blir produsert til sigarettesker og andre gjenstander som de kan bruke som byttekapital, og at fangene er dyktige til å reparere og produsere ting uten tilgang på redskaper. Dette må ses på som en sekundærproduksjon som ikke har foregått eller inngått i leirens organiserte produksjon, men heller inngikk i en kombinasjon av kapitalproduksjon og avkobling. Ser man alle funnene som ble gjort innenfor A501 samsvarer disse med det generelle bildet av leirens nordlige del som boligdel. Det er også ting som tyder på at det i disse brakkene har foregått en del produksjon, noe som også reflekteres i de nærliggende møddingene.

De sporene som ligger igjen etter brakken indikerer at den ikke er brent ned, da det ikke ble funnet noen spor etter varmepåvirkning, trekull eller andre indikasjoner på stor varme. Nytteverdien i brakken har nok vært stor, og antageligvis er den blitt demontert og gjenbrukt andre steder. Dessverre fremstår den undersøkte sjakten som delvis påvirket av moderne aktivitet, og det er dermed problematisk å kunne gi et helhetlig bilde av brakken på bakgrunn av den relativt lave funnmengden.

3.2 Brakkefundament 504

A504 ligger like nord for bekkekanalen, og er den vestligste strukturen i den andre brakkerekken sett fra nord. Etter at overflaten ble ryddet for vegetasjon ble strukturen godt synlig med en lett avgrensing mot

[19] Materialidentifikasjon ved hjelp av pXRF

øst, vest og sør. Brakketuften fremsto som en svakt definert flate. Undersøkelsesområdet ble lagt omtrent midt i strukturen med en tverrgående sjakt på 1 x 5 meter.

3.2.1 Undersøkelse

Figur 38. A504 ses midt i bildet hvor det står flere fanger like ved en stolpe. Legg merke til torvleggingen langs langveggene. Foto: Johannes Martin Hennig.
Figure 38. The barrack which stood on foundation 504 can be seen in the center of the photo where several prisoners are gathered next to an electricity post. Photo: Johannes Martin Hennig.

Etter at vegetasjonen var fjernet kom strukturen tydelig frem. Flaten til brakketuften er delvis bearbeidet hvor noe masse er tatt fra østsiden og anvendt for å planere ut resterende område. Undersøkelsessjakten ble lagt ca. midt i strukturen slik at undersøkelsesområdet snittet brakketuften på tvers. Sjakten ble plassert slik, da det i liten grad var synlige strukturdetaljer inne i selve strukturflaten som kunne settes i direkte relasjon til brakken. Det eneste sporet på overflaten var en definert grøft mot øst som fulgte strukturens langside. Strukturen ble dokumentert ved hjelp av fotogrammetri.

Alle funn som dukket opp ble registrert i tre dimensjoner ved hjelp av totalstasjon. Hvert funn fikk egen ID, bortsett fra funn som lå svært tett eller som kunne relateres til hverandre innenfor et begrenset område. Ved endt graving ble undersøkelsesområdet dokumentert ved hjelp av fotogrammetri.

3.2.2 Resultater

Brakketuften er planert ut ved hjelp av tilført masse fra østsiden. Den er noe forhøyet i forhold til terrenget rundt, og undersøkelsessjakten ble lagt på tvers av strukturen, slik at hele flaten samt ytterkanten ble dekket av sjakten. Det ble totalt åpnet 5 m².

3.2.2.1 Konstruksjonsspor

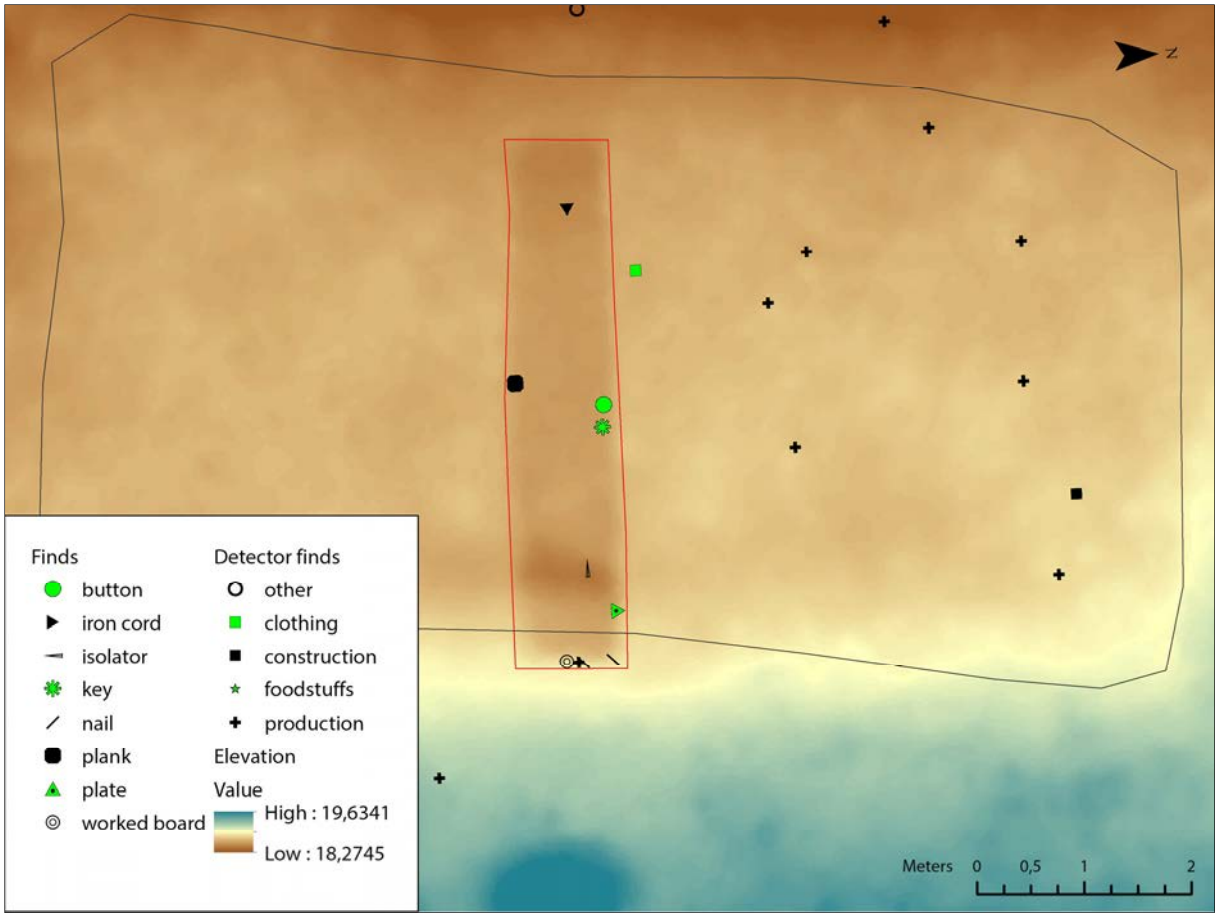
Bortsett fra selve brakketuftens planerte område ble det også mot øst registrert en liten forsenkning som fulgte hele den østlige langsiden. I lengderetningen hadde forsenkningen et mål på ca. 10 meter. Bredden på forsenkningen var på ca. 30 cm. Grøften besto av noe finere masse enn den rødbrune, grovere morenemassen som omga forsenkningen (Figur 39). I og like rundt grøften ble det også påtruffet en del knyttnevestore steiner. Her ble det også funnet en isolator laget av hvitt porselen.

Figur 39. A504 ferdig utgravd. Grøften i øst er tydelig.
Figure 39. The completed trench through A504. The possible drainage ditch is clearly visible on the right-hand side.

Grøften kan være spor etter en dreneringsgrøft tilknyttet brakken. En annen forklaring kan ha sammenheng med isolasjon av brakkene. På bildematerialet er omtrent samtlige brakker isolert med torv på de nedre delene. Disse er lagt tett inntil de nedre delene av brakkeveggene, noe som har vært vanlig i kaldere klima. Grøften kan stamme fra denne isoleringen, hvor masse er gravd opp for å bedre fundamentere torven. En kombinasjon av disse er også en mulig forklaring, da man både har fått isolert og drenert rundt brakkeveggene.

Funnmengden er beskjeden, men ligger noenlunde jevnt fordelt utover sjakten (Figur 40). Flest funn er registrert i øst, samt i midten av sjakten. I vest er det kun registrert ett funn. Funnspredningen gir ingen klare indikasjoner på bruksområdet til brakkekonstruksjonen. Funn som kan relateres til konstruksjon består av streng, spiker, nøkkel og isolator. Det er påtagende få funn av spiker i forhold til resterende sjakter, men også få funn generelt. Den eneste komplette spikeren er rett med lengde på 5 cm. Det sparsommelige spikermaterialet kan være et resultat av at brakken er blitt demontert etter krigen. Det ble også gjort detektorfunn i selve sjakten (F5034, F5041, F5042), og gjenstandene vil gjennomgås under.

Figur 40. Funndistribusjon for A504 inkludert funn fra metallsøk.

Figure 40. Find distribution from the excavated trench through A504 also including objects from the metal detector survey.

3.2.2.2 Spor etter aktiviteter

Funn som ikke er klassifisert som konstruksjonsrelatert materiale er fordelt på produksjon, bekledning og mat. Det er kun snakk om fire funn, herunder bearbeidet tre (F5041), uniformsknapp (F5034), kobberplate (F5042) og deler av et fat (F2011). Både trebiten og kobberplaten er bearbeidet i ulik grad. Da funnmaterialet er lite er det vanskelig å si noe konkret i forhold til aktiviteter som har foregått i brakken, men materialet vitner om at det har foregått en form for bearbeidelse av materialer.

De 6 bitene av fajanse stammer alle fra et fat, mest sannsynlig fra samme fat. Det er gjort få andre funn av fajanse i leiren, og særlig fajanse som kan knyttes til dekketøy. Funnet er gjort like utenfor selve brakkestrukturen, og ligger like inntil den langsgående grøften.

Trekker man inn de resterende funnene som ble gjort gjennom søk med metalldetektor, viser disse en overvekt av produksjonsrelaterte funn i form av avklipp. Det er interessant at funnspredningen i stor grad er konsentrert til den nordlige halvdelen av brakken. Faktisk fremstår den undersøkte sjakten som en avgrensning mot et mer funntomt område i den sørlige delen av brakkeområdet.

3.2.2.3 Funnmateriale

Det ble totalt funnet 9 funnkontekster med 15 enkeltfunn. Konstruksjonsmaterialet i A504 består av, bortsett fra to spiker, en jernstreng som danner en krok/mothake i ene enden. Lengden er på 6,6 cm med en diameter på 0,3 cm. Det ble også funnet en svært korrodert nøkkel (F2013, Figur 41). Mye av korrosjonen ble fjernet på lab, og det viste seg at det meste av selve jernmaterialet nesten var helt forvitret. Formen på nøkkelen har vært som en standard innendørsnøkkel, og typen er vanlig også i dag.

Piggisolatoren (F2014), som ble funnet i grøftekonstruksjonen, er laget av hvit porselen (Figur 41). Den er glasert på sidene og i front. Målene er på 2,4 cm i høyden og 2,5 cm i diameter. Formen er sirkulær med flat bunn og avrundet topp. I midten av isolatoren smalner det inn til lederfeste og det er et gjennomgående hull med diameter på 0,5 cm. Bunnen er konkav og ikke glasert. Piggisolatører er brukt for kraftledninger og tidligere også for telefonlinjer.

Størrelsen på F2014 antyder at den enten har blitt anvendt for telefonlinje eller ledningsnett uten stor systemspenning. På billedmaterialet fra leiren kan man se piggisolatører på samtlige stolper og innfeste på brakkebygg, men disse er en del større enn F2014. Slike små piggisolatorer ble også anvendt på strømgjerder, og er svært vanlige i fangeleirer fra andre verdenskrig. Størrelsen og utformingen peker derimot på at denne piggisolatoren mest sannsynlig stammer fra et «knott-og-rør»-elektrisk koblingssystem, som var et åpent enkeltisolert ledningsnett (Se Myers 2010).

Figur 41. Til venstre: sterkt korrodert nøkkel. Til høyre: piggisolator.
Figure 41. Left: Heavily corroded key. Right: Pin insulator.

Den bearbeidede biten av tre (F5041) er avrundet rektangulær med lengdemål på 11,1 cm og bredde på 7 cm. Den ene siden er let avrundet og kan være et resultat av pussing eller andre former for bearbeiding. Kobberplaten (F5042) er også bearbeidet gjennom klipping og gjennomhulling. Formen er sirkulær med en rett side som er klippet av. Biten kan være avklipp fra beslag eller lignende. Målene er på 2,5 cm x 2,2 cm.

Fajansefragmentene (F2011) er hvitglasert på overflaten og stammer fra et fat (Figur 42). Det er ingen synlige merker på bitene som kan peke mot produsent og opphav. Enkelte biter har synlig randkant med avrundet avslutning. Godstykkelsen er på ca. 0,4 cm. Dette er det eneste funnet av både fajanse og fat i

leiren, noe som ikke er så overraskende. Selv om fajanseprodukter var utbredt innenfor den tyske hær, var dette noe som i liten grad tilfalt krigsfanger. Den praktiske forklaringen er nok at fajanseprodukter i mindre grad var like solide som f.eks metall. Ut ifra det Hennig skriver ble fangene utstyrt med spisekar av aluminium, emalje eller messing (Hennig 2009:72).

Knappen som ble funnet i A504 er laget i kobber (Figur 43). Formen er sirkulær med konkav front. Baksiden har et kraftig innfeste laget av fire sammenføyde stenger – ofte kalt lanternebase. Ytre diameter er på 2,27 cm. Merket på knappen illustrerer et anker med kjetting. Rundt ankeret er det markert inn en linje som omkranser ankeret. Baksiden er merket med «arevate, p…i, m m», og lar seg ikke tyde i sin helhet. Ytterkanten av knappen har en lett markert kant uten ornering, noe som er uvanlig for denne typen. F5034 er identifisert som en fransk knapp antageligvis tilhørende «Infanterie Coloniale». Denne typen knapp ble produsert allerede på 1800-tallet og frem til og med andre verdenskrig.

Figur 42. Biter av glasert fajanse fra fat.
Figure 42. Shards of glazed faience from a serving dish.

3.2.3 Tolkning

A504 ble åpnet midt i en brakketuft og krysset denne på tvers av bredden. Det var relativt få funn i forhold til andre undersøkte strukturer. Det kan være flere årsaker til dette, blant annet at strukturene på den nordlige flaten av leiren i større grad har vært utsatt for moderne forstyrrelser. Dette kom tydelig frem i A501, som ligger 16,5 meter lengre nord. Tar man med funnene som ble gjort gjennom detektorsøk, blir funnspredningen noe annerledes. Med forbehold om kontekst rundt detektorfunnene, viser det seg at A504 har et todelt bilde med tanke på spredning. Den sørlige delen fremstår som relativt funnfattig, mens det går et skille ca. midt i strukturen, hvor den nordlige delen har flere funn. Dette kan peke

mot en aktivitetsdeling i selve brakken, hvor egenproduksjon og annen aktivitet har vært konsentrert til den nordlige delen. Ut ifra billedmaterialet til Hennig virker det også som om det er i denne delen at man har plassert ovn – noe som kan være en årsak til en større aktivitet i denne delen.

Figur 43. Fransk knapp, Infanterie Coloniale, fra marinen. Den særegne festebasen, lanternebase, er særegen for franskproduserte knapper av denne typen.
Figure 43. French navy button ("Infanterie Coloniale"). The lantern shaped attachment base is distinctive for French buttons of this type.

Det er lite som tyder på at A504 har fungert som verksted eller spesialbrakke, da funnmengden her er lavere og av en annen art enn i både A515, A514 og A513. Det er heller ingen klare konstruksjoner som kan knyttes til noen form for spesialisert funksjon slik som i A515. Det er likevel gjort enkelte funn av produksjonsmateriale i A504 og brakketuften generelt. Produksjonsmaterialet er av karakter mye mindre i størrelse enn i f.eks. A513. En mulig forklaring på dette er at det har foregått en del «personlig» produksjon i brakken. Hennig nevner at fangene ofte produserte gjenstander av blant annet aluminium og messing (Hennig 2009:72), en produksjon som har skjedd på eget initiativ og mest sannsynlig også på «egen» tid. Trekker man i tillegg inn de jordkjemiske analysene, hvor det blant annet ble påvist høye verdier av fosfat og MS i den nordlige delen av leiren, er det mye som taler for at A504 har inngått i Kalvik som boligbrakke.

Funn av både fajanse, isolator og fransk knapp er noe spesielt. Tilstedeværelsen av dekketøy kan forklares gjennom praktisk bruk, men har ikke vært vanlig i fangeleiren. Konkret bruksområde for piggisolatoren er noe usikkert, men kan settes i sammenheng med lav systemspenning, mest sannsynlig som del av et åpent enkeltisolert ledningsnett. Knappen av fransk opphav er litt spesiell både i forhold til funnkontekst og opphav. Man kan ikke utelukke gjenbruk som følge av reparasjon eller lignende. En annen mulighet er at knappens tilkomst er kommet som følge av klesmangel. Ved krigsslutt ble det rapportert

svært stor klesmangel for de mange fangene. Blant annet i Drevja sykeleir ble det rapportert at de kun hadde 150 skjorter fordelt på 600 pasienter (Kreyberg 1946:19). Kreyberg bebreider oberst Buchwieser (leder av Sonderstab O i Mo) og skriver, noe pompøst: «*…i humanitetens navn krever jeg skjorten av hans og hans soldaters kropp og lakenene fra hans og hans soldaters senger inntil de russiske behov var stillet*» (Kreyberg 1978:187). Det ble også tilsendt svenske uniformer, visstnok fra Karl XII's tid (sic), samt noe britisk tøy (Kreyberg 1978:183).

3.3 Brakkefundament 513

Figur 44. A513 ved starten av utgravingen. Lengdesjakten er satt ut. I bakgrunnen ses Ingar Figenschau og Anton Murashkin.
Figure 44. A513 at the start of the field work. Ingar Figenschau and Anton Murashkin can be seen in the background.

Struktur 513 utgjør sammen med 512 og 514 den øverste rekken med nord-sør-orienterte tufter innenfor leirområdet. Disse tre flatene var de minst forstyrrede innenfor undersøkelsesområdet og fremstod etter vegetasjonen var fjernet som svært tydelige. Brakka som har stått innenfor A513 er ikke tegnet inn på det tyske plankartet, men er avbildet i Hennigs etterlatte fotomateriale (se eksempelvis Figur 17, s. 32: A513 er nummer to fra venstre i den øverste rekken med brakker).

3.3.1 Undersøkelse

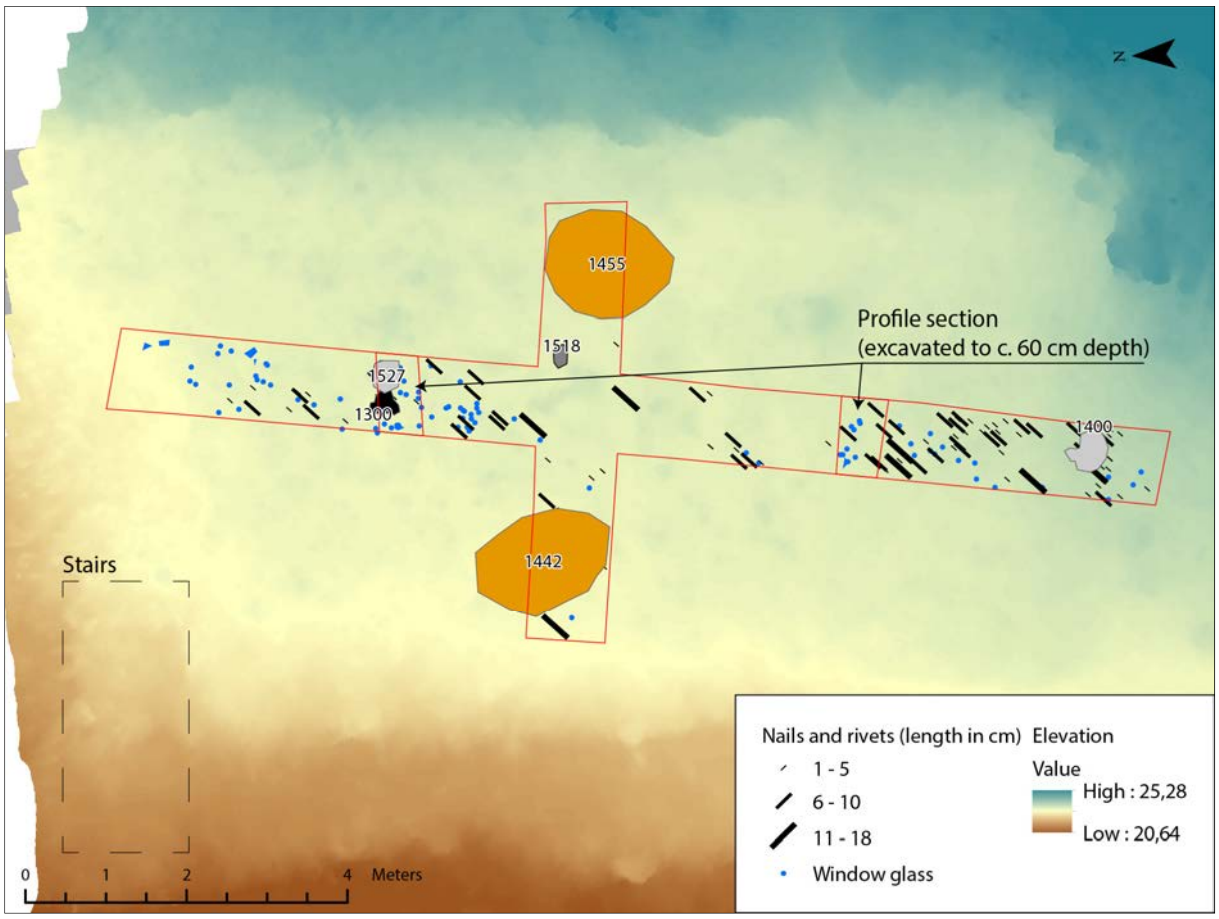
På grunn av den gode bevaringsgraden ble A513 undersøkt i størst grad av samtlige definerte strukturer innenfor leirområdet. Dette var også den først undersøkte, og det ble lagt opp til et forholdsvis detaljert dokumentasjonsnivå. Flata ble grundig ryddet med motorljå og fotogrammetrisk dokumentert med lavtflygende drone. En 13 meter lang og en meter bred sjakt ble deretter satt ut på langs av tufta. Det ble observert to svake forsenkninger på ca 1,5 meter i diameter midt i tufta, hver plassert mot den vestlige og østlige langsiden (avfallsgropene A1442 og 1455, se under). For å dokumentere disse ble den opprinnelige sjakta utvidet med en kryssjakt med en lengde på 5,5 meter og en bredde på 1 meter. Sjakta var anlagt slik at den skulle snitte begge forsenkningene. Det ble også gravd to dypere snitt i lengdesjakta, hver på 0,5 x 1 meter, for å undersøke stratigrafien. Totalt ble et areal på i overkant av 17m^2 utgravd.

Alle funn påtruffet i sjakta ble innmålt i tre dimensjoner med totalstasjon og samlet inn. Unntaket var vindusglass, som ble innmålt og deretter forvart i en samlepose. Deler av funnmaterialet fra avfallsgropene ble innsamlet som bulk. Ved endt utgraving ble de avdekte arealene dokumentert med fotogrammetri.

3.3.2 Resultater

Den rydda flata er skapt ved at masser er gravd ut fra skråningen mot øst og flyttet nedover skråningen mot vest. Arealet er rundt 85 m^2, og inkluderer restene av en steinlagt trapp i det nordvestlige hjørnet. Trappa ble ikke detaljundersøkt, men kommer relativt tydelig frem gjennom den fotogrammetriske dokumentasjonen.

3.3.2.1 Konstruksjonsspor

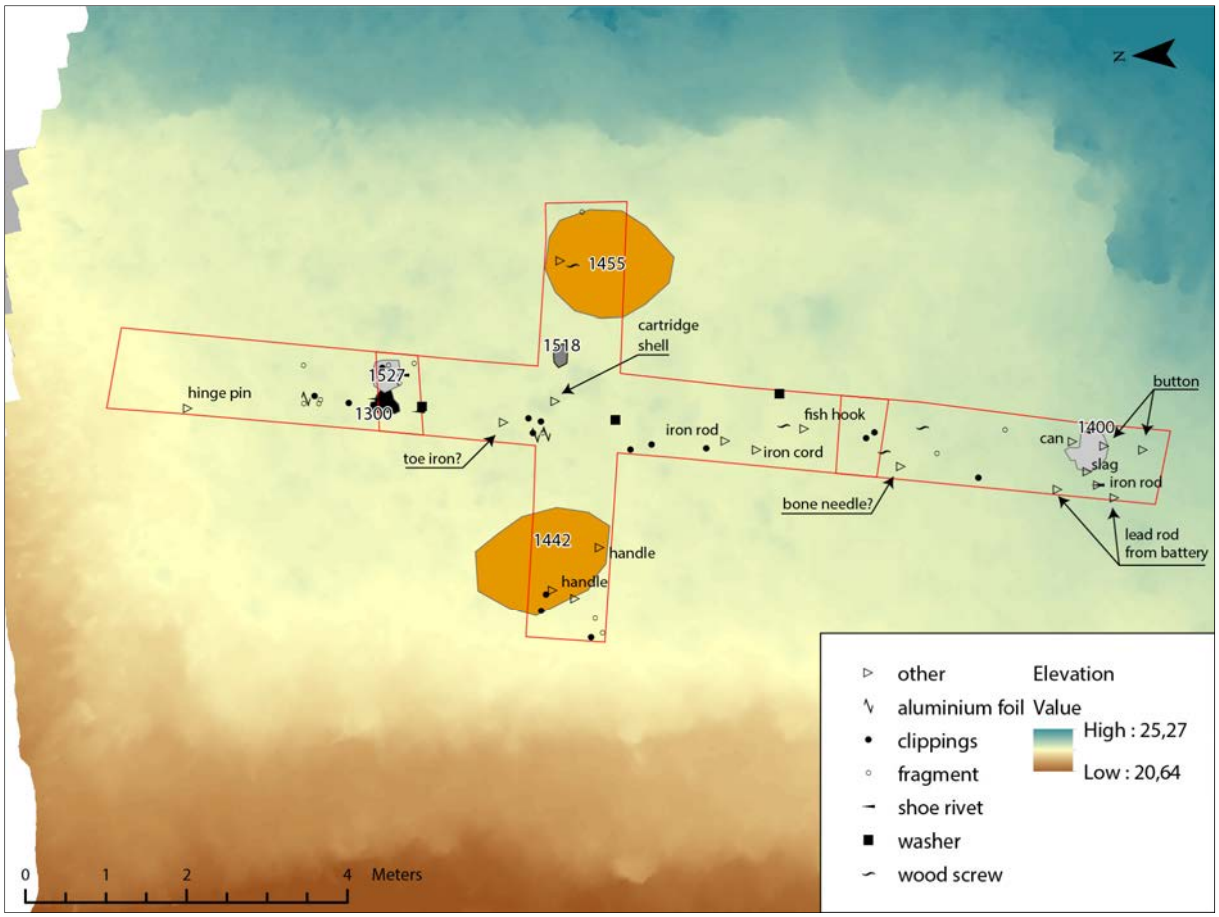
Figur 45. Distribusjonen av vindusglass, spiker og nagler for A513. Symbolene for spiker er gradert etter størrelse.
Figure 45. The distribution of window glass, nails and rivets for A513. The symbols for nails sized based on their length.

Det ble ikke dokumentert strukturer som kunne relateres direkte til brakkekonstruksjonen. En svakt overflatemarkert nedgravning sør i tufta (A1400) ble innledningsvis tolket som et mulig stolpe/staurhull, men ble senere avskrevet som ei nedgraving av uklar funksjon. Denne målte ca. 0,5 x 0,5 meter og fremstod som en noe mørkere og løsere kontrast til den ellers rødbrune og kompakte morenegrunnen. Strukturen var avrundet oval, ca 20 cm dyp (uklart avgrenset i dybden) og inneholdt rød sprengtråd, en svart plastisolert kobberkabel, samt noe spiker, pappspiker og en mulig skonagle.

Funnspredningen innenfor det avdekte området korrelerer til en viss grad med den antatte plasseringen for kortendene av brakka. Figur 45 viser distribusjonen av vindusglass, nagler og spiker, og har en relativt jevn distribusjon over lengden på den langsgående sjakta, med konsentrasjoner mot kortendene. Arealet

i midten, mellom avfallsgropene, har klart minst funn. Av funn relatert til konstruksjonen er spiker i et flertall, med 150 registrerte enkeltfunn. Det ble i tillegg registrert 97 fragmenter av vindusglass, to jernhåndtak, fire nagler samt 7 pappspiker. Spikermaterialet er kraftig korrodert, og hovedparten ligger i størrelsessjiktet mellom 3 og 6 cm (gjennomsnittlig lengde er 5,6 c cm). Disse bør antagelig tolkes som festemidler knyttet til trepanelveggene i kortendene av brakka eller til indre konstruksjoner og møblement. Litt under halvparten av de katalogiserte spikerne er bøyd, noe som kan indikere en bevist demontering av treelementene i brakka ved krigens slutt. Noe av spikermaterialet, særlig det minste sjiktet, kan stamme fra emballasje (trekasser og lignende) som har blitt bragt inn i brakka og åpnet der. Den romlige distribusjonen til vindusglasset, som er tydeligere konsentrert kortendene av den rydda flata enn spikermaterialet, tyder på at vinduene i brakka har blitt knust på stedet.

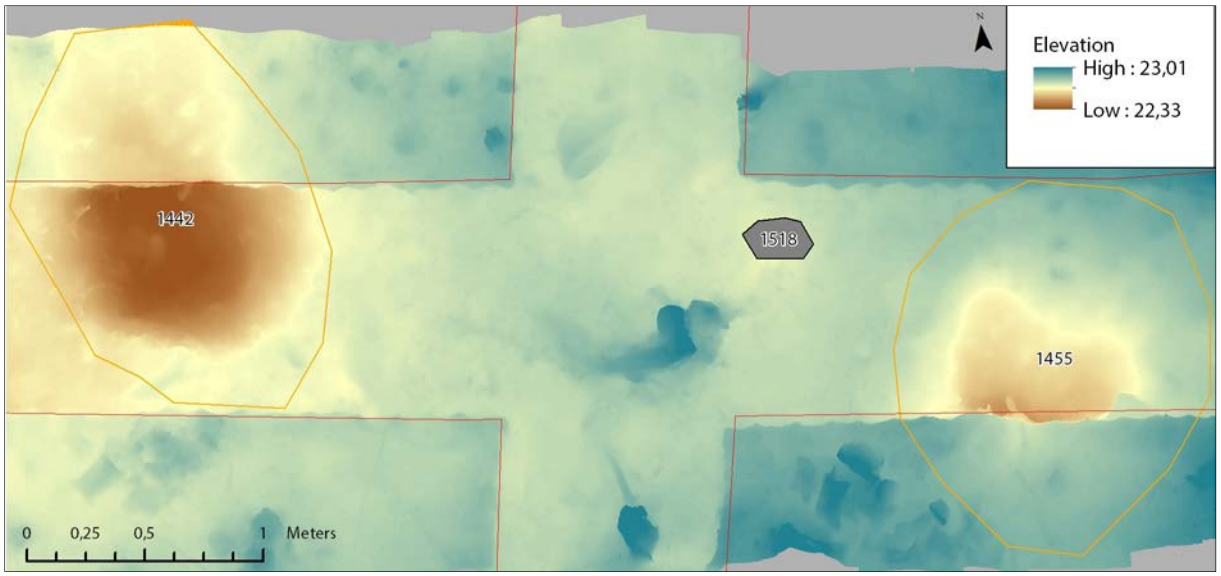
3.3.2.2 Spor etter aktiviteter

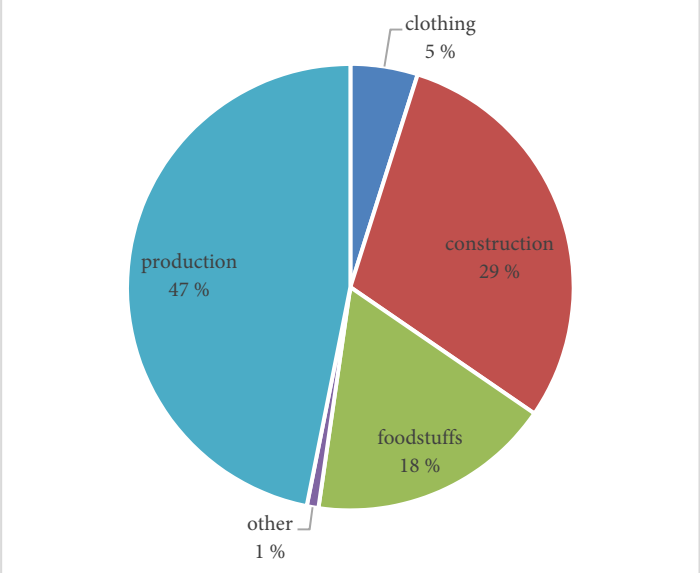
Figur 46. Distribusjonen til typegjenstander innenfor A513.
Figure 46. The distribution of type objects for A513.

Funnmaterialet som kan tilknyttes annet enn konstruksjon er dominert av produksjonsmateriale. Figur 46 viser distribusjonen til disse kategoriene (ikke inkludert funn fra avfallsgropene) og inkluderer 23 funn av avklipp, to fragmenter av smeltet glass samt en bit med slagg. Det ble i tillegg funnet en beinbit formet som en bred flat nål (F1107). Denne var avrundet i den ene enden med et lite gjennomboret hull

og målte 8 x 1,4 cm. I motsatt ende er det kuttet til en spiss og gjenstanden kan tolkes som en hjemmelaget beinnål. _Fra den østlige avfallsgropen (A1455) ble det samlet inn 589 enkeltfunn fra den undersøkte halvdelen. 235 av disse er klart tilknyttet produksjonsaktivitet og inkluderer bearbeidet hermetikk, avklipp, ulike typer metallstreng, smeltet metall og lignende. Det øvrige funnmaterialet består av konstruksjonsrelatert materiale (137 stk. hvor av 82 spiker), matrelatert avfall (140 blikkboksfragmenter og 18 fragmenter av muslingskall) samt klesavfall (39 skosålfragmenter og fire knapper).

Figur 47. Fargegradert høydemodell av de to avfallsgropene etter endt utgraving.
Figure 47. Digital elevation model of the two refuse pits after excavation.

Figur 48. Fordeling av gjenstandsfunn fra avfallsgropene 1442 og 1455 fordelt på hovedkategorier (prosent).
Figure 48. Finds from the refuse pits (A1442 and 1455) sorted by category (percentages).

Fra den vestlige avfallsgropen (A1442) ble det samlet inn 354 enkeltfunn fra den undersøkte halvdelen. Fordelt på hovedkategorier er sammensetningen lik den andre gropen med 207 produksjonsrelaterte funn og 143 relatert til konstruksjon. Den største forskjellen mellom gropene er mangelen på matrelaterte funn innenfor den vestlige gropen hvor bare ett enkelt fragment fra en blikkboks er registrert. Figur 48 viser sammensetningen av funn fordelt på hovedkategorier for begge avfallsgropene, og her utgjør produksjon hovedparten med hele 47% av totalen. Litt over to meter nord for avfallsgropene innenfor lengdesjakta ble det påtruffet to øvrige kontekster med produksjonsavfall. A 1300 ble erkjent underveis i utgravningen av lengdesjakta,

og framstod som en noe diffus avrundet sirkulær avfargning mot undergrunnen. Jordsmonnet innenfor konteksten var løsere og stedvis iblandet nedbrutt torv. For å undersøke hvorvidt dette var spor etter intensjonell nedgravning ble det gravd en dypere sjakt på 1 x 0,5 meter som skulle snitte A1300. Tilknyttet denne konteksten ble det samlet inn 33 enkeltfunn hvor av 21 innenfor konstruksjonskategorien (bla. 6 fragment av vindusglass og 14 spiker). Det ble i tillegg funnet en skonagle og fem avklipp av lær. Rundt 10 cm ned og uten direkte stratigrafisk sammenheng med A1300 ble en ny kontekst definert (A1527). Denne var uregelmessig sirkulær, rundt 30 cm i diameter, og lå rundt 30 cm vest for den overflatemarkerte konteksten (Figur 49). A1527 bestod av en intensjonelt nedlagt konsentrasjon av produksjonsavfall, i hovedsak avklipp av lær. Blant de i alt 49 lærbitene var det stor variasjon i størrelse og tykkelse. Inkludert i materialet var 8 avlange og tynne remser samt flere store biter med både skjære- og sømspor (se Figur 50). Disse funnene må knyttes til produksjon og reparasjon av lærutstyr og bekledning.

Figur 49. Konsentrasjon av lærproduksjonsavfall (A1527) i *Figure 49. Context with intentionally deposited leather (A1527). The pieces show traces of cutting and sowing and are intepreted as leftovers from the production and repair of leather furnishings and clothing.*

3.3.3 Tolkning

Brakkefundament 513 er den mest kompliserte strukturen som ble undersøkt i Kalvik og er også den hvor størst areal ble avdekt. Brakken er avbildet på flere av Hennigs oversiktsfoto og er av Nissen-type slik som majoriteten i leiren. Knust vindusglass mot kortendene av brakkefundamentet indikerer som nevnt over at vinduene er knust på stedet, og at brakken antagelig ikke har blitt demontert med tanke på gjenbruk. Et relativt stort antall mindre og bøyde spiker kan stamme fra demonteringen av de trepanelte kortveggene eller interiøret i brakken da distribusjonen også øker mot kortendene av brakkefundamentet. Det er videre flere indikasjoner på at konstruksjonen har hatt jordgulv. Sammenlignet med andre brakker som ble undersøkt nord i leiren er den generelle funntettheten større for A513, noe som både kan ha bakgrunn i detaljer rundt demonteringen og avviklingen av leiren, men også i den konkrete bruken under andre verdenskrig. Det produksjonsrelaterte gjenstandsmaterialet er jevnt distribuert over brakkas gulvareal, i motsetning til spiker- og vindusglass. Dette materialet bør knyttes til aktiviteter under krigen og indikerer at brakka har vært anvendt som et verksted og ikke som forlegning. Svært interessant i så måte er de to avfallsgropene og depoet med lærråstoff som ble påtruffet godt innenfor brakkas gulvareal. Materialet fra gropene er dominert av produksjonsmateriale i form av bearbeidet metall og lignende. Konteksten med lær lå enda dypere stratigrafisk enn disse og er uten tvil intensjonelt plassert og nedgravd. Avfallsgropene kan tolkes på flere måter hvor en av dem kan være at de representerer en lettvint deponering av ubrukt produksjonsråstoff og restmateriale under den daglige bruken av brakka.

Dette er imidlertid ingen åpenbart fornuftig tolkning sett i forhold til at aktivitetene som har foregått må ha vært sanksjonert og antagelig iverksatt av tyskerne. Fangenes tilgang på alle typer materiale til pålagt arbeid har med sikkerhet vært kontrollert av vaktsoldatene og leiradministrasjonen, og det virker søkt å anta at oppbevaring av dette i groper i jorda har vært en offisiell strategi. Sett i sammenheng med lærdepoet er en alternativ tolkning at dette representerer usanksjonerte strategier for å stikke til sides og oppbevare råstoff for privat produksjon. Fangenes personlige utrustning er av Hennig beskrevet som svært dårlig, og da særlig skotøyet. Å stikke til side råstoff for reparasjon og utbedring av personlig bekledning gir i så måte mening.

Figur 50. Et utvalg læravklipp med skjære- og sømspor fra A1527 (F1544).
Figure 50. A selection of leather clippings with traces of cutting and seams.

3.4 Brakkefundament 514

Anlegg 514 ligger sør i leiren, og ligger tett sammen med A515 mot sør og A513 mot øst. Flaten var i utgangspunktet mindre synlig grunnet mye vegetasjon, men etter å ha fjernet vegetasjonen fremkom brakketuften tydelig. Brakken som opprinnelig sto her er inntegnet på det tyske plankartet fra 1943, og er avbildet av Hennig ved flere anledninger. Brakken var orientert i retning nord-sør med inngang mot nord.

3.4.1 Undersøkelse

I utgangspunktet var det ikke planlagt å undersøke denne strukturen, men grunnet flere utslag med metalldetektor ble det lagt en sjakt på 2x1 meter med lengderetning øst-vest. Området var tidligere blitt ryddet for vegetasjon, og brakketuften fremkom tydelig. På overflaten var det ingen synlige spor etter strukturer eller vegetasjonsendringer, og det ble heller ikke under undersøkelsen påtruffet strukturer tilknyttet brakkekonstruksjonen. Dokumentasjon ble utført ved hjelp av fotogrammetri.

Figur 51. Ortofoto over den sørlige delen av leiren ved endt ugraving. Avgrensningen for A513, 514, 515, 1965 og 1984 er inkludert. Utgravde områder er markert i rødt.
Figure 51. Ortophoto of the southern part of the camp at the final stage of the field work. The delimitations for A513, 514, 515, 1965 and 1984 are included. Excavated areas are marked in red.

Samtlige funn ble innmålt i tre dimensjoner ved hjelp av totalstasjon. Funn ble samlet inn med unik ID i funnposer. Der funnkonteksten bestod av flere funn ble disse samlet inn som bulk. Dette gjaldt funn som var knyttet sammen, noe som forekom relativt ofte i undersøkelsessjakten.

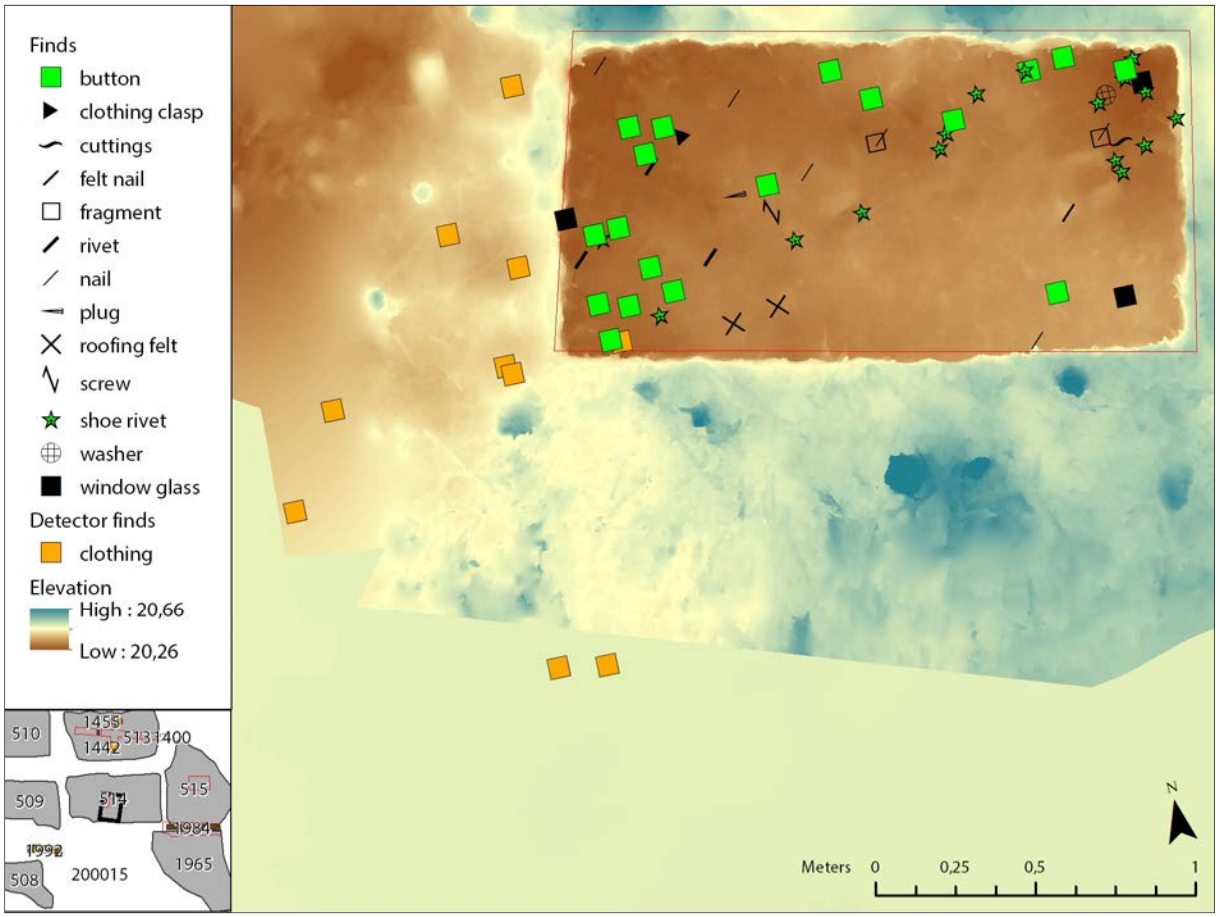
3.4.1.1 Resultater

Brakkestrukturen er lett oppbygd av masser, og mot vest og nord ses denne forhøyningen tydelig.

3.4.1.2 Konstruksjonsspor

Bortsett fra tuftens oppbygde flate, var det ingen synlige konstruksjonsspor som kunne knyttes direkte til brakkekonstruksjonen. Derfor ble sjakten lagt ut etter funnhyppigheten til detektorsøkene, slik at vi kunne fange opp viktig informasjon gjennom gjenstandsmaterialet.

Funnspredningen i A514 er relativt jevn med stor funntetthet (
Figur 52). Området sentralt sør og det sørøstlige hjørnet har en del mindre funn. Da området som ble avdekket er relativt lite, gir ikke spredningsmønsteret et representativt bilde av forholdene i og rundt sjakten og brakketuften generelt. Men funnmengden og funntypene skiller seg ut.

Figur 52. Funnspredning for sjakta innenfor A514 inkludert detektorfunn.
Figure 52. The distribution of finds from A514 including metal detector finds.

Funngrupper som er representert i A514 tilhører konstruksjon, produksjon og bekledning. Totalt ble det funnet 114 enkeltfunn fordelt på 41 ulike funnkontekster. Konstruksjonsmaterialet består av 15 spiker, 4 biter takpapp, 5 biter vindusglass, 2 treskruer, 2 pappspiker, 1 stoppskive og 2 deler fra et støpsel. Det meste av spikermaterialet er knekt og korrodert, og opprinnelig lengde er vanskelig å angi. De to komplette spikeren har en lengde på henholdsvis 5,7 cm og 3,6 cm.

Takpapp, pappspiker og vindusglass er forventede funn som kan tilknyttes brakkekonstruksjonen. Treskruene, stoppskiven og støpselet er funn som i mindre grad er påtruffet andre steder i leiren. Den

komplette treskruen er kun 1 cm lang, noe som indikerer bruksområde til annet enn tyngre konstruksjon. Stoppskiven kan være deler av feste til rammeverket for Nissenbrakken. Støpselet i porselen (F2034) kaster også lys over muligheten for strøm i enkelte brakker eller samtlige brakker i leiren. På billedmaterialet etter Hennig kan man se at flere brakker er tilkoblet et ledningsnett. Det er også tegnet inn ledningsnett på plankartet fra 1943 som går inn i fangeleiren, og funn av deler fra et åpent enkeltisolert ledningsnett i andre strukturer, tyder på et eksisterende strømnett i leiren.

3.4.2 Spor etter aktiviteter

Funnmaterialet som kan knyttes til aktiviteten i brakken er kategorisert under sko, klær og produksjon. Her skiller A514 seg ut med et stort tilfang av skonagler og knapper av ulike typer. Det ble totalt funnet 63 skonagler av ulik type jevnt fordelt over undersøkelsesområdet. Det resterende materialet besto av 18 uniformsknapper av ulikt materiale, avklipp av lær og aluminium, lærstropp, aluminiumsfolie, bakelittrester og fragmentert jern.

Selv på et så lite område fremkom det et relativt rikt materiale som hadde stor hovedvekt mot personlig utstyr som skotøy og bekledning. Avklipp av lær er også interessant i denne sammenhengen, som ofte er anvendt som vedlikeholds- og reparasjonsmateriale og for skotøy. Relatert til aktiviteter fremstår det som hovedvekten av materialet kan tolkes til en eller annen form for vedlikehold og reparasjon av personlig utrustning. Særlig er variasjonen i materialet noe som peker mot en slik aktivitet. Hennig nevner flere steder både verksteder og drevne fanger som fungerer som «spesialister», og i Bodø hadde de sågar et eget skomakerverksted (Hennig 2009:71).

3.4.3 Funnmateriale

Gjenstandsmaterialet i A514 er noe spesielt i forhold til andre undersøkte områder med tanke på mengde og type, særlig innenfor et svært avgrenset område. Konstruksjonsmaterialet består i stor grad av gjenstander som kan knyttes til selve brakkekonstruksjonen; spiker, pappspiker, tjærepapp, stoppskive og vindusglass. Spikermaterialet er som nevnt svært korrodert og knekt, noe som gjør det vanskelig å definere opprinnelig lengde og konkret bruksområde. Vindusglasset er klart i fargen og ikke forsterket med noen form for armering i selve glasset. Fragmentene er mellom 18-20 mm tykke med noe urenhet i glasset. I Nissenbrakkene som sto i Kalvika har det vært maks fire vinduer, to i hver kortende. Vindusglassene kan ha blitt knust på stedet som et resultat av demontering, selv om de ligger et lite stykke unna kortendene på brakken.

Figur 53. Takpapp/tjærepapp (F2031) funnet innenfor A514.
Figure 53. Roofing felt (F2031) found within A514).

Takpappen/tjærepappen har et granulert topplag og er svart i fargen (Figur 53). Hvorvidt disse stammer fra selve brakken er noe usikkert, da de fleste av Nissenbrakkene er konstruert ved hjelp av ferdige moduler – ofte av bølgeblikk. Nissenbrakkene i Kalvik er konstruert av annet materiale eller en annen type blikkplater, og er som Hennig nevner – og dokumenterte gjennom fargefoto – «giftgrønne» i fargen (Hennig 2015:11.05.44). En forklaring kan være at tjærepappen ikke er brukt som tekkemateriale på brakken(e), men heller inngått som produksjonsmateriale eller restmateriale fra andre konstruksjoner. To korte treskruer med flatjernshode dukket også opp (F2028, F2056). Kun en av disse var komplett og har en lengde på 1 cm. Lengden tilsier at disse har et annet bruksområde enn konstruksjon av brakke. Slike treskruer er å finne på f.eks. fraktkasser, beholdere og annen type trekasser – ofte for å feste beslag og lignende.

Figur 54. Fragment av støpsel i porselen (F2034).
Figure 54. Fragment of an electricity plug socket (F2034).

Støpseldelen er av hvitt porselen med glasert utside (F2034). På innsiden er det en rund klemme bestående av sylinder og strammeskrue enten for kabel eller lamellsikring (Figur 54). Formen har vært sirkulær med en ytre diameter på ca. 5,5 cm. På baksiden er det en sirkulær fordypning med kryssmønster. Som tidligere nevnt tyder mye på tilstedeværelse av strøm i Kalvik, og i en annen leir skriver Hennig *«Oppvarmingen inne på brakka må russerne sjøl sørge for, og nylig het det seg at de som har husrom, lamper og innfatninger vil snart få elektrisk lys»* (Hennig 2009:35, Hennig 2015:28.03.44).

Figur 55. Til venstre: Sekskantet skonagle med splittet innfeste og bredt hode. Svært stor korrosjonsdannelse på høyre side av naglen. Til høyre: Smal skonagle, ofte anvendt på hælpartier og hæljern.
Figure 55. Left: Hexagonal shoe rivet with split prongs and a wide head. The right side of the rivet is heavily corroded. Right: Small shoe rivet often used on the heel.

Det ble funnet totalt 63 skonagler av ulik type. 47 av disse er smale nagler som ligger lengdemessig mellom 1,5 cm og 2,2 cm (eksempelvis F2026). Tykkelsen er på ca. 0,15-0,20 cm. Denne typen nagler virker å ha vært vanlig for festing av hælparti på de fleste skotyper, men også for festing av blant annet hælplater og lærbeslag for såler (se Pool 2015, Sáiz 2008:69-80). Det har også vært vanlig å benytte slike nagler for reparasjon og vedlikehold av skotøy, noe funn av blant annet såkalte bergjegersko fra andre fangeleirer indikerer.

Den andre større gruppen av skonagler tilhører den sekskantede typen med bredt hode. 20 av disse har vanlig stiftfeste, mens 5 har splittet innfeste (split prongs), blant annet F2060. Samtlige nagler er korrodert i ulik grad. Denne typen skonagler ble brukt på tilnærmet alle typer feltsko i den tyske hær. Lengden på naglene baserte seg på såletykkelse, skotype og størrelse (cf. Sáiz 2008:74). Det ble også funnet en nagle som kan stamme fra bergjegersko da den har en særegen form som kan samsvare med type nagler som ble brukt på disse.

Det ble funnet 18 knapper i A514. 5 av disse er i jernlegering (F2019, 2027, 2039, 2040, 2043), 2 i porselen (F2021, F2049), fire i sinklegering (F2022, 2041, 2042, 2045), en i aluminium (F2036), en i bein (F2038) og en i bakelitt (F2072). Tre er av usikre materiale (F2025, 2045, 2065). Utformingen på knappene varierer både i farge og størrelse.

De fem knappene i jern er korrodert i ulik grad, hvorav flere er noe problematisk å typebestemme (eksempelvis F2019). Samtlige av disse jernknappene er tilnærmet av samme dimensjon og form, med ytre diameter mellom 1,5- 1,8 cm. Bortsett fra F2019 har samtlige fire øyne i et forsenket senter med en

definert kant med jevnt senter. Grunnet korrosjon lar det seg ikke avgjøre om det er noen form for merke på disse. Det lar seg heller ikke å typebestemme disse nærmere.

Flere av knappene er tidkrevende og vanskelig å typebestemme. Men av de knappene som lar seg typebestemme er blant annet en granulert tysk uniformsknapp (F2065). Slike knapper satt ofte godt synlig på blant annet feltuniformer, hodeplagg, frakker og arbeidsjakker, og var ofte festet ved hjelp av S-spenner. Øyet på knappen mangler, men produksjonsmerket «R.D» synes ennå på baksiden. En annen type er en firehulls sinkknapp (F2045) som ble anvendt på blant annet tyske skjorter og ulike uniformsbukser (se Sáiz 2008). Bakelittknapper som f.eks. F2072 er også å finne på flere ulike typer uniformer og klesplagg, blant annet ble slike 14mm knapper anvendt på skjorter, bukser og ulike typer undertøy i den tyske hær, og mest sannsynlig andre steder også (Figur 56). Det samme kan sies om typen representert ved F2025. I materialet fra A514 er det tre slike, alle laget i sink, men i tre ulike størrelser som spenner fra 10 mm til 17 mm. Disse ble også tilvirket i ulike materialer, blant annet cellulose, plastisol, porselen og papp. Knappetypen er å gjenfinne på blant annet tyske skjorter og undertøy (se Sáiz 2008:53, 55).

Figur 56. Utvalg av knapper fra A514.
Figure 56. A selection of buttons from A514.

Det er en knapp som skiller seg ut, og som man med sikkerhet kan stedfeste utenfor den tyske hær. F2036 er laget i aluminium med et U-formet øye, helt jevn overflate og merket med «*Militaries Equipement*» på overflaten (Figur 56). Stavemåten er fransk og knappetypen har sitt opphav fra den franske hær. Slike knapper kan ses på blant annet skuldervesker, skjorter og ulike typer frakker.

Det meste av knappematerialet fra Kalvik kan gjenfinnes i den tyske hærs bekledning, men det utelukker ikke at flere av knappene kan stamme fra f.eks. sovjetiske uniformer eller annen bekledning. Noe av problemet med flere av knappetypene er at de ble brukt på mange ulike plagg og har vært utbredt. Flere knappetyper er også svært lik uavhengig av opphavsland og hær, særlig de som ikke er merket.

Det ble registrert 5 biter med avklipp i henholdsvis gummi og lær (F2053, 2054, 2066, 2068). Det eneste avklippet i gummi er skråkuttet med en knivlignende gjenstand. Læravklippene er mindre avklipp fra reimer og sko, hvor en av bitene er endestykket fra ei lærreim med øye og spisset ende.

Av andre produksjonsrelaterte funn ble det registrert rester etter aluminiumsfolie med rød fargedekor (F2023). Folien er sprø og lar seg ikke identifisere nærmere, men stammer mest sannsynlig fra vareinnpakning. Det ble funnet en liten aluminiumsplint med et lite hode (F2044). Splinten er knekt i ene enden, er lett bøyd og har riller på sidene.

Det ble også funnet to gjenstander av bakelitt. Den ene av disse er mørk blå i farge med bokstavene «*cre*» stemplet inn (F2025). Biten er triangulær i formen med bruddflater på langsidene, mens kortsiden har bevart den opprinnelige formen. Biten stammer fra en beholder med diameter på ca. 5 cm. Den andre gjenstanden er en sirkulær knappelignende del i grå bakelitt (F2046). Baksiden har en sylinderformet stang som er knekt. Diameter på ca. 1,6 cm. Bakelitt ble mye anvendt under andre verdenskrig, og det ble produsert mange ulike gjenstander i materialet, blant annet lighter, kopper og andre beholdere.

3.4.4 Tolkning

A514 ligger like nord for A515 og vest for A513, hvor de to sistnevnte er tolket som henholdsvis vaskebrakke og verksted. Selv om det kun ble åpnet ei sjakt på 2 x 1 meter, ble det avdekket et relativt rikt funnmateriale som kaster lys over aktiviteter i A514.

Konstruksjonsmaterialet i sjakten inneholdt de mer vanlige funnene, hvor blant annet spiker og vindusglass er representert. Disse kan man i stor grad relaterte til brakkekonstruksjonen og eventuelt inventar. Det ble også funnet treskruer, stoppskive, pappspiker og tjærepapp. Selv om tjærepapp kan relateres til konstruksjon, virker det som om Nissenbrakkene i leiren ikke var tekket med papp, men konstruert av blikkplater. Tjærepappen har nok inngått som restmateriale eller sekundærbruk til reparasjon og produksjon.

Funn av støpsel bygger opp under tilstedeværelsen av strøm i brakkene. Både billedmateriale, kart og dagboknotater peker mot at det har eksistert et strømnett i leiren. Hvor utbredt dette har vært er vanskelig å si, men man kan argumentere for at det har vært strøm for enkel lyssetting.

Det resterende materialet er klassifisert under produksjon og klær. Det er spesielt det store antallet skonagler og knapper som er interessant, særlig innenfor et så lite undersøkelsesområde. Materialet indikerer at A514 har vært et verksted eller en produksjonsbrakke. I den skriftlige informasjonen fra Hennig beskriver han flere fanger som «spesialister», og skriver: «*…dei som kan arbeide i verkstadene med ein*

viss fridom, er flittige og idérike. Alle delar på kofferten min har dei sett i stand, alle hengslar og krokar har dei laga» (Hennig 2009:71). I tilknytting til drapet av en tysk soldat ved den store flukten, skriver Hennig at liket blir lagt i et verksted, og kisten ble laget av en sovjetisk snekker (Hennig 2009:94-96).

Hva som konkret har eksistert i Kalvika av infrastruktur og bygg, kommer aldri klart frem i Hennigs notater, men verksted nevnes i flertall. I følge Michael Stokke skal det også ha eksistert en brakke som ble brukt som verksted eller spisebrakke allerede i 1943. I følge de tyske plantegningene fra det samme året er det tegnet inn en spisebrakke – *wirtschaftbaracke* – like vest for fangeleiren. Denne er under bygging når Hennig er i leiren, og blir ferdigstilt under hans opphold i Kalvika. Mest sannsynlig har en av brakkene i leiren fungert som spisebrakke frem til denne er ferdigstilt. Det er derfor sannsynlig at en eller flere av de sørlige Nissenbrakkene inne i fangeleiren har vært brukt til dette formålet, og etter ferdigstilling av den store spisebrakken har flere av disse blitt videreført som verksted. Den store funnmengden av produksjonsmateriale i A514 støtter opp om denne teorien, og brakken som en verkstedsbrakke.

3.5 Brakkefundament 515

Figur 57. Til venstre ses A513, til høyre er A515. Bildet er tatt mot sør.
Figure 57. Overview showing A513 (left) and A515 (right) during excavation. The viewing direction is to the South.

Anlegg 515 ligger helt sør i leiren og er en av få som er orientert øst-vest (Figur 57). Strukturen var veldig tydelig og fremsto som uforstyrret. Særlig markert og tydelig er strukturens vestlige tørrmur (se A1984) som har støttet opp massene og den utplanerte flaten hvor anlegg 515 ligger. Brakken som sto her kan ses på flere av Hennigs bilder (blant annet 032, 214, 219, 241 og 247), og er også tegnet inn på kartet «Baustelle Kalvik» fra september 1943.

3.5.1 Undersøkelse

Brakkeflaten med A515 var relativt tydelig og ligger tett inntil både A513 og A514. Den er delvis gravd inn mot øst, og bygget opp med tørrmur mot vest. Flaten ble ryddet for vegetasjon og trær og det ble lagt ut en sjakt på 2 x 2 meter, sentrert i strukturen. Området var relativt fuktig i forhold til de andre undersøkte områdene. Det ble ikke registrert noen indikasjoner på strukturer på overflaten. Sjakten ble utvidet med 1 meter underveis da det ble avdekket en deler av en dreneringsgrøft, slik at sjakten totalt ble 2 x 3 meter i lengderetning nord-sør. Dette var for å få avdekket hele dreneringsanlegget i bredden.

Alle funn ble registrert og målt i tre dimensjoner med totalstasjon, nummerert i pose og tatt inn. Samtlige funn fikk egen ID. Før gravingen startet ble det tatt fotogrammetri av markoverflaten. Underveis i gravingen og ved endt undersøkelse ble det tatt ytterligere fotogrammetri.

Figur 58. Oversikt over fangeleiren fra 1943. A515 ses i bakgrunnen (ID-nummer er markert i rødt). Foto: Johannes Martin Hennig.
Figure 58. Overview of the prison camp from 1943. A515 is seen in the background (ID-numbers are marked in red). Photo: Johannes Martin Hennig.

3.5.2 Resultater

Fundamentet for brakkeflaten er dannet ved masseuthenting mot øst. Massen er brukt for å bygge opp flaten, og det er mest sannsynlig tilført mer masse fra andre steder. Det er også indikasjoner på at den vestlige delen av flaten er fundamentert med større steiner. Oppbygningen i vest er konstruert av en større tørrmurt steinlegging (A1984) med en høyde på ca. 130 cm.

Figur 59. A515 med toppen av dreneringen godt synlig til høyre i bildet. Utsnitt fra 3D-modell. Sett mot øst.
Figure 59. A515 with the exposed drainage ditch visible. Rendering from 3D-model. View towards the east.

3.5.3 Konstruksjonsspor

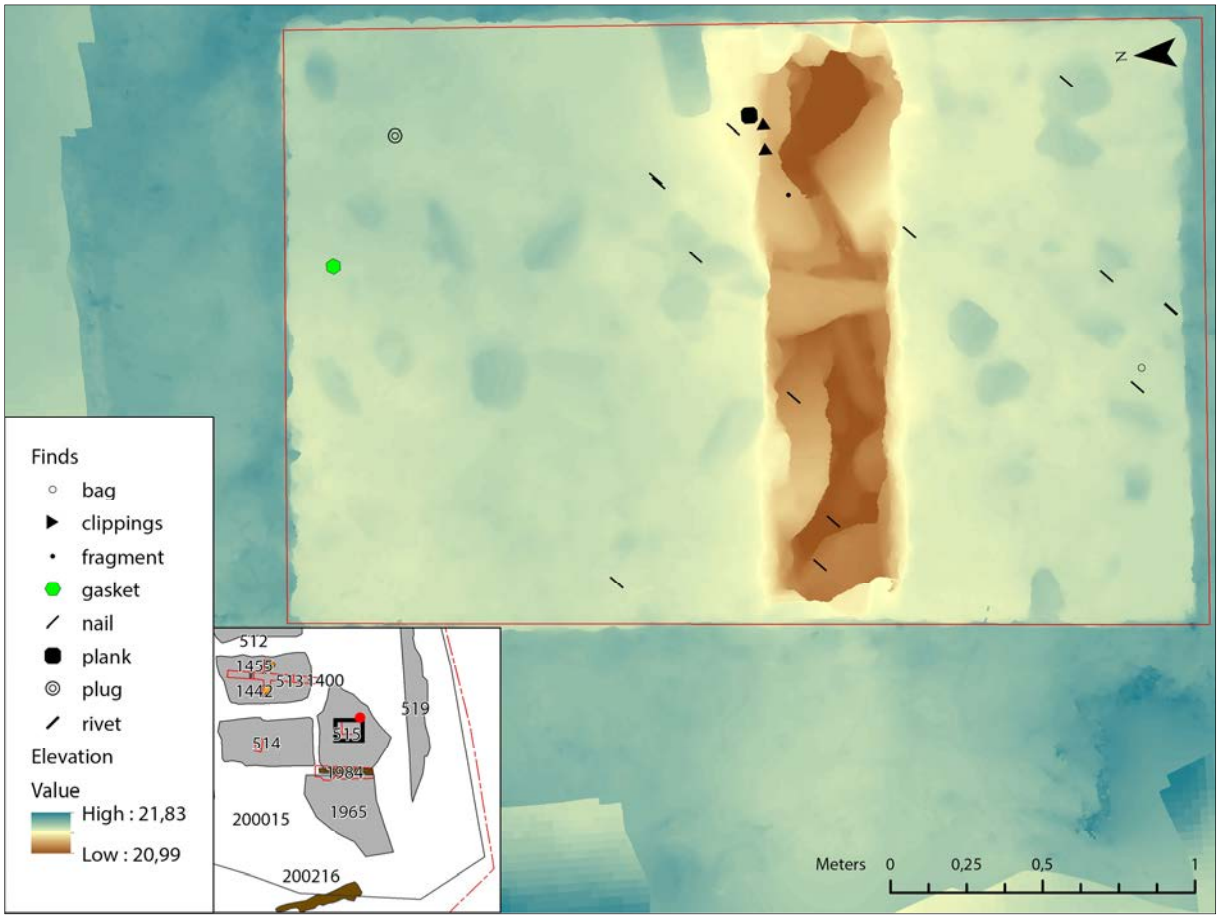
Det ble ikke funnet direkte konstruksjonsspor etter selve brakken, men det ble avdekket en dreneringsgrøft konstruert av stein. Dreneringsgrøften gikk i lengderetning med brakken, øst-vest, og ser ut til å ha fulgt hele brakkeflatens lengde. Toppen av dreneringsgrøften var definert av mindre knyttnevestore steiner samt større uregelmessige steiner. Det var også enkelte flate heller. Området rundt var spedd med mindre steiner. Lengre ned i selve dreneringsgrøften besto konstruksjonen av enkelte større steiner som var iblandet mindre elementer. Dybden var på 35 cm.

Funnspredningen er relativt jevnt fordelt i sjakten, med en liten overvekt av funn relatert til selve dreneringsgrøften. De fleste funnene relateres til konstruksjonsvirke, hvor den desidert største funngruppen er spiker med 22 stykker. Av disse er kun to komplett. Lengden ligger på henholdsvis 5 og 7 cm. De resterende spikrene er knekt og sterkt korrodert. Ut ifra dette er det vanskelig å si noe konkret om opphav og bruksområde til spikrene. Man kan uansett anta at de stammer fra brakken, eller eventuelt inventar fra brakken.

Det ble også funnet en jernnagle som er rett med lengde på 8,4 cm. Videre ble det funnet en rund gummipakning, to fragmenter fra bearbeidet trevirke, ett jernfragment og en rett nagle.

3.5.4 Spor etter aktivitet

Det gjenstandsmaterialet som ikke relatertes til konstruksjon, består av fire funn kategorisert under produksjon. Det ble funnet en treplugg, avklipp i aluminium, avkapp i gummi og en bit fra en plastpose (antageligvis laget av polyetylen) (se Sáiz 2008:272).

Figur 60. Funndistribusjon innenfor A515.
Figure 60. The distribution of finds within A515.

3.5.5 Tilhørende strukturer

Tørrmuren i brakkeflatens vestlige ende, A1984 (se s. 77), ble også undersøkt, og er tilknyttet samme struktur.

3.5.6 Funnmateriale

Det ble totalt registrert 20 funnkontekster med et totalt antall på 30 gjenstander. Som tidligere nevnt består store deler av funnmaterialet fra A515 av spiker (Tabell 2). Bevaringsforholdene er ikke gode grunnet den sure pH-verdien. Derfor er de fleste spikrene korrodert og knekt, og kun to av spikrene som er intakt. Dette gjør det vanskelig å vurdere spikermaterialet inngående. Men basert på lengden til de komplette spikrene og det generelle omfanget av spikermaterialet vil man kunne si at de fleste spikrene

nok har vært mellom 5-10 cm lange. Dermed faller de også relativt godt inn med det resterende spikermaterialet fra leiren. Bruksområde vil kunne knyttes til brakkekonstruksjonen samt eventuelle inventar. Jernnaglen

type	*construction*	*production*	*total*
bag		1	1
clippings		2	2
fragment	1		1
gasket	1		1
nail	21		21
plank	2		2
plug		1	1
rivet	1		1
total	26	4	30

Tabell 2. Gjenstandsfunn fra A515.
Table 2. Finds from A515.

(F1884) som ble funnet er intakt er relativt liten med lengde på knappe 8 cm. Tverrsnittet er rektangulært og spissen flat på to sider.

Det ble også funnet to biter av tre som kan stamme fra kledning eller lignende (F1895). Bitene er relativt små og rektangulær i formen med lengdemål på ca. 7 x 6 cm, 1,5 cm tykk. Det dukket også opp en svart gummipakningen (F1725). Pakningen er komplett bortsett fra et brudd, og har en ytre diameter på 11,5 cm. Tverrsnitt er buet med rett bunn.

Av gjenstander som er klassifisert under produksjon ble det funnet en treplugg (F1818), avklipp i aluminium (F1723), avkapp i gummi (F1724) og en bit fra en plastpose (F1888). Avkappet i svart gummi er halvmåneformet og tydelig skråskjert på langsidene. To hull kan ses i den ene enden, samt to hull på langsiden som delvis er kuttet bort. Mål på ca. 5,5 x 2 cm. Produksjonsrester av gummi er vanlig å finne i slike kontekster, og mye tyder på at gummi kan ha fungert som en kapital. Ofte ble gummi anvendt for å vedlikeholde skotøy og var en sårt tiltrengt vare.

Figur 61. Avklipp i aluminium (F1723) med tydelige kuttflater og innrissede tall.

Figure 61 (previous page). Aluminium "clipping" with cut marks and incised numerals.

Avklippet i aluminium avviker en del fra andre av samme type. Formen er rektangulær med en rett langside, lett buede kortsider samt en uregelmessig langside (Figur 61). Mål på 10,8 x 2,4 cm. Den rette langsiden er klippet av med en form for saks, da det er en skrå kuttflate samt kuttesteg langs hele siden. På ene flatsiden er det startet å slå/risse inn tallet «14», men også flere andre indikasjoner på riss og slag.

Figur 62. Deler av en treplugg/-krok (F1818).
Figure 62. Part of a wooden plug or hook (F1818).

Trepluggen er sylindrisk formet, lett buet og knekt i den tykkeste enden (Figur 62). Lengden er på 14 cm og største diameter på 2,3 cm. Overflaten er relativt jevn, glatt og tydelig bearbeidet. Utformingen av trestykket peker mot en form for plugg. Bruksområdene kan ha vært mange, blant annet treplugg for tømmer eller tetteplugg, men den kan også ha fungert som en vanlig krok hvor man har hengt fra seg ulike gjenstander – noe som kan forklare den buede formen. Bruddflaten i den brede enden indikerer et mulig belastningsbrudd. Gamle trekroker var ofte utarbeidet av ett stykke tre formet som en «J» eller en «V», hvor den rette siden ble festet til vegg og selve krokstykket lett bøyd oppover. Plastbiten stammer fra en pose, da det er bevart deler av en endesøm. Det er ingen andre merker på posen, som ellers er blank og noe tykk.

3.5.7 Tolkning

Brakken der A515 er gravd er en av de 14 som er tegnet inn på plantegningen fra september 1943. I følge Michael Stokke var det allerede i slutten av juli samme året anlagt boligbrakker, sykebrakke, vaskebrakke, avlusningsbrakke og en lagerbrakke inne i fangeleiren. Ser man nærmere på plantegningen virker det logisk at boligbrakkene er samlet i den nordlige delen av leiren, mens de fire som ligger i sør antageligvis har hatt andre funksjoner. Ut ifra dette kan man argumentere for at de fire sørlige brakkene har vært sykebrakke, vaskebrakke, avlusingsbrakke og lagerbrakke. En slik funksjonsinndeling av leiren gjenspeiles også til dels av bildene som Hennig tok, men også de arkeologiske undersøkelsene og funnmaterialet (se blant annet A513, s. 58, A501, s. 47 og samt resultatene fra de jordkjemiske undersøkelsene på s. 146).

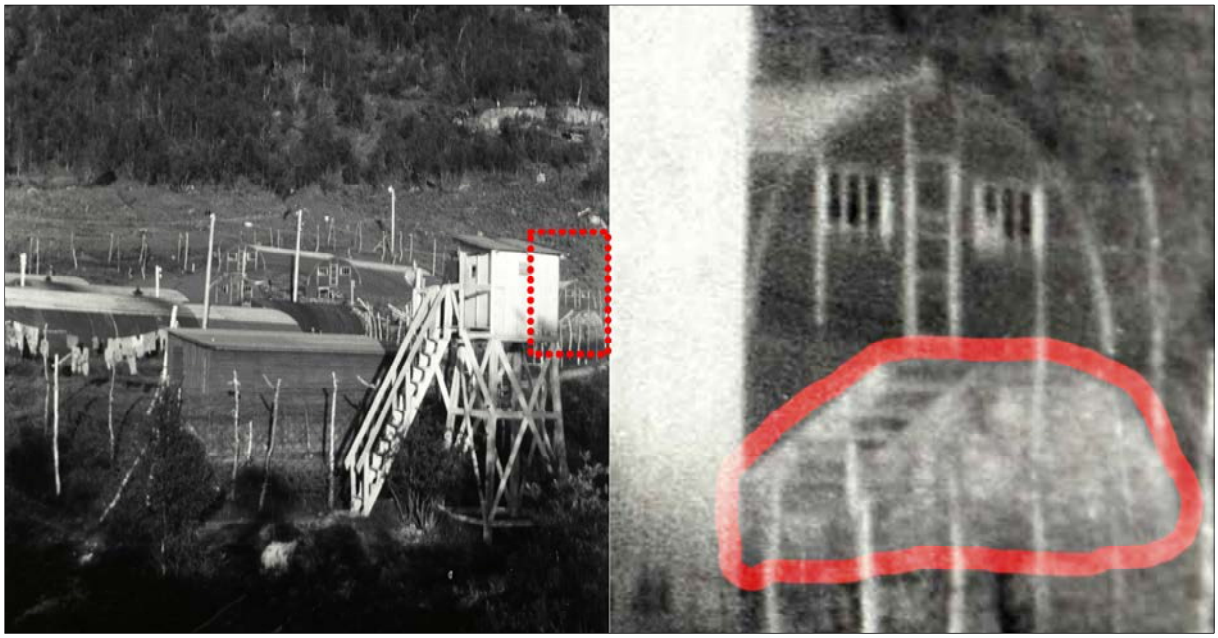
Funnmaterialet i A515 gir ingen klare indikasjoner på funksjonen til brakken. Den største funnkategorien tilhører konstruksjonskategorien der spiker er overrepresentert, og man kan anta at brakken antageligvis var konstruert på samme måte som andre Nissen-brakker i leiren. Det meste av spikermaterialet

er dessverre svært korrodert og fragmentarisk grunnet bevaringsforholdene. De resterende funnene er få og gir ingen klare indikasjoner på brakkens funksjon.

Dreneringsgrøften som dukket opp i A515 peker mot en spesifisert funksjon, og av de brakkene som nevnes foruten boligbrakkene, er vaskebrakken således en som passer sammen med denne funksjonen. Dreneringsgrøften har vært viktig for å kunne fjerne vann. Samtidig har antageligvis den kraftige oppbygningen hatt en praktisk funksjon da man har hatt mulighet for å bygge opp god drenering, fremfor å måtte grave ned i grunnen. Vaskebrakken har antageligvis blitt brukt både til klesvask og kroppsvask, og kan understøtte at det hygieniske nivået i fangeleiren holdt et visst nivå. De jordkjemiske dataene fra prøvene relatert til strukturen viser for kategorien sitronsyreløselig fosfat høyere verdier enn øvrige prøver i den sørlige delen av leiren, men lavere nivåer enn i boligområdet nord i leiren (se s. 135). En mulig forklaring på fosfatnivåene kan være bruken av fosfatholdig vaskemiddel i og rundt brakken.

3.6 Tørrmur 1984

Tørrmuren er tilknyttet den vestligste delen av en brakketuft, og består av en steinlagt mur. Området sør i leiren heller opp mot lia i den østlige delen men er noe jevnere mot vest. A1984 var i utgangspunktet dekket av vegetasjon, men var relativt synlig da den i all hovedsak består av tørrmurte steiner. Anlegg 1984 er så vidt synlig på ett av Hennigs fotografier (Figur 63), og viser hvordan strukturen har vært oppbygd i den østligste delen. Her ser man hvordan tørrmuren har vært konstruert med en innbygd tretrapp i murens nordlige del. Brakken har også vært en av to som er lengdeorientert i retning øst-vest i fangeleiren.

Figur 63. Like til høyre for vakttårnet skimtes A1984 med tilhørende trapp og brakke. Tatt mot sørøst. Foto: Johannes Martin Hennig.
Figure 63. The dry stone wall (A1984) is seen just to the right of the guard tower in the distance. Photo: Johannes Martin Hennig

3.6.1 Undersøkelsen

A1984 var en av de tydeligste og best bevarte oppmuringene i leiren, og det ble derfor lagt opp til en undersøkelse av strukturen med en detaljert dokumentasjon. A1984 ble ryddet og renset for hånd, og området like under og over muren ble utgravd. Det ble åpnet en sjakt rundt muren med en avgrensning 50 cm utenfor strukturen på oversiden og 30 cm på nedsiden. Totalt ble et areal på i overkant av 13m^2 utgravd og dokumentert.

Alle funn som ble påtruffet under rens og graving ble innmålt i tre dimensjoner ved hjelp av totalstasjon, før de fikk egen funn-id og ble samlet inn i poser. Enkelte funn som ble påtruffet ble grunnet størrelse kun registrert og dokumentert in-situ, men ikke tatt inn. Ved endt graving ble strukturen dokumentert ved hjelp av fotogrammetri.

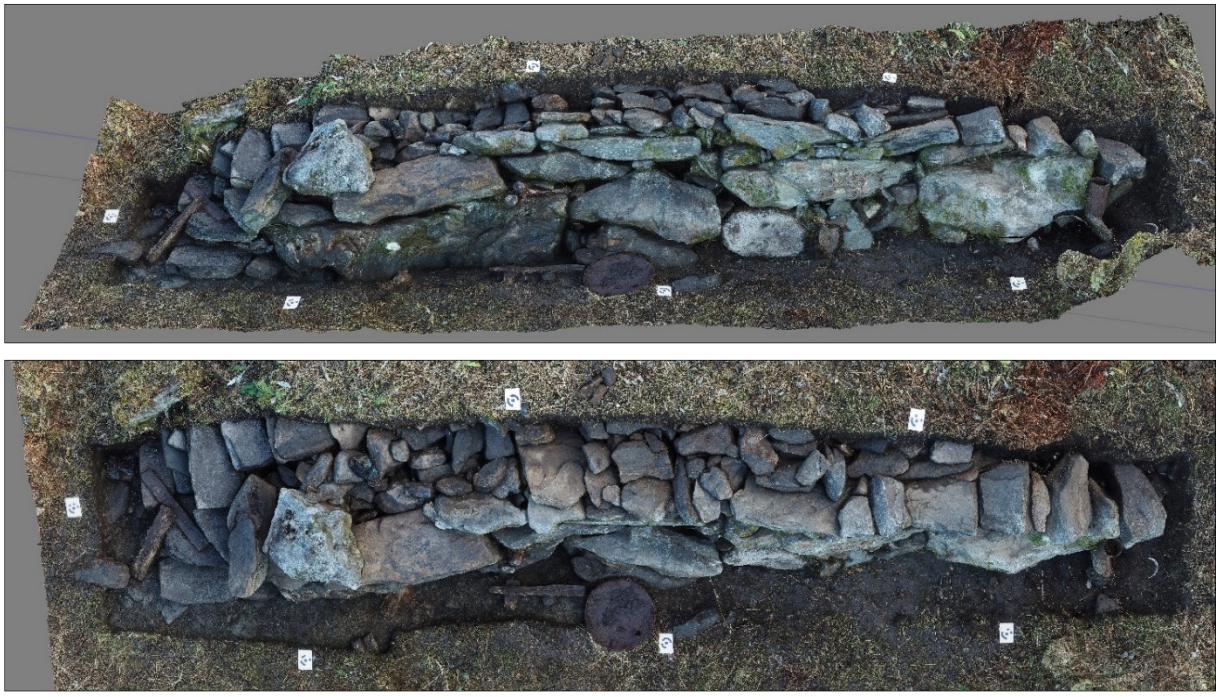

Figur 64. Den nordlige enden av A1984 sett mot sør. Steinhellene midt i fotografiet har antagelig fungert som fundament for en trapp. Trevirket kan være rester etter selve trappen.
Figure 64. The northern part of the wall seen towards the south. The flagstones in the center of the photo have functioned as the support of a wooden staircase. The woooden pieces visible are likely remains of the stairs.

3.6.2 Resultater

Strukturen er bygd opp ved hjelp av steiner i ulike størrelser, og har vært med på å danne en planert flate for en av brakkene (515) i leiren. Høydemål er ca. 1,3 meter på det høyeste. Muren har en lett buet form i lengderetningen, og er relativt godt bevart.

Steinene i muren er av ulik størrelse, og det er anvendt større blokker i den nedre delen, mens toppen er avsluttet med mindre steiner. De største steinblokkene kan stamme fra sprenging i området, og er til dels tykke og flate med en relativt høy egenvekt. Steinene på toppen er mindre slik at det har vært enklere å planere muren. I den nordlige enden er det tydelig anlagt flate heller for å danne et godt fundament for tretrappen som ble lagt over disse. Det var ingen tydelige spor etter dreneringsgrøften som ble funnet i A515 like øst for muren. Det er likevel mulig å følge forsenkningen fra A515 ned til A1984, og muren har antageligvært en naturlig del av dreneringen.

Figur 65. A1984 sett mot øst (øverst og i fulgeperspektiv (utsnitt fra 3D-modell).
Figure 65. View towards the east (top) and aerial view showing A1984 after excavation (rendering from 3D-model).

3.6.2.1 Konstruksjonsspor

A1984 er i seg selv et konstruksjonselement som har skapt en drenert og planert flate for brakken. Dreneringsgrøften som ble påvist i A515 gikk i lengderetning med brakken, øst-vest, og ser ut til å ha fulgt hele brakkeflatens lengde og frem til tørrmuren. Det er også tydelig at selve brakken ikke har fluktet med muren, men har stått 1-2 meter inn (øst) på den planerte flaten. Det er også tydelig at muren ikke bare har fungert som fundament for brakke og trapp, men også som planert inngangsparti.

3.6.3 Funnmateriale

Det ble også gjort en del funn tilknyttet A1984, og de er relativt jevnt fordelt i undersøkelsesområdet. Totalt ble det registrert og 26 gjenstander. Disse er fordelt på konstruksjon (13), matrelatert (3), sko og klær (2) og produksjon (8). To av funnene ble ikke tatt inn. Det ble registrert en kabelende (F1975) som gikk videre inn i bakken, samt et stort lokk til et oljefat (F1977) som grunnet størrelse kun ble målt inn og dokumentert in-situ.

Konstruksjonsmaterialet består av 13 funn. Bortsett fra en forventet mengde med spiker i ulike størrelser, en mindre krampe, tvinnet kobbertråd og deler av en gummipakning, ble det registrert flere gjenstander relatert til elektrisitet. Bortsett fra den allerede nevnte kabelenden ble det funnet ytterligere to kabler av ulik type. F1976 er en hvit gummiert ledning med syv tvinnede kobbertråder. Ledningen er kappet i begge ender og er merket med «<STK> PN 16mm <STK>» og har en diameter på 0,74 cm. F2136 er en mindre elektrisk ledning med diameter på 0,35 cm. Den har hvit gummiering rundt syv kobbertråder og er merket med «<STK> PN 25 mm». Begge endene bærer preg av å ha blitt avisolert med et redskap. Det ble også registrert deler av en stikkontakt (F1988) som er 2-polet og av uglasert porselen med manglende ytre deksler. Den er merket med «BJG 250 V 4162 2A», noe som indikerer 250 volt og 2 ampere. Resterende merking har det ikke lyktes å identifisere nærmere. F2129 består av en lyspæresokkel samt enkelte glassbiter fra pæren. Sokkelen er laget i kobberlegering og isolerende porselen med relativt grove gjenger. Diameter på sokkel er på 3,9 cm.

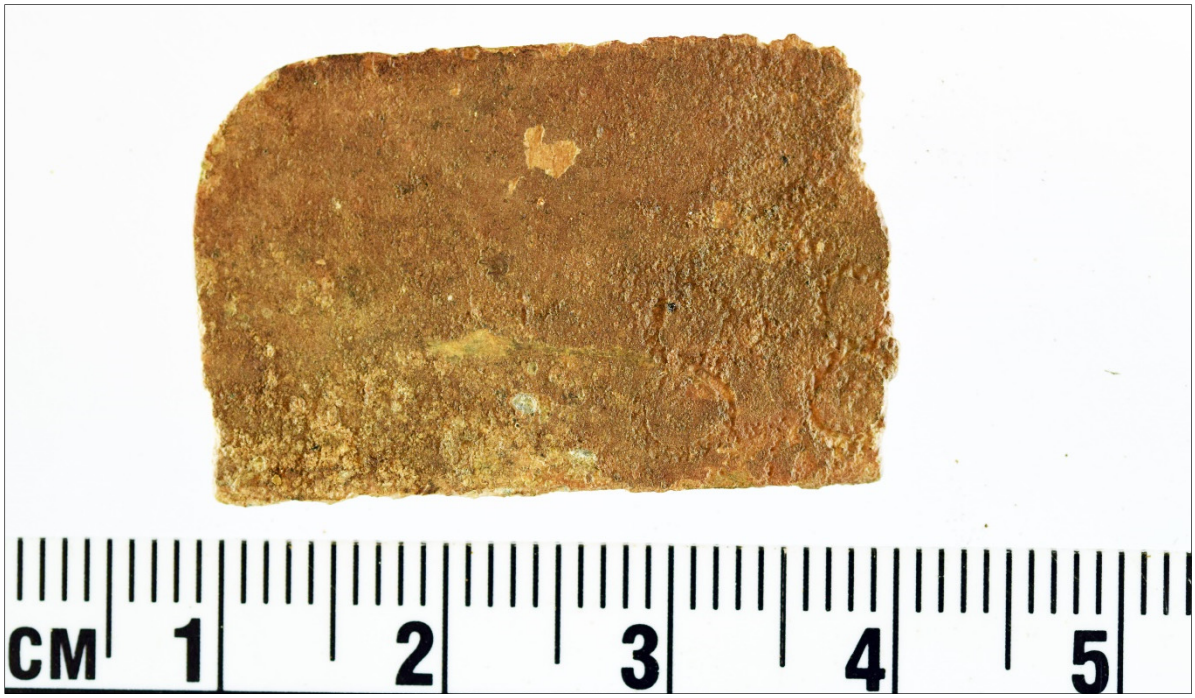

Figur 66. Sko til mulldyr (F2141).
Figure 66. Shoe for a mule (F2141).

Matrelaterte funn ble gjort i form av flaskeglass (F1991, F2128) og små rester etter hermetikk (F2137). De fem glassfragmentene stammer mest sannsynlig fra samme flaske. Bitene er av klart glass med lett kurvatur. Det ble også registrert en del luftbobler i glasset. Fragmentene er for små til å kunne identifisere flasketype og eventuelt innhold nærmere. Det er uansett verdt å merke seg at funn av flaskeglass i Kalvik

er svært lavt, særlig sett i forhold til andre fangeleirer som er undersøkt (Seitsonen 2018, Olsen og Witmore 2014).

Funn relatert til sko, bekledning og personlig utstyr består kun av to funn. F2138 er en liten tåplate av tysk fabrikat. Den har en velkjent halvmåneform med fem festehull. Denne typen tåplater ble blant annet anvendt på tidlige utgaver av den tyske *Marschstiefel* (Sáiz 2008). Størrelsesmerket lar seg ikke identifisere grunnet rust. F2141 bør også trekkes frem da det er den eneste hesteskoen som er funnet i Kalvik (Figur 66). Skoen kommer fra muldyr, noe størrelsen indikerer med kun 7 cm bredde og lengde på 6,5 cm. Selv om dette er det eneste funnet av denne typen i Kalvik, er det kjent at de tyske styrkene hadde svært mange muldyr i virksomhet da de kom seg frem der hester og motorisert transport måtte gi tapt.

Figur 67. Avklipp av en mulig fangebrikke. I det nedre, høyre hjørnet er det slått inn «88» (F1989).
Figure 67. "Clipping" that could be part of a prisoner tag (F1989). The lower right corner has the number "88" incised.

Produksjonsmaterialet består av både strengrester og avklipp. Det ble blant annet funnet en remse av grå gummi og rød sprengtråd. I dette materialet er det også to avklipp i kopperlegering (F1989, F2135). Begge har et avrundet hjørne, to rette kanter samt to bruddkanter. F2135 har også et hull i et hjørne. Disse bitene ligner svært i utforming og materiale på fangebrikker, og F1989 har også fått «88» slått inn på ene siden (Figur 67).

3.6.4 Tolkning

Struktur A1984 er en tørrmurt steinmur som har fungert som fundament og utplanering for fangebrakke 515 helt sør i fangeleiren. Muren har også fungert som fundament for trappeoppgang til brakke 515.

Funnmengden er relativt lav, men dette er noe forventet grunnet strukturens oppbygning og sammensetning. Uansett er funnene fra A1984 interessante og kan i stor grad tilknyttes aktivitet ved brakke 515.

Inngangspartiet til denne brakken har vært vestvendt, og dermed ut mot tørrmuren, og har mest sannsynlig vært et trafikkert område. Like vest for 515 og A1984 har også hovedinngangen til fangeleiren ligget, noe som ytterligere har bidratt til at området like ved A1984 har hatt mye menneskelig trafikk.

Det er en ting som preger funnmaterialet fra A1984, og det er tilstedeværelsen av artikler som kan knyttes til elektrisitet. Funn av både elektriske ledninger av ulike dimensjoner og styrker, samt lyspære og stikkontakt er nok et eksempel på at store deler av leiren mest sannsynlig har hatt et strømnett. Det er også interessant at deler av funnmaterialet peker mot produksjon og tyske gjenstander. Funn av blant annet biter fra det som mest sannsynlig har vært fangebrikker er vanskelig å sette i en konkret kontekst da man vil tro at brikkene til enhver tid må ha vært tilgjengelig for identifisering. De tyske gjenstandene, tåplate og skonagle, viser at det har eksistert en viss form for materiell flyt mellom fanger og soldater. Dette er noe som også Hennig påpeker, selv om det bryter med forelagte regler for samhandling med fanger.

Det ble ikke påvist noen konstruksjonsspor som knytter tørrmuren med den påviste dreneringskanalen som ble registrert i A515. Men kanalen går ut mot muren, og man må anta at konstruksjonen i A1984 i seg selv har fungert utmerket som drenering, da de fleste steinene har nok av hulrom som kan utfylle denne oppgaven. Bortsett fra tilknytningen mellom disse strukturene gir ikke funnmaterialet klare svar på om de kan relateres til noen konkret funksjon ved 515, men de avviser heller ikke at brakken kan ha blitt anvendt som vaskebrakke. De peker også mot tilstedeværelse av strøm i brakken, noe som kan styrke denne antagelsen.

3.7 Latrine 1896

Figur 68: Latrinen lå helt i ytterkant av fangeleiren, tett opptil vakttårnet. Her ses baksiden av latrinen (Fotonr. 243). Foto tatt mot sørøst. Foto: Johannes Martin Hennig.
Figure 68. The latrine was situated close to the guard tower in the northwestern corner of the camp enclosure. The rear wall of the building is seen on the photo left of the guard tower (Foto ID: 243). Photo: Johannes Martin Hennig.

Latrineområdet ligger nordvest i leiren like ved elvebrinken. Da det i liten grad var synlige spor på overflaten, ble det tyske kartmaterialet sammen med Hennigs foto anvendt for å lokalisere latrinen. Latrinebygget (*Abort*) er ifølge det tyske kartmaterialet et rektangulært bygg med mål på ca. 7 x 2,5 meter. Det er også å finne på Hennigs foto, og er et relativt enkelt bygg med skråtak. Selve undersøkelsesområdet ligger på en liten flate tett inntil bekkekanalen.

3.7.1 Undersøkelse

Da lokaliseringen av latrinen var noe usikker, ble det på bakgrunn av foto og kartmateriale målt inn den antatte plasseringen. Selv etter å ha fjernet mye vegetasjon var det få spor på markoverflaten som antydet den nøyaktige plasseringen. Ved hjelp av jordbor fikk vi frem en lagprofil med innhold av trekull inn mot bekkekanalen, noe som vi tolket som spor etter latrinen. Etter en avgrensning ble det lagt en sjakt på en meter bredde og tre meter lengde i akse øst-vest (Figur 69).

Figur 69. Ortofoto av latrineområdet i leirens nordvestlige hjørne ved endt ugravning. Den gule markeringen er plasseringen til latrinen slik den er angitt i kartet fra 1943. De hvite linje angir strukturavgrensninger mens rød linje viser utgravd areal.

Figure 69. Ortophoto of the latrine area after excavation. The yellow line demarcates the position of the latrine building as placed on the German map from 1943. White lines show feature interpretations while red lines show excavated areas.

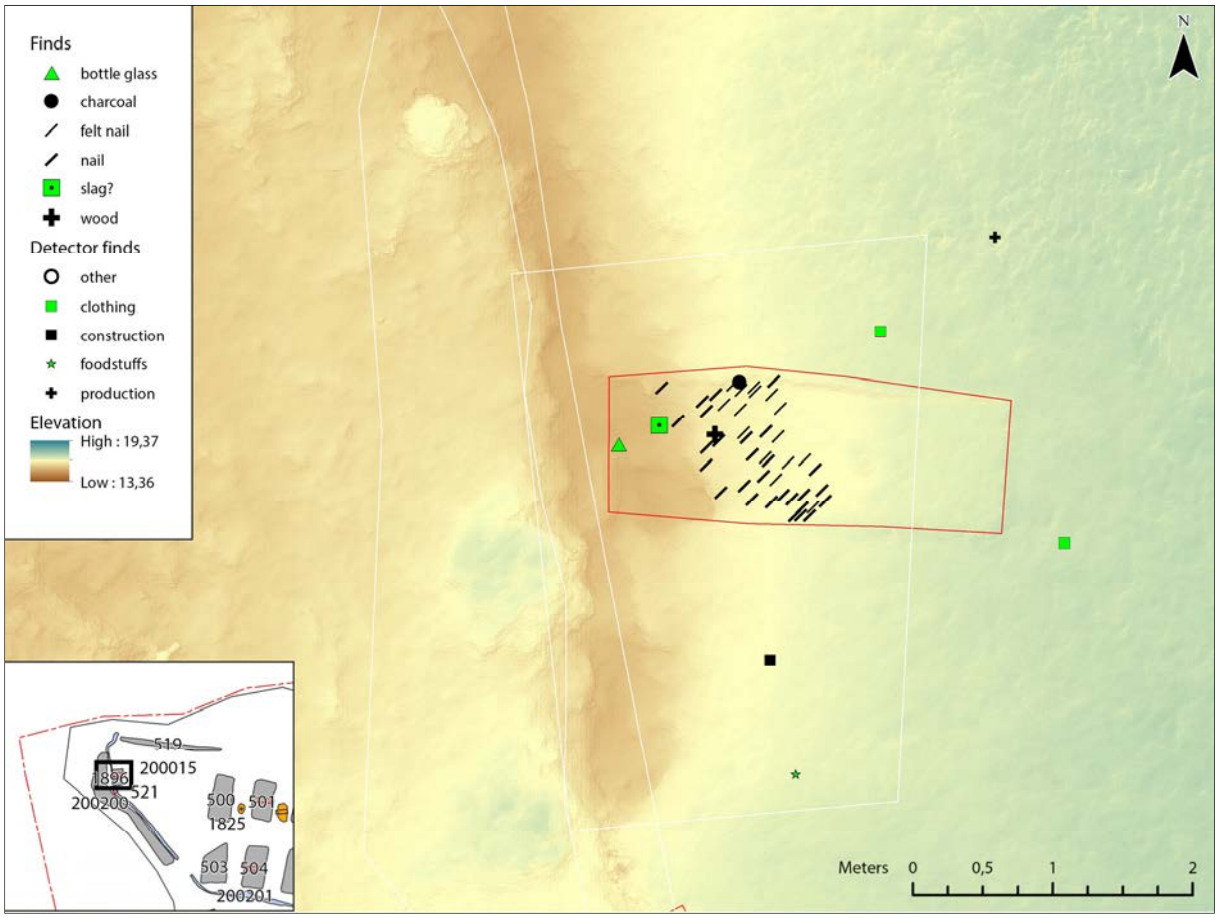
Samtlige funn som ble registrert i sjakten ble målt inn i tre dimensjoner ved hjelp av totalstasjon, innsamlet og registrert i separate funnposer. Det var enkelte kontekster hvor det forekom konsentrasjoner med flere gjenstander, hvorpå disse ble tatt inn samlet under ett funnummer. Dokumentasjonen ble gjort ved hjelp av fotogrammetri etter endt undersøkelse.

3.7.2 Resultater

Da strukturen ikke var synlig på overflaten ble det lagt ut en sjakt på bakgrunn av kartmateriale samt jordsmonn. Det er heller ikke mulig å skille ut konkrete spor etter latrinen på fotogrammetridokumentasjonen. Det eneste som ennå var intakt og synlig var bekkekanalen. Vest for bekkekanalen er det konstruert en liten flate som antageligvis har fungert både som planering for latrinen, men også som en del av inngjerdingen av leiren. Latrinen har stått fra den vestlige flaten, over bekkekanalen og inn på den østlige siden av kanalen.

3.7.3 Konstruksjonsspor

Det eneste klare konstruksjonsporet som indirekte kan knyttes til latrinen er bekkekanalen, som har fungert som en integrert del av latrinen og har vært viktig for funksjonen da det har fjernet avføring og annet ut av leiren. På en slik måte har man klart å kvitte seg med menneskelig avfall på en effektiv måte, og mest sannsynlig skapt et forebyggende system mot vanlige sykdommer i slike leirer.

Figur 70. Funndistribusjon for sjakt gjennom latrinen (A1896). Metalldetektorfunn er inkludert.
Figure 70. The distribution of finds from the latrine (A1896). Metal detector finds are also included.

Funnspredningen innenfor undersøkelsesområde gir ingen tydelige romlige mønster som kan tolkes etter bruk/bruksområder (Figur 70). Det var heller ikke forventet å finne klare spredningsmønster på et så avgrenset undersøkelsesområde. Det som fremkom av funn ved den arkeologiske undersøkelsen besto for det meste av konstruksjonsvirke og enkelte innslag av personlig utstyr, produksjonsvirke og matrelaterte gjenstander.

Funntettheten er høyest mot vest i sjakten. Mest sannsynlig er deler av denne konsentrasjonen i stor grad påvirket grunnet topografien, naturlige bevegelser og sesongmessige avsetninger, hvor størstedelen av funnene har beveget seg ned mot bekkekanalen (Figur 70). Det ble registrert totalt 73 funn i selve sjakten, samt fem nærliggende detektorfunn. Den største funnkategorien tilhører konstruksjonsmateri-

ale og består av 58 funn (Tabell 3). Disse fordeler seg på spiker, pappspiker og trevirke. Trevirket stammer mest sannsynlig fra selve latrinen. Funn av pappspiker stemmer også godt overens med latrinens konstruksjon, da det ser ut til å være tekket med tjærepapp på taket. Man kan også med stor sannsynlighet anta at spikermaterialet stammer fra latrinen. Spikermaterialet er generelt noe forvitret, men størstedelen av disse er rett og komplett – dette gjelder også pappspikeren. Dette kan antyde at begge typene ikke er blitt trukket ut av trevirke. Fraværet av annet konstruksjonsmateriale som vindusglass samsvarer også med vår antagelse om at latrinen har vært uten vindu.

type	*clothing*	*construction*	*foodstuffs*	*other*	*production*	*total*
bottle glass			1			1
charcoal				10		10
felt nail		19				19
nail		36				36
shoe rivet	1					1
slag					1	1
slag?					2	2
wood		3				3
total	1	58	1	10	3	73

Tabell 3. Oversikt over funn fra latrinen (A1896).
Table 3. Overview of finds from the latrine (A1896).

3.7.4 Spor etter aktivitet

Bortsett fra konstruksjonsmaterialet er det et relativt få funn generelt. Det resterende funnmaterialet fordeler seg på små forekomster av slagg, trekull, glass og en skonagle. Selv om funnmaterialet er lite, viser det at latrinen av naturlige årsaker har vært en lokalitet med en del aktivitet. Videre kan en del av funnene peke mot latrinen som et sted som ikke bare har fungert for avtrede, men som også kan ha vært et sted hvor man kan ha gjemt unna materiale – gjenstander og ting som fangene ikke skulle besitte. Hennig nevner blant annet at flere av fangene stjeler det de kommer over som kan anvendes til noe fornuftig. Latrinen, som ikke har hatt noe innsyn, kan ha fungert som et gjemmested eller utvekslingssted for gjenstander. Da materialet er lite, kan man heller ikke se bort ifra at disse gjenstandene har endt opp i latrinen ved tilfeldigheter. Konstruksjonen har mest sannsynlig hatt et tregulv da det har vært konstruert over elvekanalen, og ting kan ha falt ned mellom bordene.

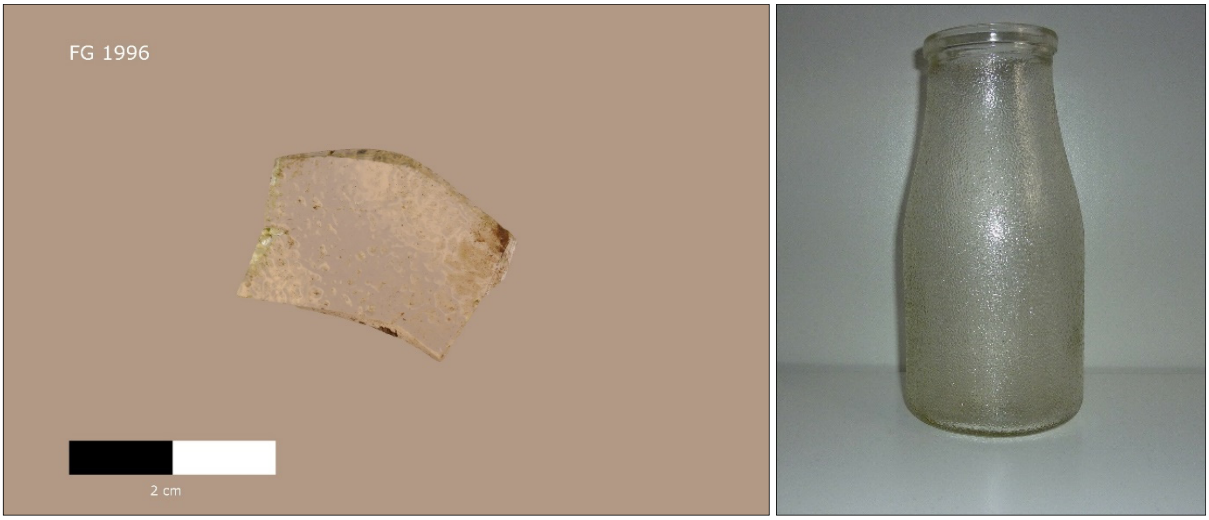
Det tydeligste sporet etter aktivitet har vi fra avviklingen av leiren i form av et tydelig lag med trekull i området. Det er nevnt flere steder at brakkene i leiren ble brent etter krigen (se appendiks, s. 166), en påstand som vi i løpet av undersøkelsen fikk avkreftet. Latrinen er den eneste strukturen som samsvarer med denne opplysningen. I motsetning til de fleste andre strukturer i leiren, som antageligvis ble demontert, flyttet og gjenbrukt andre steder, ble latrinen brent. Det er også årsaken til at størstedelen av spikermaterialet er rett og komplett – de ble aldri forsøkt trukket ut av trevirket. Årsaken til nedbrenningen av latrinen er nok av gjort av rent praktiske og hygieniske årsaker, da et eventuelt gjenbruk av

materiale og annet i liten grad har vært ønskelig. Samtidig har man på en kjapp og enkel måte fjernet strukturen.

3.7.5 Tilhørende struktur

Latrinen er tilknyttet bekkekanalen, hvor sistnevnte inngår som en del av leirens/latrinens avfallshåndtering. Latrinen er plassert av praktiske årsaker et stykke unna fangebrakkene og spisebrakken, og ligger tett inntil inngjerdingen og det nordvestlige vakttårnet.

3.7.6 Funnmateriale

Figur 71. Glassbit fra latrinen. Den stammer mest sannsynlig fra en 900 ccm «Normalkonserve»-flaske (høyre).
Figure 71. Bottle glass from the latrine (F1966). It is very likely from a 900 ccm "Normalkonserve" bottle (see image on the right).

Funnmaterialet fra latrinen reflekterer i stor grad byggets funksjon, og store deler av funnene er tilknyttet konstruksjonskategorien. Den største funngruppen er spiker og pappspiker med henholdsvis 36 og 19 funn. Som tidligere nevnt er de fleste rette og noenlunde intakte, noe som samsvarer med at latrinen ikke ble demontert eller revet, men brent. Lengden på komplette spiker ligger mellom ca. 5 – 11 cm, noe som støtter opp under antagelsen om at disse stammer fra konstruksjonsvirke til latrinen. Pappspikrene er lengdemessig rundt 3 cm, hvor de fleste er rett.

Foruten konstruksjonsmateriale ble det også funnet rester av trevirke, slagg, glass og en skonagle. Trevirket stammer fra latrinebygget, og består av en mindre bordbit på ca. 10 x 5 cm. Det ble også funnet rester etter mulig slagg, men mengden er svært liten og det er vanskelig å si noe konkret om tilkomsten.

Glassbiten er av klar farge med stiplet ytterside og lett kurvatur (Figur 71)[20]. Den stiplete dekoren på glassets ytterside kan indikere at denne stammer fra såkalte 900 ccm glassflasker. Ifølge Pool & Bock (Pool og Bock 2010:95, 115) var blant annet glassflasker og glasskrukker en standardisert måte å pakke frukt og grønnsaker på innen den tyske hær. Også her var det innarbeidet såkalte DIN-standarder, men

[20] Kilde: https://picclick.de/Normalkonserve-900-CCM-Glas-Flasche-WK-Milchflasche-Wehrmacht-223301382623.html

selv om 900 ccm flasker var svært vanlig, ble de ikke definert som DIN-innpakning før i 1942. Uansett viser det store antallet som ble produsert at de var populære. Flaskene kom enten i klart eller grønt glass, og er merket i bunnen med «Normalkonserve 900 ccm». Mest sannsynlig har denne biten tilhørt en slik flaske.

Figur 72. Skonagle (F1946).
Figure 72. Shoe rivet (F1946).

Det ble også funnet en mulig skonagle (*breite Flügelnägel*). Naglen er relativt kraftig og avlang med tykk festespiss (Figur 72). Enden på den ene siden har to små «ører» som er vinklet opp antageligvis for feste rundt sålesiden. Den avlange formen sammen med de karakteristiske «ørene» kan tyde på at naglen stammer fra en tysk sko, muligens fra en *Bergschuhe* (bergjegersko) (se Krawczyk og Jansen 2009:84-85, Pool 2015:79, Sáiz 2008:77-78). Naglen avviker noe i forhold til andre sammenligningsgrunnlag da den er litt større, noe som kan være et resultat av jernoksidering. Skonagler av ulike typer er relativt alminnelig å finne da det ikke var uvanlig å miste nagler, eller at slitte nagler ble kastet.

3.7.7 Tolkning

Latrinen var en av de få konstruksjonene som ikke hadde etterlatt seg klare spor i landskapet. Ved hjelp av gamle kart, foto og jordbor ble lokaliteten funnet. På det tyske kartet er det tegnet inn som «Abort» - et i dag gammeldags uttrykk for klosett/toalett. Plasseringen og konstruksjonen viser at Kalvik leir var en av leirene som etter forholdene hadde relativt god leirhygiene (jf. Kreyberg 1946:18, jf. Kreyberg 1978:181).

Bortsett fra latrinens opplagte funksjon, ble det gjennom den arkeologiske undersøkelsen tydelig at den var en av de få strukturene i leiren som ble brent – om ikke den eneste. Dette kom frem som et tydelig

trekullag like under den moderne markoverflaten. Nedbrenningen støttes også av de mange rette spikrene som dukket opp i sjakten. Av naturlige årsaker ble ikke latrinen vurdert som nyttig eller ønskelig som gjenbruksmateriale, og ble også mest sannsynlig av hygieniske og praktiske årsaker satt fyr på.

Funnmaterialet består for det meste av spiker og pappspiker, men det kom også frem et par funn som avviket litt i forhold til resterende. Både glassbiten og den mulige skonaglen er av tysk fabrikat, men det er noe problematisk å tillegge disse to enkeltfunnene konkrete tolkninger. Både glass og enkelte skonagler er funnet jevnt over innenfor leiren, og tilstedeværelsen i latrinen kan stamme fra trivielle hendelser hvor ting er mistet eller kastet. Men de kan også indikere at latrinen, uten innsyn, kan ha fungert som gjemmested for «ulovlige» gjenstander, et sted hvor fanger kan ha utført byttehandler.

3.8 Møddding 1825

A1825 ligger i den nordligste delen av fangeleiren, mellom brakke 500 og 501. Flaten nord i leiren er relativt flat med en lett helning mot vest. Møddingen var i utgangspunktet dekket av vegetasjon, men etter rydding fremsto den som en oval forsenkning. Anlegg 1825 kan ikke ses på bildene til Hennig, og er enten ikke tatt i bruk i dette tidsrommet eller så er de ikke synlige grunnet deres fremtoning i landskapet.

Figur 73. Toppen av lag 1, 1864, på møddingen A1825.
Figure 73. The top mechanical layer (1864) of the midden A1825.

3.8.1 Undersøkelsen

Det ble valgt å undersøke forsenkingen med et mindre inngrep da det var noe usikkert på omfanget av strukturen med tanke på funn og mengde. Det ble lagt ut et felt på 60 x 60 cm midt i strukturen for å sikre best mulig resultat. Bortsett fra selve forsenkningen var det ingen andre synlige konstruksjonsspor på overflaten. Strukturen ble fotodokumentert.

Funn ble registrert ved hjelp av mekaniske gravelag og funn ble lagt i respektive samleposer for ulike materialer. Dette ble gjort da funnmengden viste seg å være svært høy, noe som muliggjorde en mer effektiv graving. Single-context ville ha vært svært tidkrevende og uansett ville et slikt detaljnivå ikke gitt noen fordeler. Det ble gravd til sammen tre mekaniske lag på ca. 5 cm. Alle lag ble dokumentert ved hjelp av foto.

3.8.2 Resultater

Møddingen er gravd ut i bakken og utgravd masse er lagt rundt selve nedgravingen. Fremtoningen til strukturen er som en liten oval forsenkning i landskapet.

Det er ingen konstruksjonsspor i tilknytting til møddingen. Ved åpning av undersøkelsesområdet ble det klart at strukturen er blitt dekket til med tilført masse, da de første cm under torven besto av løs brun masse. Dette laget var funntomt. Møddingens topplag ble påtruffet ca. 15-20 cm under overflaten. Toppen av møddinglaget var definert gjennom blant annet aske, trekull, koks og jernfragmenter.

3.8.3 Funnmateriale

3.8.3.1 Lag 1 (ID 1864)

I det øverste laget ble det funnet totalt 157 funn (Tabell 4). Disse fordeler seg mellom konstruksjon (23), mat (113), sko og bekledning (1) samt produksjonsmateriale (20). Det vil si at funntettheten er stor, og selv om materialet er noe variert, er det en overvekt av jern som stammer fra hermetikk.

type	*clothing*	*construction*	*foodstuffs*	*production*	*total*
aluminium foil			9		9
burnt bone			10		10
cable		2			2
can			94		94
clippings				13	13
cord				3	3
demolition wire		1			1
fitting		1			1
fragment	1				1
lump				2	2
nail		6			6
slag				1	1
tube				1	1
window glass		13			13
total	1	23	113	20	157

Tabell 4. Oversikt over funn fra lag 1 (1864) i mødding 1825.
Table 4. Overview of finds from the top layer (1864) of midden 1825.

Figur 74. Funn fra lag 1, 1864, A1825.
Figure 74. Finds from the top layer (1864) og midden 1825.

De 24 funnene som er tilknyttet konstruksjonsmateriale består i all hovedsak av bygningsrester, herunder vindusglass, kabler og spiker. Det ble også gjort funn av et mindre beslag. De 113 funnene som relateres til mat er i all hovedsak rester etter hermetikkbokser og andre beholdere for hermetisert mat. Kun tre av disse er noenlunde intakt. Formen på disse er avrundet rektangulær, og har hatt lokk som kan rulles av. I enkelte av boksene ble det også funnet rester av et hvitt materiale, noe som kan være rester etter mat. Blant aske og koks ble det også funnet noe brent bein. De fleste er små beinbiter som mest sannsynlig stammer fra fugl eller små pattedyr. Det dukket også opp flere små fragmenter av aluminiumsfolie hvor flere hadde rester etter blå farge. Disse er tolket som innpakningspapir for mat.

Produksjonsmaterialet består av jernstreng, avklipp i aluminium, smelteslagg og en konisk hylse. Sistnevnte er produsert i leiren av restmateriale. Hylsen er i jern og sterkt korrodert. Det ble også funnet en liten bit med tekstil som dessverre var dårlig bevart.

3.8.3.2 Lag 2 (ID 1879)

I det andre mekaniske laget ble det registrert totalt 116 funn (Tabell 5). Hovedmengden er jernfunn etterfulgt av aluminium. Det ble funnet gjenstander som er tilknyttet bekledning (8), konstruksjon (6), mat (87) og produksjon (15). Som i lag 1 tegner det seg et lignende bilde i dette laget, hvor det er stor overvekt av jern fra hermetikkbokser.

De funn som kan tilknyttes bekledning består av tekstil, personlig utstyr, knapp og hæljern. Det personlige utstyret er deler av en kam produsert i bakelitt. Kammen har fem tenner og ble funnet fastkorrodert til en hermetikkboks. Sammen med disse ble det også funnet fire rester etter tekstil av uviss type. Disse er fragmentert og har ikke latt seg analysere nærmere. Det ble også funnet en trykknapp samt en klesmalje. Sistnevnte kan stamme fra klesplagg eller sko. Hæljernet (absatzeisen) er tyskprodusert. Korroderingen gjorde det ikke mulig å avlese størrelse og side.

type	*clothing*	*construction*	*foodstuffs*	*production*	*total*
aluminium foil			5		5
burnt clay			7		7
button	1				1
can			40		40
clippings				9	9
clothing loop	1				1
comb	1				1
cord				5	5
fitting		1			1
fragment	4				4
heel iron	1				1
hook		1			1
molten metal				1	1
nail		3			3
sardine can			35		35
window glass		1			1
total	8	6	87	15	116

Tabell 5. Oversikt over funn fra lag 2 (1879) i mødding 1825.
Table 5. Overview of finds from layer 2 (1879) of midden 1825.

Funn definert under konstruksjonsvirke består også i dette laget av vindusglass, spiker, streng og beslag. Vindusglassene er ikke armert og tynn i godset. Blant produksjonsmaterialet er det avklipp, hvor størsteparten er i aluminium. Flere av disse avklippene er også delvis smeltet. Aluminiumsstrenger ble også funnet, og flere av disse har spor etter klipping. Det ble også registrert en del smeltet materiale, hovedsakelig aluminium, som tydelig er intensjonelt smeltet med tanke på bruk.

Gjenstander relatert til mat er også her overrepresentert av hermetikkbokser. Samtlige funn i jern relatert til mat består av samme type hermetikkboks. Boksene er avrundet rektangulære og har hatt et inkorporert lokk. I form ligner disse mye på rasjoner brukt av den tyske hær. Ofte inneholdt slike bokser fisk av ulik type. Vanligvis var de tyske rasjonspakkene laget i aluminium (WH-rasjoner). Hermetikkboksene funnet i A1825 er i så dårlig stand at all merking er utvisket. Uansett kan man anta at disse har inneholdt fiske- eller kjøttprodukter, og at de kan være fra militære rasjoner.

Figur 75. Toppen av lag 2, 1879. Hermetikkbokser er i flertall i møddingen.
Figure 75. Layer two (1879) of midden 1825. Rusty cans are the dominant find category.

Figur 76. Deler av funnene fra lag 2 (1879). Kammen ligger ennå «in-situ» på hermetikken.
Figure 76. Selection of finds from layer 2 (1879) of midden 1825. The bakelite comb is still attached to the sardine can.

3.8.3.3 Lag 3 (ID 1889)

I det tredje mekaniske laget ble det totalt funnet 16 gjenstander (Tabell 6). Årsaken til det lave funnantallet er at lag 3 er bunnlaget, og som følge er dette laget stratigrafisk tynnere enn de foregående lagene. Gjenstandene fordeler seg på konstruksjon (7), mat (4) og produksjon (5).

type	*construction*	*foodstuffs*	*production*	*total*
aluminium foil		2		2
clippings			1	1
cord			3	3
nail	7			7
ring			1	1
sardine can		2		2
total	7	4	5	16

Tabell 6. Oversikt over funn fra lag 3 (1889) fra møding 1825.
Table 6. Overview of finds from layer 3 (1889) of midden 1825.

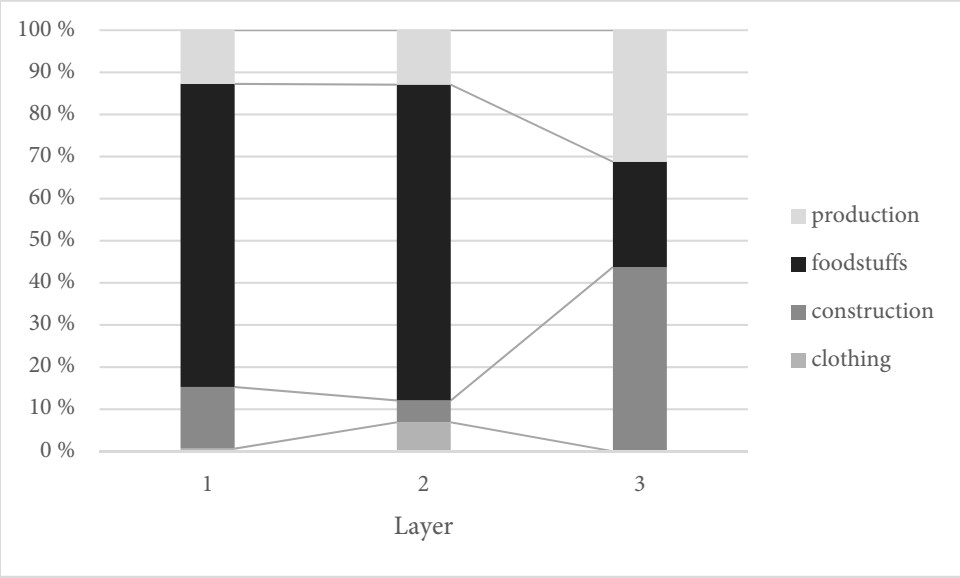
Bortsett fra fraværet av personlig materiale og færre funn, tegner bildet seg noenlunde likt de foregående lagene. Konstruksjonsmaterialet består av spiker, samtlige sterkt korrodert. Matrelaterte funn reflekterer de foregående lagene med funn av hermetikkbokser og aluminiumspapir. Hermetikken er av samme type som er funnet i resten av møddingen. Det ble ikke gjort funn av bein i dette laget. Produksjonsmaterialet består av avklipp i aluminium, streng i jern samt en tilbøyd jernring

Figur 77. Funn fra lag 3 (1889) i A1825.
Figure 77. Finds from layer 3 (1889) of midden 1825.

3.8.4 Tolkning

A1825 var den første møddingen vi undersøkte i fangeleiren, og det ble derfor kun åpnet en liten undersøkelsesrute på 60 x 60 for å få oversikt over omfang og funn. Funnmengden viser seg å være relativt stor, og det ble totalt funnet 289 gjenstander i møddingen. Disse fordeler seg på bekledning (9), konstruksjon (36), produksjonsmateriale (40) og mat (204). Oppbygningen av møddingen er et resultat av utkast som har skjedd over en kortere periode da det ikke var klare lagdelinger. Mest sannsynlig er det snakk om episoder med blant annet ovnsutkast som har resultert i koksansamlinger, trekullinser og grå askelag. De ulike ansamlingene og linsene kan peke på at dette har skjedd relativt hyppig og er sannsynlig et resultat av bøtteutkast fra ovn og jevn tilførsel av annet materiale.

Figur 78. Prosentvis fordeling mellom hovedkategorier av funn fordelt på de tre mekaniske gravelagene i mødding 1825.
Figure 78. Percentage distribution of main find categories by mechanical layer.

Materialet som ble avdekket viser forventede gjenstander som kan knyttes til konstruksjonsvirke, bekledning og produksjonsmateriale. Bekledningsmaterialet er relativt lite, og funnene består av små tekstilfragmenter, knapp, klesmalje, kam og hæljern. De fleste funnene er fragmentert og korrodert og vanskelig å definere nærmere. Forskjellen i funnsammensetningen mellom de tre mekaniske gravelagene er liten og gir ikke grunnlag for kompliserte tolkninger (Figur 78). Hæljernet er derimot enklere å kontekstualisere, og er av tysk opphav og brukt av den tyske hær. Funn av slike «fremmede» gjenstander i fangeleirer er ganske vanlig, og vitner om hvordan gjenstander har «byttet» side og om mulig inngått som behovsprøvd vare. Skotøy var en av de viktigste redskapene for å kunne overleve, og ifølge Hennig var de fleste fangene dårlig kledd med åpne tøfler (sic!) (Hennig 2009:74). Kammen er laget i bakelitt eller celluloid, hvilket betyr at den ikke er produsert i leiren (i motsetning til eksempelvis F5060). Den tyske hær utstedte kammer til sine soldater, mens det var mer vanlig med selvproduserte kammer i den sov-

jetiske hær – da ofte laget i aluminium (Rio 2012:82-83, Sáiz 2008:254). Uavhengig av opphav har kammen vært i bruk inne i leiren, og vitner om at tilstedeværelsen og behovet for et visst nivå av hygiene har blitt opprettholdt.

Produksjonsmaterialet består av mye avklipp i aluminium. Det ble også funnet en del smeltet aluminium, noe som også ble funnet i A2080. Det kan virke som om mye av aluminiumsmaterialet stammer fra oppsamlede biter som har blitt klippet opp og smeltet. En hypotese er at fangene har tatt vare på det de har kommet over av aluminium, og de gjenstandene som har vært for små til å bearbeides har blitt klippet og smeltet om. Aluminium var ifølge Hennig et mye brukt materiale av fangene, som ofte produserte gjenstander som kunne byttes mot mat og sigaretter (Hennig 2009:72). Denne aktiviteten virker å ha skjedd i fangenes egne brakker, og gjenstandene vitner om en etablert økonomi og byttehandel i leiren som har skjedd mellom både fanger og soldater.

Det spesielle med møddingmaterialet er det store antallet med hermetikk som dukket opp. Selv om bevaringsforholdene ikke har gjort det mulig å identifisere typen nærmere, er det mest sannsynlig snakk om hermetisert fisk eller kjøtt. Som tidligere nevnt ligner disse svært på blant annet hermetikk som inngikk i tyske stridsrasjoner. Ifølge Hennig fikk de tyske soldatene i Kalvik hermetisert fisk i såkalte proviantforpakninger (Hennig 2015:28.05.44), men disse var sannsynligvis kun anvendt som tillegg til den vanlige kosten. Fangene fikk oftest servert suppe og brød samt klippfisk ved flere anledninger. Noen nærmere beskrivelse av fangekosten gir ikke Hennig.

Ser man nærmer på billedmaterialet til Hennig er ingen av disse møddingene synlig. Områdene mellom fangebrakkene er ryddige og ofte brukt for tørkestativer. Dette betyr at møddingene kan ha blitt anlagt senere. Anlegningen av møddinger midt i leiren bryter også med leirens oppbygning og struktur hvor renslighet og orden har vært viktig. Selv fangebrakkene er «overraskende rene» ifølge Hennig (Hennig 2009:75), og leirens gode standard blir også påpekt av kontorsjef Gunnar Moe som i mai 1945 er på besiktelse å beskriver Kalvik som en «mønsterleir» (Steffenak 2008:156). En mulig forklaring på opphavet til møddingen og dens plassering kan ligge i omveltningene som skjedde opp mot krigens slutt.

Like etter krigen var det stor etterspørsel av mat til de mange leirene i området, og tyske styrker ble beordret til å skaffe forpleiningsrasjoner, spesifikt en tysk «G-Satz» (antageligvis *Marschverpflegung*), som kunne bestå av «en daglig rasjon på 700 gr. brød, 40 gr. smør, 30 gr. sukker, to sorter ost, tørrede grønnsaker, makaroni, poteter og pr. uke et kilo kjøtt» (Hennig 2015:12.05.45, Kreyberg 1978:180, se også Pool 2012:62-66, Steffenak 2008:153). Tilførselen av mat har nok endret seg ved krigens slutt - til og med hadde den tyske kommandanten i Kalvik skaffet 20 kasser fisk og 1 tønne tran til fangene (Steffenak 2008:155-156). Møddingens store innslag av hermetikk samt noe ulogiske plassering kan ha en forklaringsfaktor i disse elementene, og *kan* dermed tolkes som et etterkrigsinnslag eller et representativt bilde av krigens siste måneder.

3.9 Møddding 2080

A2080 ligger i den nordligste delen av fangeleiren, mellom brakke 501 og 502. Flaten nord i leiren er relativt jevn med en lett helning mot vest. Møddingen var i utgangspunktet dekket av vegetasjon, men etter rydding fremsto den som en oval forsenkning. Vegetasjonen var også noe annerledes i og rundt strukturen. Anlegg 2080, på lik linje med mødding A1825, kan ikke ses på bildene til Hennig, og kan stamme fra før eller etter at Hennig oppholdt seg i leiren.

Figur 79. A2080 etter første rens. Toppen av lag 1 fremstår med en klar avgrensning av selve nedgravingen.
Figure 79. The trench through midden 2080 after the top turf layer was removed. The dark midden deposits are clearly discernible.

3.9.1 Undersøkelsen

Det ble valgt å undersøke møddingen med en tverrgående sjakt på 3 meter for å fange opp møddingens omfang (Figur 79). Sjakten ble lagt midt i strukturen for å sikre best mulig resultat. Bortsett fra selve forsenkningen var det ingen andre synlige konstruksjonsspor på overflaten. Strukturen ble fotodokumentert lagvis ved hjelp av fotogrammetri.

Funn ble registrert tilknyttet mekaniske gravelag og lagt i respektive samleposer for ulike materialer. Dette ble gjort da funnmengden også her var svært stor, og å samle inn funn etter materiale og kategorier muliggjorde en mer effektiv graving og dokumentasjon. Single-context ville ha vært svært tidkrevende og uansett ville et slikt detaljnivå ikke gitt noen fordeler. Det ble gravd til sammen to mekaniske lag; 2099 og 2116. Laginndelingene ble gjort rent mekanisk under gravingen grunnet et fravær av stratigrafiske lag.

3.9.2 Resultater

Møddingen er gravd ut i bakken og overflødig masse er fylt rundt nedgravingen. Dette gir en liten forhøyning til terrenget rundt som kun ble synlig etter å ha fjernet vegetasjon. Fremtoningen på møddingen er som en liten oval forsenkning i landskapet.

Det er ingen konstruksjonsspor i tilknytting til møddingen. I motsetning til mødding A1825 var ikke strukturen dekket med påfylt masse, men tilgrodd med torv. Det ble gjort funn allerede i toppmassene, og også her besto møddingen av sammenblandet materiale, aske, koks og trekull. Da funnmengden er stor vil det kun bli gitt en generell gjennomgang av de gjenstander som enten er problematisk å definere grunnet tilstand eller består av svært mange objekter.

3.9.3 Funnmateriale

3.9.3.1 Lag 1 (ID 2099)

I det øverste laget av møddingen ble det funnet totalt 249 funn (Tabell 7). Disse fordeler seg mellom konstruksjon (34), mat (196), sko og bekledning (3) samt produksjonsmateriale (14). Som i mødding A1825 er funntettheten stor, og selv om materialet er noe variert, er det også her en overvekt av jern som stammer fra hermetikk.

type	*clothing*	*construction*	*foodstuffs*	*other*	*production*	*total*
aluminium foil			3			3
bone			1			1
bottle glass			16			16
button	2					2
can			25			25
clippings					9	9
cord					3	3
fish hook				1		1
fragment		1			1	2
gasket			1			1
lump				1		1
nail		29				29
railway rivet		2				2
rivet		1				1
rod					1	1
sardine can			150			150
spectacle frame?	1					1
window glass		1				1
total	3	34	196	2	14	249

Tabell 7. Oversikt over funn fra lag 1 (2099) i mødding 2080.
Table 7. Overview of finds from layer 1 (2099) of midden 2080.

Funn tilknyttet personlig utrustning, sko og bekledning er få, og består av tre funn. To av disse er knapper, som begge er korrodert og skadet og lar seg vanskelig identifisere nærmere. Det ble også gjort

funn av en fiskekrok i jern som er den eneste fiskekroken som er funnet i leiren. En del av noe som kan ligne en brilleinnfatning i bakelitt ble også funnet, muligens en brillearm.

Konstruksjonsmateriale består i all hovedsak av korrodert spiker og nagler. Det ble også funnet en korrodert, men komplett jernbanenagle. Det ble også funnet to gjenstander i henholdsvis jern og hvitt materiale. Sistnevne er likt det som ble funnet i A1825, og kan være rester etter mat eller lignende.

Figur 80. Funn fra lag 1 (2099) i mødding 2080.
Figure 80. Finds from layer 1 (2099) of midden 2080.

Produksjonsmaterialet er også her sterkt representert gjennom avklipp i aluminium, men også aluminiumsstang og aluminiumsstreng som er klippet i begge ender. Produksjonsmateriale i jern består av jernstreng og avklipp. Produksjonsmaterialet gjenspeiler i stor grad det som ble funnet i mødding A1825.

Funn relatert til mat består i all hovedsak av hermetikkbokser og tilhørende fragmenter, samtlige i jern. Av 196 funn er hele 175 av disse hermetikk. Typen er identisk med hermetikken som ble funnet i A1825, og kan tolkes inn i samme kontekst. Det ble også funnet 16 biter av klart glass, som antageligvis stammer fra en flaske. Aluminiumsfolie med spor etter rød farge er også tolket inn i denne kategorien, da de mest sannsynlig er rester etter innpakningsfolie. Funn av ubrent bein samt en flaskepakning tilhører også denne kategorien.

Funnmaterialet i lag 1 kan oppsummeres som likt materialet fra mødding 1825, særlig med tanke på hermetikk og avklipp i aluminium. Flaskeglass, fiskekrok og jernbanenagle nyanserer bildet litt i forhold til det generelle funnmaterialet som er representert i A1825. Det er videre interessant å finne flaskeglass og fiskekrok inne i leiren. Det er få slike funn i Kalvik, noe som skiller seg en del ut i fra andre fangeleirer som er undersøkt.

3.9.3.2 Lag 2 (ID 2116)

I det andre laget av møddingen ble det funnet totalt 541 funn (Tabell 8). Disse fordeler seg mellom konstruksjon (97), mat (291), sko og bekledning (22) samt produksjonsmateriale (120) og annet (11). Som i mødding A1825 er funntettheten i møddingen stor, men i dette laget er variasjonen større, og det er funn som i liten grad er blitt registrert i andre strukturer i leiren.

type	*clothing*	*construction*	*foodstuffs*	*other*	*production*	*total*
aluminium cord					19	19
aluminium foil			90			90
awl					1	1
bone			120			120
bottle glass			7			7
brooch	1					1
burnt clay		2				2
button	8					8
cable		6				6
can			9			9
clippings					45	45
clothing clasp	1					1
clothing loop	1					1
coin				2		2
cord		20				20
fitting		5		2		7
fragment	5				5	10
gaming piece				2		2
heel iron	4					4
knife					1	1
lump				4		4
molten metal					45	45
nail		36				36
nut		1				1
other	1					1
railway rivet		5				5
roofing felt		2				2
sardine can			65			65
slag?					1	1
spoon				1		1
thread	1					1
tube					3	3
washer		1				1
window glass		19				19
total	22	97	291	11	120	541

Tabell 8. Oversikt over funn fra lag 2 (2116) i mødding 2080.
Table 8. Overview of finds from layer 2 of midden 2080.

Sko og bekledning består av knapper og klesmaljer av ulik utforming og fremstilt av blant annet jern, messing og sink. Blant disse er det tre tyske uniformsknapper med granulert overflate. Hyssing, tekstilrester samt en større grå tøybit lå også i dette laget. Tyskproduserte hæl- og tåjern i smijern, deler av ei spiseskje, spenne og hempe, mynter og spillebrikker ble også funnet (Figur 81). Spennen er av mindre

type med kvadratisk utforming og er ennå festet i lær og stammer antageligvis fra mindre utstyr som gamasjer, sekker eller festereimer. Hempen er rektangulær, bred og lukket og har nok hatt en låse- og strammefunksjon tilknyttet feltutstyr. Myntene er begge 10 Reichspfennig, men med ulike trykk. Den ene mynten er også bearbeidet og klippet jevnt slik at diameteren er mye mindre enn originalt. Dette gjør at årstall og annen info er borte, men motivet – hveteaks som danner en pyramide og valør i en firkant omkranset med fire eikeblader – eksisterte frem til 1936. Den andre mynten har en ørn over hakekors med inskripsjonen «Deutsches Reich 1938», motsatt side har valør over to eikeblader og inskripsjon «Reichspfennig 10 A». «A» indikerer numismatisk myntmerke.

Figur 81. Funn fra lag 2 i mødding 2080 (2116) med hæljern, skje, glass, tekstil, gjennomføringsrør og annet produksjonsmateriale
Figure 81. Finds from layer 2 of midden 2080 including heel irons, a spoon, bottle glass, textiles, a bushing socket and other objects related to production.

Det ble også funnet to tilklippede kobberbiter utformet som oktogoner. Disse kan tolkes som spillebrikker eller lignende. De har ingen form for dekor eller andre merker, og har en kryssdiameter på ca. 1,7 x 2 cm. Av 97 funn tilknyttet konstruksjon er det først og fremst spiker, nagler og kramper som er i flertall. Det ble også funnet jernstreng, beslag, kabelbiter, stoppskive, takpapp, biter av brent leire, vindusglass og jernbanenagler. En enslig mutter i kobberlegering dukket også opp. Konstruksjonsgjenstandene kan i stor grad knyttes til brakkekonstruksjon, inventar eller andre installasjoner.

Et større rør i porselen, uglasert og grå i farge, ble funnet skadet i begge endene (Figur 81, øverst til høyre). Det ble ikke registrert andre lignende gjenstander i Kalvik. En mulig tolkning er at dette porselensrøret er deler av et såkalt «knott-og-rør» elektrisk koblingssystem, som var et åpent enkeltisolert

ledningsnett. For at strømkablene i dette systemet skulle kunne gå gjennom vegger og andre obstruksjoner, ble det boret hull og satt inn isolerende porselensrør (Myers 2010). En tydelig indikator på at det har vært strøm i fangeleiren.

Figur 82. Funn fra lag 2 i mødding 2080 (2116) med blant annet smeltet aluminium, aluminiumsfolie, avklipp, knapper, tekstil, mynt og spillebrikker
Figure 82. Finds from layer 2 (2116) in midden 2080 including molten aluminium, aluminium foil, clippings, buttons, textiles, coins and gaming pieces.

Figur 83. Svært mange hermetikkbokser av denne typen dukket opp også i lag 2 (2116).

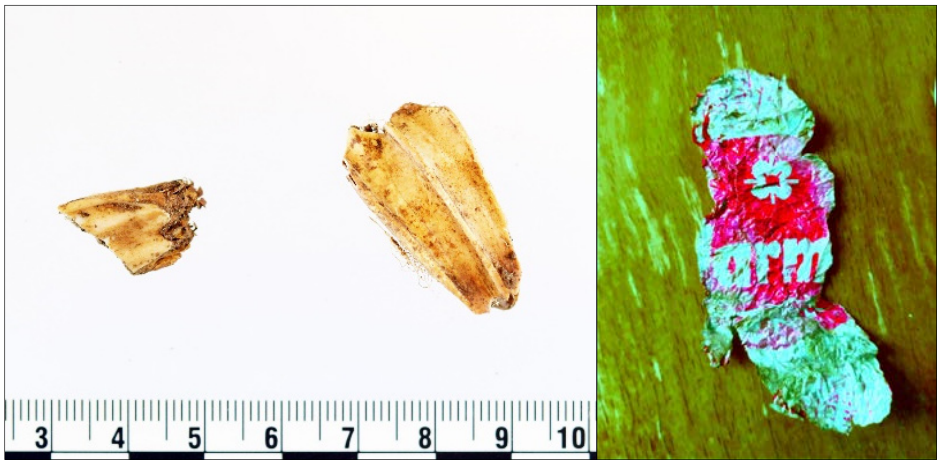
Figure 83. (previous page) A pile of rusty cans from layer 2 (2116).

Mat er igjen representert med mange hermetikkbokser i jern med 74 mer eller mindre definerbare bokser (Figur 83). Kun 9 av disse er av en rund type. De resterende 65 er alle identiske av form, og av samme type som i mødding A1825. Også her er det en del flaskeglass samt en komplett flaskebunn (Figur 81), alt i klart glass. Som tidligere nevnt er det få funn av slikt glass i Kalvik, og det totale antallet med flaskeglass er lavt i forhold til f.eks. andre undersøkte leirer i Nord-Norge. Flaskebunnen indikerer at det mest sannsynlig har vært en form for alkoholholdig drikke i denne.

Det ble også funnet store mengder med aluminiumsfolie som på lik linje med lignende funn i A1825, tolkes som innpakningspapir for mat i en eller annen form. Tilnærmet samtlige har også spor etter rød/rosa og blå dekor. En av disse er merket med en blomst eller firkløver, og er merket med «…arm…» (Figur 85). Vi har ikke lyktes i å identifisere disse.

Figur 84. Bein fra mødding A2085. Haugene er stortert i største størrelse (fra venstre) på inntil 5 cm, 5-10 cm og over 10 cm.
Figure 84. Bones from A2085. The piles are sorted by size (largest measurement) from up to 5 cm, 5-10 cm and larger than 10 cm.

Figur 85. Til høyre, to tenner fra A2085 og til venstre en bit av aluminiumsfolie (bildet er kontrastredigert for å definere detaljene bedre).
Figure 85. Two animal teeth from ruminants (left) and a piece of aluminium foil with print (the contrast has been manipulated).

Den største overraskelsen i denne møddingen var funn av dyrebein (Figur 84). Det ble avdekket totalt 120 ulike bein, hvor de fleste ikke var synlig varmepåvirket. Beinmaterialet stammer fra pattedyr, og er i motsetning til de relativt få funnene i A1825, en del større. Flere av beinene har også tydelige spor etter kutt, og flere er også blitt spaltet. Vi har ikke hatt

rammer til å gjøre en fullstendig osteologisk bedømmelse av materialet, men har påvist tilstedeværelsen av både sau, gris og storfe. Tilknyttet beinmaterialet ble det også funnet to tenner. Disse stammer fra drøvtyggere, antageligvis av mindre størrelse (Figur 85). Produksjonsmaterialet består også her av avklipp i aluminium og jern. 1 av avklippene i aluminium har spor etter ornering og det er slått inn bokstavene «rawh». Det ble også funnet en bearbeidet bit av aluminium som kan ha fungert som en syl. Videre har man også her aluminiumsstrenger i to ulike tykkelser som er klippet i mindre lengder. Alle disse bitene med avklipp og streng er også å finne i de mange klumpene med delvis smeltet aluminium (43 stk). Flere av disse har en flat bunn som stammer fra beholderen som er anvendt til smeltingen. I toppen av disse delvis smeltede klumpene kan man se avklipp og biter av streng. I tilknytning til denne smelteprosessen ble det også funnet såkalte «smeltetapper». Disse ser ut som en stor pappspiker, og er antageligvis et (bi)produkt fra smeltingen.

Det ble kun funnet to avklipp av lær. Dette er overraskende lite sett i sammenligning med andre arkeologiske undersøkelser av fangeleirer. Deler av et knivblad, mest sannsynlig vanlig bestikk, ble også funnet. Kniven er tydelig klippet/kappet av, men bladets kvalitet kan ennå leses gjennom den merkede påstanden «ROSTFREI» - noe som nesten er sant. Rester etter en blå kork laget i bakelitt lå i dette laget, og det er spor som kan tyde på at den har blitt forsøkt bearbeidet.

En siste gjenstand i denne kategorien var en jernhylse som var surret med aluminiumsstreng. Bruksområdet for denne er usikker, men en mulighet er at den er brukt som trakt tilknyttet praktisk bruk enten gjennom produksjon eller mat.

3.9.4 Tolkning

Møddingmaterialet i A2080 er på mange måter likt funnene fra A1825, særlig når det kommer til det store antallet med hermetikkbokser. På samme grunnlag som A1825 er tolket til å være en sen hendelse i fangeleirens livsløp, plasseres A2080 inn i den samme konteksten. Den forekommer ikke på bildene til Hennig, og tilstedeværelsen av møddingen midt blant brakkene bryter med leirens «rene» og strukturelle oppbygning. Det er også flere gjenstander som kaster lys over hendelser i leiren, gjenstander som enten i sitt mangfoldige nærvær eller tilnærmet ikke-eksistens sier noe om hverdagen i Kalvik.

Selv om ikke alt materialet kan identifiseres, er tilstedeværelsen av tyske uniformsknapper og skojern interessant. De beretter om en materiell flyt som har passert mellom fangeleiren og soldatleiren som en mulig del av en uoffisiell økonomi, eller har vært ervervet på andre måter. Hennig nevner at flere av fangene stjeler, og både brød, skjorter og sigaretter forsvinner.

Et annet aspekt av leirøkonomien var helt klart egenproduserte varer – varer som kunne byttes inn i brød, sigaretter og andre ting. I møddingen ser man tydelig at fanger har smeltet aluminium for å kunne lage produkter. Denne produksjonen har nok vært en viktig del av økonomien i leiren, og kan settes i sammenheng med både produksjon av redskaper, men også råmateriale. Hennig beskriver hvordan

fangene, uten tilgang til særlig med verktøy, blant annet setter i stand kofferten hans, om hvordan aluminium og messing fort blir omarbeidet til kapital og byttet mot blant annet brød og sigaretter (Hennig 2009:71-72).

En annen side som i mindre grad er synlig i møddingene, er produksjon og vedlikehold av skotøy. Det er forbausende lite restmateriale i form av gummi- og lærremser i møddingen– produkter som er vanlig å finne i fangeleirer (Seitsonen 2018, Olsen og Witmore 2014). Det kunne vært fristende å argumentere for at de «gode» forholdene i Kalvik har gjort et slikt behov overflødig. Men Hennig nevner de dårlige skoene fangene har, hvordan de sliter med dårlig bekledning generelt i leiren, hvorpå tyskerne ikke evner å skaffe bedre utstyr (Hennig 2009:74). En årsak kan være at forholdene i Kalvik endret seg mot krigens slutt, hvor behovet for produksjon og vedlikehold av sko har avtatt, og at det materialet som er å finne i møddingene A1825 og A2080 representerer de siste månedene i leiren. Videre kan man anta at en så stor leir som Kalvik har hatt en effektiv avfallshåndtering som har transportert mye av avfallet ut fra leiren. En leir med mellom 225-490 fanger drevet over en treårsperiode må ha akkumulert en stor mengde med avfall, en mengde som av nødvendighet må ha blitt transportert ut av leiren.

Det som finnes av lær- og gummirester i Kalvik finner man for det meste i A513 (se s. 60). Denne strukturen har nok inngått som en del av verksted- og produksjonsbrakkene, og vedlikehold og produksjon relatert til skotøy kan dermed ha blitt lagt hit. Det kan derfor være en ytterligere forklaringsfaktor for de få funnene som er gjort i møddingene av slikt materiale.

Beinmaterialet er stort i møddingen, og består av størstedelen av beinfunn i Kalvik. Det er naturlig å finne beinmateriale i en mødding, men det er spesielt med en slik konsentrasjon sett i forhold til A1825 og leiren generelt. Det er også særegent at det ikke er ett eneste fiskebein i denne møddingen, men kun fra mindre pattedyr. Beinmaterialet avviker noe i forhold til de nedtegnelsene Hennig har gjort vedrørende fangenes mat, men det er også noe spesielt at de ikke har benyttet seg av tilgangen til fisk – det er i iallfall ikke tilstede i møddingmaterialet.

Det er også interessant å merke seg den lille mengden med alkoholrelaterte artefakter i leiren og møddingene. Fangene har nok i liten grad hatt tilgang til alkohol, og vi vet fra Hennigs notater at alkohol har vært en betydelig del av «det militære inventaret», også blant soldatene i Kalvik (Hennig 2009:105). Selv om Kalvik representerte et relativt rolig soldatliv langt fra noe frontavsnitt, vet vi fra både Hennig og andre kilder at mange soldater i mindre grad taklet mørketiden. Hennig kaller det for «polarsyken» (Hennig 2009:69-70), og alkohol har nok vært en «lumsk venn» for å døyve på denne tilstanden, men lite virker å ha kommet inn til fangeleiren.

Aluminiumsfolien fra møddingen har ikke blitt identifisert nærmere. Mange av bitene har en definert sølvfarge med rødt/rosa fargetrykk og enkelte innslag med blått fargetrykk. Disse relativt sterke fargene kan peke mot at disse ikke er av militært opphav, da de fleste innpakningene i regi av militære ofte var

av mer anonymt utseende. Man kan heller ikke utelukke, hvis man følger argumentasjonen om at møddingene er relativt sene hendelser i leiren, at mye av innpakningsfolien stammer fra ulike forpleiningsrasjoner enten i form av tyske G-rasjoner eller såkalt diettkost og nødrasjoner fra ulike organisasjoner. Men da man ikke har identifisert deler av disse er det vanskelig å kontekstualisere aluminiumsfolien nærmere.

3.10 Bekkekanal 200200

Kanalen går diagonalt gjennom leiren fra sørøst mot nordvest. Strukturen er bygd med utgangspunkt i et naturlig bekkefar som har blitt omdirigert og rekonstruert dels for å forsyne fangeleiren med vann og dels for å håndtere kloakk (se undersøkelsene av brønnen, s. 110, samt av latrinen, s. 83). Den totale lengden på kanalen er ca. 105 meter og den krysser leiren mellom fangebrakkenes andre og tredje rekke sett fra nord, før den er lagt mot latrinen i leirens nordvestlige hjørne. Strukturens arealmessige utbredelse samt plasseringen til undersøkelsesområdet er gjengitt i Figur 33, s. 46. Bekkekanalen kommer inn i leiren som to separate løp i sørøst og møtes til en kanal rett nord for brakkefundament 511 (Figur 86). Kanalen er stort sett intakt, men gjengroing og generell vegetasjon har skjult strukturen godt. Etter at vegetasjonen ble fjernet i undersøkelsesområdet kom steinmuren tydelig frem over flere partier.

Figur 86. Bekkekanalen kan følges gjennom hele fangeleiren. Undersøkelsesområdet ses i øvre høyre billedhjørne. Bildet er tatt mot sørvest.

Figure 86. (previous page) Aerial photo showing the path of the canal through the camp. The latrine area where part of the canal was excavated can be seen in the top right corner. Photo towards the southwest.

3.10.1 Undersøkelse

Ettersom stadig større områder ble ryddet for vegetasjon ble også kanalen tydeligere. Det ble klart at strukturen har gått gjennom hele fangeleiren. Særlig i leirens nordvestlige hjørne fremsto den som velbevart og tydelig. Her ble det lagt ut ei rute på 1 x 1 meter som dekket hele kanalens bredde. Vegetasjonen ble fjernet for hånd før avtorving, rensing og graving ble utført. Den arkeologiske undersøkelsen tok sikte på å dokumentere oppbygning og konstruksjon, og det ble ikke gjort direkte fysiske inngrep i selve strukturen.

Da undersøkelsesområde var lite og bestående av tørrmurte steiner, var det ikke forventet å gjøre særlige funn. Det som ble funnet ble innmålt med totalstasjon. Når fremrensing og graving var ferdig, ble området dokumentert ved hjelp av fotogrammetri.

3.10.2 Resultater

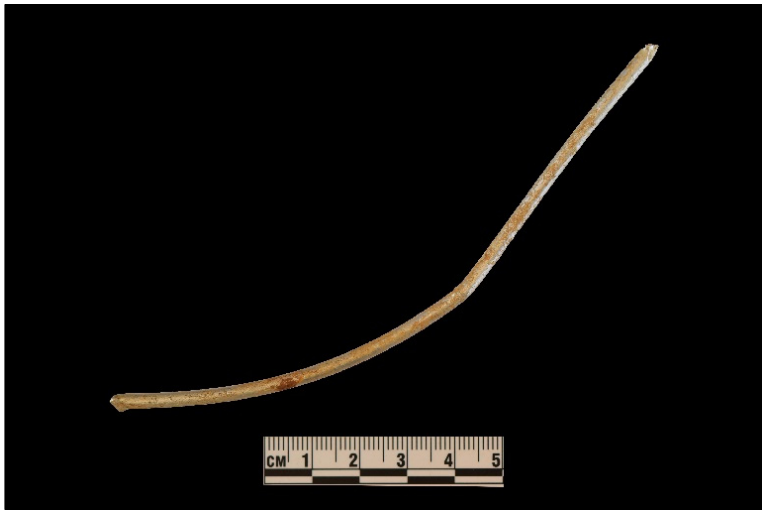

Figur 87. Dokumentasjon av kanalen med lengde- og breddeprofiler.
Figure 87. The documented part of the canal shown in orthographic and oblique views as well as transversal and longtitudinal sections

Etter at kanalen var renset for vegetasjon kom oppbygningen tydelig frem (Figur 87). Kanalen har blitt tørrmurt med steiner. Selv om leggingen og tilpasningene av steinene ikke er basert på særlig tilhugging,

fremstår strukturen som velkonstruert og solid. I bunnen av kanalen er det lagt større heller/flate steiner som dekker bunnen. Sidene av kanalen er lett vinklet utover slik at tverrsnittet på kanalen har en V-form (Figur 87). Dybden fra toppen av oppmuringen til bunnhellene er 50 cm. Kanalens bunnbredde er jevnt over ca. 20 cm mens største bredde i toppen er 50 cm. Konstruksjonen av sidene er nærmest tredelt, hvor det nederste legget består av store steiner etterfulgt av et lag med flatere steiner og avslutningsvis av større steiner på toppen.

3.10.3 Funnmateriale

Figur 88. Aluminiumsstang fra bekkekanalen.
Figure 88. Aluminium rod from the canal.

Det ble totalt registrert 20 gjenstander fordelt på 9 ulike funnkontekster. Bortsett fra piggtråden ble samtlige funn registrert nede i kanalen (Figur 89 Figur 89). Disse funnene består av 7 korroderte jernfragmenter, 8 fragmenterte og korroderte spiker, en bit piggtråd, tre glassbiter, en bit fajanse, en større jernstang samt en mindre aluminiumsstreng. Jernfragmentene, spikrene, piggtråden og jernstangen kan settes i sammenheng med konstruksjonsvirke eller konstruksjonsrelatert materiale. Mest sannsynlig stammer disse fra det nærliggende latrinebygget som sto like nord for det undersøkte feltet. Piggtråden er et naturlig funn her da inngjerdingen til leiren lå tett opp til kanalen i dette området.

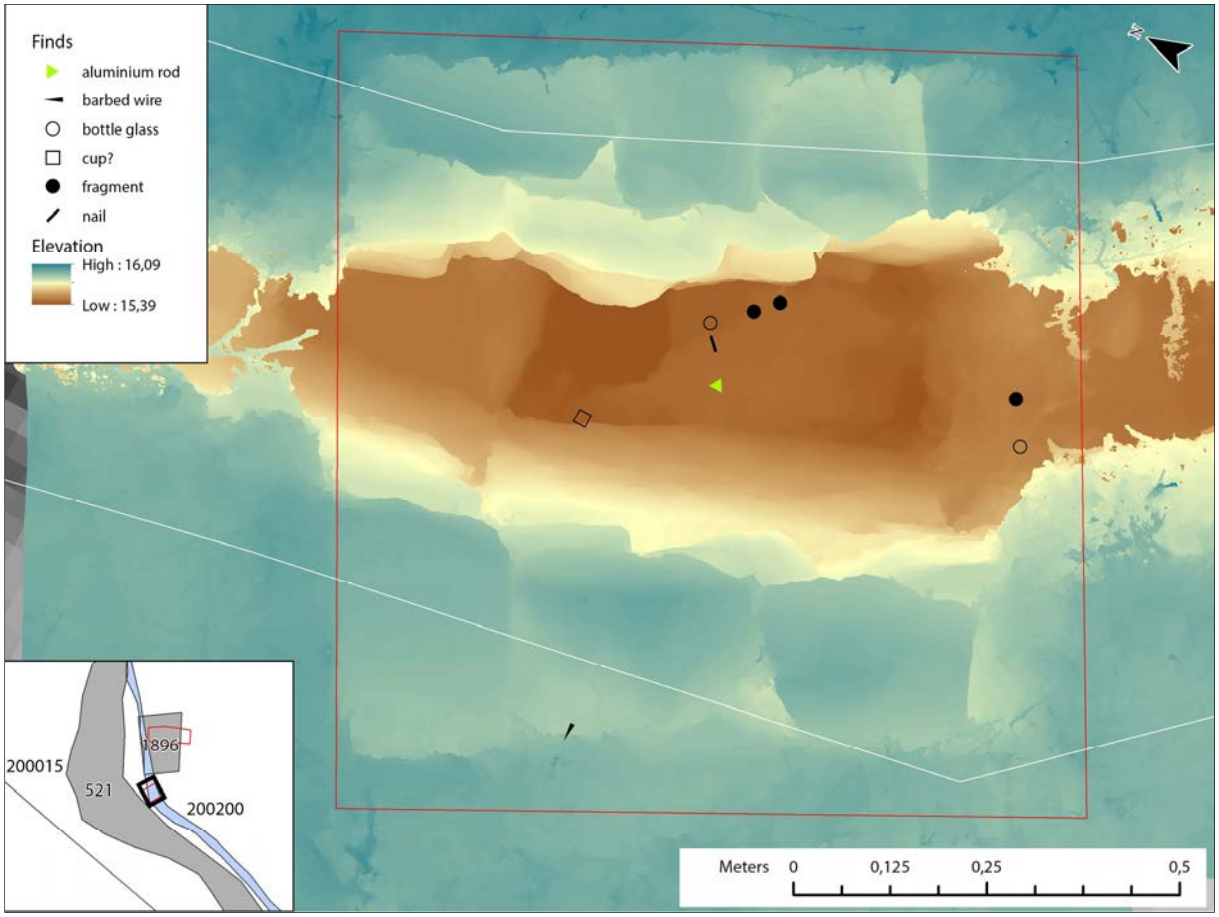
De resterende funnene består av glass, aluminium og fajanse. Fajansefragmentet er relativt lite og er glasert på begge sider. Det har også glasert kant og er lett buet, og stammer mest sannsynlig fra en kopp eller lignende. Kantene er avrundet grunnet vannrulling. Aluminiumsstangen er lett bøyd, 13,5 cm lang med en diameter på 0,3 cm (Figur 88). Den er klippet av i begge ender og flere lignende funn peker mot at slike biter enten ble brukt i sin opprinnelige form, eller forsøkt smeltet. Glassbitene stammer fra to ulike flasker. Det ene fragmentet er grønt og lett buet med godstykkelse på 0,5 cm, noe som kan indikere at det stammer fra flaskens øvre del. De to resterende glassbitene stammer fra samme flaske og passer sammen. De er laget av brunt glass, noe som vi ikke fant mye av i leiren. De er lett bøyd i formen og har godstykkelse mellom 0,3-0,5 cm.

Årsakene til at funnmaterialet har endt opp i kanalen kan selvsagt være mange, og de kan ha blitt skylt ned fra andre steder i leiren. Man kan selvsagt heller ikke avkrefte at enkelte av disse kan ha en sekundær tilkomst i senere tid, men materialet har mange likhetstrekk med de resterende funnene fra leiren og stammer mest sannsynlig fra andre verdenskrig.

3.10.4 Tolkning

Kanalens oppbygning viser at det er lagt ned en del arbeidstimer på konstruksjonen, og vitner om at betydningen av kanalen har vært viktig. Mye tyder på at hele kanalens lengde er konstruert på samme måte som det undersøkte området. En naturlig årsak til å konstruere en kanal er å lede vannet bort fra brakker og andre konstruksjoner, samt å lage god drenering. Men en annen årsaken til at det er lagt en kanal gjennom leiren kan også knyttes til to andre strukturer som har flere praktiske betydninger for leirens opprinnelige funksjon.

Øst i leiren ble det avdekket en brønn (A2160) tilknyttet kanalen. Brønnen var konstruert som en mindre rektangulær konstruksjon satt direkte i bekkekanalen, og har blant annet fungert som et vannmagasin. Ut ifra Hennigs foto kan det se ut til at brønnen har vært dekket av et trelokk og markert med staur i hvert hjørne (9177-207) Det virker også at det i tilknytning til brønnen har vært montert på et lengre rør fra brønnen, mest sannsynlig for å ha lett tilgang til vann (9177-246). Brønnen hadde også mest sannsynlig en åpne/lukke-mekanisme tilknyttet røret. På denne måten hadde leiren tilgang til rent vann.

Figur 89. Funndistribusjon fra graverute i kanal A200200.
Figure 89. The find distribution from the excavated square within canal 200200.

Helt i den andre enden av leiren, nærmere bestemt i det NV-hjørnet ble det konstruert en latrine (A1896, s. 83). Latrinen ligger et lite stykke unna annen bygningsmasse og en naturlig plassering i leiren. Det

spesielle er at bekkekanalen har gått under latrinene, og dermed utgjort en del av latrinens saneringssystem hvor kanalen effektivt har fjernet avføring. På en slik måte har man klart å lage et enkelt, men effektivt system for å håndtere avføring og dermed skapt et godt grunnlag for å minske fare for smittsomme sykdommer.

Kanalen kan dermed tolkes som en flerfunksjonell innretning som ikke bare har tilrettelagt for å drenere og samle vannmassene, men har også etablert tilførsel av rent vann som samtidig har fjernet avfall og avføring fra leiren på en effektiv måte. På denne måten har man i stor grad tilrettelagt for, etter forholdene, å minske smittefare og grobunn for sykdommer. Dette støtter opp om Kalvik som en relativt «god» leir med få dødsfall. Infrastrukturen vitner om at leiren er bygget for at fangene skal kunne leve under forholdsvis ordnede former, i alle fall sammenlignet med svært mange andre fangeleirer.

3.11 Brønn 2160

A2160 ligger øst i leiren, og er lagt i tilknytning til bekkekanalen. Området er preget av lett hellende overflate ned mot vest, og har blitt tildekket av mye vegetasjon. Den store mengden med vegetasjon gjorde at denne strukturen var vanskelig å registrere. Det var først mot slutten av utgravningen, under fjerning av vegetasjon, at strukturen ble identifisert. A2160 fremsto før utgraving som en svak kvadratisk forsenkning i bekkekanalen. Rester etter trevirke var også delvis synlig. Beliggenheten er noe skjermet og ligger helt i ytterkanten av leirens østlige del, og man kan videre anta at plasseringen er gjort med tanke på å opprettholde et rent vannreservoar.

Det er ingen tydelige bilder av dette området fra Hennigs fotomateriale, men på enkelte fotografier kan man skimte en kvadratisk trekonstruksjon som er markert med staur i hvert hjørne (207 og 246). Ut ifra disse bildene kan det se ut til at konstruksjonen har vært tildekket med et trelokk og mest sannsynlig tilknyttet et nedenforliggende rørsystem.

3.11.1 Undersøkelse

Etter maskinell fjerning av den groveste vegetasjonen ble resterende fremrens gjort for hånd. Gjennom denne prosessen ble det avdekket en kvadratisk forsenkning definert av nedsatte trebord. Like øst for denne innretningen ble det også renset frem deler av en liten trerenne som var satt ned i selve bekkekanalen. Selve brønnen er konstruert ved hjelp av vertikale bord som har fungert som en trekasse. Bunnen er anlagt av naturlig masse. Det ble ikke funnet noe som tyder på at selve brønnen er konstruert ved hjelp av stein, noe som bryter med selve bekkekanalen.

Undersøkelsesområdet inkluderte hele trekassen og trerennen, og gravingen fulgte konstruksjonen, slik at man kunne få frem så mye som mulig av brønnen intakt. Brønnen ble definert som en kontekst, noe som også innebar trerennen. Alle funn som dukket opp ble registrert i tre dimensjoner ved hjelp av totalstasjon. Det ble kun gjort ett funn i denne konteksten. Ved endt graving ble undersøkelsesområdet dokumentert ved hjelp av fotogrammetri.

Figur 90. Deler av trerenne og kassekonstruksjon. Bildet er tatt mot øst.
Figure 90. Part of the wooden bushings of the well with the overflow gutter visible. Photographed towards the east.

Figur 91. Brønnkassen med trerenne sett mot SSØ.
Figure 91. The well with the wooden overflow gutter visible. Seen towards south-southeast.

3.11.2 Resultater

Figur 92. F2174. Ukjent gjenstand fra A2160.
Figure 92. F2174. Unidentified object from A2160.

Brønnen består av en nedsatt trekasse med tilhørende trerenne. Kassen er konstruert av vertikale bord - hvorvidt disse har fjær og not var vanskelig å definere. Rundt kassen er det også lagt horisontale bord for å holde på konstruksjonen. Det er kun øst- og sørsiden av kassen som er noenlunde intakt. De resterende sidene har forvitret og falt sammen. Bunnen består av naturlig masse, og det ble ikke funnet noen som tydet på at det i utgangspunktet har vært anlagt trebunn eller lignende. Det er også laget til en forsenkning i øst for trerennen. Forsenkningen flukter med det horisontale bordet og har anlagt en relativt bred støtte for rennen. Selve rennen virker å ha vært konstruert av tre bord med bunnplank etterfulgt av to sidebord. Det er kun den sørlige delen av rennen som er bevart. Brønnen har mål på ca. 1 x 1 meter med dybde på ca. 60 cm.

3.11.3 Funnmateriale

Det ble kun gjort ett funn i ytterkanten av brønnkassen til A2160. Gjenstanden har ikke latt seg identifisere, men består av tre- og annet organisk materiale. Funnet består av en trestav med sirkulært tverrsnitt. Denne har et skråbrudd i den ene enden, mens den motstående er innrullet i et lysegrått organisk materiale. I sistnevnte ende er trestaven spisset, og går gjennom det innrullede materialet. Gjenstanden er lett buet i formen, og trestaven har en bearbeidet og glatt overflate. Materialet som er surret rundt trestaven har en linjestruktur som kan minne om trefiber eller tørket sennagress. Den totale lengden er på 9,3 cm med et tverrsnitt på 1,8 cm. Gjenstanden kan ha blitt brukt som et skriveredskap eller lignende, da det virker som om materialet rundt trestaven har hatt en festefunksjon, men dette forblir kun antagelser.

3.11.4 Tolkning

Brønnen må ses i sammenheng med bekkekanalen, da den er en del av denne konstruksjonen. Det er også verdt å merke seg at brønnkassen ikke er konstruert med stein, men i motsetning til resten av bekkekanalen, er den anlagt med en rektangulær trekasse. Som tidligere nevnt er det naturlig å anta at A2160 har fungert som et vannmagasin. Det virker også ut ifra bildematerialet at brønnen har vært tildekket med et trelokk og sammenkoblet med et relativt enkelt og åpent rørsystem (se foto 207 og 246) som har forenklet tilgangen til vann.

Plasseringen er også naturlig med tanke på hygiene og helse, da den ligger i starten av bekkeløpet helt øst i leiren. Den ligger også i motsatt ende i forhold til latrinen, noe som viser til et relativt enkelt, men velfungerende system.

Brønnen og bekkekanalen har vært en viktig del av infrastrukturen og vitner om forholdsvis ordnede former, i alle fall sammenlignet med svært mange andre fangeleirer, og har i sin enkelhet både tilført rent vann og avfall og avføring fra leiren på en effektiv måte. Gunnar Moe kunne i alle fall rapportere fra Kalvik ved frigjøringen at siden leirens oppstart har det vært «elleve syke og tre døde». Totalt døde det «kun» 19 fanger i Kalvik, av disse ble flere skutt og noen forsvant (Mathiassen-Hafstad 2018:20-21). Brønnen og bekkekanalen har nok, i kraft av å være en del av en – ut i fra forholdene – velfungerende infrastruktur, bidratt til å opprettholde grunnleggende hygieniske forhold, noe som har resultert i få sykdomstilfeller.

3.12 Rester etter spisebrakke

Figur 93. Restene etter grunnmuren til spisebrakken i Kalvik.
Figure 93. The remains of the messroom foundation walls.

Det meste av spisebrakken som sto like utenfor fangeleiren, er i dag borte grunnet moderne inngrep. De eneste fysiske sporene etter denne relativt store strukturen er deler av grunnmuren og en større suppekjele[21](Figur 93). Opprinnelig sto spisebrakken like utenfor fangeleiren i det sørvestlige hjørnet. Gjennom Hennigs foto er det også registrert at brakken i sin helhet blir oppført under hans opphold i Kalvik, mai til juli 1944.

[21] 3D-modell kan sees på sketchfab.com.

3.12.1 Undersøkelse

Figur 94. Spisebrakken slik den så ut ved ferdigstilling i 1944.
Figure 94. The prisoners messroom after it was completed in 1944.

På grunn av mange forstyrrelser fra etterkrigstiden ble det valgt å gjøre en enkel dokumentasjon av restene etter spisebrakken. Herunder ble restene etter en tørrmur innmålt med totalstasjon og fotografert, mens suppekjelen ble innmålt og dokumentert ved hjelp av fotogrammetri.

Figur 95. Skilt fra suppekjele i Kalvik. Kompositt basert på originalfoto fra Nordlandsmuseet med inventarnummer SLH.G.10665, SLH.G.10666 og SLH.G.10663.
Figure 95. Metal signs with user instructions and an "Organisation Todt" inventory number plaque from the stew pot in Kalvik.

Den fotogrammetriske oppmålingen av suppekjelen besto av 121 fotografier tatt med håndholdt kamera. Fotomaterialet er prosessert og georeferert i Agisoft Photoscan. Sluttresultatet ble, med tanke på de mange vinkler og tynngods, svært bra og modellen fremstår som presis og komplett. Ut over dokumentasjonen/oppmålingen ble det ikke gjort videre undersøkelser av hverken suppekjelen eller grunnmursrestene.

3.12.2 Beskrivelse

Grunnmuren er bygget opp av steinmur med betong som bindemiddel, og er det eneste bygget innenfor fangeleiren hvor betong har vært anvendt. Årsaken kan ligge i høyden på selve grunnmuren, som har vært relativt høy sammenlignet med øvrige bygninger. Terrenget var lett hellende her, noe som kan ha muliggjort en kjeller i bygget. Samtidig har selve størrelsen på bygningen også krevd en større og mer

Figur 96. Fotogrammetri av suppekjele. Det øverste utsnittet er sett mot nord. Her sees åpningen på selve kjelen. Nedre bilde er tatt mot sør, hvor bunnen tydelig sees.
Figure 96. 3D-rendering of the stewing pot "in-situ".

solid grunnmur. Det er kun deler av den vestlige muren som er bevart. Lengden på restene av grunnmuren er ca. 12,5 meter med en bredde på ca. 1 meter og en høyde på mellom 40 og 70 cm. Breddemålet er grunnet en del nedrasing noe varierende og vanskelig å definere nærmere.

Funnet består av to sylindriske elementer som ligger opp i dagen, hvorav ett bare består av det ytre «karosseriet» til en suppekjel. Den mest komplette kjelen har en ytre diameter på ca. 1,2 meter med en høyde på ca. 1,5 meter, indre diameter er på ca. 90 cm og indre dybde på ca. 90 cm (Figur 96). Kjelen har hatt bein, lokk og tilkobling til rør. Typen virker å ha vært vanlig og ble flittig brukt av blant annet Organisation Todt (se Petersen 1992:192). Det ble tidligere funnet merkeskilt og bruksanvisning fra kjelene, hvorpå disse ble demontert og levert inn til Nordlandsmuseet (Figur 95). Skiltene er rektangulære med påskrift «Org. Todt. Nr. 1140», «Org. Todt. Nr. 1041» og to informasjonsskilt vedrørende bruk (SLH.G.10665 og SLH.G.10666).

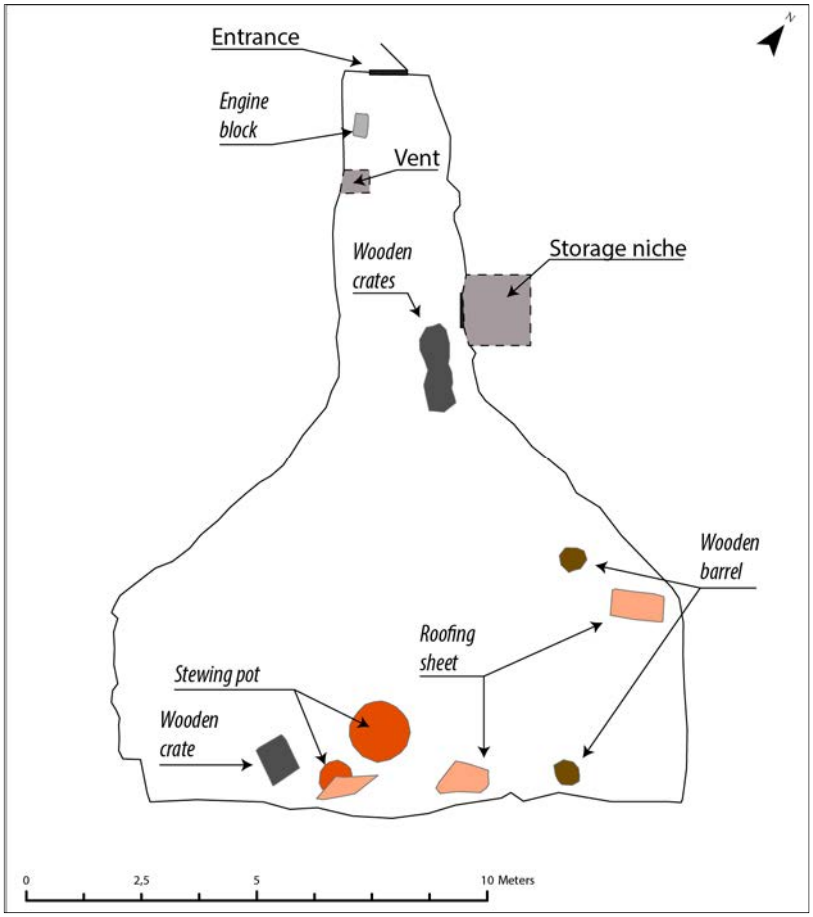
På SLH.G.10665 står det: *„Gebrauchsanweisung für KG 1002. Erst Kessel füllen, dann anheizen. Kessel niemals entleeren, bevor das Feuer entfern ist und die Feuerungssteine genügend abgekühlt sind, sonst brenn der Boden durch“*. SLH.G.10666: *„Wird der Kochbetrieb für zwei oder mehrere Tage unterbrochen, so ist der gescheuerte Innenkessel aus Stahl und der Ablaßhahn gründlich zu reinigen, auszutrocknen und einzufetten, um Rostbildung zu vermeiden“*.

3.12.3 Tolkning

Både grunnmur og suppekjeler har tilhørt spisebrakken som ble anlagt for fangene i løpet av vår- og sommer 1944. Sistnevnte er tegnet inn på kart fra 1943 som «Wirtschaftsbaracke». Plasseringen stemmer overens med den reelle lokaliseringen, men størrelsesordenen avviker en del fra kartdataen, da den fysiske størrelsen overskrider det som opprinnelig er opptegnet på det tyske kartmaterialet. Grunnet moderne forstyrrelser er det lite av spisebrakken som er bevart in-situ. Suppekjelen og de tilhørende skiltene gir et interessant innblikk i det velutviklede systemet til Organisation Todt. Kjelene har vært nummerert og én av disse har også hatt et eget modellnummer, KG 1002, som virker å ha vært masseprodusert med tanke på større anlegg, industri og produksjon. Det har ikke lyktes å finne noe inngående informasjon vedrørende disse typene kjeler.

3.13 Ammunisjonslager 200223

3.13.1 Undersøkelse

Figur 97. Plantegning av ammunisjonslageret.
Figure 97. Plan drawing of ammunition depot (A200223). The illustration is based on fotogrammetric modelling.

Strukturen ble dokumentert ved hjelp av fotogrammetrisk oppmåling. Det ble tatt 412 fotografier med håndholdt kamera (Nikon D5300) og 18 mm brennvidde hvor den integrerte blitzen fungerte som lyskilde. Planen var i utgangspunktet å bruke en ekstern ringblitz, men denne lot seg ikke montere korrekt på det anvendte zoom-objektivet, og vi hadde ikke et alternativt objektiv tilgjengelig. Råmaterialet er prosessert i Agisoft Photoscan og skalert ved hjelp av 6 referansepunkter. Det ble i tillegg målt inn fire referansepunkter med CPOS utenfor inngangen, noe som gjorde det mulig å georeferere modellen. Enderesultatet har flere mangler og modellen mangler data for særlig det midtre gulv- og takarealet i hovedlagerområdet. Likevel er modellen presis og komplett nok

til å gi en god dokumentasjon av ammunisjonslageret. Ut over dokumentasjonen/oppmålingen ble det ikke gjort videre undersøkelser av strukturen. Den vil heller ikke berøres av veiutbyggingen.

3.13.2 Beskrivelse

Strukturen ligger ca 120 meter nord for fangeleirens nordlige avgrensning, og er sprengt inn i berget som adskiller det tidligere leiradministrasjonsområdet med fangedelen. I dag fremstår bunkeren helt inntakt, og den står ulåst. Inngangen ligger skjult fra E6, vel 130 meter oppover adkomstveien til dagens bolighus nord for fangeleiren. Selve inngangen ligger i dag skjult delvis bak bevoksning, men lar seg likevel lokalisere uten for mye bry.

Inngangsdøra er laget av stål, og er felt inn i en pent oppmurt teglsteinsvegg (Figur 98). Fra innsiden av døra til bakre vegg måler rommet 15 meter. Formen er traktformet, hvor gangen som leder inn i hovedrommet måler 6,4 meter. Den starter med et parti med en bredde på 2,4 meter, og utvider seg 2,4 meter innover til 2,9 meter. Der gangen ender utvides rommet skrått til høyre og venstre over en strekning på 3,6 meter, før den største bredden på 12 meter oppnås. Takhøyden varierer fra 2,2 meter i inngangstunnelen, til rundt 2,6 meter i hovedrommet. Gulvarealet er 328 m^2, mens volumet er 230 m^3.

Figur 98. Inngangen til ammunisjonslageret. 3D-render basert på fotogrammetrimodellen. Døren måler 177 x 77 cm.
Figure 98. Entrance to ammunition depot. 3D-rendering based on fotogrammetric model. The door measures 177 x 77 cm.

Fire meter inn i inngangstunnelen, på den nordvestlige veggen, er det sprengt inn en nisje, hvor man må ha oppbevart spesialammunisjon eller lignende. En 1,4 x 1,2 meter stor tredør plassert ca. 30 cm opp fra gulvet adskiller dette arealet fra inngangstunellen. Det ble ikke tatt eksakte mål av nisjen, men den måler ca. 1,4 x 1,4 meter, og er i sin helhet murt opp av teglstein. Rundt tre meter inn i tunellen er det i taket sprengt/borret ut en luftesjakt som går opp til overflaten.

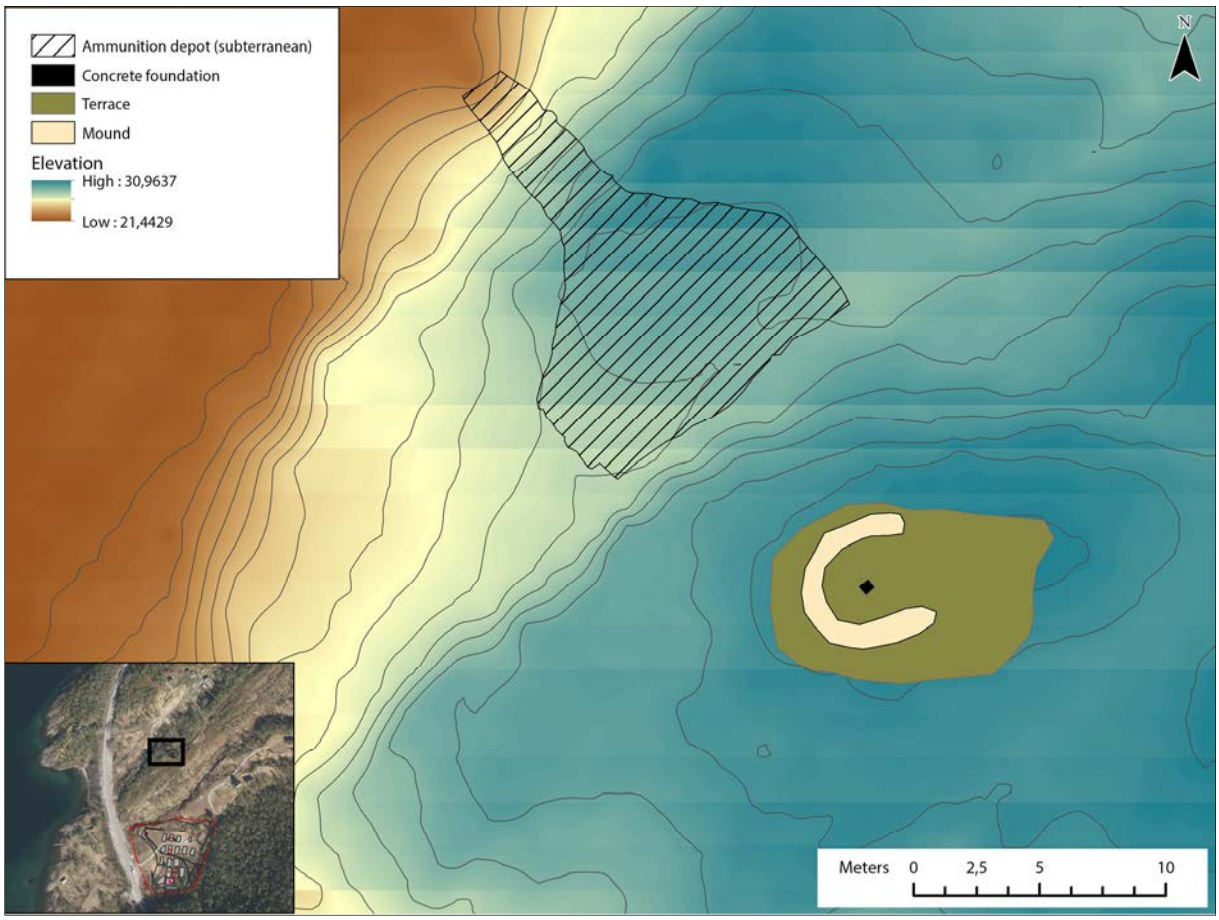
3.13.3 Funnmateriale

Til tross for at det var tydelige spor fra bruk etter krigen (bla. flak med isolasjon (glava) og plastposer/sekker), var det fortsatt flere gjenstander inni ammunisjonslageret som må stamme fra 40-tallet. Disse ble verken katalogisert eller nøye beskrevet, men de inkluderer to store gryter (en i jern og en i aluminium), flere trekasser, noen med metallforing, samt to tretønner og flere flak med takplater av samme type som ble brukt på nissen-brakker. Den største jerngryta ligner på den som ble dokumentert ved spisebrakka rett øst for fangeleiren. Posisjonen til disse gjenstandene, slik den kom fram på dokumentasjonen, er gjengitt i Figur 97.

3.13.4 Tolkning

Anlegget er tegnet inn på leirkartet fra 1943 og er her merket som «Muni-Stollen», altså ammunisjonsdepot. Formen som er tegnet inn på det tyske kartet er identisk med den reelle formen slik den fremstår i dag.

3.14 Maskingeværstilling 7000

Figur 99. Kart over maskingeværstiling (7000) og ammunisjonslager. Høydekonturene er per meter.
Figure 99. Map of the machine gun firing position (7000) and the ammunition depot. The contour interval is one meter.

Figur 100. Maskingeværstillingen fotografert av Hennig i 1943 (fotonr. 222). Bildet er tatt mot vest.
Figure 100. The machine gun firing position photographed by Hennig in 1943 (Photo nr. 222). The viewing direction is to the west.

Maskingeværstillingen (A7000) ble ikke detaljundersøkt da den ikke berøres av E6-utbedringen. Strukturen ble imidlertid målt inn ved hjelp av CPOS GNSS og er lagt inn i prosjektdatabasen (Figur 99). Skytestillingen er i dag overgrodd med småbjørk, men både beskyttelsesvollen mot vest samt betongfundamentet geværet har vært montert på står den dag i dag. Stillingen er anlagt på en delvis kunstig oval utplanert terasse som måler 10 x 7 meter og i øst ligger i flukt med svaberget. I retning mot vest er det bygd opp en hesteskoformet beskyttelsesvoll med en meters bredde og en høyde som i dag måler ca. 70 cm. Murfundamentet geværet har vært montert på har en høyde på 80 cm og en bredde ved basen på 45 cm. Dette smalner noe inn mot toppen og et hult stålrør er innfelt. Det er på dette geværet har vært satt opp. Stillingen er avfotografert av Hennig (Figur 100) mens den var i bruk. Geværtypen som er avbildet ser ut til å være et eksemplar av «Maschinengewehr 1908», forkortet MG08, og er en tysk kopi av det amerikanske Maxim-maskingeværet fra tiden rundt første verdenskrig. Dette våpenet var i bruk under andre verdenskrig i mangel på det nyere MG34 og ble tatt ut av fronttjeneste i 1942[22] men var fortsatt i bruk til forsvar eksempelvis på mindre fort og ved fangeleirer slik som Kalvik.

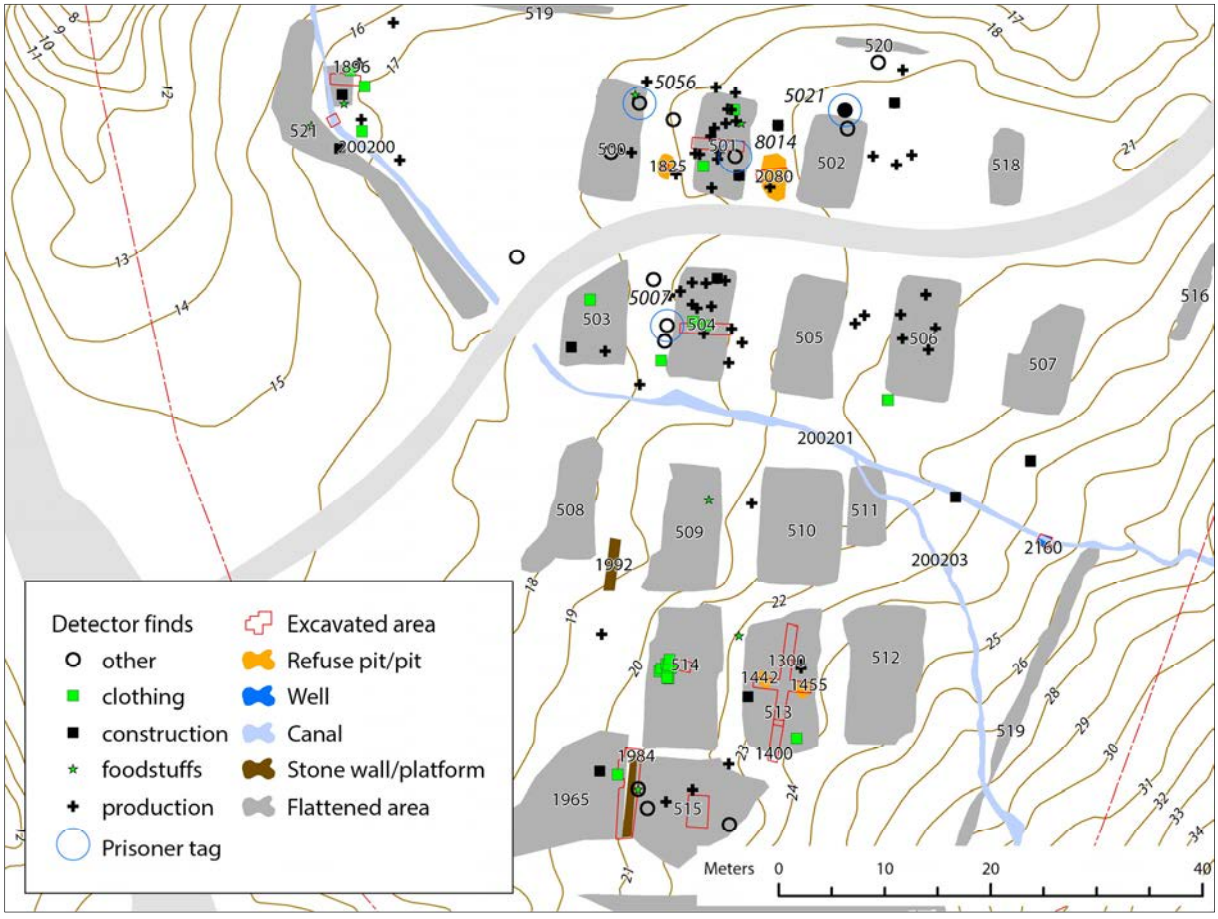
3.15 Detektorfunn

Som del av undersøkelsen ble det også utført søk med metalldetektor over store deler av fangeleiren. Søket ble utført av Stefan Furnes og Paul Pritchard i regi av Nordnorsk Metallsøkerklubb (se s. 3). Undersøkelsen tok sikte på å få dekket mest mulig av fangeleiren gjennom systematisk søk med særlig fokus på enkelte områder som var av interesse, herunder ikke-undersøkte strukturer og antatte aktivitetsområder. Metallsøkerne som ble anvendt var begge av merke og modell «XP Deus» og signaler for jern ble diskriminert bort. Årsaken til dette var at funnfrekvensen for jern var for høy til at det praktisk hadde vært gjennomførbart å grave på alle slike signaler. Det ble anvendt vanlig metalldetektor ved søk, samt pinpointer (probe) ved positive utslag. Alle funn ble registrert ved hjelp av CPOS og totalstasjon. Fokuset ble heller vinklet mot metallutslag rundt aluminium, sink og bly blant annet. Selvsagt vil en slik vektlegging kunne få et noe skjevt resultat, men grunnet mengde med jern – som i stor grad er svært forvitret

[22] https://en.wikipedia.org/wiki/MG_08

og derav i liten grad vil kunne gi særlig informasjon – ble det valgt å fokusere på annet gjenstandsmateriale som i større grad har klart den sure pH-verdien i jorden bedre.

Anvendelsen av metalldetektorer blir stadig mer vanlig innenfor feltarbeid, og det er klare bakdeler og fordeler med dette. Den generelle bakdelen ved bruk av metalldetektorer er at man i liten grad kan kontekstualisere funnene direkte i forhold til stratigrafi og eventuelle hendelser, som ikke lar seg avtegne gjennom små inngrep. De finner gjenstander, men fanger i liten grad opp konteksten rundt funnene. På den andre siden fungerer slike søk i gitte kontekster godt, og muliggjør søk på større flater. I Kalvik ble denne teknikken anvendt på bakgrunn av lokalitetens unge alder, skrinne jordsmonn og til dels tynne stratigrafi. Et annet viktig aspekt var å få søkt over hele leiren, da den arkeologsike undersøkelsen tok sikte på å undersøke utvalgte strukturer. Dette for å sikre en generell oversikt over metallfunn innenfor fangeleiren.

Figur 101. Oversikt over detektorfunn innenfor fangeleirens gjerder.
Figure 101. The distribution of finds found by metal detector.

3.15.1 Resultater

Undersøkelsen foregikk ved en systematisk gjennomgang av området. Resultatene viser til en overvekt av funn i den nordlige delen av leiren, mens det i den sørlige delen er markant færre funn (Figur 101). De fleste gjenstandene som ble registrert var tilknyttet strukturer, og svært få gjenstander ble registrert

utenfor disse områdene. Det ble også gjort få registreringer i den vestlige delen av leiren, noe som kan knyttes opp mot en del moderne aktivitet. Nord i leiren var det også under arbeidet en større vedstabel (A505) og fyllmasse (A502) som kan ha bidratt med å skape «falske» funnløse områder.

Det ble totalt funnet 138 ulike gjenstander fordelt på 109 funnkontekster. Av disse var det 69 aluminiumsgjenstander, 24 i kopper, en i glass, to i gummi, 14 i jern, to i bly, en trebit og 25 i sink. Funn som er tilknyttet bekledning og personlig utstyr bestod av 41, 16 tilhører konstruksjon, 7 var matrelatert, 13 ble kategorisert som annet og 61 objekter kunne relateres til produksjon.

3.15.2 Funnmaterialet

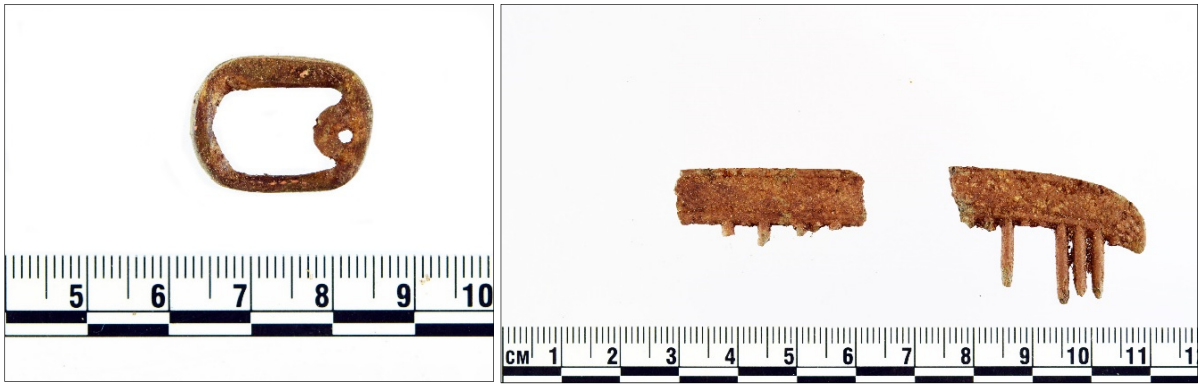
Gjenstandsfunnene vil bli presentert for de ulike sekkekategoriene bekledning, konstruksjon, matrelatert, produksjon og annet (Figur 101). Spredningsmønster og funnkontekst vil også bli diskutert.

3.15.2.1 Bekledning og personlig utstyr

41 gjenstander tilhørende bekledning og personlig utstyr ble registrert gjennom søket. Av disse er 20 av aluminium, 18 i sink og 3 i kopper. Disse materialene fordeler seg ut på 19 knapper og ett spisebestikk i aluminium, 16 knapper, en kam og en plate med trykk, alle laget i sink. Det ble også funnet to knapper og ett knivbeslag i kopper.

De 37 knappene fordeler seg noe ujevnt i leirområdet. Det er relativt spredte funn i den nordlige delen av leiren, mens størsteparten av gjenstandene ble funnet innenfor avgrensningen til A514 (se s. 66). I latrineområdet ble det registrert tre knapper, samtlige laget i sink. To av knappene er ca. 1,6 cm i diameter med forsenket senter og fire hull (F5010, F5015). En tilnærmet identisk knapp ble også registrert i A503 (F8006). Den tredje knappen er en tysk uniformsknapp med granulert forside (F5013).

I A501 ble det registrert to funn tilknyttet bekledning og personlig utstyr. En sinkknapp av lik type som den funnet i latrineområdet (F8016), samt et knivbeslag (F8023, se Figur 102). Sistnevnte er avrundet rektangulær med festehull på oversiden. XRF-analysen viser innhold av blant annet hafnium, tungsten og sink, noe som kan være spor etter overflatebehandling.

Figur 102. Knivbeslag (F8023) fra 501 til høyre. To deler av en kam (F5033) funnet i 504 til venstre.
Figure 102. Knife fitting (F8023, right) and to parts of a comb found within A504 (F5033).

I A504 ble det funnet tre ulike gjenstander. En fransk knapp (F5034) i kopper og en knapp i sink (F5004). Sistnevnte har en jevn overflate med øyefeste på baksiden. Det ble også funnet to deler av en kam (F5033). Kammen er laget i sink og er rett med buede ender og blomsterdekor i endene. Den franske uniformsknappen ble funnet dypt i undersøkelsessjakten.

Figur 103. Knapper fra A514, F8035. Disse er representative for majoriteten innenfor denne funnkategorien i Kalvik. Bildet viser også deler av en glidelås og en skonagle. Knappen med løvemotiv skiller seg ut, og er antagelig belgisk.
Figure 103. Buttons from A514, F8035. This selection is representative for the majority of buttons found in Kalvik. The button with a lion motif stands out, and is likely Belgian. Parts of a zipper and a shoe rivet can also be seen.

Like sør for A506 ble det gjort funn av henholdsvis tysk feltbestikk (F5061) og en bunn fra en beholder (F5062). Bestikket er laget i aluminiumslegering og består av ei skje og en gaffel i en sammenleggbar variant, noe som var utbredt i hærstyrker. Grunnet tilstanden lot det seg ikke registrere eventuelle produsentmerker. Bunnstykket i sink er sirkulær med trykk i senter og bokstavtrykk langs kanten. Innskripsjonen "Three Flowers, Richard Hudnut" er så vidt synlig. Hudnut var kjente parfyme- og kosmetikkprodukter, og parfymen Three Flowers ble introdusert i 1915 etterfulgt av flere hudprodukter i samme serie på 1920 og 1930-tallet[23]. Bunnen stammer antageligvis fra 1930-tallet og utover, da flere av produktene kom i ulike metallbeholdere.

Sør i fangeleiren, i A1984, ble det registrert en rund uniformsknapp i aluminiumslegering med granulert front og intakt øye på innside (F5050). Knappen er merket med "W.R." og er en tysk uniformsknapp.

[23] https://cosmeticsandskin.com/companies/richard-hudnut.php

Sørøst i A513 dukket det opp en halvkuleformet knapp i kopper (F8041). Overflaten er helt jevn med ett påført asymmetrisk hakk i midten.

Resterende funn ble alle registrert i A514 (F5063-5064, F8032-8039). Her var funntettheten stor, og det ble åpnet en sjakt i området som følge av metalldetektorfunnene (s. 63). Søket resulterte i 10 funn innenfor et relativt lite område. Av disse 10 funnenhetene er det enkelte med flere gjenstander i, slik at det totale antallet er 25 knapper, en skonagle og deler av en glidelås (Figur 103). De fleste knappene er laget i sinklegering og noen i aluminiumslegering. De fleste knappene er representative for det generelle omfanget i leiren, hvor mange er laget i sink, har fire øyehull, forsenkning i midten og diameter på ca. 1,6 cm. Andre er mindre i diameter med to definerte hull. Det forekommer også knapper i jern med sterk korrosjonsdannelse. Mange av disse typene er å gjenfinne i den tyske, men også den sovjetiske hær (Pool 2015:196, 202, Rio 2012:71), og er dermed noe vanskelige å klassifisere nærmere. De kan gjennom sin generelle utforming også stamme fra andre steder. I denne funnkonsentrasjonen er det én knapp som skiller seg ut med løvemotiv. Knappen er mest sannsynlig en belgisk uniformsknapp (Figur 103).

3.15.2.2 Konstruksjon

Av de totalt 17 gjenstandene som er tilknyttet konstruksjon er det en relativt jevn og spredt fordeling i leiren. Funnene fordeler seg på jern, kopper, sink og glass. Enkelte av disse gjenstandene ble funnet sammen med andre ting i forskjellige prøvestikk. Det ble funnet spiker, jernringer, kabel, krok, jernbanenagle, bolt, nagle, beslag, glass og jernbarre.

Funn av spiker, glass, bolt og nagler kan i all hovedsak knyttes til brakkekonstruksjoner og eventuelt inventar. I A1965 ble det funnet to lengder med strømkabel med to ledere og sort isolasjon med en diameter på 0,6 cm (F5051). Disse er for vanlig vekselstrøm, og er anvendt til strømtilførsel. Funn av sprengkabel ble gjort i A501 sammen med to avklipp (F5030). Konteksten i denne strukturen er noe usikker grunnet moderne inngrep.

Figur 104. Strømkabel fra Kalvik (F5051), funnet i A1965.
Figure 104. A power cable (F5051) found within A1965.

To større jernringer ble funnet henholdsvis øst i leiren, i bekkekanalen (F5040), samt i A513 (F5044). Diameteren på disse er relativt stor med mål på henholdsvis 15 og 16 cm. Disse kan være ovnsringer eller lignende. I A503 ble det funnet et dørbeslag til skyveslå som har vært en del av brakkekonstruksjonen (F5053).

I latrineområdet dukket det også opp en jernbanenagle (F8008). Disse er store nagler som ble anvendt på svillene. Disse kan også ha fungert som gode redskaper og kan ha virket både som syl, hammer og tappjern. Tilgangen til disse har vært stor med tanke på arbeidet med jernbanen. Øst i leiren ble det registrert en rektangulær jernbarre med usentrerte hull i

hver ende og kvadratisk tverrsnitt (F8028). Det er spor etter bearbeidelse eller bruk på sidene i form av riller. Egenvekten er relativt høy med 168 gram.

3.15.2.3 Mat

Gjenstander relatert til mat er få og jevnt spredt i leiren. Det ble totalt funnet 7 gjenstander tilhørende denne kategorien. Seks av funnene er rester etter hermetikk, herunder to i jern og resterende i aluminium. Den siste gjenstanden er en sammenrullet bit med aluminiumsfolie. Bortsett fra sistnevnte er tingene funnet i eller i nær tilknytning til strukturer.

Figur 105. «B»-hermetikk i aluminium (F8030).
Figure 105. So-called "B"-can made of aluminium (F8030).

Hermetikken i jern er begge fragmenter fra runde hermetikkbokser med diameter på henholdsvis 8 og 10 cm (F5043, F5049). Resterende hermetikk er såkalte «B»-bokser i aluminium (F5031, F8030, Figur 105), som er rektangulære med avrundede hjørner. Det er riller på tvers av boksene og de er merket med en «B». Ofte har disse inneholdt hermetisert kjøtt eller fisk, og har vært en essensiell del av de såkalte tyske «iron rations» (*eiserne Portionen*) (Pool og Bock 2010:65, Sáiz 2008:271). Aluminiumsfolien (F8009) ble funnet i leirens vestlige grense. Folien er sammenrullet og lar seg ikke identifisere nærmere.

3.15.2.4 Produksjon

Det ble registrert 61 gjenstander tilknyttet produksjon. Disse fordeler seg på 39 aluminiumsgjenstander, 14 i kopper, 6 i sink, en i gummi og en i tre. Aluminiumsmaterialet består av 24 biter med avklipp[24], 6 smeltede aluminiumsklumper (F5002, 5038, 8013, 8019, 8031, 8040), fire biter med bearbeidet aluminium fra hermetikk og aluminiumsfolie (F5017, 5054, 8000, 8027). Videre er det tre gjenstander som er bearbeidet, herunder en hjemmeprodusert kam (F5060), beslag (F5035) og nagle (F5024). Det ble også funnet to mindre hengsler i samme kontekst (F5016). Koppermaterialet består av 9 avklipp[25], tre tuberester (F5028), en bearbeidet plate (F5042) og en bit med smeltet kopper (F8026). Funn i sink består av avklipp (F5055, F8015) hvorav det ene er en større brettet plate (F8042). Gummigjenstanden er avklipp (F8024) og trefunnet (F5041) noe bearbeidet.

[24] F5001, 5003, 5005, 5009, 5014, 5022, 5023, 5029, 5032, 5036, 5037, 5039, 5052, 5057, 8001-8004, 8012, 8018, 8020-8022, 8024.
[25] F5000, 5019, 5030 (to stk), 8010, 8017, 8025, 8029, 8043.

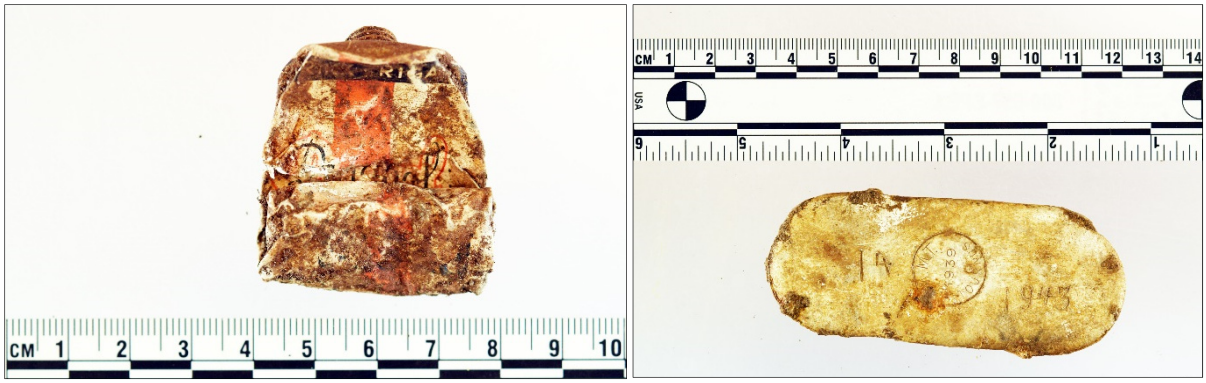
Figur 106. Bearbeidet materiale i aluminiumslegering. Til venstre, F5005, klippet remse fra aluminiumsemballasje, merket med "prosent fett i. T. 125 g netto". Til høyre, F8018, produksjonsmateriale til en hengsel.
Figure 106. Worked aluminium objects. From left: Cut strip of aluminium packaging with printing in Norwegian (F5005). Right: Part of a hinge made out of aluminium (F8018).

Spredningen av produksjonsmaterialet er tydelig med stor overvekt av gjenstander i den nordlige delen av leiren, og av 61 produksjonsgjenstander, er kun 8 i den sørlige delen. I nord er det større konsentrasjoner i strukturene A501, A504 og delvis i A506. Materialet viser også likheter med funn som ble gjort i møddingene A1825 og A2080, hvor den største andelen av funn er i aluminiumslegering og ofte i mindre avklipp. De små bitene med produksjonsmateriale er representative for funn som ble gjort gjennom den arkeologiske undersøkelsen i den nordlige delen av Kalvik leir. Det er også verdt å merke seg den norske merkingen av F5005, noe som viser at det har kommet inn norske innslag også i Kalvik (Figur 106).

3.15.2.5 Annet

Det ble totalt registrert 13 funn av gjenstander som er av en annen karakter enn de fastsatte kategoriene. Funnene fordeler seg på ulike materialer med fem funn av aluminiumslegering, fire i kopperlegering, to i bly, en i sink og en av gummi. Aluminiummaterialet består av kork, tannkremtube, smeltet gjenstand, fangebrikker og deler av et drikkekar. Materialet i kopperlegering er to patroner og to fangebrikker. Blymaterialet består av vektlodd til felg (F5006) samt en kule. Det ble også funnet en gummipakning og en fangebrikke i sinklegering.

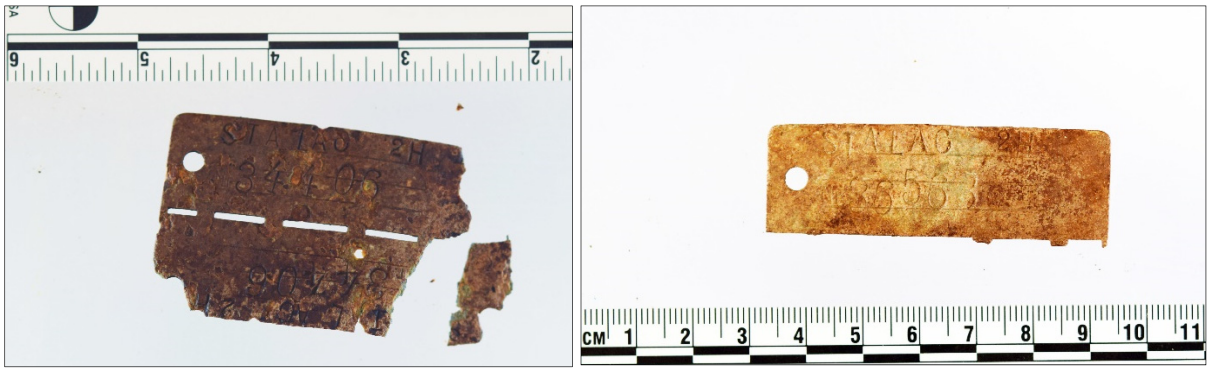
Sør i leiren er det kun funnet gjenstander i denne funngruppen i A515. Disse består av ei gummipakning, kule og tube. Gummipakningen (F5049) har rester av jern, diameter på 2,3 cm med et sentrert hull med diameter på 1,3 cm. Kulen (F5045) er laget i bly og er avfyrt mot noe hardt, da kulen er ekspandert med utbrettet mantel langs prosjektilet. Tuben (F5048) er identifisert som en tannkremtube av merket «Riganol» (Figur 107). Merket virker å være av norsk opphav, men det finnes lite informasjon rundt produsenten.

Figur 107. Riganol tannpasta til venstre (F5048), funnet i A515. Bunn av drikkekar i aluminium trykkstemplet med «M.M.T. Tournus 1939», og senere risset inn med «14, 1943» (F5008). Funnet mellom A503 og A504.
Figure 107. Left: An empty tube of "Riganol" toothpaste (F5048) found within A515. Right: The bottom of a drinking vessel with "M.M.T. Tournus 1939" stamped on the outside. Later "14, 1943" has been handcarved into the object. Found between A503 and 504.

Nord i leiren ligger disse funnene relativt spredt med enkelte funn i strukturer. Helt vest i leiren ble det avdekket en klump med smeltet aluminium (F8007), og nordøst i leiren ble det registrert en patronhylse i kobberlegering (F5020). Hylsen er merket med «*36, P, 346, S*, 3*», noe som betyt at dette er Mauser-ammunisjon produsert i mars 1936 av H. Huck, Metallwarenfabrik. Nürnberg, W. Bavaria.

Mellom strukturene A503 og A504 ble det funnet en fangebrikke samt en bunn fra et drikkekar. Bunnen til drikkekar er avlang oval og er laget i aluminium (F5008). Det er trykkstemplet med: «*M.M.T. Tournus 1939*», og senere risset inn innskripsjon «*14 1943*». Bunnen stammer fra et fransk kokekar som ble brukt i den franske hær. M.M.T. står for «*Manufacture Métallurgique de Tournus*», produsert i Tournus, Frankrike i 1939. Den senere inskripsjonen kan være en form for eiermerke eller lignende (Figur 107). Fangebrikken, F5007, er laget i kopperlegering og er rektangulær i formen (Figur 108). Den er dårlig bevart i det sure jordsmonnet, men trykkstemplingen kan ennå ses: «*Stalag 2H. Nr 34406*». Fangenummer 34406 korresponderer med fangenummer 291 i Kreybergs liste fra Kalvik, og har tilhørt Michail Korobeinikow.

Figur 108. Til venstre: Fangebrikke (F5007) i kopperlegering. Brikken er merket med «Stalag 2H. Nr. 34406». Til høyre: fangebrikke (F5056) i sinklegering. Brikken er knekt i to, og merket med «Stalag 2H. Nr. 36563».
Figure 108. Left: Prisoner tag (F5007) in copper alloy. The markings read "Stalag 2H. Nr. 34406". Right: Prisoner tag in zink alloy. It is split in two and the markings read «Stalag 2H. Nr. 36563».

I og rundt strukturene A500, A501 og A502 ble det registrert 5 ulike funn. I A500 dukket det opp en fangebrikke i sinklegering (F5056) og en patron i kopperlegering (F5059). I A501, like sør for sjakten, ble det funnet en fangebrikke i aluminiumslegering (F8014). Helt nord i A502 ble det også registrert en fangebrikke i kopperlegering (F5021) samt en aluminiumskork/kapsel (F5026). Sistnevnte er 1,4 cm i diameter og har trykkstemplet en «M» på toppen. Det er ingen gjenger på denne, og den stammer antageligvis fra en melke- eller medisinsk beholder. Patronhylsen i kopper er merket med «R.A. 1930», og er mest sannsynlig en 6,5x55 produsert av Raufoss Ammunisjonsfabrikk.

Figur 109. Til venstre F5021. Brikken er merket med «KR.GEF STALAG 315, Nr. 8962». Til høyre F8014. Brikken er merket med «Stalag IIB, Nr. 105827».
Figure 109. Left: Prisoner tag with the markings «KR.GEF STALAG 315, Nr. 8962» (F5021). Right: Prisoner dag with the markings «Stalag IIB, Nr. 105827» (F8014).

De tre fangebrikkene er laget i kopper-(F5021), sink-(F5056)- og aluminiumslegering (F8014). F5021 er rektangulær med et hull i hvert hjørne, ene halvdelen mangler, og er knekt av på langsiden (Figur 109). Brikken er merket med "*KR.GEF. STALAG 315, Nr. 8962*". Fangenummer 8962 korresponderer med fangenummer 85 i Kreybergs liste fra Kalvik, og har tilhørt Michail Slashowec. F5056 er rektangulær med hull i ene enden. Den er knekt på ene langsiden, og mangler det identiske motstykket (jf. F5007). Den er merket med «*Stalag 2H, Nr. 36563*». Fangenummer 36563 korresponderer med fangenummer 309 i Kreybergs liste fra Kalvik, og har tilhørt Andrej Bratjakin. F8014 skiller seg ut fra de andre brikkene. Den er buet i formen med en rett side (Figur 109). «Stalag II B» og «Nr.» er trykkstemplet inn, mens selve fangenummeret er risset inn for hånd. Merkingen er «*Stalag IIB, Nr. 105827*». Fangenummer 105827 korresponderer med fangenummer 314 i Kreybergs liste fra Kalvik, og har tilhørt Nikolaj Eremin.

3.15.3 Tolkning

Det generelle spredningsmønsteret til funnene som ble gjort under metalldetektorsøket viser til en overvekt av funn i den nordlige delen av leiren. I sør er det færre funn, og de er også i større grad konsentrert til enkelte strukturer. I tilknytning til latrinen ble det også gjort en del funn som konsentrerer seg rundt

dette området. Som tidligere nevnt var det fysiske hindringer rundt A506 og like øst for A502 som medførte at områdene ikke ble gjennomsøkt. Dette kan ha skapt falske funntomme områder[26]. Men det er også større områder som ikke hadde særlig med funn, blant annet arealene mellom latrinen og A500 og tilknyttet flere strukturer i sør. Årsaken kan være flere, men i området ved latrinen kan moderne aktivitet ha spilt en rolle, noe som vi også så i A501. Selv om det må bemerkes at spredningen ekskluderer funn av jern, kan mønsteret indikere differensiert bruk av leirområdene. Et søk som hadde inkludert jern ville dog sannsynligvis ha skapt mindre funntomme områder, da mange jerngjenstander knyttes til konstruksjon.

Spredningsmønsteret viser også en stor overvekt av produksjonsmateriale i den nordlige delen av leiren. Særlig i og rundt strukturene A501, A504 og A506. Størstedelen av disse gjenstandene er avklipp i aluminium, og samsvarer bra med de funn som ble gjort i møddingene i dette området. En del av produksjonsmaterialet er fra hermetikk. På samme måte knyttes disse til en «uoffisiell» produksjon som har inngått i leirøkonomien. Dette er en sekundær produksjon for å skaffe seg økonomiske midler for å bytte til seg eksempelvis brød og sigaretter (jf. Hennig 2009), og som i stor grad har foregått i de brakkene som ble brukt til bolig for fangene. Denne økonomien bekrefter også Hennig i sine dagboknotater. Dette kan peke på en todelt økonomi hvor den personlige produksjonen i all hovedsak har skjedd i boligbrakkene, mens den «offisielle» produksjonen har vært i sør. Gjenstandsfunnene i A514 og A513 er også med på å underbygge dette, hvor typefunnene er av en annen karakter. I A513 er funngjenstandene ofte av større jern og aluminiumsbiter. Eksempelvis er den store mengden med knapper og gjenstander tilhørende klær og sko i A514 en indikator på en aktivitet tilknyttet vedlikehold av sko og bekledning. I en fangeleir i Bodø hadde de et skomakerverksted og i Kalvik virker det å ha vært verksted*er* (Hennig 2009:71), hvor Dimitrij, låsesmeden som løser de fleste oppgavene som metallarbeidet byr på, jobber (Hennig 2009:74). Det virker også å være normalt at fangene reparerte klær for tyskerne (Hennig 2009:71, Hennig 2015:25.09.44), noe som har inngått som en del av de daglige gjøremålene..

Det er også interessant at flere av knappene er tyske uniformsknapper. Videre er det spesielt å finne knapper av fransk og belgisk opphav. Funn av disse ulike gjenstandene antyder både gjenbruk og en forflytning av varer i leiren. På mange måter er det en løsningsorientert tilnærming til den konkrete situasjonen fangene var i, som en distinkt og tinglig artikulering av krigen i Kalvik. Knappene og den egenproduserte kammen er også en konkret erindring av det hverdagslige, selv i en fangeleir, hvor man

[26] Vi er kjent med at en privatperson har gjennomsøkt Kalvik fangeleir med metalldetektor få dager før vårt feltarbeid ble oppstartet. Vedkommende fant etter sigende blant annet to fangebrikker (Personlig informasjon i epost fra Martinus Hauglid, 01.09.2017). Flere «plugger» sto også åpne da vi igangsatte utgravingene kort tid etter. Selv om denne aktiviteten per i dag ikke er lovstridig, anser vi dette som svært uønsket virksomhet og svært skadelig for et kulturminne som Kalvik fangeleir. Denne hendelsen, samt de vi ikke kjenner til av lignende karakter, representerer en betydelig feilkilde for funnrepresentativiteten under våre undersøkelser og for alle framtidige arkeologiske undersøkelser av visse typer krigsminner i Norge. For å ikke gi legitimitet til denne typen virksomhet unnlater vi å kommentere temaet ytterligere i denne rapporten.

gjennom en opprettholdelse av hygiene og bekledning – en rutine – skaper en fornemmelse av uniformitet som kunne bidra til å takle hverdagen, uavhengig om du var soldat eller fange (Seitsonen 2018:108).

Gjenstandsmaterialet tilknyttet mat består i all hovedsak av hermetikk, spredt ut i leiren. Selv om antallet er lavt er gjenstandene i stor grad av aluminiumshermetikk fra tyske *eiserne Portionen*. Andelen av disse er delvis et resultat av søkemetoden, men peker uansett på tilstedeværelse av tysk hermetikk i leiren. Det er også interessant at det forekommer rester fra norsk hermetikk, og selv om det kun er snakk om ett funn peker det i retning av en allsidig tilkomst av mat og materiale. Likeledes kan funnene være et resultat av byttehandel eller som en del av fangenes forsyninger. Disse boksene kan også ha vært ettertraktet materiale for smelting og annen produksjon. Samtidig kan de få funnene av matrelaterte gjenstander reflektere et velfungerende avfallssystem, men de kan også reflektere et mindre vanlig innslag i fangekosten.

Det ble også gjort en del funn rundt latrineområdet som tyder på en aktivitet her. Materialet, bestående av knapper, avklipp og brettet aluminium reflekterer til en viss grad den generelle trenden i leirens nordlige del.

Funn av fangebrikker er konsentrert til den nordlige delen, og er også med på å understøtte argumentet om at denne delen av leiren i all hovedsak har fungert som boligbrakker for fangene. De vitner også om en konkret og tinglig tilstedeværelse av fanger, og selv om fangene for lengst er blitt repatriert til en uviss skjebne, overlevde disse brikkene fangene, fangeleiren, tyske soldater og Hennig. De er materielle vitner om et ideologisk system der mennesker ble en forbruksvare og omgjort til konkrete fangenummer og tall – anonymisert og formalisert.

3.16 Fangekunst fra Kalvik

Underveis i Kalvikprosjektet ble det fra ulike kilder informert om at det eksisterte gjenstander fra fangeleiren – såkalt fangekunst. Gjenstandene skulle ha blitt gitt som gave til beboere i området og ha blitt tatt godt vare på. Vi valgte å følge disse utsagnene og kom etter hvert i kontakt med grunneier Morten A. Hansen, bosatt i Straumen. Hansen kunne berette at gjenstandene var en gave til familien Kristine og Hans Mikalsen. Begge var bosatt i Kalvik og var Hansens oldeforeldre. Hendelsesforløpet rundt tilegnelsen av gjenstandene er derimot uavklart. Bortsett fra at gjenstandene er produsert av en eller flere fanger fra Kalvik fangeleir, vites det ikke hvem som hadde produsert disse eller hvorfor gjenstandene ble gitt som gave til Kristine og Hans Mikalsen.

Hansen nevner at det foreligger en historie fra Kalvik som involverer Kristine Hansen og en krigsfange, som kan kaste lys over årsaken. Historien beretter at en av fangene fra Kalvik hadde rømt, men av ukjente årsaker returnert og kommet i kontakt med Kristine Hansen. Møtet skjedde i Hansens sommerfjøs, et lite stykke unna selve fangeleiren. Fangen var rådvill over situasjonen og visste ikke hva han skulle gjøre.

Ifølge historien brakte Kristine fangen til tyskerne og overtalte dem til å ta fangen inn i leiren igjen. Hvorvidt fangen ble utsatt for represalier fra tyskerne vites ikke, men fangen skal ha overlevd krigen.

Det ble avtalt at UiT fikk låne gjenstandene slik at man kunne dokumentere fangekunsten. Gjenstandene ble fotografert samt 3D-scannet på laboratoriet ved AHR. Instrumentet som ble brukt var en Artec Spider 3D-skanner («structured light») med oppløsning på 0,1 mm.

3.16.1 Gjenstandene

Det ble mottatt og dokumentert tre gjenstander, hvorav to av disse i utgangspunktet har hørt sammen. Samtlige er konstruert i tre, hvorav én også har beslag av metall. De er også dekorert med brennmerket mønster og metallet er dekorert med inskripsjoner og mønster.

Figur 110. Askebeger (gjenstand 1).
Figure 110. Decorated wooden ashtray (object 1 - belongs to object 2).

3.16.1.1 Gjenstand 1 - Askebeger

Gjenstanden, definert som et askebeger[27], er en rombeformet trefigur med utskåret beholder med samme utforming (Figur 110). Skålen er jevn i kantene og har en flat bunn. Overside og sider er alle brennmerket med halvsirkulære, lett asymmetriske mønster. Undersiden er ubehandlet. Bortsett fra sekundært påført

[27] Lenkene i den digitale versjonen av rapporten leder til 3D-modeller som kan ses på www.sketchfab.com.

skrift, er det utskåret et kvadratisk hull. Dette hullet er en del av festeanordningen til gjenstand 2, sigarettdispenser. Tverrmål på askebegeret er 11,8 cm x 10,3 cm, høyde måles til 2,8 cm.

3.16.1.2 Gjenstand 2 - Sigarettdispenser

Sigarettdispenseren består av en treplate med to understøttende ben. På selve platen er det festet to trær og en hytte. Askebegeret var i utgangspunktet festet mellom trærne. Også her er det anvendt samme type dekormønster som på askebegeret, i tillegg er det brent inn en dør og vinduer på hytten. Taket er dekorert med doble diagonale linjer. Det er anvendt små spiker i konstruksjonen av huset og for feste av føtter.

Figur 111. Sigarettdispenser (gjenstand 2) fra to ulike vinkler.
Figure 111. Cigarette dispenser from two alternate angles (object 2).

Det som er interessant her er at hytten er vertikalt bevegelig. Ifølge Hansen har dette vært en sigarettdispenser. Den har fungert ved å løfte huset opp og ned, og i denne mekaniske bevegelsen har det blitt lagt igjen en sigarett på mønekammen. Dette ble dessverre ikke testet ut i laboratoriet. Lengde- og breddemål på gjenstanden er henholdsvis 24 - og 16 cm.

3.16.1.3 Gjenstand 3 - Treboks

Treboksen er kvadratisk utformet med mål på ca. 22 x 22 x 10cm. Den er konstruert av en bunnplate som antagelig har sprukket i løpet av tiden. Over bunnplaten er det konstruert sidebord hvor langsidene flukter med bunnplaten i lengderetningen, og kortsidene er lagt mellom disse. Sidebordene er festet i hvert hjørne med tre små spiker, og bunnplaten er også festet med små spiker i kort- og langsidene. På oversiden

Figur 112. Front og bakside på treboksen (gjenstand 3). Rester etter håndtak eller lignende kan ses i front.
Figure 112. Front and rear views of the wooden box (object 3). Remains of handles or something similar can be seen on the front.

er det laget til beslag i aluminiumslegering som er tilpasset kantbordene. Disse er festet med små spiker og dekorert. Treboksen har hatt et lokk, mest sannsynlig en form for skyvemekanisme, da det er laget skyvespor på innsiden av sidebordene og bakre kortside. Frontpanelet er også noe lavere enn resterende bord og har også merker etter håndtak eller lignende.

Dekoren på selve trematerialet består av brennmerker i form av kryssgående diagonale linjer som er avgrenset i bunn og hjørner med halvsirkulære mønster. Bunnen skiller seg noe ut. Her er det også brennmerker i form av linjer. Linjene går både vertikalt, horisontalt og diagonalt, men samtlige er utført med liten presisjon og er svært asymmetrisk. Det kan indikere at disse enten er påført sekundært, av en annen person eller aldri ble fullført. Bortsett fra bunnen kan man si at alle gjenstandene bærer preg av å ha blitt produsert, eller i alle fall dekorert, av en og samme person.

Beslaget er laget av tre tilpassede aluminiumsbiter. Dekoren er lagt på før bitene er festet på selve boksen. Dette har helt klart av praktiske årsaker da det meste av dekoren er slått og risset inn. Dekoren er relativt lik i den generelle utformingen da den er delt opp i 5 felter. Begge ytterkantene består av innslått sikk-sakk-mønster. Disse har samme lengde og er antagelig produsert av ett og samme verktøy. Dette mønsteret følges av romber før det i midten er et skriftfelt. Skriftfeltet er risset inn med henholdsvis «*norwegen*», «*1944*» og «*HR*». Samtlige er risset inn i metallet. Hvorvidt initialene «HR» er myntet på mottaker av boksen, eller håndverker er usikkert.

Figur 113: Overside av treboks med dekorert beslag.
Figure 113. The top of the wooden box with decorated aluminium fittings.

3.16.2 Fangekunsten og fangeleiren

Det er også en materiell tilknytning mellom fangekunsten og enkelte funn gjort i Kalvik fangeleir. Det ble gjort en del funn av metallavklipp og produksjonsmateriale som har svært lik slagteknikk og innslagsmønster. Blant annet er lignende mønster funnet på en kam (F5060) funnet i A500 og avklipp i mødding A2080 (200148) (Figur 114).

Figur 114. Innslått mønster med store likhetstrekk med fangekunst gitt til familien Mikalsen. Til venstre brettet kam (F5060), til høyre avklipp med innslått mønster og teksten «rawh» (200148).
Figure 114. Objects from the excavation with similar decorations as the objects lent to us from the Mikalsen family. Left: A folded aluminium comb (F5060). Right: Clippings with decorations and "rawh" engraved (200148).

Selv om kanskje aldri får vite hvem som laget gjenstandene som ble gitt til Mikalsen, vet vi at de kom fra Kalvik fangeleir. De ble produsert i 1944, samme året som Hennig oppholdt seg der, samme året som den store flukten, samme år som fangeantallet både var på sitt laveste (228 fanger, 15 juni) og sitt høyeste (488 fanger, august-oktober) (Mathiassen-Hafstad 2018:53). Ut ifra funnmaterialet fra den arkeologiske undersøkelsen virker det å kunne være plausibelt å anta at mye av den «private» produksjonen har skjedd i boligbrakkene, noe som også vil innbefatte fangekunsten.

4 Jordkjemiske analyser

Undersøkelsene i Kalvik må som tidligere nevnt karakteriseres som et pionerprosjekt i krysningen mellom forvaltning og forskning. Tidligere undersøkelser av krigsfangeleirer i Norge har vært få, og det er derfor lite erfaring å dra nytte av også når det kommer til bruken av naturvitenskapelig metodikk. De flerårige utgravningene på Sværholt (Grabowski et al. 2014) er det mest omfattende eksempelet på en krigsfangeleirutgravning i Norge målt både i omfang av undersøkelser og i metodisk bredde. Dette prosjektet gjennomførte omfattende jordkjemisk kartering og oppnådde interessante resultater (Grabowski 2013, Grabowski 2012). Planleggingen og gjennomføringen av den jordkjemiske undersøkelsen i Kalvik var derfor i stor grad inspirert av fremgangsmåte og gjennomføring på Sværholt. Vi vil i den følgende teksten gi en presentasjon av prøvetaking, metodikk og resultater for de jordkjemiske undersøkelsene som ble gjort i Kalvik.

4.1 Prøvebehandling og analysemetoder

Samtlige prøver er analysert ved arkeologisk laboratorium ved AHR. Før analyse ble jorda tørket i romtemperatur, homogenisert i morter og såldet ved 1 mm maskevidde. Innhold av trekull, jernfragmenter, kvister og lignende er notert samtidig som jorden ble beskrevet etter jordart og farge.

4.2 Prøvetaking og strategi

Integrasjonen av jordkjemiske undersøkelser innenfor en krigsminneutgraving som undersøkelsen i Kalvika medførte en viss risiko for lite anvendelige resultater. Som nevnt innledningsvis er erfaringsgrunnlaget fra tidligere undersøkelser begrensa. Resultatene fra Sværholt ga grunn til å ha forhåpninger om å kunne øke tolkningsgrunnlaget for særlig arealbruk innad i leiren, men det var store usikkerheter knyttet til om leirens korte bruksfase hadde resultert i kjemisk endring av jordsmonnet som var målbar. Strategien for den jordkjemiske karteringen måtte anpasses de lokale jordforholdene samt våre økonomiske og personlige ressurser. I prosjektplanen ble det lagt opp til å ta inntil 120 jordprøver jevnt distribuert i en grid over leirområdet. I den opprinnelige planen skulle jordprøvene analyseres for sitronsyreløselig fosfat, total fosfat (sitronsyreløselig fosfat etter oksidativ forbrenning) og magnetisk susceptibilitet. Som nevnt i innledningsvis ble vi etter feltarbeidets slutt tildelt ekstra midler fra Riksantikvaren for å også analysere jordprøvene ved hjelp av pXRF. Før feltarbeidets oppstart la vi følgende problemstillinger til grunn for den jordkjemiske undersøkelsen:

- Kan jordkjemiske analyser gi ny informasjon om arealbruk under bruksperioden til fangeleiren i Kalvika?
- Kan fangeleiren deles opp i ulike aktivitetssoner basert på jordkjemiske analysedata?
- Kan jordkjemiske metoder gi informasjon ut over det de øvrige arkeologiske metodene tilbyr?

For å kunne belyse disse spørsmålene ble det besluttet å fravike den opprinnelige planen som begrensa seg til 120 prøver. Det ble i stedet laget en systematisk irregulær grid over et område på 6,2 da, omfattende hele fangeleirområdet. Avstanden mellom prøvepunktene ble satt til fem meter og griden ble staket ut og målt inn ved hjelp av CPOS-GNSS (5 cm presisjon). Prøvene ble tatt ved hjelp av en jordsonde med diameter på 5 cm og prøvene ble plassert i overgangen mellom AB og B-horisonten der hvor den kunne defineres. Det ble også tatt ut syv prøver (nr. 215-221) for å belyse vertikal variasjon i fosfatnivåer samt naturlig bakgrunnsnivå. Jordsmonnet varierte noe over leirområdet, noe som vil utdypes under resultatene, og det var stedvis for steinete og kompakt til å få ut en brukbar prøve på de planlagte posisjonene. Her ble prøvepunktet forskjøvet noe i forhold til griden. Prøvemengden var generelt i underkant av en desiliter jord

4.2.1 pH

pH-verdien til jordsmonnet er interessant blant annet for å vurdere hvor passende en gitt fosfatekstraksjonsmetode er. Sitronsyremetoden er eksempelvis typisk egnet for sure jordsmonn. Den romlige variasjonen til pH-verdier har imidlertid liten interesse innenfor et så lite areal som fangeleiren omfattet. 10 representative prøver ble derfor testet for pH i hovedsak for å vurdere egnetheten til fosfatekstraksjonsmetoden. Analysen ble gjort gjennom å bufre 10g jord med utblandet kaliumklorid (0,1M) og avionisert vann. Resultatet ble avlest ved hjelp av en topunktskalibrert glasselektrode.

4.2.2 Inorganisk, organisk og totalt fosfatinnhold

Fosfatnivået i jorda påvirkes av en lang rekke faktorer som geologisk opphavsmateriale og naturlige jordsmonnsdannende prosesser. Søppelhåndtering (særlig matavfall), avføring, urin og en lang rekke andre menneskelige aktiviteter påvirker imidlertid det naturlige fosfatnivået. Fosfatanalyse er en utbredt og innarbeidet metode innenfor forhistorisk arkeologi og fosfat må anses som en av de mest interessante jordkjemiske datakategoriene ut fra en arkeologisk problemstilling (se f. eks. Holliday og Gartner 2007).

Prøvene er analysert for sitronsyreløselig inorganisk fosfat (CitP) etter ekstraksjon med 2% sitronsyre. Denne metoden er særlig egnet for sur og jernholdig jord slik som i Kalvika. Analysen er gjort delvis etter metoden opprinnelig beskrevet av Olof Arrhenius (1934) og videreutviklet ved Miljöarkeologisk Laboratorium ved universitetet i Umeå (Engelmark og Linderholm 1993, Linderholm 2007) . Fremgangsmåten er videre tilpasset av Johan E. Arntzen for bruk på AHR-laben. Ett gram jord ble veid opp, tilsatt sitronsyreløsning, og ristet på ristebord i 15 timer. Etter sedimentering i fire timer er stamløsningen fortynnet med avionisert vann i et forhold på 1/23 opp til et totalt volum på 4,8 ml. Løsningen er deretter reagert ved hjelp av et Merck-testkit[28] og molybdenblått-konsentrasjonen avlest i fotometer. En standardløsning med kjent innhold av kaliumdihydrogenfosfat er brukt til å beregne fosfatinnholdet.

[28] Merck Phosphate Test - 1.14848.0001

Resultatene er oppgitt som mg fosfat (P°) per kg tørket og homogenisert jord ekstrahert med 2% sitronsyre.

I sur og jernholdig jord ekstraherer sitronsyremetoden primært fosfat bundet til jern og minimalt av fraksjonen som er bundet til organiske komponenter. Et mål for totalt fosfatinnhold (Ptot) oppnås gjennom å analysere prøvene på nytt etter forbrenning ved 550 grader (beskrevet under) (Linderholm 2007). Den organiske fraksjonen (Porg) er oppgitt som differansen mellom Ptot og P. Det understrekes at disse parameterne ikke representerer faktisk inorganisk eller totalt fosfatinnhold i prøvene, men må defineres ut fra ekstraksjonsmetoden (2% sitronsyre). Det totale fosfatinnholdet kan være særlig interessant i studiet av mer moderne lokaliteter da det kan tenkes at fosfat fra aktivitetsperioden fortsatt kan eksistere i jorda i organiske bindinger.

4.2.3 Magnetisk susceptibilitet

Jordprøvene er analysert for magnetisk susceptibilitet (MS) ved hjelp av et Bartington MS3-meter og en kalibrert MS2B-sensor. Susceptibiliteten, som er et uttrykk for i hvor stor grad en jordprøve påvirker et generert magnetisk felt, er oppgitt i SI-enheter per 10g jord (χ_{lf} 10^{-8} m^3 kg^{-1} massespesifikk susceptibilitet). MS er målt både før og etter forbrenning ved 550 grader. Denne datakategorien er blant annet en god proxy på bruk av ild og varme da dette er aktiviteter som endrer jordas magnetiske egenskaper (Dearing 1999).

4.2.4 Glødetap (%LOI)

Glødetap, som er et mål på organisk innhold i jorda, er beregnet gjennom å forbrenne 5-10 gram tørket og homogenisert jord ved 550 grader i tre timer. Vekten registreres før og etter brenning. Restmaterialet etter brenning blir som nevnt over analysert for fosfat og magnetisk susceptibilitet.

4.2.5 pXRF

Samtlige jordprøver er analysert ved hjelp av en fjernstyrt Thermo Niton Xlt3 GOLDD+ håndholdt XRF-analysator montert i et blyisolert labstativ (portabel røntgenfluorescensanalysator). Analysene er gjort etter solding og homogenisering. Prøvene ble preparert i spesiallagede prøvekopper der en tynn polypropylenfilm lå mellom jorda og XRF-analysatoren. Analysene er gjort dobbelt med to ulike fabrikkalibreringer. Den første er en standard «fundamental parameters» intern kalibrering i innstillingen «Mining Cu/Zn». Hver prøve ble analysert i 120 sekunder med 30 sekunder for hvert av de fire filterne (Main, Low, High og Light). Mens «Fundamental Parameters» er basert på det teoretiske forholdet mellom målt røntgenintensitet og faktiske elementkonsentrasjoner er «Compton Normalization»-kalibreringen egnet for å måle lave konsentrasjoner av særlig tunge stoffer i en ellers lett matrise (se under). Denne metoden kan være interessant med tanke på lave konsentrasjoner av tungmetaller i jorden, noe vi vurderte som relevant i Kalvika. Prøvene ble derfor analysert på nytt i 90 sekunder fordelt på tre filter (Main, Low og High) i «Soil Mode» som benytter denne ovennevnte kalibreringen.

4.3 Romlig analyse og statistisk databehandling

Resultatene er analysert ved hjelp av deskriptiv statistikk, korrelasjon (Pearson) og histogrammer. De romlige spredningsanalysene er interpolert basert på «Inverse Distance Weighted»-metoden. Programvaren som er brukt er «Geostatistical Analyst»-pluginet til ArcMap (ESRI 2017).

4.4 Resultater

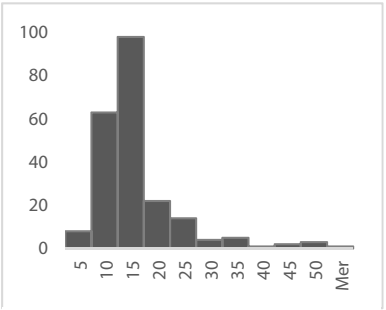
4.4.1 Prøvekvalitet, jordart og pH-verdier

For å oppnå et godt resultat ved jordkjemisk overflatekartering er det nødvendig at prøvene er plassert riktig og konsekvent i det samme jordlaget. Innenfor leirområdet i Kalvika var jordsmonnet forstyrret en hel del ved etableringen av leiren og særlig i forbindelse med utformingen av kunstige plattformer som fangebrakken i den sørlige delen av området var bygd på. Det var derfor bare unntaksvis naturlig jordsmonn med vel utviklede jordhorisonter. Det naturlige jordsmonnet kunne kategoriseres som brunjord med uklare og gradvise overganger mellom horisontene (også kalt Cambisols). Dybdeplasseringen av prøvene ble satt ganske grunt og i gjennomsnitt 10 cm under dagens markoverflate, i de fleste tilfeller innenfor AB-sjiktet. Jordartsbestemmingen viser at 196 av 221 prøver er kategorisert som sand mens 17 prøver er vurdert som humussand (sand med et synlig høyt innslag av organisk materiale). De resterende 8 prøvene er fordelt på fin sand, siltblandet humus/leire, leire/fin silt og sandblandet grus. Fargevariasjonen var også lav med 109 prøver vurdert som gråbrun og de resterende innenfor øvrige nyanser av brunt. Fem prøver er gitt en grå fargebestemming, og er punktplassert innenfor utfyllingsmasser knyttet til E6-traseen. Dette er de samme prøvene med jordartsvurdering til silt og/eller leire. Det ble ellers notert små mengder grus og smårøtter i de fleste prøvene, mens et fåtall inneholdt rust eller metallfragmenter. Den målte pH-verdien for 10 prøver ligger mellom 3,45 og 4,52 hvor 7 lå under 4. Jordsmonnet er altså sterkt surt, noe vi mistenkte på et tidlig stadium av feltarbeidet med bakgrunn i ekstremt dårlige bevaringsforhold for jern. Prøvematerialet er imidlertid godt egnet for fosfatekstraksjon med sitronsyremetoden. De vertikale prøvene viste lav vertikal variasjon i AB/B-sjiktet med omtrent det samme organiske innholdet mellom 10 til 25 cm og lignende (knapt målbart) innhold av fosfat (Tabell 9).

Jordhorisont	*Labnr.*	*Jordart*	*Farge*	*CitP*	*CitP550*	*Porg*	*pH*	*LOI (%)*	*MS*	*MS550*
AB (10 cm)	215	humussand	mørk brun	3,01	61,03	58,02	4,5	34	121	598
AB/B (25 cm)	216	humussand	mørk brun	1,95	69,09	67,15		35	16	867
B (40 cm)	217	sand	lys brun	3,95	36,96	33,02		15	17	1106

Tabell 9. Tabell over resultater fra vertikal prøveserie tatt innenfor gulvarealet til brakkefundament 513.
Table 9. Chemical and compositional variation within samples from different soil horisons within barrack foundation 513.

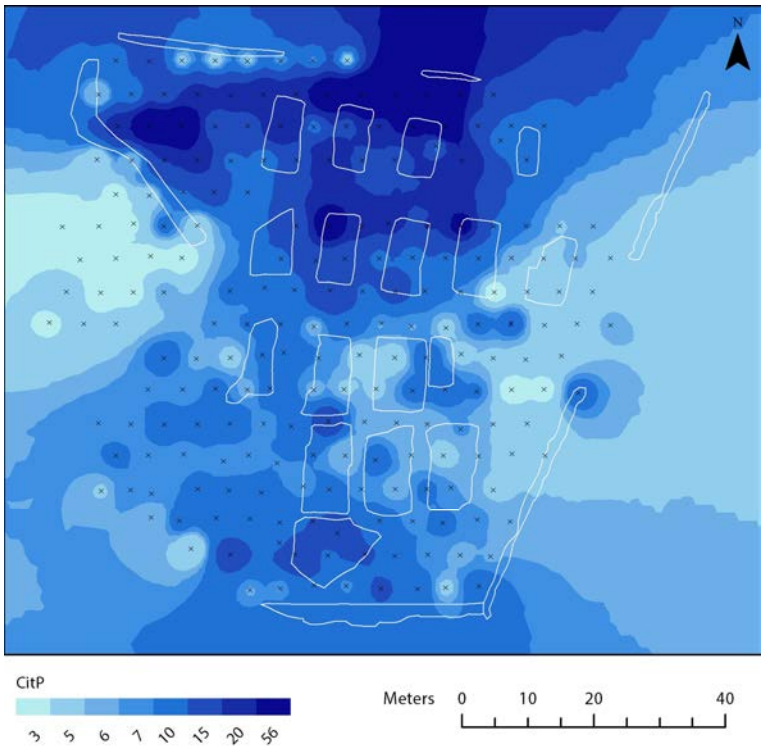
4.4.2 Inorganisk fosfat (CitP)

Figur 115. Histogram over resultater for inorganisk fosfat (CitP).

Figure 115. Histogram of results from CitP analysis.

Resultatene fra fosfatanalysen viser generelt lave verdier. Gjennomsnittlig inorganisk fosfatnivå ligger på 8,64 P° mens minimum og maksimum ligger mellom 0 (ikke målbart fosfat) og 55,85. En fordel med sitronsyremetoden er imidlertid god deteksjon av også lave verdier slik at resultatene likevel gir grunnlag for meningsfull tolkning. Menneskelig påvirkning av et naturlig jordsmonn er en prosess som forekommer ved spesifikke aktiviteter hvor tid er en viktig faktor. Fangeleiren i Kalvika var bare i bruk i knappe to år og det var derfor ikke grunn til å forvente svært forhøyde nivåer. Resultatene fra Sværholt, som er direkte sammenlignbare både metodisk og arkeologisk, ga i hovedsak verdier under 100 P° hvor unntaket er en tydelig møddning i utkanten av fangeleiren. Prøver fra inni leiren lå jevn over under 50 P° (Grabowski 2013, Grabowski et al. 2014).

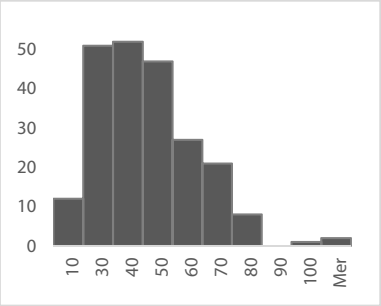

Figur 116. Interpolasjon av resultater for inorganisk fosfat (CitP).

Figure 116. Interpolation map of results for CitP analysis

Som histogrammet i Figur 115 viser har datasettet en positiv skjevhet hvor de fleste måleverdiene grupperes mellom 5 og 25. Interpolasjonskartet i Figur 116 viser resultatene med tolkninger for brakkefundamentene og inngjerding overlagt. Det tydeligste resultatet er at det er betydelig forhøyde verdier i den nordlige delen av fangeleiren. Flere interessante detaljvariasjoner kan også observeres. Nedenfor struktur 500, 501 og 502 (de nordligste brakkefundamentene) er et område med høye relative verdier. Området med økt fosfatinnhold minker i sørlig retning, men strekker seg inn mot den andre brakkerekken fra nord. I det nordvestlige hjørnet av leirområdet er det også et tydelig fosfatrikt område i tilknytting til latrinens posisjon. Prøvene fra den sørlige halvdelen av fangeleiren har generelt lavere verdier, men det kan ses antydning til noe forhøyde verdier i tilknytning til struktur 515 helt i sørvest.

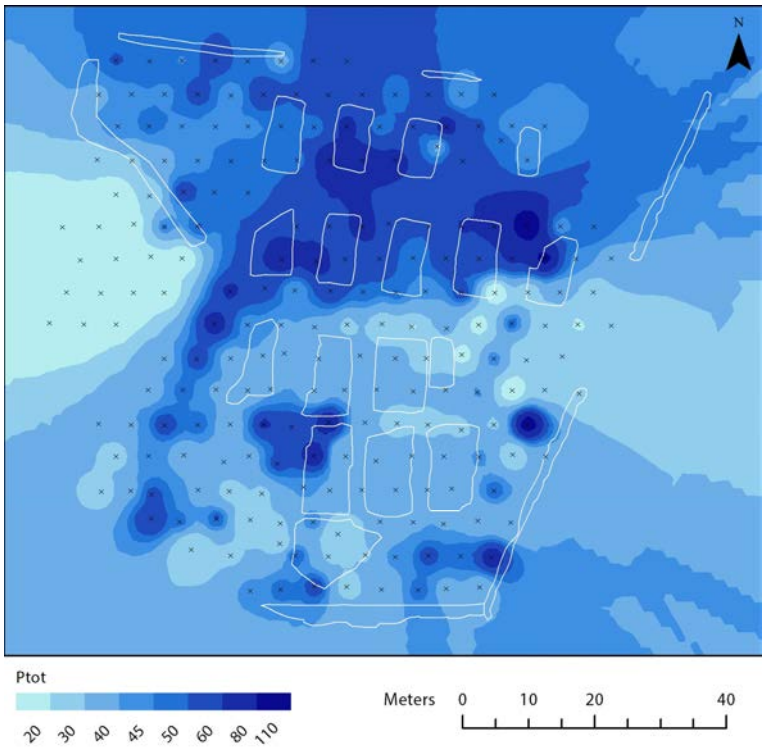
4.4.3 Totalt- og organisk fosfatinnhold (Ptot og Porg)

Figur 117. Histogram over resultater for Ptot.

Figure 117. Histogram of results from Ptot analysis.

Resultatene for totalt fosfatinnhold (Ptot) ga et gjennomsnitt på 40 med et minimum på 0 (ikke målbart) og en maksimumsverdi på 110 P°. Også denne distribusjonen har en positiv skjevhet, men er mer avrundet i forhold til resultatene for inorganisk fosfat (Figur 117). Her ligger hovedvekten av prøvene på mellom 10 og 50 med en gradvis nedgang mot 80. Tre prøver fikk verdier over 100. Om dataen plottes romlig er hovedbildet med høyere verdier i nordlig enn i sørlig del av leiren inntakt, mens flere detaljer som kunne ses på plottet for CitP er endret (Figur 118).

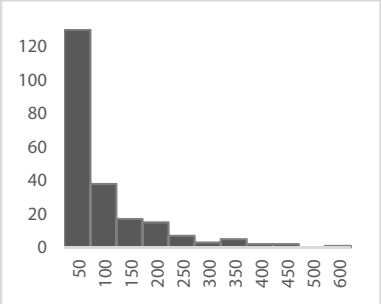
Figur 118. Interpolasjon over resultater for Ptot.

Figure 118. Interpolation map of results from Ptot analysis.

Den tydelige forhøyningen i relasjon til latrineområdet er ikke lenger like synlig og det er kommet frem tre tydelige konsentrasjoner i relasjon til de to nordligste brakkerekkene. Et tydelig område med forhøyde verdier i den nordlige delen av leiren, vest for brakke 514, kommer også frem på dette plottet. Disse tendensene er også synlige om distribusjonen for organisk fosfat (Ptot minus CitP) vurderes. På begge disse plottene fremkommer også en linje med forhøyde verdier fra den andre brakkerekken (fra nord) og mot sørvest og ut av fangeleiren. Deler av denne fosfatvariasjonen ser ut til å kunne tolkes med utgangspunkt i fangeleirens bruksperiode, men det virker tydelig at de inorganiske fosfatnivåene er mest interessante.

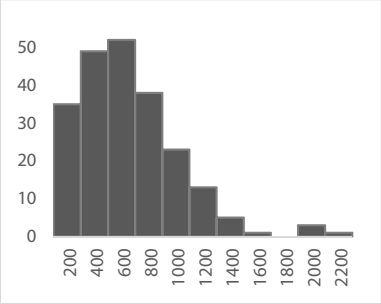
4.4.4 Magnetisk susceptibilitet

Resultatene for magnetisk susceptibilitet (MS) viser jevnt over lave nivåer. Gjennomsnittet er på 76 mens medianen er på 32. Minimum og maksimum er henholdsvis 12 og 588. Distribusjonen har en stor positiv skjevhet hvor over halvparten av prøvene ligger i sjiktet under 50 (Figur 119). Det er imidlertid klare

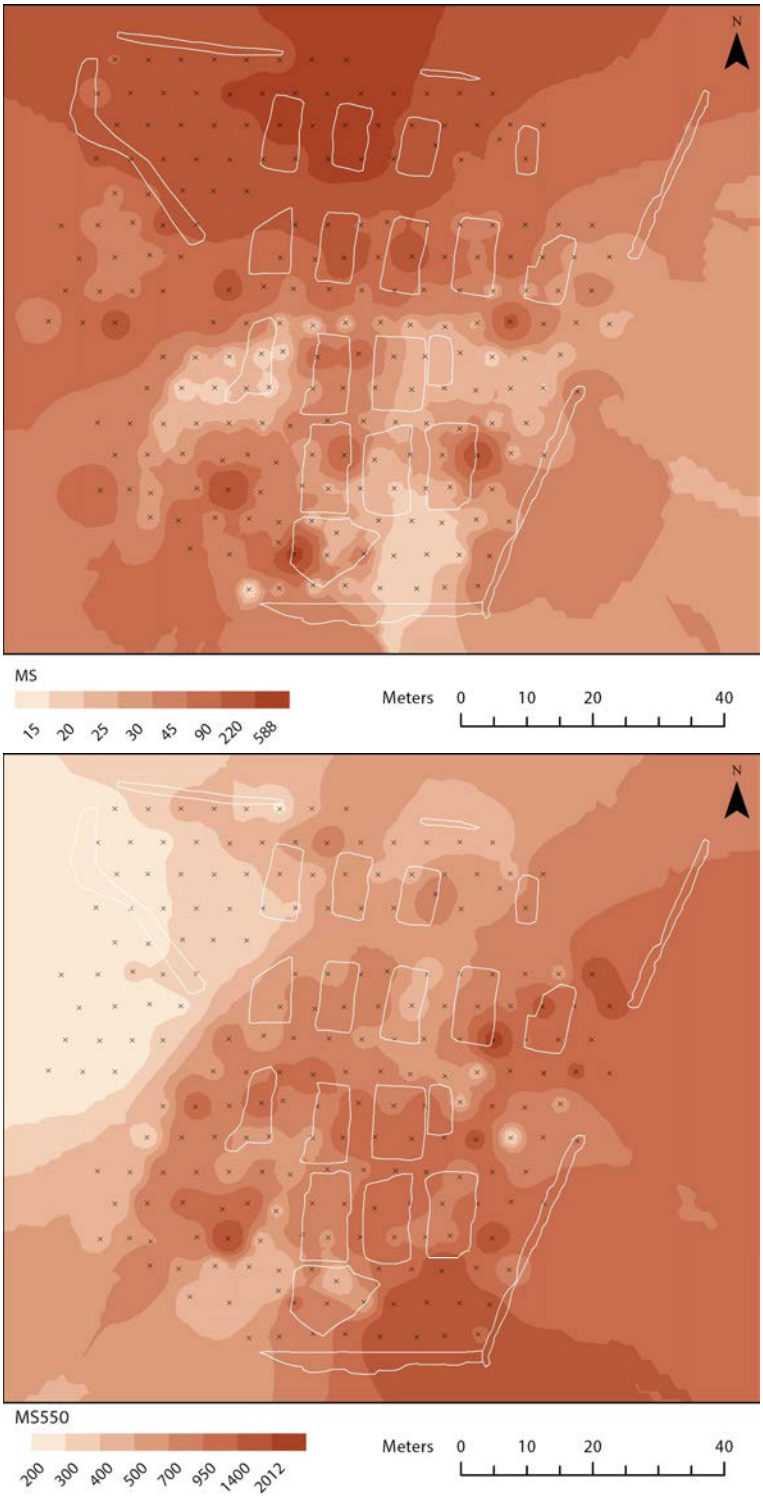
Figur 119. Histogram over MS-resultater.

Figure 119. Histogram of MS-measurements.

Figur 120. Histogram over MS550-resultater.

Figure 120. Histogram of MS550 results.

Figur 121. Interpolasjonskart over MS (øverst) og MS550-resultater.

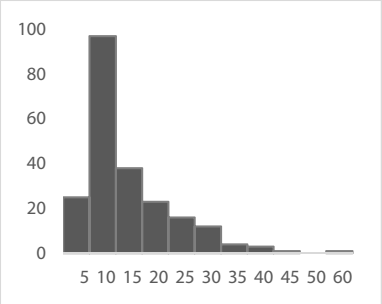
Figure 121. Interpolation maps of MS (top) and MS550 results.

indikasjoner på menneskelig påvirkede MS-nivåer. Interpolasjonskartet i Figur 121 viser en visuelt åpenbar korrelasjon med fosfatnivåene. Også her er det tydelig forhøyde verdier i den nordlige delen av leiren, særlig rundt brakkene 500 og 501. I den sørlige delen av leiren er det enkeltprøver med noe forhøyde verdier, særlig i tilknytning til brakkefundamentene 512 og 515.

Helhetlig sett indikerer resultatene at det har vært større varmerelatert aktivitet i nordleiren særlig rundt fundament 500 og 501. Resultatene for MS etter oksidativ forbrenning (MS550) ga et gjennomsnitt på 550 med maksimum og minimumsverdier på 2012 og 42. Histogramdataen viser at resultatene nærmer seg en normalfordeling i spekteret mellom 0 og 1400, mens det er noen få utligger over dette nivået (Figur 120).

Den romlige interpolasjonen viser også at denne datakategorien reflekterer helning, topografi og antagelig grunnvannsforhold, mens det forhøyde magnetiske nivået i nordleiren er nærmest utvisket (Figur 120). MS550-resultatene er også sterkt positivt korrelert (r=0,68) med pXRF-målingene for jern (Fe, se under). Dette styrker tolkningen av MS-nivåene før forbrenning til å være resultat av menneskelig aktivitet innad i fangeleiren.

4.4.5 Glødetap (%LOI)

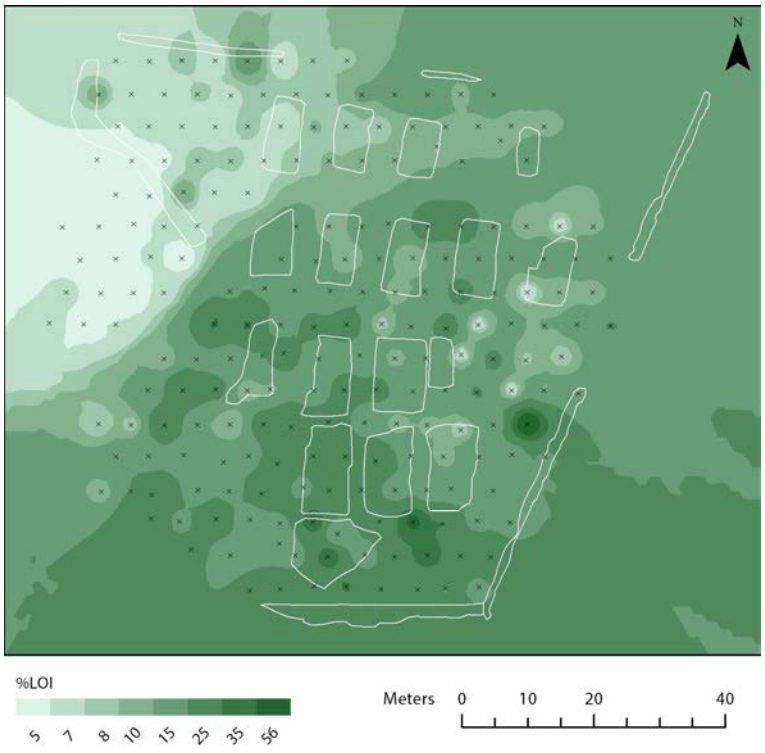

Figur 122. Histogram over resultater for glødetap (%LOI).

Figure 122. Histogram of %LOI results.

Resultatene for glødetap har et gjennomsnittsnivå på 12% med en maks og minimumsverdi på 56 og 2. De fleste prøvene har et organisk innhold på rundt 10% (median på 9) og distribusjonen er positivt forskjøvet (Figur 122). Den romlige variasjonen korrelerer med topografi og grunnvannsforhold, og minner visuelt om interpolasjonen for MS550 (Figur 123). Disse datakategoriene har også en svak positiv korrelasjon (r=0,36). Utliggerne med høyt organisk innhold ligger i hovedsak sørøst i feltet i områder hvor det ikke har vært plassert bygninger og grunnen ikke virker utplanert.

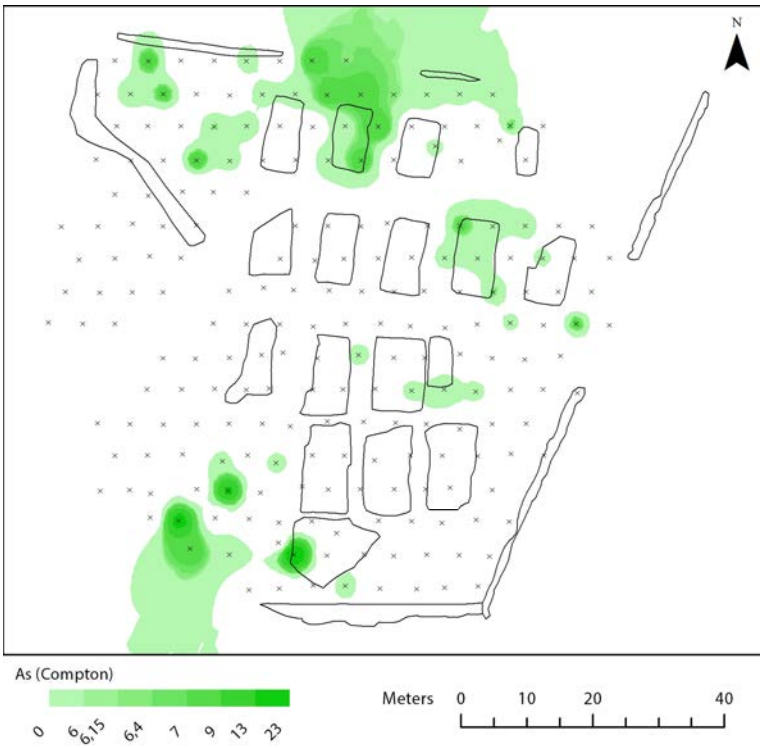
4.4.6 pXRF

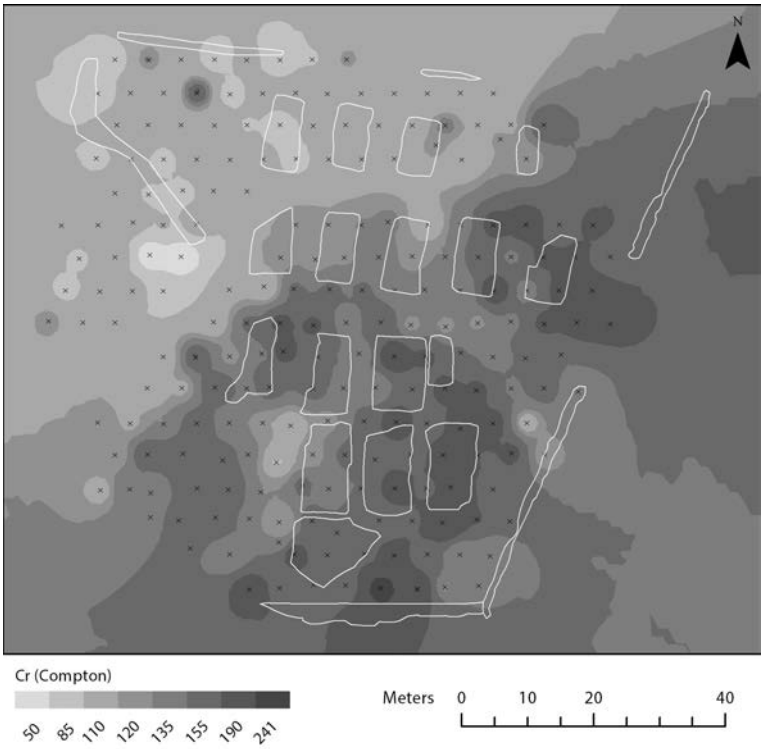
Figur 123. Interpolasjonskart over resultater for glødetap (%LOI).

Figure 123. Interpolation map of %LOI results.

Resultatene for pXRF-analysen består av over 30 elementer analysert to separate ganger ved hjelp av to ulike kalibreringer (se ovenfor). Resultatene er kompliserte å tolke men har et stort potensial både i forhold til arkeologisk tolkningsverdi og metodeutvikling. Det at det foreligger både kjemiske analyseparametre og XRF-data fra det samme prøvematerialet gjør resultatene verdifulle for videre forskning. Tallmaterialet kan med fordel analyseres ved hjelp av multivariat statistikk, noe vi har ansett som utenfor rammene av en oppdragsrapport som dette. En mer omfattende analyse og tolkning av dette materialet er under utarbeidelse

Figur 125. Interpolasjon av målinger for As (arsenikk).
Figure 125. Interpolation map of As-measurements.

Figur 124. Interpolasjon av målinger for Cr (krom).
Figure 124. Interpolation map of results for Cr.

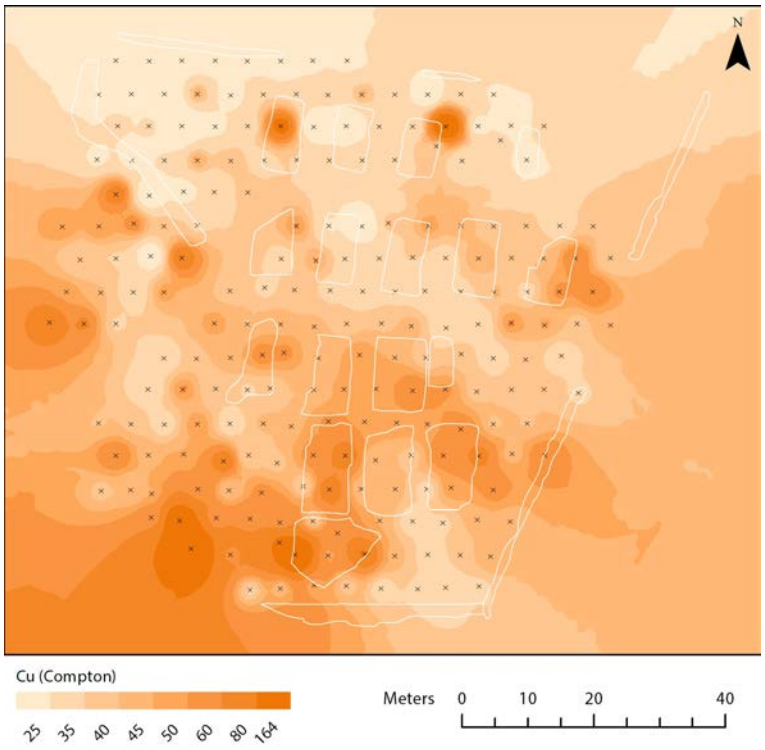
(Arntzen og Figenschau in prep). Vi vil i det følgende presentere enkelte utvalgte datakategorier romlig mens de fullstendige resultatene vil publiseres digitalt gjenom UiT Open Research Data[29].

4.4.6.1 Tungmetaller

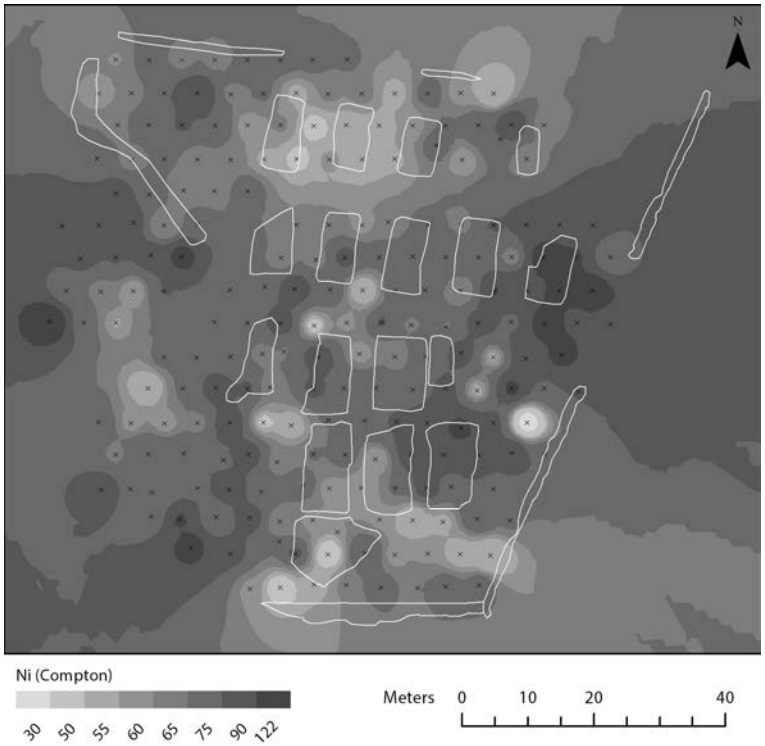
For å vurdere eventuell forurensning med tungmetaller forårsaket av aktiviteten i leiren ble det som nevnt over gjort pXRF-analyser med «Soil mode», en fabrikkalibrering som baserer seg måling av Compton-spredningen fra en prøve. Dette er ikke en direktemåling av røntgenfluorescensenergien fra prøvematerialet slik som den andre kalibreringen (Fundamental Parameters, se avsnitt under) vi benyttet er. Soil Mode-kalibreringen er vanligvis brukt til å måle jordforurensning i tilknytning til industri og lignende og er særlig egnet til måling av mindre konsentrasjoner tungmetaller i en lett matrise.

Målingen for arsenikk (As) ga svært lave nivåer med et gjennomsnitt på 1,84 PPM og en median på 0 (mange prøver hadde ikke målbare nivåer). Likevel viser den romlige spredningen et mønster som ser ut til å være knyttet til aktiviteter i leiren (Figur 125). Nivåene er som nevnt

[29] https://dataverse.no/dataverse/uit

Figur 126. Interpolasjons av målinger for Cu (kobber).
Figure 126. Interpolation map of Cu-measurements.

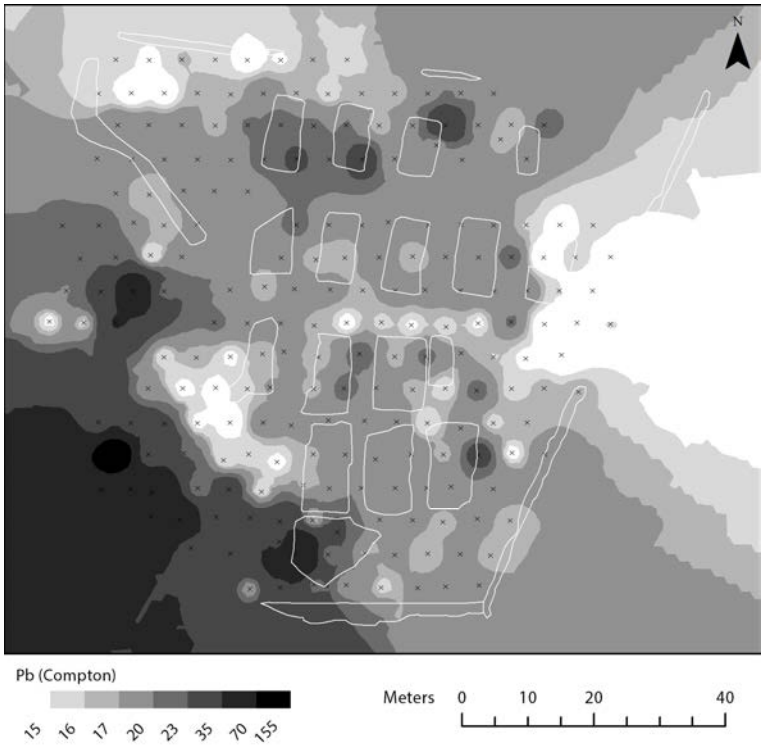

Figur 127. Interpolasjon av målinger for Ni (nikkel).
Figure 127. Interpolation map of Ni-measurements.

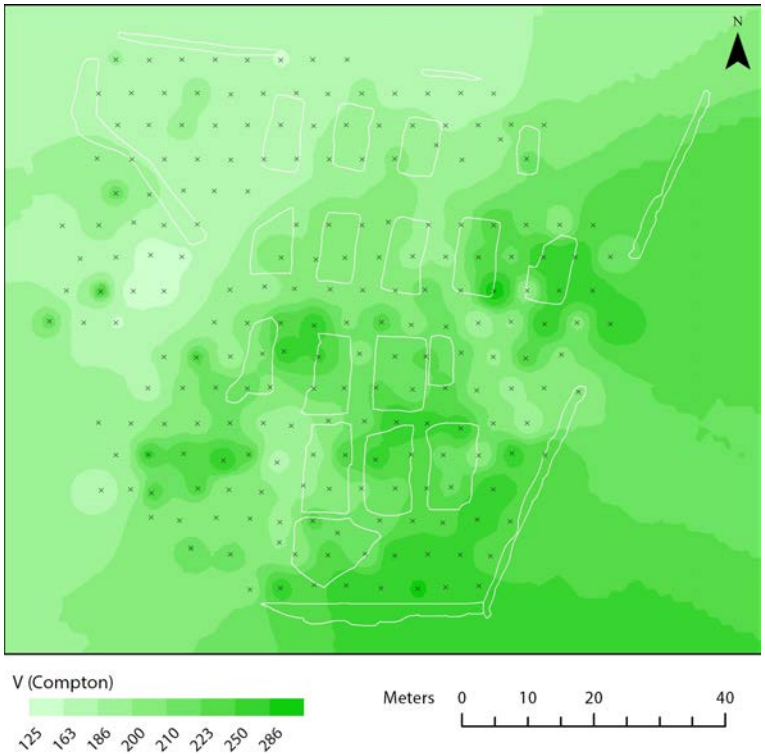
veldig lave med en maksimumsverdi på bare 23 PPM men da det naturlige As-nivået i jordsmonnet ser ut til å være veldig lavt, kan målingene ha tolkningsverdi. Spredningen viser forhøyde nivåer rundt de samme områdene som viste forhøyde fosfat- og MS-verdier i den nordlige delen av leiren. Det er også noen «høye» verdier helt nord i leiren i tilknytning til struktur 200216 (mur fra spisebrakke) og 1965 (brakke med drenering under gulvet).

Resultatene for krom (Cr) lå mellom 0 (ikke målbart) og opp til 241 PPM med et gjennomsnitt på 123. Den romlige spredningen viser høye verdier oppover i helningen mot sørøst i leiren og må delvis forklares ut fra geologiske forhold (Figur 124). Enkelte områder med høye verdier sør i leiren kan være menneskepåvirket. Dette gjelder prøver tatt ved brakkefundament 512 mot det sørøstlige hjørnet av leirgjerdet samt i tilknytning til brakke 507. Det er generelt lave verdier mot nordøst i leiren der hvor de høyeste fosfat- og MS-målingene ble gjort.

Resultatene for Cu (kobber) viser et annerledes mønster. Også her var de målbare nivåene lave med et gjennomsnitt på 40 PPM, et maksimum på 164 og minimum på 0 (ikke målbare verdier). Den romlige spredningen viser foruten to prøver med høye utslag i den nordlige leiren gjennomsnittlig høyere verdier i den sørlige delen av leiren, sælig rundt A1965, 515 og 514 (Figur 126).

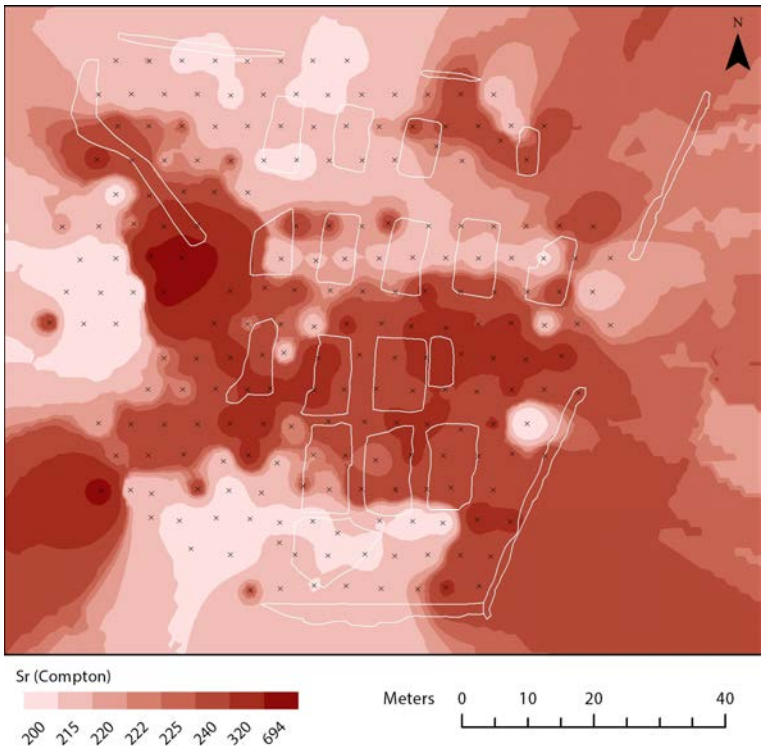
Figur 128. Interpolasjon over Pb-resultater (bly).
Figure 128. Interpolation map of Pb-results.

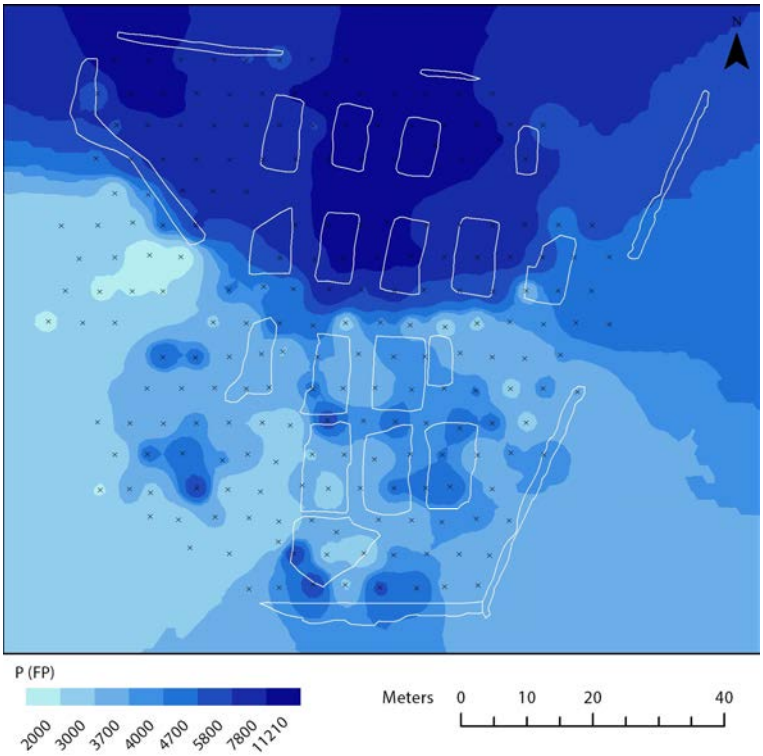
Figur 129. Interpolasjon av målinger for V (vanadium).
Figure 129. Interpolation map of V-measurements.

Resultatene for nikkel (Ni) lå mellom det ikke målbare (0) til 122 PPM med et gjennomsnitt på 69. Den romlige spredningen viser nordleiren som reduserte verdier hvor området med høyest fosfat- og MS-verdier særlig peker seg ut (Figur 127). I den sørlige delen av leiren er det noe forhøyde verdier tilknyttet brakkefundamentene 512 og 507, inn mot det østligste gjerdet. Det er uklart om disse nivåene kan tilskrives menneskelig aktivitet.

Nivåene for Pb (bly) er lave med et minimum og maksimum på 10 og 155 PPM og et gjennomsnitt på 20. Den romlige spredningen viser at de vestligste prøvene utenfor leirområdet har høyest verdier, noe som med stor sannsynlighet kan forklares gjennom nærheten til E6 (Figur 128). Innad i leiren er det en sone med forhøyde nivåer i tilknytning til brakke 500 og 501 og i direkte tilknytning til avfallsgropene/møddingene 1825 og 2080. Resultatene kan muligens indikere at det deponerte avfallet, og da særlig hermetikken (blyforsegling), har økt de målbare nivåene av bly. Om denne tolkningen er riktig kan resultatene muligens antyde to andre avfallsgroper. Den ene vises gjennom en tydelig forhøyning rett nordøst for brakkefundament 502 nord i leiren og den andre ligger rett øst for brakkefundament 512 sør i leiren.

Figur 130. Interpolasjon over Sr-resultater (strontium).
Figure 130. Interpolation map of Sr-results.

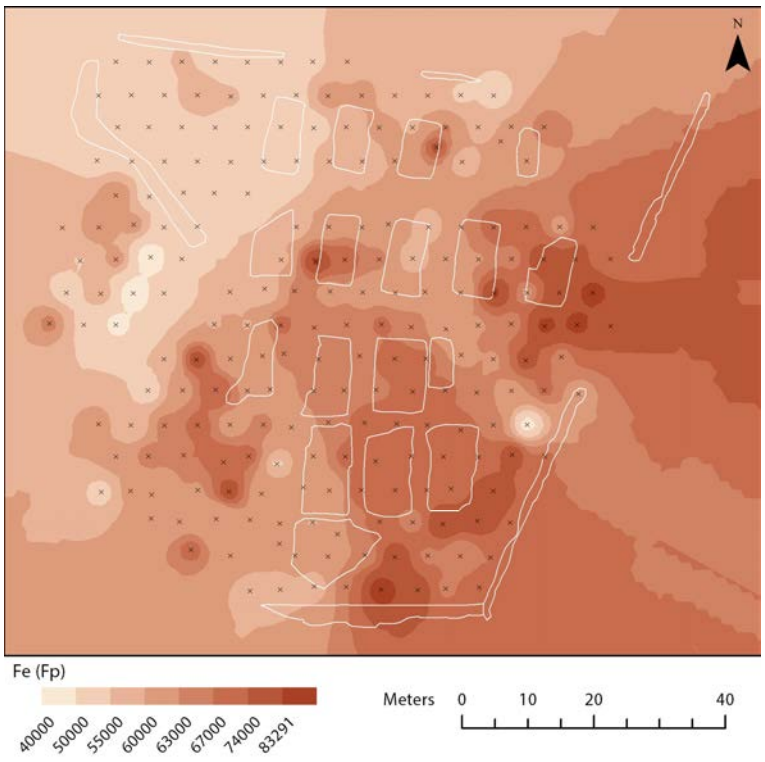
Figur 131. Interpolasjon av XRF-målinger for P (fosfor).
Figure 131. Interpolation map of P-results (XRF).

Vanadiumnivåene ligger mellom 67 og 286 PPM; med et gjennomsnitt på 187. Den romlige spredningen viser høyest verdier i den sørlige delen av leiren men variasjonen kan antagelig primært tilskrives geologiske forhold (Figur 129). Likevel kan nivåforskjellene mellom den nordlige og sørlige delen av området indikere en viss menneskelig påvirkning.

Resultatene for Sr (strontium) har et gjennomsnitt på 223 PPM med en maksverdi på 694 og et minimum på 117. Den romlige spredningen er svært interessant og viser forhøyde verdier mot den sørlige delen av fangeleiren (Figur 130). Sr-nivåene er tydelig forhøyde rundt brakkefundamentene 511, 510, 513 og 512, mens det også er høye nivåer mot nordøst fra dette området. Det er særlig store utslag rett sør for den nordøstligste innmålte delen av utplanering tilknyttet inngjerdingen av leiren. I nordleiren er altså nivåene lavere, med noen forhøyde verdier rundt de nordøstligste brakkefundamentene.

4.4.6.2 Øvrige kategorier og sammenligning med laboratorieanalyser

For analysene som ble gjort ved hjelp av «fundamental parameters»-kalibreringen fremkom også flere interessante resultater. Det anvendte instrumentet har en nedre deteksjonsgrense på atomnummer 12 (magnesium) og kunne derfor også gi et estimat på fosfornivået (atomnummer 15) i jorden. Fosfor eksisterer primært som fosfat i jorden og

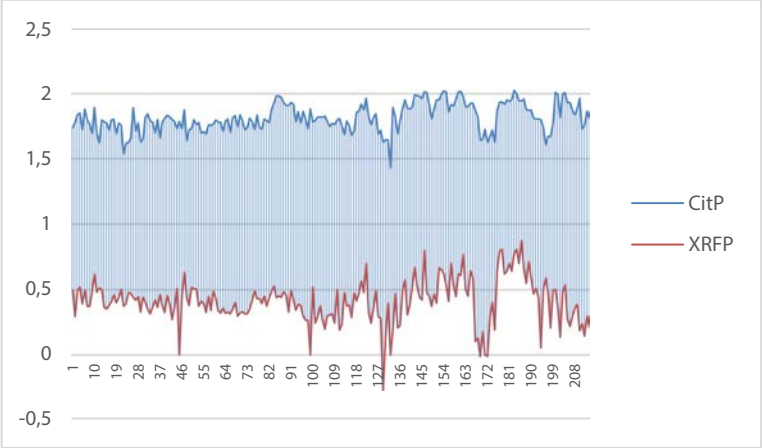
Figur 132. Interpolasjon av resultater for Fe (jern).

Figure 132. Interpolation map of Fe-results.

målingene bør derfor til dels samsvare med de tradisjonelle laboratorieanalysene. Resultatene for CitP og Ptot er begge positivt korrelert med XRF-målingene med koeffisienter (r) på 0,55 og 0,48.

Interpolasjonen av XRF-resultatene for P viser også tydelig variasjonen i fosfatnivåer fra den nordlige til den sørlige delen av leiren (Figur 131). Enkelte detaljvariasjoner som kom fram i CitP-dataen er ikke like tydelige i XRF-resultatene, men latrineområdet er eksempelvis fanget opp også av denne metoden. Viser en lineær sammenligning av resultatene for CitP og XRFP og man ser her at XRF-dataen er mer taggete men i hovedsak i samsvar med CitP-resultatene (Figur 133). Som nevnt over (se s. 139) korrelerer målingene for Fe (jern) svært godt med MS550-resultatene (sammenlign Figur 132 med Figur 121, s. 140).

4.5 Diskusjon og oppsummering

Figur 133. Sammenligning av sitronsyreløselig fosfatnivå (CitP) og fosfor målt med XRF (XRFP). Datapunktene er log-transformert og lineært plottet etter prøvenummer.

Figure 133. Comparison of citric acid soluble phosphate (CitP) and phosphorus measured with pXRF (XRFP). The data points have been log-transformed and are linearly plotted against sample numbers.

Resultatene fra de jordkjemiske analysene som ble gjort i Kalvika gir på flere punkter rom for nye tolkninger av det øvrige arkeologiske materialet. Som det ble nevnt innledningsvis, var det store usikkerheter i forhold til hvorvidt den korte brukssperioden under andre verdenskrig hadde ført til målbart endret jordkjemi. For flere datakategorier ble resultatene bedre enn vi på forhånd hadde håpet på. Analysene for inorganisk fosfat (CitP) ga tydelige resultater i retning av ulik intensitet i

arealbruken under tiden leiren var i drift. Fosfatnivåene tilknyttet de to nordligste rekkene med fangebrakker skiller seg tydelig ut fra resten av leirområdet. Det er særlig arealet helt nord i leiren, mellom de nordligste fangebrakkene og det nordlige gjerdet, hvor nivåene indikerer aktiviteter som har økt fosfatnivået. Hennigs bildemateriale (se s. 32) inneholder avbildninger av fanger som oppholder seg i den nordlige delen av leiren og man ser blant annet klær hengt opp til tørk og lignende. En mulig tolkning av fosfatnivåene mellom gjerdene og den nordligste rekken med fangebrakker er at fangene brukte området intensivt og oppholdt seg mye utendørs. Nivåene tilknyttet latrinen nordvest i leiren er forhøyd fremfor posisjonen der hvor bygningen har stått (plassert oppå kanalen) og en sannsynlig tolkning er at fangene har urinert på et fast sted utenfor. Det er mulig at de aller høyeste nivåene ved brakkene inn mot leirgjerdet også kan tilskrives urinering. De øvrige forhøyde nivåene rundt de nordligste brakkene kan antagelig forklares gjennom tilberedning av mat. Nivåene for magnetisk susceptibilitet viser tydelig forhøyde verdier tilknyttet de to vestligste av de nordlige brakkene. Den mest sannsynlige tolkningen her er at det har vært gjort opp ild på stedet hvor fangene har oppholdt seg. Da området med høye verdier strekker seg over et areal på 20 x 20 meter er dette neppe snakk om en enkeltepisode men gjentatt bruk av ild og en «ambulerende» bålplass (eller «bålpanne»). Forlegningsbrakkene til fangene har med sikkerhet (fotomaterialet) vært utstyrt med ovner og en slik bruk av varme vil neppe gi tydelige utslag i jordas magnetiserbarhet. Vi kan derfor foreslå at det her er snakk om mer «sosial» bruk av ild utenfor brakkene. Brent jord og aske fra innvendige ovner kan naturligvis også ha blitt spredt rundt over området og forårsaket den magnetiske signaturen vi har fanget opp, men vi anser det som mindre plausibelt. Det har som nevnt tidligere blitt hevdet at leiren ble brent ned til grunnen etter krigen og enkelte større brakker hadde blitt fjernet (se appendiks 2, s. 166). En slik handling ville definitivt ha kunnet påvirke MS-verdiene til jordsmonnet, noe det ikke finnes indikasjoner på i dette materialet. Det ble heller ikke erkjent trekull eller andre spor etter nedbrenning under feltarbeidet. For den nordlige delen av leiren, der hvor fosfat og MS indikerer at fangene har bodd og drevet med borelaterte aktiviter, ble det også påvist lave men målbare økte nivåer av arsen. En sannsynlig kilde til dette er aske fra brent steinkull som inneholder arsenholdig pyritt (Izquierdo og Querol 2012). Det ble påtruffet rester etter steinkull (koks) flere steder under utgravningen og denne tolkningen passer også bra med de forhøyde MS-nivåene. Blynivåene, som også har høyere verdier innenfor det samme området, kan som tidligere nevnt stamme fra blyforseglede blikkbokser relatert til de undersøkte avfallsgropene. Bly har imidlertid mange andre kilder hvor eksempler er menneskelig avføring eller maling (Aston et al. 1998:467, Alloway 2013). Når det gjelder den kjemiske signaturen i leirens sørlige del er nivåene av fosfat og MS annerledes enn i nord og en del av denne variasjonen kan tilskrives variasjoner i jordsmonnet. Resultatene for glødetap (%LOI) viser et høyere organisk innhold for jordprøvene tatt sør i leiren sammenlignet med prøvene fra nord. Likevel er det flere indikasjoner for kjemisk påvirkning også i sørleiren. Nivåene for krom (Cr), kobber (Cu), vanadium (V) og til dels nikkel (Ni) viser alle konsentrasjoner rundt brakkefundament 512, 513 og den drenerte strukturen 1965. Den sistnevnte har også markert høye nivåer av bly (relativt sett). Kildene til dette kan i tillegg til naturlig opphav være mange. Et eksempel er smelting av metall (ikke jern)

som kan forårsake anrikning av blant annet Cu, Cr og V (Alloway 2013:42). Det ble også påtruffet flere indikasjoner på metallarbeid og smelting av tinn, bly og aluminium under de arkeologiske undersøkelsene. Distribusjonen for strontium avviker fra alle øvrige elementer og er vanskelig å tolke. Nivåene lar seg ikke rett frem forklare gjennom naturlige prosesser, og resultatene samvarierer ikke med eksempelvis organisk innhold (Sr går inn sterke bindinger til organisk materiale). En plausibel forklaring på den kjemiske signaturen til sørleiren er produksjons- og verkstedsrelaterte aktiviteter. Mye av funnmaterialet fra denne delen av fangeleiren indikerer som nevnt over både metallarbeid, tekstilarbeid og konstruksjonsarbeid.

Det ble innledningsvis nevnt tre problemstillinger vi ønsket å besvare gjennom jordkjemiske analyser. For det første spørsmålet om analysene kunne gi ny kunnskap om arealbruk innad i leiren er svaret ja. De oppnådde resultatene indikerer en mer intensiv bruk av nordleiren hvor både fosfat, MS og enkelte andre elementer indikerer handlinger knyttet til bolig og opphold. For det andre spørsmålet om leiren lar seg dele opp i ulike aktivitetssoner er svaret også ja. Vi mener å kunne belegge differensiert bruk hvor nordleiren har vært boligdel mens sørleiren har vært nyttet til verksteds- og produksjonsvirksomhet. For det tredje spørsmålet om jordkjemiske metoder kan gi informasjon ut over det de øvrige arkeologiske metodene kunne er også svaret etter vår erfaring ja. Den arkeologiske innfallsvinkelen måtte nødvendigvis bli av en kikkehullskarakter hvor de detaljundersøkte områdene er små og subjektivt utvalgte. Den jordkjemiske dataen gir oss et helhetlig bilde vi ellers ikke ville ha oppnådd. Flere informasjonskilder er alltid bedre enn få og det arkeologiske materialet og jordkjemien styrker og utfyller hverandre.

Avslutningsvis vil vi understreke at dette materialet har et større potensial enn vi har hatt muligheten til å utnytte fullt ut her. De jordkjemiske resultatene er svært komplekse og inkluderer over 60 datakategorier. Mange forhold som naturlig geologisk opphav til mineralene, grunnvannsbevegelse og moderne forurensning har ikke blitt utførlig diskutert her. Resultatene har heller ikke blitt utsatt for multivariat statistisk vurdering. En slik utvidet analyse er under utarbeidelse (Arntzen og Figenschau in prep).

I sum kan vi likevel konkludere med at også moderne kulturminner fra andre verdenskrig lar seg undersøke gjennom jordkjemiske studier. Vi vil også hevde at i en situasjon som i Kalvika, hvor deler av kulturminnet skal fjernes, er dette noe man definitivt bør gjøre for å sikre kildematerialet for framtiden.

5 Oppsummering

5.1 Funntetthet og representativitet

Utgravingen ved Kalvik ga en relativt stor funnmengde, særlig sett opp mot det relativt beskjedne arealet som ble arkeologisk undersøkt. Områdene ga ulike utslag i forhold til funnmengde innad de ulike brakkene og områdene som ble undersøkt. Dette kan ha ulike forklaringer, blant annet ytre og moderne påvirkninger som i deler av leiren helt klart har påvirket bevaringsforhold og in-situ kontekst. Midt i den nordlige delen er det anlagt en tilkomstvei til bebyggelse og det er også spor etter andre moderne inngrep i dette området. Dette var noe som tydelig påvirket det arkeologiske potensialet til eksempelvis brakkeanlegg 501, men som også har påvirket de øvrige anleggene som ligger i nær tilknytning til vei.

Selv om etterkrigsaktivitet kan være en forklaringsfaktor for den varierende funnmengden som forekom innad i leiren, er det gode argumenter for å forklare situasjonen gjennom bruksaktivitet under fangenes opphold i leiren. Særlig gjelder dette funnforekomster i den sørlige delen, hvor det i brakkeanlegg 513 fremkom mange funn. Dette var også den strukturen som i areal ble mest undersøkt, men også i brakkeanlegg 514 – i en sjakt på 2 x 1 meter – dukket det opp store konsentrasjoner av knapper og skonagler. I den nordlige delen av leiren var funnmengden i de undersøkte brakkeanleggene mindre, mens de nærliggende møddingene derimot var svært rike på funn. Selv om man kan argumentere for at boligbrakkene i nord var de områdene som fangene tilbrakte mest tid i, gir ikke dette seg direkte utslag i form av et rikt arkeologisk materiale. En forklaringsfaktor kan ligge i fangenes personlige utrustning, som i stor grad besto av få gjenstander. Dette var gjenstander som antagelig har vært av stor betydning og som har blitt tatt godt vare på, og ikke mistet. Boligbrakkene har dessuten sannsynligvis vært forbeholdt innkvartering, selv om det også har foregått såkalt egenproduksjon av ulik art.

5.2 Funntyper, strukturer og ulike aktiviteter i fangeleiren

Funnmaterialet reflekterer flere ulike aktiviteter i leiren. Som nevnt er brakkeanlegg 513 tolket som et produksjonsanlegg, i tillegg er den store funnkonsentrasjonen i anlegg 514 også en pekepinn mot spesialisert aktivitet. Det meste av funnmaterialet i dette anlegget består av knapper og skonagler, gjenstander som er tilknyttet personlig utrustning. Brakkeanlegg 515 har på den andre siden konstruksjonsmessige detaljer, men ikke gjenstandsfunn, som peker mot spesifikk bruk. Brakken er den eneste med innlagt dreneringsgrøft og er knyttet til bruk som vaskebrakke eller lignende.

I den nordlige delen av leiren er det funnet en del produksjonsmateriale av en annen art en f.eks. i brakkeanlegg 513. I møddingene A1825 og A2080 ble det identifisert flere små avklipp av aluminiumslegering og sammensmeltede produksjonsrester som viser til en egenproduksjon av ulike gjenstander. Samtidig er det kun gjort funn av fangebrikker i denne delen av leiren, som igjen peker mot området som oppholdsareal forbeholdt innkvartering og egentid. Dette er også en indikasjon på at gjenstandsmaterialets distribusjon kan knyttes opp mot strukturer, og ikke har en tilfeldig spredning.

Selv om Kalvik leir ble avviklet og demontert i løpet av siste halvdel av 1945 er det fortsatt mange materielle erindringer med stort arkeologisk kunnskapspotensiale. Ikke bare er det arkeologiske gjenstandsmaterialet en rik kunnskapskilde for videre forskning, men det er også mye å hente i de konstruksjonsmessige detaljene som er bevart.

Den arkeologiske undersøkelsen avdekket en effektiv infrastruktur som antagelig ikke var forbeholdt alle fangeleirer i samme størrelsesorden som Kalvik. Vi har vært inne på den gjennomgående kanalstrukturen som ikke bare forsynte leiren med rent vann, men som også fungerte som en del av avfallshåndteringen og som drenering. Den lille brønnkassen som er plassert helt øst i bekkekanalen, inngikk også i dette systemet og kan ha fungert som henholdsvis reservoar og/eller kjølegrop. Konstruksjonssporene inkluderer også dreneringssystemer for enkeltbrakker, og måten brakkene er satt opp på planerte plattformer i det hellende terrenget vitner og god arealutnyttelse. Det lot seg ikke avgjøre sikkert om brakkene hadde tregulv, eller om det var jordgulv. Enkelte brakkestrukturer, slik som eksempelvis brakkeanlegg 513, har klare indikasjoner på jordgulv. Om dette er representativt for de nordlige brakkene er mindre sikkert, men økte nivåer av fosfat og magnetisk susceptibilitet kan indikere at det ikke har vært tregulv her heller.

De undersøkte konstruksjonssporene viser helhetlig sett en godt planlagt infrastruktur som i svært stor grad har fulgt de opprinnelige plankartene til OT. Omtrent samtlige strukturer er svært nøyaktig plassert i forhold til kartdata, og selv de mindre strukturene, herunder latriner og boder, er tegnet inn. I fangeleiren stemmer plasseringene godt, men man ser også at det er tilkommet flere brakker enn opprinnelig opptegnet. Samtidig ser man av fotomateriale at fangenes spisebrakke ikke ble påbegynt før våren 1944. I løpet av ca. to måneder er spisebrakken ferdig, men da en god del større enn opprinnelig tiltenkt. Dette går også igjen utenfor selve fangeleiren, hvor flere bygg ikke er ferdigstilt – blant annet soldatenes østlige vaktbrakke. Det største avviket er den store potetkjelleren i den tyske forlegningen som antageligvis aldri ble bygget, men kun tegnet inn på kart i 1943.

5.3 Ulike funksjoner for nord- og sørleiren

Som nevnt indikerer funnmaterialet en differensiert bruk innad i leiren, en boligdel samt en nytterelatert del, noe som også understøttes av de jordkjemiske analysene. Særlig vitner høye verdier av fosfat og magnetisk susceptibilitet nord i leiren om tydelig avtrykk etter menneskelig opphold og forlegning i dette området. Det skal også allerede i 1943 ha vært sykebrakke, vaskebrakke, avlusingsbrakke og lagerbrakke i Kalvik (Mathiassen-Hafstad 2018:34). Setter man dette opp mot tysk kartdata fra samme år, foreligger det fire brakker sør for bekkekanalen. Det er dermed en mulighet å tolke disse fire brakkene som syke-, vaske-, avlusings- og lagerbrakke. Særlig med tanke på at den nordlige delen av leiren på bakgrunn av flere informasjonskategorier kan tolkes som det primære forlegningsområdet. Av disse fire brakkene ble brakkeanlegg 514 og 515 arkeologisk undersøkt, og tolket som henholdsvis verksteds- og vaskebrakke. Brakkeanlegg 513, som ble bygget noe senere, styrker denne antagelsen, da brakken er tolket som et produksjonssted for blant annet metallarbeid.

5.4 Produksjonens karakter

Hva som konkret ble produsert og arbeidet med i arbeidsbrakkene i Kalvik er ikke klart, men det er tydelige spor etter særlig metall- og lærproduksjon samt vedlikehold av personlig utrustning i den sørlige delen av leiren. Hennig nevner blant annet et skomakerverksted i fangeleiren i Bodø, og at de fangene som kan arbeide i verkstedene med en viss frihet er dyktige (Hennig 2009:71). Det er noe usikkert om Hennig konkret henviser til forholdene i Kalvik i denne sammenhengen, men mye tyder på at det har vært minst to brakker tilknyttet produksjon og håndverksrelatert arbeid i leiren – en produksjon som har vært i tysk regi. Produksjonen har antageligvis vært allsidig, og etter den store flukten blir kisten til Hans Georg Vite produsert i et verksted av en krigsfange (Hennig 2009:94,96). Hennig nevner også at fanger har stoppet og vasket klær samt reparert skotøy. De har også reparert Hennigs koffert, en koffert som ble laget av fanger i Bodø. Hvorvidt denne typen arbeid har vært å anse som del av en «offisiell» produksjon er mindre sannsynlig, men har slik sett vært en egenproduksjon i regi og initiert av tyske soldater.

De arkeologiske funnene fra den nordlige delen av leiren vitner om at det har foregått en del egenproduksjon, en produksjon som har nyttet seg av små avklipp og rester fra overskuddsmateriale eller materiale som er anskaffet på andre måter. Fangekunsten viser omfanget av denne egenproduseringen som har foregått i Kalvik. Funnene som ble gjort i møddingene viser også at mykmetaller var å foretrekke, og fangene kan aktivt ha samlet inn restmateriale fra verkstedene for egenproduksjon. Smelterester fra møddingene viser at det har foregått en «foredling» av overskuddsmateriale, og formålet har vært å skape større materialenheter for videreproduksjon. Hennigs notater nevner blant annet at samtlige av messingdysene fra brannslokningsapparatene i Kalvik er forsvunnet, og at fangene i stor grad tilegner seg ulike materialer på ureglementerte måter (Hennig 2009:71-72). Foruten den dokumenterte fangekunsten blir det av Hennig nevnt fanger som lager sigarettesker, piano, balalaika og lutt. Hvorvidt alt dette ble laget i Kalvik er usikkert, men det vitner om en utbredt egenproduksjon blant fangene.

5.5 Kosthold, avfallshåndtering og kronologi

Den gode infrastrukturen i Kalvik har ikke bare lagt grunnlag for, etter forholdene og konteksten, relativt greie forhold for fangene. Denne «disiplinen» har også hatt en effekt på det arkeologiske materialet som er tilgjengelig. Bortsett fra enkelte bein og to store konsentrasjoner med hermetikk nord i leiren, er det generelt lite materiell informasjon om matstell. En forklaring kan være at vi ikke har lyktes i å avdekke avfallsområder i leiren. De jordkjemiske analysene indikerer imidlertid at dette ikke er tilfellet. En annen årsak er at spisebrakken til fangene lå utenfor selve leirområdet, og er i dag sterkt forstyrret av moderne aktiviteter. En nærliggende tolkning av den svært begrensa avfallsmengden er at det har vært svært effektiv avfallhåndtering i leiren under driftsperioden. Med tanke på at det har oppholdt seg mellom ca. 250-490 fanger på et relativt lite og konsentrert område over en lengre periode, vil det være naturlig at disse har generert en stor mengde avfall. Særlig var fravær av fiskebein påtagende. Hennig nevner blant

annet klippfisk som næringskilde for fangene, og det vil være naturlig – med tanke på hvordan forholdene ellers var i leiren – at fisk i ulike former har vært tilgjengelig. Basert på dette er det sannsynlig at matavfall og avfall konsekvent har blitt transportert ut av leiren.

Det store antallet med hermetikk som ble funnet i møddingene i leirens nordlige del er samtidig noe spesiell. På den ene siden var det relativt sjeldent at fangenes kosthold baserte seg på eller ble komplementert med hermetisert mat, og på den andre siden nevnes ikke dette av Hennig. Som tidligere nevnt kan disse møddingene representere den siste delen av fangenes opphold i Kalvik i ukene og månedene etter krigen. Sett opp mot fraværet av matavfall andre steder i leiren og møddingenes plassering innad i leiren, avviker disse både opp mot leirens infrastruktur og generelle matstell, og de er heller ikke synlige på Hennigs fotomateriale.

5.6 Vurdering av undersøkelsene

Hvilken informasjon kan avdekkes gjennom en begrenset arkeologisk undersøkelse av en krigsfangeleir, og i hvor stor grad korrelerer den med den historiske beskrivelsen av leiren?

Den arkeologiske undersøkelsen har, selv med utgangspunkt i et relativt beskjedent utgravd areal, avdekket relevant kontekstuell og materiell informasjon vedrørende fangenes dagligliv og gjøren i Kalvik. Det er særlig informasjon vedrørende produksjon, opphold, konstruksjon, hendelsesforløp, oppbygning, infrastruktur, samhandling og indre forhold som fremkommer i det arkeologiske materialet.

Hennigs fotomateriale sammen med det tyske kartmaterialet har vært nyttige verktøy for å få oversikt over infrastruktur, beliggenhet og ytre forhold i Kalvik. Antall, farge på bygninger, størrelse og progresjon for konstruksjonen av byggverk i leiren har latt seg belyse gjennom dette materialet, noe som har vært nyttig for arbeidet både i felt og for analysen av det arkeologiske materialet i etterkant.

I hvor stor grad det arkeologiske materialet korrelerer med de skriftlige kildene kan i enkelte tilfeller være vanskelig å svare konkret på. Den største forskjellen mellom det konkrete arkeologiske materialet og de skriftlige kildene er at mye av den skriftlige informasjonen i stor grad har vært redigert på ulike nivåer, de er påvirket av individuelle refleksjoner, valg, erindringskorreksjoner og fortolkninger gjennom ulike kilder. Dette gjelder særlig Hennigs dagboknotater, som ikke bare har vært gjenstand for selvsensur og strategiske utvelgelser i kraft av Hennigs posisjon innenfor den tyske hær, men er i bokform gjennomgått ytterligere sensurvalg, utvelgelser og oversettelser. Hvorvidt de originale nedtegnelsene har gjennomgått en personlig rettferdiggjøring og differensiering mellom de moralske aspektene og Hennigs handlingsrammer innenfor den tyske hær er også usikkert. Krigens referanserammer hvor moralske handlinger, særlig innenfor den tyske hær og det tredje riket, har vært av en annen art enn etter Tysklands nederlag, der avstraffelse, utsulting, mishandling og drap av ulike grupper mennesker ofte kunne betraktes som moralske handlinger i tråd med det tredje rikets retningslinjer. Mange av disse tidligere moralske handlingene ble etter nederlaget ansett som direkte amoralske. I dette skiftet forsøkte

dermed mange som var aktive i det tredje riket å rettferdiggjøre og «oversette» sine handlinger – de vektla hvor menneskelige de selv var under umenneskelige forhold (Welzer 2014:30).

Hennigs dagboknotater bør leses inn en slik skiftende referanseramme. Dette legger føringer på hva som ble nedskrevet, erindret og fremstilt i Hennigs notater. Dette gjør det noe mer problematisk å sammenligne skriftlige narrativer og et arkeologisk materiale. Hennigs notater er et konkret og bevisst utvalg av hendelser som i ettertid er blitt nedskrevet. Det arkeologiske materialet har i motsetning ikke gjennomgått slike seleksjoner. Bortsett fra å gjøre valg vedrørende plasseringer av sjakter og undersøkelsesområder, står vi som arkeologer overfor et begrenset område som gjennom sitt arkeologiske materiale på mange måter «tvinger» oss til å ta utgangspunkt i gjenstandene – være seg rustne spiker eller rester etter hermetikk. De er først og fremst objektive i sin fysiske fremtoning, og erindrer gjennom sin tilstedeværelse hendelser og situasjoner som ofte utelates fra de skriftlige kildene i kraft av å være for banale eller uinteressante til å tillegge dem noen form for fokus. Her ligger styrken til en arkeologisk tilnærmelse – ting har en ytterst ærlig erindringskraft som vanskelig lar seg bortforklare gjennom deres fysiske tilstedeværelse.

Hennigs dagboknotater har en del viktig informasjon vedrørende forholdene i Kalvik, men det er også det som Hennig ikke nevner som gjør den interessant som sammenligningsgrunnlag for det arkeologiske materialet. Mye av de hverdagslige handlingene innenfor leiren er i mindre grad beskrevet skriftlig, og det er her det arkeologiske materialet har særlig forklaringskraft. I et slikt arbeid som dette vil det til en viss grad være subjektive tolkninger basert på det arkeologiske materialet, og den tolkningen som presenteres her er først og fremst de undertegnedes. Fordelen med det arkeologiske materialet er at gjenstandene og datamaterialet fortsatt vil være tilgjengelig for refortolkninger også i fremtiden.

Arkeologien avdekket også informasjon vedrørende leirens konkrete oppbygning som ikke er dokumentert gjennom foto eller Hennigs notater. Blant annet ble det registrert og dokumentert bekke- og dreneringskanal, brønnkasse og elektrisk system.

Den arkeologiske undersøkelsen viser at man gjennom et rikt gjenstandsmateriale og jordkjemiske analyser avdekker andre aspekter ved en fangeleir enn det som ofte formidles gjennom skriftlige kilder. Man får innsyn i en mer personlig sfære hvor dagligdagse hendelser og gjøremål i større grad avdekkes, historier som enten er for hverdagslige, flaue eller små for å bli tatt med i de store historiske krigsnarrativer. Det arkeologiske materialet avdekker hendelser som ikke forsøker å rettferdiggjøre seg selv, hendelser som ikke har en bakenforliggende agenda om hverken å være politisk eller moralsk korrekt.

Hva kan det arkeologiske materialet fortelle om forholdene innenfor leiren vedrørende aktivitet, produksjon, kosthold og daglige gjøremål, og i hvor stor grad det har vært noe interaksjon mellom utenforstående og/eller soldater.

Forholdene i Kalvik leir belyses gjennom gjenstandsmaterialet og de jordkjemiske analysene. Som nevnt viser disse til en todeling av leiren vedrørende produksjon og daglige gjøremål. Kostholdet i leiren, slik

det lot seg dokumentere arkeologisk, avviker noe i forhold til de skriftlige kildene, men dette har sin forklaring i det relativt beskjedne funnmaterialet tilknyttet matstell. Det er to faktorer som gjør at denne funnkategorien til en viss grad er mindre synlig. Spisebrakken og den tilhørende lagerbygningen sto utenfor selve fangeleiren, og er i dag også påvirket av moderne aktivitet. De moderne inngrepene gjorde derfor dette området lite egnet for en arkeologisk undersøkelse. Samtidig har det, i tråd med leirens generelle gode infrastruktur, blitt opprettholdt et godt avfallshåndteringssystem, og det meste av matavfallet har blitt fraktet bort fra leirområdet.

Bortsett fra den offisielle produksjonen og vedlikeholdet i verkstedsbrakkene har det også eksistert en egenproduksjon av ulike gjenstander. Disse har blant annet fungert som leirkapital, og ble brukt i byttehandel. Egenproduksjonen har ikke bare fungert som et tidsfordriv, men virker å ha vært underlagt en bevisst strategi for å tilegne seg varer og fordeler i form av eksempelvis brød og sigaretter. Funn av blant annet kammer vitner om en ønsket opprettholdelse av personlig hygiene, noe som i ytterste konsekvens har vært livsviktig. Det virker også å ha vært en tilegnelse av overskuddsmateriale i form av små avklipp i lær og metall som har inngått i denne strategien, og mye av dette har nok vært skaffet og lagret på illegitime måter.

Når det gjelder interaksjon mellom fanger, soldater og lokalbefolkningen er det en del av det arkeologiske materialet som støtter opp om dette. Fangekunsten viser i alle fall at det har vært en viss kontakt med lokalbefolkningen. Mellom soldater og fanger virker det også å ha eksistert en «ulovlig» kontakt. Funn av blant annet tyske knapper, skonagler og skojern underbygger dette. Hennig nevner flere steder at det har vært normalt å få fangene til å reparere sko, kofferter og tøy for soldater. Fangene bygget faktisk både kofferter (russekoffert) og matvekt for soldatene, og reparerte og skiftet ut ovnene i soldatbrakken. Denne samhandlingen har nok vært uoffisielt anerkjent, selv om det brøt mot det tyske lovverket, men som Hennig kommenterer troskyldig: «De kan alt». Det har eksistert en gjensidig overenskomst over de faktiske forholdene i Kalvik, noe som har både skapt og opprettholdt interaksjon mellom fanger og soldater.

5.6.1 Avsluttende kommentarer

Prosjektet i Kalvik har på mange måter levd i brytningen mellom ordinær forvaltningsarkeologi og forskning. Da krigsminner i utgangspunktet ikke omfattes av kulturminneloven har budsjettet også vært preget av dette. Det har i utgangspunktet vært vanskelig å budsjettere med tanke på de problemstillinger og krav som ble stilt på forhånd vedrørende utgravingens omfang og progresjon.

Det arealmessige omfanget er lite med tanke på områdets totale størrelse. Årsaken til dette ligger i både den økonomiske delen, men også i forhold til uvissheten rundt hva som kunne dukke opp. Det ble derfor valgt å åpne mindre sjakter i ulike strukturer, og på en slik måte kunne man både kontrollere tidsforbruk per sjakt, få et kontrollert innblikk i funnmengde og få en jevn dekning av leirområdet. Det ble totalt

gravd 62 kvadratmeter, noe som på ingen måte er representativt. Samtidig er dette en av de første utgravninger av krigsminner som i hovedsak må karakteriseres under kategorien kulturminneforvaltning. Hadde dette vært en utgraving av et automatisk fredet kulturminne ville budsjettet vært mer enn det tidoble.

En annen utfordring som vi møtte i felt var å fortløpende vurdere hva som ble ansett som tilstrekkelig for å «dokumentere leiren for ettertid». Særlig med tanke på budsjett og tid ble dette en utfordring. De valg som ble gjort i forhold til utgravingsteknikk med mindre undersøkelsessjakter, viste seg å være relativt effektiv da man kunne ha minst to sjakter under graving til enhver tid. Samtidig ble det fortløpende gjort dokumentasjon av hele leirområdet og de ulike sjaktene ved hjelp av drone og fotogrammetri. Denne typen dokumentasjon fanger store områder på kort tid, og det kan genereres 3D-modeller som fungerer som elektronisk og interaktiv dokumentasjon. Dette muliggjør en aktiv formidling av stedet selv etter at det har blitt borte. Selv om vi fikk utrettet mye på kort tid i felt, samt har investert egen forskningstid i etterarbeidet for å yte materialet rettferdighet, er omfanget av arbeidet satt opp imot det man ville lagt til grunn innenfor forhistorisk arkeologi neppe «tilstrekkelig». Til det er kulturminnet Kalvik krigsfangeleir for stort og komplisert.

Funnmaterialet fra leiren er rikt, og består i all hovedsak av gjenstander i jern. Dette har skapt og vil skape problemer vedrørende funnbehandling og eventuell videre konservering. Hva som konkret bør gjøres med materialet bør avklares i nær fremtid da gjenstandsmaterialet er i aktiv korrosjon.

Avslutningsvis vil vi bemerke at Kalvikmaterialet er viktig på flere måter. Det har vært en av de første og av de største arkeologiske undersøkelsene av en fangeleir fra andre verdenskrig initiert som kulturminneforvaltning. Undersøkelsen er også en av de få – om ikke den eneste leiren- hvor undersøkelsene i hovedsak har avgrenset seg til fangeleirområdet. Feltarbeidet har hatt dette lille inngjerdede området som fokus, et område som er adskilt fra soldatenes verden og i mindre grad er forurenset av andre mennesker. Det som er funnet i dette området har på ulike måter blitt fraktet inn, behandlet, brukt, tilpasset, endret, reparert, produsert, smeltet, mistet, spist, gjemt og kastet innenfor et lite areal i et begrenset tidsrom i vår historie. Gjenstandene og strukturene har overlevd fangene og soldatene og har gitt oss et unikt innblikk i fangenes tilværelse i Kalvik.

6 Litteratur

Agisoft 2017. Agisoft PhotoScan Professional Edition. 1.3. utg. St. Petersburg, Russia: Agisoft LLC.

Alloway, B. J. 2013. Sources of Heavy Metals and Metalloids in Soils. I *Heavy Metals in Soils: Trace Metals and Metalloids in Soils and their Bioavailability*. B. J. Alloway (red.), s. 11-50. Springer Netherlands, Dordrecht: https://doi.org/10.1007/978-94-007-4470-7_2. doi: 10.1007/978-94-007-4470-7_2.

Arntzen, J. E. & I. Figenschau. 2017 Prosjektplan for arkeologisk undersøkelse av Kalvik fangeleir, Sørfold k. *Prosjektplan*. Tromsø: Institutt for arkeologi, historie, religionsvitenskap og teologi, UIT Norges arktiske universitet.

Arntzen, J. E. & I. Figenschau. in prep. The Soil Chemistry of a Word War II Prisoner of War Camp in Northern Norway. *Manus under utarbeidelse for publikasjon.*

Arrhenius, O. 1934. Fosfathalten i skånska jordar. *Sveriges Geologiska Undersökningar. Ser C, no 383. Årsbok* 28(3): 1-32.

Aston, M. A., M. H. Martin & A. W. Jackson. 1998. The use of heavy metal soil analysis for archaeological surveying. *Chemosphere* 37(3): 465-477. doi: https://doi.org/10.1016/S0045-6535(98)00062-9.

Dearing, J. 1999. *Environmental Magnetic Susceptibility - Using the Bartington MS2 System*. Second. utg. Bartington Instruments, Oxford.

DJI Japan 2017. DJI GS Pro. *iPad application*. 1.6.0. utg. Tokyo: DJI Japan K. K.

Donat, E.-D. 2017. Flukten fra Kalvik. I *Årbok for Sørfold*. (red.), s. 21-30. Sørfold Historielag, Sørfold.

Engelmark, R. & J. Linderholm. 1996. Prehistoric land management and cultivation. A soil chemical study. *I*: V. Mejdahl & P. Siemen (red.). *The 6th Nordic Conference on the Application of Scientific Methods in Archaeology*, *1993*, *Esbjerg*: Esbjerg Museum, s. 315-322.

ESRI 2017. ArcGIS Desktop. 10.5. utg. Redlands, CA: Environmental Systems Research Institute.

Grabowski, R. 2012 Phosphate, MS and macrofossil analyses of samples from a German second world war POW-camp at Sværholt, Finnmark Fylke, Norway. *Environmental Archaeology Laboratory Report*, 2012-001. Umeå: Umeå University.

Grabowski, R. 2013 Phosphate and Magnetic Susceptibility analyses of samples from a German second world war POW-camp at Sværholt, Finnmark Fylke, Norway - Complement to report 2012-001, addition of results from excavation season 2013. *Environmental Archaeology Laboratory Report*, 2013-028. Umeå: Umeå University.

Grabowski, R., B. Olsen, Þ. Pétursdóttir & C. Witmore. 2014. Teillager 6 Sværholt: The Archaeology of a World War II Prisoner of War Camp in Finnmark, Arctic Norway. *Fennoscandia Archaeologica* XXXI: 3-24.

Hennig, J. M. 2009. *Ein tysk soldats dagbok frå krigen i Nord-Norge*. B. Nøkleby (red.). Det Norske Samlaget, Oslo.

Hennig, J. M. 2015. *Dagbok fra Nord-Norge 1944-1945*. Oversatt av F. Kvarum. Not published,

Holliday, V. T. & W. G. Gartner. 2007. Methods of soil P analysis in archaeology. *Journal of Archaeological Science* 34(2): 301-333. doi: https://doi.org/10.1016/j.jas.2006.05.004.

Izquierdo, M. & X. Querol. 2012. Leaching behaviour of elements from coal combustion fly ash: An overview. *International Journal of Coal Geology* 94: 54-66. doi: https://doi.org/10.1016/j.coal.2011.10.006.

Krawczyk, W. & B. Jansen. 2009. *The German Army Mountain Soldier of World War II*. The Crowood Press, Ramsbury.

Kreyberg, L. 1946. *Frigjøringen av de allierte krigsfanger i Nordland 1945*. Johan Grundt Tanum, Oslo.

Kreyberg, L. 1978. *Kast ikke kortene. I Sanitetet - og utenfor, under krigen 1940-45*. Gyldendal Norsk Forlag, Oslo.

Linderholm, J. 2007. Soil chemical surveying: A path to a deeper understanding of prehistoric sites and societies in Sweden. *Geoarchaeology* 22(4): 417-438. doi: 10.1002/gea.20159.

Mathiassen-Hafstad, F. 2018. *Fangeleirene i Nordland under andre verdenskrig. En undersøkelse av dødstallene for de sovjetiske krigsfangene i leirene Tømmerneset, Elvkroken, Kalvik og Megården fra 1942 til 1945*. Masteroppgave i historie. UiT - Norges Arktiske Universitet. Not published.

Myers, A. 2010. Telling Time for the Electrified: An Introduction to Porcelain Insulators and the Electrification of the American Home. *Technical Briefs in Historical Archaeology* Volume 5: 31-42.

Olsen, B. & C. Witmore 2014. Sværholt. Recovered memories from a POW camp in the far north. *I:* B. Olsen & Þ. Pétursdóttir (red.). *Ruin Memories. Materialities, Aesthetics and the Archaeology of the Recent Past*. London & New York: Routledge.

Petersen, J. 1992. *Hitlers Polareisenbahn*. Podzun-Pallas Verlag, Friedberg.

Pix4D 2017. Pix4Dcapture. *iPad application*. 2.5.0. utg: Pix4D AG.

Pool, J. 2012. *Rations of the German Wehrmacht in World War II*. Schiffer Military History, Atglen.

Pool, J. & T. Bock. 2010. *Rations of the German Wehrmacht in World War II*. Schiffer Military History, Atglen.

Pool, J. L. 2015. *Ruhetag: The Day-to-Day Life of The German Soldier in WWII. Volume I: Health and Hygiene*. Schiffer Publishing, Ltd, Atglen.

Pool, J. L. 2016. *Ruhetag: The Day to Day Life of the German Soldier in WWII. Volume II: Morale and Welfare*. Schiffer Publishing, Ltd., Atglen.

Riksantikvaren. 2015. *Fredningsstrategi mot 2020 for kulturminneforvaltningen*. Riksantikvaren (red.). Riksantikvaren, Direktoratet for kulturminneforvaltning, Oslo.

Rio, P. 2012. *The Soviet Soldier of World War Two*. P. Charbonnier (red.). Histoire & Collections, Paris.

Sáiz, A. 2008. *Deutsche Soldaten*. Andrea Press, Madrid.

Seitsonen, O. 2018. *Digging Hitler's Arctic War. Archaeologies and Heritage of the Second World War German Military Presence in Finnish Lappland*. Academic Dissertation. University of Helsinki. Helsinki.

SHMM 2013. Intrasis (Intra-Site information system). 3.0. utg. Stockholm, Sweden: Contract Archaeology Service, National Historical Museums.

Skycatch Inc. 2016. Skycatch Flight App for DJI. 1.8. utg. San Francisco, CA: Skycatch Inc.

Steffenak, E. K. 2008. *Russerfangene - Sovjetiske krigsfanger i Norge og deres skjebne*. Humanist Forlag, Oslo.

Sæveraas, T. E. 2016. *"Beton macht Geschichte". Organisation Todt og utbyggingen av Festung Norwegen*. Ph.d.-avhandling i historie. Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet. Trondheim.

Welzer, H. 2014. *Gjerningsmenn. Hvordan helt vanlige mennesker blir massemordere*. Press Pocket, Oslo.

Winther, E. S. 2006. På leting i farens fortid. *Saltenposten*, 17.06.06.

7 Appendiks 1: Tabeller og lister

Tabell 10. Liste over Johannes Martin Hennigs fotomateriale fra Kalvik. ID-nummeret er de tre siste sifrene i inventarnummeret hos Nordlandsmuseet. For fullstendig inventarnummer må SLH.F.009177-00XXX legges til (hvor XXX erstattes av vårt ID-nummer). Figur 14 på side 29 viser vår tolkning av posisjon og retning for fotografiene.[30]

ID	RETNING	STED	AVBILDET	TYPE	KOMMENTAR
001	N	Kaianlegg	Kalvikodden	svart/hvit	
002	NNØ	Kaianlegg	Utsyn fra kai opp mot den tyske forlegningen.	svart/hvit	
003	Ø	Kaianlegg	Utsyn fra kai. Konstruksjonsvirke og annleggsmateriale ligger lagret i strandsonen.	svart/hvit	
004	Ø	Kaianlegg	Utsyn fra kai. Sovjetiske krigsfanger i arbeid. Huset til Bjarne Hansen midt i bildet. Dette ble senere flyttet. I front ligger flytebryggen "Pondi".	svart/hvit	
005	SØ	Kaianlegg	Utsyn fra kai. I front flytebryggen "Pondi". Uthus og fjøs til Bjarne Hansen midt i bildet. Til høyre ses kompressorhuset og bak dette skimtes deler av fangeleiren samt den pågående bygging av fangenes spisebrakke. Like fremfor fjøsen er et tunnelinnslag med skinnegang ut til sjøen.	svart/hvit	
006	S	Kaianlegg	Utsyn fra kai. Midt i bildet er verkstedsbygningen med kompressorhuset til venstre. Tunnelinnslaget til Kalvikatunnelen i bakgrunnen.	svart/hvit	
027	NV	Tysk forlegning	Tatt vest for kontorbrakken. Bygningene tilhører antageligvis Ottar Johansen og ble senere revet. Lagringsbrakke til venstre og sviller til skinnebane i front.	Farge	
028	SV	Tysk forlegning	Tatt midt mellom bod og toalett i den tyske forlegningen. Boden fremt i venstre billedkant. Bakenfor skimtes kontorbrakken. Midt i bildet uthuset til Ottar Johansen.	Farge	

[30] Vi har ingen total oversikt over alle bildene Hennig tok fra Kalvik. De vi har fått tilgang til kommer i all hovedsak fra Nordlandsmuseet, med enkelte tillegg fra Michael Stokke. Det er også funnet noen få bilder i det tyske bundesarkiv som ikke er fremkommet fra de andre kildene. Bildene fra Nordlandsmuseet er tilgjengelige gjennom Digital museum, der de også er nedlastbare. Bildene fra det tyske bundesarkiv er også tilgjengelige digitalt, men her foreligger det enkelte betingelser for å få full tilgang. Slik det fremkommer av fotolisten foreligger det 87 bilder fra Kalvik. Av disse er 14 fargefoto. Det foreligger enkelte bilder som angivelig er fra Kalvik eller fra indre Kalvik som ikke er tatt med. Det er flere bilder hos Nordlandsmuseet som er blitt tilskrevet Kalvik, men som ikke stemmer overens med lokaliteten i forhold til topografi og bygg. Bildene er ved hjelp av kart og tyske plantegninger plassert i forhold til kaianlegg, tysk forlegning og fangeleir (Figur 14, s. 30). Retningsangivelsene er gitt etter dette og er angitt med litt slingringsmonn.

ID	RETNING	STED	AVBILDET	TYPE	KOMMENTAR
030	Ø	Kalvika	Tatt fra båt inn mot Kalvika. Til venstre ligger den tyske forlegnigen, midt i bildet kaianlegget og bak til høyre fangeleiren og tunellinnslaget.	Farge	
031	SV	Kalvika	Tatt ovenfor den tyske forlegningen med utsikt ut mot Leirfjorden. Midt i bildet står offiserbrakken, boligbrakken, kontorbrakken og Ottar Johansens hus. Bakenfor ses kaianlegget. Helt til venstre skimtes fangeleiren.	Farge	
032	S	Fangeleiren	Tatt fra bergryggen mellom den tyske forlegningen og fangeleiren. På bildet ses samtlige fangebrakker og det nordøstlige vakttårnet. Tunnelinnslaget ses i bakgrunnen. Spisebrakken for fangene er ennå ikke påstartet. Vaktkommandoen ligger midt mellom fangeleiren og tunnelinnslaget.	Farge	
185	?	?	Båten "Bamsen", usikker lokalitet	svart/hvit	
186	?	?	Usikker lokalitet	svart/hvit	
187	SV	Kalvika	Utsyn over Kalvika og Leirfjorden. Fangeleiren til høyre i bildet, mens den tyske forlegningen ligger til høyre.	svart/hvit	
188	Ø	Kalvika?	Muligens sommerfjøs, usikker.	svart/hvit	
189	Usikkert	Kalvika	Den tyske kokken Karl Klang. Jobbet som kokk i den tyske forlegningen i Kalvika.	svart/hvit	
190	NV	Kaianlegg	Tatt like vest for Bjarne Hansens hus med utsyn mot kaianlegget og Kalvikodden i bakgrunnen. Fanger i arbeid med transport og konstruksjon.	svart/hvit	
191	NNV	Kalvika	Utsyn over Leirfjorden.	svart/hvit	
192	NNV	Kalvika	Utsyn over Leirfjorden.	svart/hvit	
193	Usikkert	Kalvika?	Landskapsmotiv.	svart/hvit	
194	N	Fangeleiren	Tatt like nord for vaktbrakkene på nordsiden av bekkeleiet. Trillebår og muligens et forsøk på å plante grønnsaker?	svart/hvit	
195	V	Tysk forlegning	Utsyn over Leirfjorden og Styrkeneshaugen (?). I venstre billedkant ses kontorbrakken i den tyske forlegningen.	svart/hvit	
196	Usikkert	Usikkert	Landskapsmotiv.	svart/hvit	
197	V	Kalvika	Utsyn over Leirfjorden og Styrkeneshaugen (?). I venstre billedkant skimtes skytestillingen som lå midt mellom fangeleiren og den tyske forlegningen.	svart/hvit	
198	V	Kalvika	Samme som over, bare tatt litt lengre mot vest. Skytestillingen til venstre bemannet av tysk soldat.	svart/hvit	

ID	RETNING	STED	AVBILDET	TYPE	KOMMENTAR
199	SSV	Kalvika	Utsyn over Leirfjorden (?).	svart/hvit	
200	NØ	Tysk forlegning	Røyking av fisk. I bakgrunn ses den tyske boligbrakken.	svart/hvit	
201	SØ	Tysk forlegning	Røyking av fisk.	svart/hvit	
202	NNV	Tysk forlegning	Ottar Johansens hus.	svart/hvit	
203	SV	Tysk forlegning	Utsyn ned mot Leirfjorden. Skinnesporene går helt ned til kaien. Helt i venstre billedkant ses den tyske boligbrakken med kontorbrakken i bakkant.	svart/hvit	
204	NNV	Tysk forlegning	Utsyn mot deler av Leirfjorden. Skinnegangen skimtes i venstre billedkant.	svart/hvit	
205	SV	Tysk forlegning	Utsyn mot Leirfjorden. Tatt fra kontorbrakken. I senter av bilde ser man restene etter Ottar Johansens uthus, som ble revet underveis. Skimter også to skøyter i bakgrunnen, en av disse er muligens "Lomen". Til venstre ses svillestabler og lagerbrakker.	svart/hvit	
206	SV	Fangeleiren	Tatt like vest for fangeleiren med utsyn mot Leirfjorden. Midt i bildet er Bjarne Hansens naust, til høyre er kompressorhuset. Fra venstre side kommer skinnegangen fra tunnelinnslaget hvor massene ble fraktet ut.	svart/hvit	
207	SØ	Fangeleiren	Tatt fra vakttårn i det nordvestlige hjørnet av leiren. I front ses taket til toalettbygningen. I senter av bilde ser man deler av de to nordligste rekkene med fangebrakker. Til høyre skimtes brogangen mot ekserserområdet. Midt i bakkant av bildet skimter man også den kvadratiske brønnen. Inngjerdingen ses tydelig i høyre billedkant. Fanger i midten av bildet med klestørk til høyre. Her synes også strømstolpene godt.	svart/hvit	
208	V	Fangeleiren	Tatt like nord for den vestlige vaktbrakken nord for fangeleiren. Vaktbrakken ligger like til venstre for motivet. I senter er antageligvis gangpassasjen som går til veien ned til kaianlegget. Helt i venstre billedkant står en trekasse som kan ha blitt brukt til å plante grønnsaker.	svart/hvit	
209	V	Kalvika	Tatt oppå brinken mellom fangeleiren og den tyske forlegningen med Leirfjorden i bakgrunnen. Skytestillingen til venstre bemannet med soldat.	svart/hvit	
210	NNØ (?)	Tysk forlegning	Røyking av fisk. Mest sannsynlig tatt sør for forlegningsbrakkene.	svart/hvit	

ID	RETNING	STED	AVBILDET	TYPE	KOMMENTAR
211	SV	Tysk forlegning	Antagelig tatt fra kontorbrakken med utsyn ned mot kaianlegget. Lagringsplassen ses til venstre, mens restene etter Ottar Johansens uthus kan ses til høyre. Parallelt med skinnegangen går en pukklagt gangveg.	svart/hvit	
212	V	Kalvika	Tatt oppå brinken mellom fangeleiren og den tyske forlegningen med Leirfjorden i bakgrunnen. Skytestillingen i senter er bemannet med soldat.	svart/hvit	
213	V-NV	Kalvika	Antagelig tatt fra brinken mellom fangeleiren og den tyske forlegningen med utsyn ned mot Leirfjorden. Styrkeneshaugen (?) ses på andre siden. Skytestillingen ligger til venstre for motivet.	svart/hvit	
214	S	Fangeleiren	Tatt fra brinken nord for fangeleiren. Store deler av fangeleiren ses på bildet og i høyre kant ses deler av spisebrakken.	svart/hvit	
215	SV	Fangeleiren	Tatt mellom vaktbrakkene på nordsiden av fangeleiren. Det nærmeste bygget er den vestligste vaktbrakken, og bak denne kan man skimte det som mest sannsynlig er fjøset til Bjarne Hansen. Stien som går ut til venstre for bildet går til toalettet.	svart/hvit	
216	V-NV	Tysk forlegning	Tatt fra brinken sør for forlegningen. Utsyn mot Leirfjorden med lagringsbrakker og diverse konstruksjonsvirke. Gårdsbygningen tilhører antageligvis Ottar Johansen.	svart/hvit	
217	V-NV	Tysk forlegning	Tatt fra brinken sør for forlegningen. Det nærmeste bygget er den tyske spisebrakken med Ottar Johansens hus i bakgrunnen.	svart/hvit	
218	V	Kalvika	Utsyn over Leirfjorden. Mest sannsynlig tatt øst for den tyske forlegningen.	svart/hvit	
219	SSV	Fangeleiren	Oversikt over fangeleiren. Masseutfyllinger fra tunellarbeidet kan ses til høyre for leiren. Spisebrakken og vaktkommandobygget ligger omtrent midt i bildet, like utenfor inngjerdingen.	svart/hvit	
220	N	Tysk forlegning	Bildet viser deler av den tyske spisebrakken i venstre billedkant samt Ottar Johansens hus. Rett bak spisebrakken skimtes deler av den tyske boligbrakken.	svart/hvit	
221	Usikkert	Kalvika (?)	Landskapsfoto. Noe usikkert på hvor dette er tatt, men med tanke på topografien kan det være tatt mot Klimpen/Aspenesfjellet.	svart/hvit	
222	V	Kalvika	Den tyske skytestillingen som lå på brinken mellom fangeleiren og den tyske forlegningen.	svart/hvit	Pilaren som geværet er montert på står ennå i dag.
223	S	Kaianlegg	Bildet er tatt fra kaien. I venstre billedkant skimtes verkstedsbygningen. Fra venstre kommer også en skinnegang ut mot sjøen. Naustet tilhører Bjarne	svart/hvit	Skinnegangen fremst i bildet kan ennå ses i dag.

ID	RETNING	STED	AVBILDET	TYPE	KOMMENTAR
			Hansen. I bakkant av bildet ligger fyllmasser fra tunellarbeidet. Skinnegang følger disse.		
224	Ø	Kaianlegg	Samme som 9177-003	svart/hvit	
229	S	Kaianlegg	Samme som 9177-006	svart/hvit	
230	SØ	Kaianlegg	Samme som 9177-005	svart/hvit	
231	Ø	Kaianlegg	Samme som 9177-004	svart/hvit	
232	N	Kaianlegg	Samme som 9177-001	svart/hvit	
233	NV	Kaianlegg	Samme som 9177-002	svart/hvit	
234	Usikkert	Usikkert	Portrett av ukjent soldat om bord på en skøyte. Muligens tatt like utenfor Kalvika.	svart/hvit	
235	V-SV	Tysk forlegning	Utsyn ned mot Leirfjorden. Bjarne Hansens bygninger ses på bildet. Huset ble flyttet opp til Ottar Johansens hus senere.	svart/hvit	
236	V	Kaianlegg	Tatt ytterst på kaianlegget. 3 krigsfanger fisker fra kaien.	svart/hvit	
237	N	Kaianlegg	Tatt fra kaianlegget mot Kalvikodden. Båten er antageligvis Bjarne Hansens.	svart/hvit	
240	SV	Kalvika	Utsyn over Leirfjorden. Deler av fangeleiren ses i venstre billedkant. Midt i bildet ligger den tyske skytestillingen, og til høyre er den tyske forlegningen.	svart/hvit	
241	SSV	Fangeleiren	Utsyn ned mot fangeleiren. Tatt på samme sted som foregående bilde.	svart/hvit	
242	Ø	Kalvika	Tatt fra samme sted som foregående. Her ser vi sommerfjøset til Bjarne Hansen.	svart/hvit	
243	Ø	Fangeleiren	Tatt like vest for fangeleiren. Midt i bildet ses toalettet, som var bygget over et tørrmurt bekkeleie. Til høyre er vakttårnet. Kler henger til tørk inne i leiren. Utenfor venstre billedkant ligger broen som knyttet sammen fangeleiren med de tyske vaktbrakkene.	svart/hvit	
244	S	Kalvika	Bildet er tatt rett mot tunellinnslaget til Kalvikatunellen. Til venstre ses byggingen av spisebrakken og det som mest sannsynlig er lagerbrakken for mat for fangene.	svart/hvit	
245	V	Fangeleiren	Tatt fra det østlige vakttårnet med utsyn ned mot Leirfjorden. Her ses fangebrakkene tydelig, det doble gjerdet samt gangpassasjen som følger dette. Til høyre, ned mot sjøen, ser man Bjarne Hansens hus. Broen over bekkeleiet skimtes så vidt på høyre side.	svart/hvit	Samme som 013. Det er orginalbildet med bedre kontrast.

ID	RETNING	STED	AVBILDET	TYPE	KOMMENTAR
246	S	Fangeleiren	Utsyn mot deler av fangeleiren. Vakttårnet og passasjen som følger inngjerdingen ses godt. Torvleggingen rundt brakkene kan ses tydelig, og har fungert som isolasjon.	svart/hvit	
247	S	Fangeleiren	Tatt fra samme sted som forrige foto. Her ses omtrent hele fangeleiren. På dette bildet ser det ut som spisebrakken er ferdig bygget og skjuler tunellinnslaget. Til høyre for spisebrakken, inne i leiren, er det en større åpen plass som er tolket som eksersisplass for fangene. Helt fremst i bildet ser man veien opp til vaktbrakkene.	svart/hvit	
248	NØ	Kalvika	Bildet viser bygging av vei. Dette er veien som går fra kaianlegget opp forbi de tyske vaktbrakkene på nordsiden av fangeleiren.	svart/hvit	
249	SV	Kalvika	Tatt fra omtrent samme sted som forrige bilde, men i motsatt retning. I bakgrunnen ses deler av den vestlige vaktbrakken, og skal man følge de tyske plantegningene var det tegnet inn to slike brakker. Tørrmurene i front og på høyre side kan antyde at det skal planeres ut tomt til denne.	svart/hvit	Det er bare den vestligste vaktbrakken som er avbildet i Hennigs fotomateriale, og det kan hende at den andre brakken ikke var påbegynt under Hennigs opphold i Kalvika.
250	NØ	Kaianlegg	Tatt fra kaianlegget opp mot den tyske forlegningen. Nesten samme vinkel som 9177-002. Utsyn opp mot den tyske forlegningen med konstruksjonsmateriell lagret ned mot kaien. Helt til venstre kan man se Ottar Johansens hus, til høyre de tyske brakkene.	svart/hvit	
251	Usikkert	Kalvika	Bilde av tre tyske soldater under fiske. Båten skal angivelig tilhøre Ottar Johansen.	svart/hvit	Se også 9177-237
252	S	Kaianlegg	Tatt fra kaien mot sør. Tilnærmet lik 9177-223, men litt lengre mot SSØ. Naustet tilhører Bjarne Hansen. Her ser man også lengden på en av flere utfyllinger av masse fra tunellarbeidet.	svart/hvit	
253	SSV	Kaianlegg	Utsyn over kaien med verkstedet, Hansens naust og utfylling i bakgrunnen.	svart/hvit	
342	Ø	Kalvika	På tur inn til kai ved Kalvika. Den tyske forlegningen midt i bildet og Bjarne Hansens hus helt til venstre med kaianlegget mellom disse.	svart/hvit	
600	Usikkert	Usikkert	Portrett av Johannes Hennig.	svart/hvit	
601	Ø	Kalvika	Sommerfjøs øst i Kalvika.	Farge	
604	Usikkert	Kalvika	Skøyta "Lomen" ved kai i Kalvika.	svart/hvit	
605	SV	Kaianlegg	Anleggsarbeid ved kaiområdet i Kalvika. I bakgrunnen skimtes Bjarne Hansens naust. Antageligvis er det plneringsarbeid for et tiltenkt tankanlegg som i	svart/hvit	Usikkert om arbeiderne kun er sovjetiske krigsfanger.

ID	RETNING	STED	AVBILDET	TYPE	KOMMENTAR
			følge tyske plankart skulle bygges her. Bildet er tatt like vest for Bjarne Hansens hus.		
609	Usikkert	Usikkert	Krigsfange om bord en skøyte. Fangen er fra Kalvika.	svart/hvit	Muligens skøyta "Lomen" som ble brukt for å frakte proviant og utstyr til Kalvika.
610	V	Kalvika	Tatt vest for fangeleir med utsyn ut mot Leirfjorden. Kompressorhus og verksted i senter av bildet. Krigsfanger under arbeid med masse fra tunellarbeid.	Farge	
611	S	Fangeleiren	Tatt mot fangeleir. I venstre billedkant er toalettet med vakttårnet like til høyre. Broen knytter sammen fangeleiren og vaktbrakkene på nordsiden.	svart/hvit	
612	V	Fangeleiren	Samme som 9177-245 bare med bedre kontrast.	svart/hvit	
613	NNØ	Tysk forlegning	Norsk bygg. Noe usikkert nøyaktig hvor dette er, men fremst i bildet går skinnegangen fra kaianlegget.	svart/hvit	
614	S	Kaianlegg	Tatt nord for kaianlegget. Kaien ses til høyre i bildet, mens verkstedet og naustet ligger til venstre.	svart/hvit	
615	NV (?)	Kalvika	Sommerfjøs. Sto mest sannsynlig øst for den tyske forlegningen.	Farge	
616	Usikkert	Kalvika	Foss i Kalvika.	Farge	
617	SSØ (?)	Kalvika	Utsikt over Leirfjorden, noe usikkert hvor bildet er tatt.	Farge	Merket med Kalvika.
618	SØ	Tysk forlegning	Utsyn ned mot kaianlegget. Til høyre ses boligbrakken samt Ottar Johansens hus. På venstre side ligger spisebrakken og kontorbrakken.	Farge	Fra Bundesarchiv
619	NV	Kaianlegg	Utsyn opp mot den tyske forlegningen.	Farge	Fra Bundesarchiv
620	Usikkert	Kalvika	Landskapsfoto, merket med Kalvika.	Farge	Fra Bundesarchiv
621	Usikkert	Kaianlegg	Bilde av fanger som transporterer brød og annen proviant fra båt til kai.	Farge	Fra Bundesarchiv

8 Appendiks 2: Notat om Kalvik fra Mikael Stokke

Kalvik **Michael Stokke, pr. 6.4.2017**

Ytre Kalvik var et sted uten veiforbindelse med en gård. Folket på gården bodde der under krigen eller ble flyttet? Fangeleiren ligger i Sørfold kommune. Leiren var 45 km nord for Fauske. Nærmeste fangeleirer var Aspfjord, tre km lengre sør og Sommerset, sju km lengre nord.

1. Organisering og antall

Fangene i Kalvik-leiren var i ulike Organisation Todts bygge- og arbeidsbataljoner mellom 1943 og 1945. Først var en gruppe under 183. bataljon i Kalvik. Deretter kom en gruppe som kom under tre ulike bataljoner, først 189. bataljon, så 184 og til slutt 203. bataljon. Når det gjelder 189. bataljon, så var bataljonstaben i Kalvik. 3. kompani lå i nærheten, mens 2. kompani var i Hordaland, senere i Vestfold. 7. juni 1944 ble 189. bataljon nedlagt og fangene i 1. kp. i 189. bataljon i leirene Kalvik, Torkeleng og Megården i Sørfold overført til 184. bataljon. Staben for 184. bataljon hadde fast tilholdssted i Hamarøy. Senere ble kompaniene i Sørfold overført fra 184. til 203. bataljon, der de var pr. 1. april 1945. Kalvik var da under 1. kompani.

To alternativer når de første fanger ankom:
1. Den første gruppen som ankom Kalvik var 150 fanger fra 2. kompani fra 183. bataljon, som var i leiren et par måneder. Antallet er registrert pr. 30. juli 1943.
2. 2. kp. i 183 bataljon var der et par uker, de ankom 27. september til Sørfold.

16. september 1943 er det 227 fanger i området Kalvik/Aspfjord-leirene. Arbeidet i Aspfjord var startet i juli, så det er mest sannsynlig at fangene var der. Arbeidet i tunnelen fra Kalvik-siden startet ikke før i desember.

På en oversikt over antall fanger under OBL Fauske, er det registrert 330 fanger i Kalvik pr. 1. oktober 1943. Denne gruppen ble flyttet til Rana da neste fangegruppe ankom. Fangene i 1. kp i 189. bataljon ble sendt fra Stettin 8. september 1943. De ankom Trondheim og var der i tre uker, før de ankom Megården 7. oktober. Ifølge fangekortene ankom de Kalvik-leiren 8. oktober 1943, men en del fanger ankom også 10. oktober.

1. november 1943 er det registrert 370 fanger i leiren. Antallet synker så jevnt til
15. juni 1944, da det er 228 fanger i leiren. Sannsynligvis er grunnen til at antallet synker, at en del forflyttes eller at syke sendes til fangeleiren i Kroken. Andre større grunner kjennes ikke, denne perioden

er det utenom den spesielle hendelsen med 11 fanger skutt, bare en fange som døde. I tillegg flyktet 15 fanger.
Fra august 1944 legges så 3. kompani av Pioner-bataljon nr. 28, med 256 krigsfanger midlertidig i leiren, slik at i august 1944 er antallet på det høyeste i leirens historie, 15. august 1944 er det 488 fanger i leiren. Allerede 15. oktober var det så igjen på nivået før, med 226 fanger i leiren, da har Pioner-bataljonen forlatt Kalvik.
Antallet går litt opp i januar 1945, da 100 svake fanger kom fra Sørfjordmoen-leiren slik at i februar er det 332 fanger og det tallet holder seg til freden. 1. april er det 331 fanger i leiren.
9. og 12. mai 1945 er det 330 fanger.
16. mai 339 fra en navneliste.
14. juni er det 337 fanger i leiren.

En oversikt fra 16.2.1944 viser at det skulle kunne være plass til 600 fanger i leiren.

2. Arbeidet

Arbeidet som fangene skulle utføre lå under Baulos 4, som gikk fra Kvarv til Kalvik. Dette var fra 39,7-46,8 km. Det tyske firmaet Heinrich Butzer fra Hamburg hadde ansvaret for byggingen. Firmaet hadde ansvar for 12,7 km av byggingen, fra Aspfjord til Kalvik. Fra Kalvik ble det arbeidet hovedsakelig i tunnelen sørover mot Aspfjord. Tunnel 57 som het Espenestunnel skulle ha en total lengde på 2712 meter, ifølge en tysk rapport, Ellingsve har 2710 meter. Arbeidet startet 12. desember 1943 nordfra fra Kalvik-siden. Ved innstillingen som inntraff 15. oktober 1944 på alle anlegg i Sørfold var det drevet 507 meter. Arbeidet stoppet for godt etter innstillingen av arbeidet i oktober 1944. Andre steder i Sørfold ble arbeidet påbegynt igjen fra ca. 4 eller ca. 15. desember og også fra sørlige delen av Espenes-tunnelen. Det var sannsynligvis en begrensning på hvor mange tunneler en kunne bruke ressurser som bensin på. Arbeidet fra sør, fra Aspfjord startet 8. juli 1943 og pr. 15. oktober 1944 hadde firmaet drevet 1063 meter, frem til freden i mai 1945 1450 meter stoll. Nordover fra Kalvik i tunnel 58 ble det bare med planleggingen. Arbeidet fra oktober 1944 og frem til freden ser ut til å ha vært å arbeide på brakker som var i området, vedhogst og annet arbeid. I Kalvik ble det bygget en kai til skip på opptil 500 tonn. Fra kaien var det en skinnebane opp til den tyske leiren, for å dra vogner med forsyninger. Fangene arbeidet også med lossing på kaianlegget. Sommeren 1944 bygget de også brakker i fangeleiren i Sommerset.

16. september 1943 var det 58 tyske arbeidere i firmaet Heinrich Butzer. I tillegg var det ti nordmenn, 39 utenlandske arbeidere og 227 krigsfanger, fra Kalvik-leiren. Det ønskede tall på tyske arbeidere var 270 og på de tre andre gruppene til sammen, 1330 fanger og arbeidere. Det var behov for å få over 1000 fanger og arbeidere til anlegget, noe som aldri kom.

3. mars 1944 var tallet i firmaet sunke til 47 tyske, men økt til 53 utenlandske tvangsarbeidere. I tillegg var det da 576 sovjetiske krigsfanger fordelt på Aspfjord og Kalvik. Behovet var nå satt enda høyere enn

et halvt år tidligere, nå var antall ønskede arbeidere satt til 180 tyske, 350 utenlandske arbeidere og 1500 krigsfanger!

3. Fangeleir-området

Fangeleiren

Wehrmacht eller OT bygget fangeleiren. 30. juli 1943 var det bygget elleve Nissen-brakker i leiren. Sju var til overnatting, en for syke, en til å vaske seg, en til avlusing og en lagerbrakke. I tillegg en tredjedels T-95-brakke som kunne brukes som verkstedsbrakke, eventuelt kjøkkenbrakke. Fem uker senere, 8. september 1943 viser et kart over leiren at det var 15 brakker inne i fangeleiren. 13 av disse var Nissen-brakker, så en liten brakke og en latrine nederst mot sjøen, bygget over en bekk. På fotografier fra sommeren 1944 ser en at det er bygget tre ekstra Nissen-brakker i leiren, to av dem sør-øst i leiren. Det var altså pr sommer 1944 totalt 18 brakker i leiren, derav 16 Nissen-brakker. Hvis en tar bort fire Nissen-brakker til ulikt bruk, var det 12 brakker som kunne huse rundt 40 fanger i hver. Dette gir en mulig totalplass til 480 fanger.

Den tyske leiren

Rett utenfor fangeleiren nær tunnel-innløpet ble det sommeren 1944 bygget en større brakke. Fra før var det en brakke og en Nissen-brakke der. Disse var nok til bruk for arbeidet med tunnelen. Ved kaien var det minst sju brakker. Mellom fangeleiren og leiren for vaktene lå det to større brakker. Langs skinnebanen opp til leiren for vaktene lå det noen brakker og til sammen med brakkene i leiren, var det ni brakker for ulik bruk. Først og fremst til mannskapsbrakker for tyske vakter, OT-ingeniører og utenlandske og norske arbeidere. Deretter brakker til bruk som kontor, verksted, kjøkken, vasking og lager.

En gård med et bolighus, et stabbur, en låve og et uthus lå nær stranden, sør for skinnebanen. Et hus og et uthus lå langs skinnebanen.

4. Leirledelse og vakter

Leirkommandant for Kalvik-leiren ved freden var kaptein Krumfuss. Løytnant Dexter var ansvarlig for arbeidet. Feldwebel Bernhard er også nevnt ved freden. 1. oktober 1943 var det 33 vakter over 330 fanger. Senere sank antallet vakter, i takt med antallet fanger. Vanligvis var det en vakt pr. ti fanger. Blant krigsforbrytersakene som den britiske krigsforbryterkommisjonen etterforsket i 1945, var også en sak fra Kalvik, fra det store massedrapet i juni 1944. Dette er sak nr. 934. Major Henri Ernst, som var bataljonskommandant for 184. bataljon, ble siktet og tatt. Han var også siktet for å ha gitt ordre om å skyte fanger som hadde flyktet og tatt til fange igjen i både Mørsry-leiren, Drag og i Hattfjelldal. Brandecker, en underoffiser og Vinzenz Wactherl, en obergefreiter, ble også siktet og etterlyst for drapene på de ti fangene, men ble ikke funnet.

En i leiradministrasjonen, Johannes Martin Hennig, skrev en dagbok om sitt opphold i Norge. Han var i Kalvik-leiren fra mai til juli 1944.

5. Døde

19 fanger døde i og fra Kalvik-leiren. I forbindelse med den store flukten ble ti fanger skutt 13. juni 1944, noen ble skutt under flukt og noen døde av sykdom. Kalvik er kanskje den leiren langs jernbanen, etter Torkilseng-leiren, med færrest døde, om en unntar de som ble skutt under den store flukten. De tidligere fangene oppgir et tall på fire døde i selve leiren ifølge en rapport fra 12. mai 1945. Den gruppen med fanger som var der ved freden, kjente nok ikke til han som ble skutt i oktober 1943,

Den første, Gusev ble skutt under flukt allerede 5. oktober 1943. Deretter gikk det fem måneder før ny fange, Klimenko, prøvde å flykte og han ble også tatt og skutt 4. mars 1944. Den tredje som døde var Belorusets som døde av tuberkulose 11. juni 44. Deretter kom den store masseflukten og de 10 som ble skutt i juni 1944. En, Titov, ble skutt på flukt på fjellet 18. juni. To andre forsvant på fjellet. Fangene oppga at fire døde, derav en skutt. Det kan derfor ha vært mulig at tre fanger fra Kalvik døde våren 1945. Fra den perioden mangler det fangekort. 15 andre døde finnes det fangekort på.

Den første døde, Gusev, kjenner vi ikke begravelsessted på. De andre døde ble begravd på to gravplasser i Aspfjord med døde fra fangeleiren der. Fra den leiren døde ca. 32 fanger. Først ble de døde fra april-mai 1943 gravlagt innerst i Aspfjorden bare 250 m fra leiren. Så ble et nytt gravsted anlagt, beskrevet slik: «am Nordwestufer der Aspfjordes, 1,5 km südwestlich des Lagers». Der ble ca. 13, inkludert de ti som ble skutt fra Kalvik-leiren begravd og fra september 1944 ble de døde etter hvert gravlagt med gravnummer der.

Høsten 1945, etter 21. august en gang ble de ca. 49 døde fangene flyttet fra Aspfjord til samlekirkegården på Helland. 16 eller 17 av dem var altså fra Kalvik-leiren. Ifølge DKN var ca. 50 døde gravlagt i Aspfjorden. Ca. 1950 ble en av de som rømte funnet ved Sommerset-vannet og sannsynligvis flyttet til Tjøtta og en ble aldri funnet. Info. fra Marie Zachariassen.

Fra Helland ble de døde igjen flyttet 9. september 1951 i forbindelse med operasjon Asfalt. De ble begravd på Tjøtta 30. oktober 1951. På Tjøtta i dag ligger de døde fra Kalvik med to navngitte i enkeltgraver, 12 som navngitt i massegrav og to som ukjent. Det står også bare at de er flyttet fra samlegraven på Helland.

Gravminnet/gravminnene på Aspfjord for de døde fra de to leirene, er det ingenting igjen av. Det eller de var av tre.

21. juni 1945 ved Berrflåget risset kameratene i leiren inn en inskripsjon i fjellet ved en strand. «11 mennesker døde. 21. juni besøkte vi stedet hvor våre kamerater ble skutt 12. juni 1944. Evig minne til våre venner.»

Den store flukten

En helt spesiell hendelse er flukten den 13. juni 1944 og de ti fangene som ble skutt ved Berrflåget 13. juni 1944. Dette er den største enkeltmassakren blant fanger i jernbanebygging i Nordland. Fangene oppgir datoen til å være den 12. juni, men både fangekortene, den tyske dagboken og de rømte fangene i Sverige oppgir datoen til å være den 13. juni. 15 fanger klarte å flykte samtidig. Det er også den største enkeltflukten i området. En av dem ble så skutt og to andre forsvant, slik at det var 12 fanger som ankom Sverige rundt 13-14. juni.

6. Fangenes bakgrunn

Blant de tolv døde som har fangekort, er det åtte russere og fire ukrainere. De var født mellom 1903 og 1921. En liste fra 16. mai 1945 over de overlevende 339 fangene viser at angående nasjonalitet, var det 216 russere, 106 ukrainere, 15 hviterussere, en mordviner og en tatar.

Av de 337 fangene i leiren i juni 1945, var det 24 offiserer og 22 underoffiserer.

7. Etter krigen

11. mai 1945 var det 11 syke i leiren, ca. 31. mai var det 15 syke i leiren. Etter en inspeksjon av leiren den 14. mai opplyses det fra Gunnar Moe at få var syke og at denne leiren var en mønsterleir. Forholdet mellom den tyske kommandanten og fangene var god. Kommandanten skal ha kjøpt inn fisk og tran til fangene.

Den norske brigade var vakt over fangeleirene fra 13. juni og i Kalvik viser rapportene at det er rolige forhold i fangeleiren. Fangene dro fra Megården med skip til Narvik i midten av juli. 21. august kom en alliert representant fra den britiske krigsforbryterkommisjonen og foretok ved hjelp av tyske soldater, en oppgraving og undersøkelse av de elleve drepte fra juni 1944.

8. I dag

Brakkene i leiren ble brent etter krigen. De tyske brakkene og den store brakken på utsiden av leiren ble sannsynligvis sendt til Finnmark.

Mye av restene av fangeleiren er blitt fjernet på grunn av at vegvesenet har brukt området da de bygget tunnelen. Noen fundamenter kan sees, sannsynligvis de sørligste brakkene i fangeleiren. Noen store gryter ligger i fangeleir-området.
Fra de tyske brakkene er det ikke rester. Rester etter kaianlegget finnes.

Tunnelen som fangene arbeidet på, ble ikke ferdig og den ble først ferdigstilt av Statens vegvesen i 1966. Det manglet da 753 m til gjennomslag, da ble den 2729 meter lang. Espenestunnelen heter i dag Kalvik tunnel.

Litteratur

Trykt materiale

Hennig, Johannes Martin. Ein tysk soldats dagbok. 2002.
Årbok for Sørfold 1983. Johan Olsen. Minner fra okkupasjonstida.
Årbok for Sørfold 1990. Frits Kvarum. Flukten.
Årbok for Sørfold 1998. Fototekst i Marie Zakariassen. Heimsendinga.
Årbok for Sørfold 2004. Marie Zakariassen: Verdig minnemarkering.
Årbok for Sørfold 2017. Eva-Ditte Donat. Flukten fra Kalvik.

Arkiv

Svenske arkiv

Svenska Riksarkivet, Statens utlänningskommision. Andra världskrigets lägerarkiv, Lisma vol.3 og 4.

Russiske arkiv

GARF f. 9409, op. 1, d. 356, l. 95-111. Liste med 392 overførte krigsforbrytere fra 10.01.1946. Formidlet av Brandenburg Memorials Foundation og Sachsenhausen Memorial Museum.

Tyske arkiv

Bundesarchive, BA/MA. RH 49/15. Stammtafel bataillone.

Engelske arkiv

National Archives. War Office 331/25. Allied Land Forces Norway. War Crimes Investigation Branch.

Norske arkiv

Falstadsenteret. Oversikt over døde i Nordland.
Statsarkivet i Trondheim. Politikammeret i Bodø. Justisprotokoller for Salten, s. 94.

Riksarkivet:
Den norske brigade. Eske 7. Vaktrapporter. Eske 45.
Deutscher Oberbefehlshaber Norwegen. Eske 8.
Forsvaret, Major Leiv Kreybergs arkiv: Kontoret for tidligere krigsfanger i Bodø. E.1-3.
Krigsgravtjenesten. Eske 31.
Organisation Todt. Bahnbau 1. E9a. Eske 8 og 23.
Reservepolitiet. 9. bataljon. Eske 11.

Fotografier

Ca. 68 fotografier fra Johannes Martin Hennig, mai-juli 1944.

Nettsider

www.obd-memorial.ru

9 Appendiks 3: Funnkatalog

Forkortelser: M= material, **T**= type, **S**= sekkekategori, **A**= antall, **L**= største lengde, **B**= største bredde, **V**= vekt og **F=** fotografert (yes/no, påfølges av referanse til fotonummer om gjenstanden er fotodokumentert. Der hvor kontekst er angitt som «0» mangler gjenstanden korrekt kontekstreferanse.

Nr. 1015. - Kontekst: 513
M: glass, T: vindusglass, S: konstruksjon, A: 1, L: , B: , V:
Beskrivelse:
F: No

Nr. 1016. - Kontekst: 513
M: glass, T: vindusglass, S: konstruksjon, A: 1, L: , B: , V:
Beskrivelse:
F: No

Nr. 1017. - Kontekst: 513
M: glass, T: vindusglass, S: konstruksjon, A: 1, L: , B: , V:
Beskrivelse:
F: No

Nr. 1018. - Kontekst: 513
M: glass, T: vindusglass, S: konstruksjon, A: 1, L: , B: , V:
Beskrivelse:
F: No

Nr. 1019. - Kontekst: 513
M: glass, T: vindusglass, S: konstruksjon, A: 1, L: , B: , V:
Beskrivelse:
F: No

Nr. 1020. - Kontekst: 513
M: glass, T: vindusglass, S: konstruksjon, A: 1, L: , B: , V:
Beskrivelse:
F: No

Nr. 1024. - Kontekst: 513
M: glass, T: vindusglass, S: konstruksjon, A: 1, L: , B: , V:
Beskrivelse:
F: No

Nr. 1027. - Kontekst: 513
M: glass, T: vindusglass, S: konstruksjon, A: 1, L: , B: , V:
Beskrivelse:
F: No

Nr. 1028. - Kontekst: 513
M: glass, T: vindusglass, S: konstruksjon, A: 1, L: , B: , V:
Beskrivelse:
F: No

Nr. 1029. - Kontekst: 513
M: glass, T: vindusglass, S: konstruksjon, A: 1, L: , B: , V:
Beskrivelse:
F: No

Nr. 1030. - Kontekst: 513
M: jern, T: hengseltapp, S: konstruksjon, A: 1, L: 9,2, B: 0,9, V:
Beskrivelse: Mulig hengseltapp. Rett sylindrisk jernstang, noe korrodert.
F: No

Nr. 1031. - Kontekst: 513
M: jern, T: avklipp, S: produksjon, A: 1, L: 4,66, B: 2,98, V:
Beskrivelse: Rektangulær avklipp av beslag. Klipt i begge kortender.
F: No

Nr. 1032. - Kontekst: 513
M: jern, T: spiker, S: konstruksjon, A: 1, L: 12,2, B: 0,53, V:
Beskrivelse: Stor spiker som mangler hode, noe korrodert. Rett.
F: No

Nr. 1033. - Kontekst: 513
M: jern, T: avklipp, S: produksjon, A: 1, L: 11,1, B: 0.97, V:
Beskrivelse: Avlang halvmåneformet avklipp i tykt jern. Spiss i begge endene. Ene siden er avrundet og er mest sannsynlig ikke klippet.
F: Yes 192-194

Nr. 1034. - Kontekst: 513
M: aluminium, T: avklipp, S: produksjon, A: 1, L: 5,5, B: 1,2, V:
Beskrivelse: Avlang aluminiumsbit med tre rette kanter. Spor etter klipping (skrå kutteflate på siden). På ene siden er det slått inn en stiplete strek, ca. 8 mm lang.
F: Yes 188-191

Nr. 1035. - Kontekst: 513
M: kobber, T: patronhylse, S: produksjon, A: 1, L: 4,1, B: 1,23, V: 9,90
Beskrivelse: Patronhylse, kappet av i front og har kuttespor på siden. I bunnen er det merket med "2 LM 32 C". Avfyrt.
F: Yes 225-229

Nr. 1036. - Kontekst: 513
M: jern, T: knapp, S: klær, A: 1, L: 1,66 cm diameter, B: 0,46 cm høyde, V:
Beskrivelse: 1 liten knapp, sirkulær. Jevn overflate som buer lett ned til kanten. Kan være et sentrert hull i knappen, men grunnet korrodering er det usikkert.
F: Yes 201-203

Nr. 1037. - Kontekst: 513
M: jern, T: spiker, S: konstruksjon, A: 1, L: 2,3, B: 1, V:
Beskrivelse: 1 knekt spiker med hode. Korrodert.
F: No

Nr. 1038. - Kontekst: 513
M: jern, T: spiker, S: konstruksjon, A: 1, L: 2,3, B: 1,2, V:
Beskrivelse: Knekt spiker med mye korrosjon rundt.
F: No

Nr. 1039. - Kontekst: 513
M: jern, T: avklipp, S: produksjon, A: 6, L: 5, B: 2,6, V:
Beskrivelse: 4 små fragmenter i jern, mulig hermetikk. 1 rektangulær og tykk bit av jern. 1 brettet bit av jern, halvmåneformet.
F: No

Nr. 1040. - Kontekst: 513
M: jern, T: spiker, S: konstruksjon, A: 1, L: 17,4, B: 0,7, V:
Beskrivelse: Stor og komplett spiker, noe bøyd og lett korrodert.
F: Yes 281-283

Nr. 1041. - Kontekst: 513
M: glass, T: vindusglass, S: konstruksjon, A: 1, L: , B: , V:
Beskrivelse:
F: No

Nr. 1042. - Kontekst: 513
M: glass, T: vindusglass, S: konstruksjon, A: 1, L: , B: , V:
Beskrivelse:
F: No

Nr. 1043. - Kontekst: 513
M: glass, T: vindusglass, S: konstruksjon, A: 1, L: , B: , V:
Beskrivelse:
F: No

Nr. 1044. - Kontekst: 513
M: glass, T: vindusglass, S: konstruksjon, A: 1, L: , B: , V:
Beskrivelse:
F: No

Nr. 1045. - Kontekst: 513
M: glass, T: vindusglass, S: konstruksjon, A: 1, L: , B: , V:
Beskrivelse:
F: No

Nr. 1046. - Kontekst: 513
M: glass, T: vindusglass, S: konstruksjon, A: 1, L: , B: , V:
Beskrivelse:
F: No

Nr. 1050. - Kontekst: 513
M: glass, T: vindusglass, S: konstruksjon, A: 1, L: , B: , V:
Beskrivelse:
F: No

Nr. 1054. - Kontekst: 513
M: glass, T: vindusglass, S: konstruksjon, A: 1, L: , B: , V:
Beskrivelse:
F: No

Nr. 1055. - Kontekst: 513
M: jern, T: spiker, S: konstruksjon, A: 1, L: 3, B: 1, V:
Beskrivelse: Liten rett spiker med lite hode. Kan være en liten skonagle. En del korrodert.
F: No

Nr. 1056. - Kontekst: 513
M: jern, T: spiker, S: konstruksjon, A: 2, L: 2,6, B: 0,9, V:
Beskrivelse: 1 knekt spiker samt et fragment. Korrodert
F: No

Nr. 1057. - Kontekst: 513
M: jern, T: spiker, S: konstruksjon, A: 1, L: 6,2, B: 1,4, V:
Beskrivelse: Bøyd spiker, korrodert. Rektangulær i tverrsnitt.
F: No

Nr. 1058. - Kontekst: 513
M: aluminium, T: avklipp, S: produksjon, A: 1, L: 1,8, B: 1,3, V:
Beskrivelse: Avklipp med to rette kanter og to buede kanter, uregelmessig. 18 mm tykt.
F: No

Nr. 1059. - Kontekst: 513
M: jern, T: spiker, S: konstruksjon, A: 1, L: 7, B: 0,66, V:
Beskrivelse: Spiker uten hode, noe korrodert. Lett bøyd.
F: No

Nr. 1060. - Kontekst: 513
M: jern, T: spiker, S: konstruksjon, A: 3, L: 4,9, B: 1,14, V:

Beskrivelse: 2 knekte spiker med hode, sterkt korrodert, 1 komplett spiker med noe korrosjon.
F: No

Nr. 1061. - Kontekst: 513
M: jern, T: spiker, S: konstruksjon, A: 1, L: 3,4, B: 1,7, V:
Beskrivelse: Knekt spiker med løst hode i posen. Korrodert.
F: No

Nr. 1062. - Kontekst: 513
M: jern, T: spiker, S: konstruksjon, A: 4, L: 5, B: 0,3, V:
Beskrivelse: 3 knekte spiker, korrodert. 1komplett spiker, rett.
F: No

Nr. 1063. - Kontekst: 513
M: jern, T: spiker, S: konstruksjon, A: 1, L: 2,8, B: 1, V:
Beskrivelse: Knekt spiker, mangler hode. Korrodert
F: No

Nr. 1064. - Kontekst: 513
M: jern, T: spiker, S: konstruksjon, A: 1, L: 9,1, B: 0,45, V:
Beskrivelse: Bøyd spiker, relativt stor. Korrodert.
F: No

Nr. 1065. - Kontekst: 513
M: glass, T: vindusglass, S: konstruksjon, A: 2, L: 3,2, B: 1,6, V:
Beskrivelse: 2 biter av vindusglass. Klart glass. 0,21 cm tykt.
F: No

Nr. 1066. - Kontekst: 513
M: glass, T: vindusglass, S: konstruksjon, A: 1, L: , B: , V:
Beskrivelse:
F: No

Nr. 1067. - Kontekst: 513
M: glass, T: vindusglass, S: konstruksjon, A: 1, L: , B: , V:
Beskrivelse:
F: No

Nr. 1068. - Kontekst: 513
M: glass, T: vindusglass, S: konstruksjon, A: 1, L: , B: , V:
Beskrivelse:
F: No

Nr. 1069. - Kontekst: 513
M: glass, T: vindusglass, S: konstruksjon, A: 1, L: , B: , V:
Beskrivelse:
F: No

Nr. 1070. - Kontekst: 513
M: glass, T: vindusglass, S: konstruksjon, A: 1, L: , B: , V:
Beskrivelse:
F: No

Nr. 1071. - Kontekst: 513
M: glass, T: vindusglass, S: konstruksjon, A: 1, L: , B: , V:
Beskrivelse:
F: No

Nr. 1072. - Kontekst: 513
M: glass, T: vindusglass, S: konstruksjon, A: 1, L: , B: , V:
Beskrivelse:
F: No

Nr. 1073. - Kontekst: 513
M: glass, T: vindusglass, S: konstruksjon, A: 1, L: , B: , V:
Beskrivelse:
F: No

Nr. 1074. - Kontekst: 513
M: jern, T: spiker, S: konstruksjon, A: 1, L: 6,2, B: 0,46, V:
Beskrivelse: Bøyd spiker, komplett. Stedvis korrodert.
F: No

Nr. 1075. - Kontekst: 513
M: jern, T: spiker, S: konstruksjon, A: 1, L: 5, B: 0,54, V:
Beskrivelse: 1 knekt spiker med hode, lett korrodert.
F: No

Nr. 1076. - Kontekst: 513
M: glass, T: vindusglass, S: konstruksjon, A: 1, L: , B: , V:
Beskrivelse:
F: No

Nr. 1077. - Kontekst: 513
M: jern, T: spiker, S: konstruksjon, A: 2, L: 3,6, B: 0,55, V:
Beskrivelse: Knekt spiker med hode, sterkt korrosjonsdannelse rundt kroppen. Pappspiker, komplett.
F: No

Nr. 1078. - Kontekst: 513
M: glass, T: vindusglass, S: konstruksjon, A: 1, L: 1,3, B: 0,21, V:
Beskrivelse: 1 liten bit av vindusglass.
F: No

Nr. 1079.1 - Kontekst: 513
M: jern, T: spiker, S: konstruksjon, A: 2, L: 3,4, B: 3,3, V:
Beskrivelse: 1 knekt spiker, kraftig korrodert. 1 bøyd spiker, vinkel. 1 bit med smeltet metall, uviss materiale. 1 mulig skonagle, liten type. Sterkt korrodert.
F: No

Nr. 1079.2 - Kontekst: 513
M: slagg, T: slagg, S: produksjon, A: 1, L: 3,4, B: 3,3, V:
Beskrivelse: Se over.
F: No

Nr. 1079.3 - Kontekst: 513
M: jern, T: skonagle, S: klær, A: 1, L: 3,4, B: 3,3, V:
Beskrivelse: Se over.
F: No

Nr. 1080. - Kontekst: 513
M: jern, T: pappspiker, S: konstruksjon, A: 1, L: 3, B: 1,7, V:
Beskrivelse: Pappspiker. Korrodert.
F: No

Nr. 1081. - Kontekst: 513
M: bly, T: blystav fra batteri, S: konstruksjon, A: 2, L: 3, B: 0,6, V:
Beskrivelse: Blystav og tilhørende topp/pakning. Toppen er knekt.
F: No

Nr. 1082. - Kontekst: 513
M: jern, T: spiker, S: konstruksjon, A: 1, L: 2,2, B: 1,5, V:
Beskrivelse: 1 knekt spiker bøyd til som en fiskekrok, mangler øvre del.
F: Yes 135-137

Nr. 1083. - Kontekst: 513
M: jern, T: jernstreng, S: konstruksjon, A: 1, L: 1,8, B: 1,2, V:
Beskrivelse: Jernstreng utformet som et rektangel, knekt i begge ender. Uviss funksjon.
F: No

Nr. 1084. - Kontekst: 513
M: jern, T: spiker, S: konstruksjon, A: 2, L: 2,8, B: 1,3, V:
Beskrivelse: 1 korrodert pappspiker, hel. 1 bit med korrodert spiker, knekt.
F: No

Nr. 1085.1 - Kontekst: 513
M: jern, T: spiker, S: konstruksjon, A: 1, L: 2,1, B: 0,32, V:
Beskrivelse: 1 knekt spiker uten hode, korrodert. 1 bit med varmepåvirket koks.
F: No

Nr. 1085.2 - Kontekst: 513
M: koks, T: koks, S: konstruksjon, A: 1, L: 2,1, B: 0,32, V:
Beskrivelse: Se over.
F: No

Nr. 1086. - Kontekst: 513
M: sink, T: knapp, S: klær, A: 1, L: 1,73 dia, B: 0,34 høyde, V:
Beskrivelse: 1 skjorteknapp med 4 hull. Noe usentrert. Forsenket i midten.
F: No

Nr. 1087. - Kontekst: 513
M: jern, T: spiker, S: konstruksjon, A: 4, L: 6,1, B: 0,24, V:
Beskrivelse: 1 komplett spiker, noe bøyd. 3 fragmenterte spiker.
F: No

Nr. 1088. - Kontekst: 513
M: glass, T: glassdråpe, S: produksjon, A: 1, L: 1,3, B: 1,1, V:
Beskrivelse: Glassdråpe i klart glass.
F: Yes 274-276

Nr. 1089. - Kontekst: 513
M: porselen, T: fragment, S: annet, A: 1, L: 1,2, B: 0,7, V:
Beskrivelse: Liten hvit porselensbit. Svært finkornet,
F: No

Nr. 1090. - Kontekst: 513
M: aluminium, T: aluminiumsfolie, S: mat, A: 4, L: 1,3, B: 0,7, V:
Beskrivelse: 4 små biter med aluminiumsfolie. Fragmentarisk.
F: No

Nr. 1091. - Kontekst: 513
M: glass, T: vindusglass, S: konstruksjon, A: 1, L: , B: , V:
Beskrivelse:
F: No

Nr. 1094. - Kontekst: 513
M: jern, T: spiker, S: konstruksjon, A: 2, L: 6,2, B: 0,35, V:
Beskrivelse: 2 spiker. En lett bøyd.
F: No

Nr. 1095. - Kontekst: 513
M: jern, T: nagle, S: konstruksjon, A: 1, L: 8, B: 0,45, V:
Beskrivelse: 1 rett nagle. Rektangulær i tverrsnitt.
F: Yes 147-149

Nr. 1096. - Kontekst: 513
M: jern, T: spiker, S: konstruksjon, A: 3, L: 6,7, B: 0,35, V:
Beskrivelse: 1 komplett bøyd spiker, 1knekt spiker med hode, og 1 bøyd spiker uten spiss.
F: No

Nr. 1097. - Kontekst: 513
M: jern, T: spiker, S: konstruksjon, A: 0, L: 3, B: 0,3, V:
Beskrivelse: 1 bøyd spiker, knekt ex-situ i funnpose.
F: No

Nr. 1098. - Kontekst: 513
M: glass, T: vindusglass, S: konstruksjon, A: 1, L: , B: , V:
Beskrivelse:
F: No

Nr. 1099. - Kontekst: 513
M: glass, T: vindusglass, S: konstruksjon, A: 1, L: 1,1, B: 0.96, V:
Beskrivelse: 1 liten bit av vindusglass. 2 mm tykt.
F: No

Nr. 1100. - Kontekst: 513
M: jern, T: spiker, S: konstruksjon, A: 6, L: 7,8, B: 0,38, V:
Beskrivelse: 2 komplette spiker, bøyd. 1 bøyd spiker uten hode. 3 fragment av spiker, korrodert.
F: No

Nr. 1101. - Kontekst: 513
M: jern, T: hermetikk, S: mat, A: 2, L: 2,8, B: 2, V:

Beskrivelse: 2 mindre flak fra hermetikk.
F: No

Nr. 1102. - Kontekst: 513
M: jern, T: spiker, S: konstruksjon, A: 1, L: 2,4, B: 0,3, V:
Beskrivelse: Bøyd og knekt spiker.
F: No

Nr. 1103. - Kontekst: 513
M: bly, T: blystav fra batteri, S: konstruksjon, A: 1, L: 2, B: 0,6, V:
Beskrivelse: Knekt sylinder, blystav fra batteri.
F: No

Nr. 1104. - Kontekst: 513
M: aluminium, T: aluminiumsfolie, S: mat, A: 2, L: 2,7, B: 1,4, V:
Beskrivelse: 2 biter av sølvfarget aluminiumsfolie.
F: No

Nr. 1105. - Kontekst: 513
M: jern, T: avklipp, S: produksjon, A: 1, L: 4,4, B: 3,3, V:
Beskrivelse: Avklipp fra et hjørne på et beslag. Triangulær med to rette kanter og en diagonal kuttflate.
F: No

Nr. 1106. - Kontekst: 513
M: jern, T: treskrue, S: konstruksjon, A: 1, L: 5,6, B: 1,8, V:
Beskrivelse: Treskrue. Korrodert.
F: No

Nr. 1107. - Kontekst: 513
M: bein, T: beinnål?, S: produksjon, A: 1, L: 8,3, B: 1,49, V: 5,40
Beskrivelse: Beinbit formet som en bred nål. Avrundet i ene ende med et lite hull. I motsatt ende er det kuttet til en spiss. Beinet er avrundet på den ene siden og flat og glatt på motsatt side.
F: Yes 204-209

Nr. 1108. - Kontekst: 513
M: jern, T: spiker, S: konstruksjon, A: 1, L: 5,1, B: 0,27, V:
Beskrivelse: Spiker, komplett og noe bøyd.
F: No

Nr. 1109. - Kontekst: 513
M: jern, T: spiker, S: konstruksjon, A: 2, L: 3,8, B: 0,35, V:
Beskrivelse: Bøyd og knekt spiker, mangler spiss. 1 spikerhode. Korrodert.
F: No

Nr. 1110. - Kontekst: 513
M: glass, T: smeltet glass, S: produksjon, A: 1, L: 1,5, B: 0,65, V:
Beskrivelse: Dråpeformet smeltet glass.
F: Yes 198-200

Nr. 1111. - Kontekst: 513
M: jern, T: spiker, S: konstruksjon, A: 2, L: 8,7, B: 0,45, V:
Beskrivelse: 1 knekt spiker med hode. Korrodert. 1 komplett spiker, lett bøyd nederst.
F: No

Nr. 1112. - Kontekst: 513
M: jern, T: spiker, S: konstruksjon, A: 1, L: 12,6, B: 0,75, V:
Beskrivelse: Stor bøyd spiker, komplett og korrodert.
F: No

Nr. 1113.1 - Kontekst: 513
M: jern, T: spiker, S: konstruksjon, A: 1, L: 5,2, B: 0,46, V:
Beskrivelse: 1 knekt spiker med hode. 1 mulig nagle, komplett. Kvadratisk i tverrsnitt. Korrodert.
F: No

Nr. 1113.2 - Kontekst: 513
M: jern, T: nagle, S: konstruksjon, A: 1, L: 5,2, B: 0,46, V:
Beskrivelse: Se over.
F: No

Nr. 1114. - Kontekst: 513
M: jern, T: spiker, S: konstruksjon, A: 1, L: 7,34, B: 0,48, V:
Beskrivelse: 1 bøyd og komplett spiker, rund i snittet.
F: No

Nr. 1115. - Kontekst: 513
M: glass, T: vindusglass, S: konstruksjon, A: 1, L: , B: , V:
Beskrivelse:
F: No

Nr. 1116. - Kontekst: 513
M: glass, T: vindusglass, S: konstruksjon, A: 1, L: , B: , V:
Beskrivelse:
F: No

Nr. 1117. - Kontekst: 513
M: glass, T: vindusglass, S: konstruksjon, A: 1, L: , B: , V:
Beskrivelse:
F: No

Nr. 1118. - Kontekst: 513
M: glass, T: vindusglass, S: konstruksjon, A: 1, L: , B: , V:
Beskrivelse:
F: No

Nr. 1119. - Kontekst: 513
M: glass, T: vindusglass, S: konstruksjon, A: 1, L: , B: , V:
Beskrivelse:
F: No

Nr. 1120. - Kontekst: 513
M: glass, T: vindusglass, S: konstruksjon, A: 1, L: , B: , V:
Beskrivelse:
F: No

Nr. 1121. - Kontekst: 513
M: glass, T: vindusglass, S: konstruksjon, A: 1, L: , B: , V:
Beskrivelse:
F: No

Nr. 1122. - Kontekst: 513
M: glass, T: vindusglass, S: konstruksjon, A: 1, L: , B: , V:
Beskrivelse:
F: No

Nr. 1123. - Kontekst: 513
M: glass, T: vindusglass, S: konstruksjon, A: 1, L: , B: , V:
Beskrivelse:
F: No

Nr. 1124. - Kontekst: 513
M: glass, T: vindusglass, S: konstruksjon, A: 1, L: , B: , V:
Beskrivelse:
F: No

Nr. 1125. - Kontekst: 513
M: glass, T: vindusglass, S: konstruksjon, A: 1, L: , B: , V:
Beskrivelse:
F: No

Nr. 1126. - Kontekst: 513
M: glass, T: vindusglass, S: konstruksjon, A: 1, L: , B: , V:
Beskrivelse:
F: No

Nr. 1127. - Kontekst: 513
M: glass, T: vindusglass, S: konstruksjon, A: 1, L: , B: , V:
Beskrivelse:
F: No

Nr. 1128. - Kontekst: 513
M: glass, T: vindusglass, S: konstruksjon, A: 1, L: , B: , V:
Beskrivelse:
F: No

Nr. 1129. - Kontekst: 513
M: jern, T: spiker, S: konstruksjon, A: 1, L: 9, B: 0,5, V:
Beskrivelse: Rett spiker uten hode. Noe korrodert.
F: No

Nr. 1130. - Kontekst: 513
M: jern, T: spiker, S: konstruksjon, A: 1, L: 4,9, B: 0,6, V:
Beskrivelse: Knekt spiker.
F: No

Nr. 1131. - Kontekst: 513
M: jern, T: spiker, S: konstruksjon, A: 1, L: 7,3, B: 0,3, V:
Beskrivelse: Spiker, mangler hode. Rett.
F: No

Nr. 1132. - Kontekst: 513
M: jern, T: spiker, S: konstruksjon, A: 1, L: 7,3, B: 0,64, V:
Beskrivelse: Bøyd spiker, mangler hode.
F: No

Nr. 1133. - Kontekst: 513
M: jern, T: tåjern?, S: klær, A: 1, L: 5,4, B: 2,4, V:
Beskrivelse: Mulig tåjern, mangler en bit. Halvmåneformet.
F: No

Nr. 1134. - Kontekst: 513
M: jern, T: spiker, S: konstruksjon, A: 1, L: 9,7, B: 0,58, V:
Beskrivelse: Bøyd og komplett spiker.
F: No

Nr. 1135. - Kontekst: 0
M: jern, T: spiker, S: konstruksjon, A: 1, L: 8,1, B: 0,39, V:
Beskrivelse: Lett bøyd spiker, komplett. Trukket ut.
F:

Nr. 1136. - Kontekst: 513
M: glass, T: vindusglass, S: konstruksjon, A: 1, L: , B: , V:
Beskrivelse:
F: No

Nr. 1137. - Kontekst: 513
M: glass, T: vindusglass, S: konstruksjon, A: 1, L: , B: , V:
Beskrivelse:
F: No

Nr. 1138. - Kontekst: 513
M: glass, T: vindusglass, S: konstruksjon, A: 1, L: , B: , V:
Beskrivelse:
F: No

Nr. 1139. - Kontekst: 513
M: glass, T: vindusglass, S: konstruksjon, A: 1, L: , B: , V:
Beskrivelse:
F: No

Nr. 1140. - Kontekst: 513
M: glass, T: vindusglass, S: konstruksjon, A: 1, L: , B: , V:
Beskrivelse:
F: No

Nr. 1141. - Kontekst: 513
M: jern, T: spiker, S: konstruksjon, A: 1, L: 6,4, B: 0,44, V:
Beskrivelse: Bøyd spiker, komplett og lett korrodert.
F: No

Nr. 1142. - Kontekst: 513
M: jern, T: treskrue, S: konstruksjon, A: 1, L: 2,9, B: 0,67, V:
Beskrivelse: Knekt treskrue med hode. Flatjern.
F: No

Nr. 1143. - Kontekst: 513
M: jern, T: fiskekrok, S: produksjon, A: 1, L: 4,7, B: 0,47, V:
Beskrivelse: Spiker bøyd til som en fiskekrok. Komplett med hode og spiss.
F: No

Nr. 1144. - Kontekst: 513

M: jern, T: spiker, S: konstruksjon, A: 1, L: 4, B: 0,3, V:
Beskrivelse: Liten bøyd spiker, komplett.
F: No

Nr. 1145. - Kontekst: 513
M: jern, T: spiker, S: konstruksjon, A: 1, L: 3,6, B: 0,4, V:
Beskrivelse: Knekt spiker med hode.
F: No

Nr. 1146. - Kontekst: 513
M: jern, T: spiker, S: konstruksjon, A: 1, L: 5, B: 0,31, V:
Beskrivelse: 1 lett bøyd spiker, komplett og korrodert.
F: No

Nr. 1147. - Kontekst: 513
M: jern, T: spiker, S: konstruksjon, A: 1, L: 2,8, B: 0,2, V:
Beskrivelse: Liten bit av spiker, rett og korrodert.
F: No

Nr. 1148. - Kontekst: 513
M: glass, T: vindusglass, S: konstruksjon, A: 1, L: , B: , V:
Beskrivelse:
F: No

Nr. 1149. - Kontekst: 513
M: glass, T: vindusglass, S: konstruksjon, A: 1, L: , B: , V:
Beskrivelse:
F: No

Nr. 1150. - Kontekst: 513
M: glass, T: vindusglass, S: konstruksjon, A: 1, L: , B: , V:
Beskrivelse:
F: No

Nr. 1151. - Kontekst: 513
M: glass, T: vindusglass, S: konstruksjon, A: 1, L: , B: , V:
Beskrivelse:
F: No

Nr. 1152. - Kontekst: 513
M: glass, T: vindusglass, S: konstruksjon, A: 1, L: , B: , V:
Beskrivelse:
F: No

Nr. 1153. - Kontekst: 513
M: glass, T: vindusglass, S: konstruksjon, A: 1, L: , B: , V:
Beskrivelse:
F: No

Nr. 1154. - Kontekst: 513
M: glass, T: vindusglass, S: konstruksjon, A: 1, L: , B: , V:
Beskrivelse:
F: No

Nr. 1155. - Kontekst: 513
M: glass, T: vindusglass, S: konstruksjon, A: 1, L: , B: , V:
Beskrivelse:
F: No

Nr. 1156. - Kontekst: 513
M: glass, T: vindusglass, S: konstruksjon, A: 1, L: , B: , V:
Beskrivelse:
F: No

Nr. 1157. - Kontekst: 513
M: glass, T: vindusglass, S: konstruksjon, A: 1, L: , B: , V:
Beskrivelse:
F: No

Nr. 1158. - Kontekst: 513
M: glass, T: vindusglass, S: konstruksjon, A: 1, L: , B: , V:
Beskrivelse:
F: No

Nr. 1159. - Kontekst: 513
M: jern, T: jernstreng, S: konstruksjon, A: 1, L: 8,9, B: 0,64, V:
Beskrivelse: Tykk jernstreng som er bøyd til i ene enden.
F: No

Nr. 1160. - Kontekst: 513
M: glass, T: vindusglass, S: konstruksjon, A: 1, L: , B: , V:
Beskrivelse:
F: No

Nr. 1161. - Kontekst: 513
M: glass, T: vindusglass, S: konstruksjon, A: 1, L: , B: , V:
Beskrivelse:
F: No

Nr. 1162. - Kontekst: 513
M: glass, T: vindusglass, S: konstruksjon, A: 1, L: , B: , V:
Beskrivelse:
F: No

Nr. 1163. - Kontekst: 513
M: glass, T: vindusglass, S: konstruksjon, A: 1, L: , B: , V:
Beskrivelse:
F: No

Nr. 1164. - Kontekst: 513
M: glass, T: vindusglass, S: konstruksjon, A: 1, L: , B: , V:
Beskrivelse:
F: No

Nr. 1165. - Kontekst: 513
M: glass, T: vindusglass, S: konstruksjon, A: 1, L: , B: , V:
Beskrivelse:
F: No

Nr. 1169. - Kontekst: 513
M: glass, T: vindusglass, S: konstruksjon, A: 1, L: , B: , V:
Beskrivelse:
F: No

Nr. 1170. - Kontekst: 513
M: glass, T: vindusglass, S: konstruksjon, A: 1, L: , B: , V:
Beskrivelse:
F: No

Nr. 1171. - Kontekst: 513
M: glass, T: vindusglass, S: konstruksjon, A: 1, L: , B: , V:
Beskrivelse:
F: No

Nr. 1172. - Kontekst: 513
M: glass, T: vindusglass, S: konstruksjon, A: 1, L: , B: , V:
Beskrivelse:
F: No

Nr. 1173. - Kontekst: 513
M: glass, T: vindusglass, S: konstruksjon, A: 1, L: , B: , V:
Beskrivelse:
F: No

Nr. 1174. - Kontekst: 513
M: glass, T: vindusglass, S: konstruksjon, A: 1, L: , B: , V:
Beskrivelse:
F: No

Nr. 1175. - Kontekst: 513
M: jern, T: spiker, S: konstruksjon, A: 1, L: 4,4, B: 0,36, V:
Beskrivelse: 1 lett bøyd spiker, komplett. Trukket ut.
F: No

Nr. 1176. - Kontekst: 513
M: jern, T: fragment, S: produksjon, A: 2, L: 1,5, B: 0,7, V:
Beskrivelse: 2 små rektangulære fragmenter i jern.
F: No

Nr. 1177. - Kontekst: 513
M: jern, T: spiker, S: konstruksjon, A: 1, L: 6,5, B: 0,38, V:
Beskrivelse: Rett spiker, noe korrosjon.
F: No

Nr. 1178. - Kontekst: 513
M: jern, T: fragment, S: konstruksjon, A: 1, L: 1,7, B: 0,83, V:
Beskrivelse: 1 lite fragment i jern.
F: No

Nr. 1179. - Kontekst: 513
M: jern, T: spiker, S: konstruksjon, A: 1, L: 4, B: 0,46, V:
Beskrivelse: Knekt og korrodert spiker, noe bøyd.
F: No

Nr. 1180. - Kontekst: 513
M: jern, T: spiker, S: konstruksjon, A: 1, L: 8,2, B: 0,38, V:
Beskrivelse: Komplett spiker, korrodert og rett.
F: No

Nr. 1181. - Kontekst: 513
M: jern, T: spiker, S: konstruksjon, A: 1, L: 0,91, B: 0,53, V:
Beskrivelse: Spikerhode.
F: No

Nr. 1182. - Kontekst: 513
M: porselen, T: fragment, S: annet, A: 1, L: 0,78, B: 0,5, V:
Beskrivelse: Liten hvit bit av glass/finkornet porselen.
F: No

Nr. 1183. - Kontekst: 513
M: lær, T: avklipp, S: produksjon, A: 1, L: 13,4, B: 2,8, V:
Beskrivelse: Avlang remse med avkapp i lær. I ene enden er det rester av en opprinnelig toppsøm. På flaten er det to sidestilte sømspor som går i en lett bue over lærets bredde. Glatt front.
F: Yes 210-213

Nr. 1184. - Kontekst: 513
M: jern, T: spiker, S: konstruksjon, A: 1, L: 3,5, B: 0,5, V:
Beskrivelse: 1 knekt spiker uten hode, rett.
F: No

Nr. 1185. - Kontekst: 513
M: jern, T: skonagle, S: klær, A: 1, L: 2,9, B: 0,7, V:
Beskrivelse: Mulig skonagle, rett med lite hode.
F: No

Nr. 1186. - Kontekst: 513
M: jern, T: spiker, S: konstruksjon, A: 1, L: 6,2, B: 0,35, V:
Beskrivelse: Bøyd spiker. Komplett og noe korrodert.
F: No

Nr. 1187. - Kontekst: 513
M: glass, T: vindusglass, S: konstruksjon, A: 1, L: , B: , V:
Beskrivelse:
F: No

Nr. 1188. - Kontekst: 513
M: jern, T: spiker, S: konstruksjon, A: 1, L: 4,9, B: 0,58, V:
Beskrivelse: Bøyd spiker, trukket ut. Noe korrodert.
F: No

Nr. 1189. - Kontekst: 513
M: jern, T: avklipp, S: produksjon, A: 1, L: 5,2, B: 2,9, V:
Beskrivelse: Rektangulær plate i jern, uregelmessig i formen. Noe tykkere enn hermetikk.
F: No

Nr. 1190. - Kontekst: 513
M: jern, T: stoppskive, S: konstruksjon, A: 1, L: 2,74 ytre dia, B: 1,22 dia hull, V:
Beskrivelse: Rund stoppskive med sentrert hull.
F: No

Nr. 1191. - Kontekst: 513
M: jern, T: spiker, S: konstruksjon, A: 1, L: 13, B: 0,58, V:
Beskrivelse: Stor rett spiker, komplett.
F: No

Nr. 1192. - Kontekst: 513
M: aluminium, T: aluminiumsfolie, S: produksjon, A: 1, L: 2,7, B: 0,8, V:
Beskrivelse: Liten sammenrullet bit med aluminiumsfolie. Sølvfarget med gullskjær.
F: No
Nr. 1193. - Kontekst: 513
M: jern, T: stoppskive, S: konstruksjon, A: 1, L: 1,68 ytre dia, B: 0,72 indre dia, V:
Beskrivelse: Liten stoppskive med sentrert hull.
F: No
Nr. 1194. - Kontekst: 513
M: jern, T: skonagle, S: klær, A: 1, L: 1,7, B: 0,5, V:
Beskrivelse: Liten nagle som kan stamme fra sko. Lite hode.
F: No
Nr. 1195. - Kontekst: 513
M: jern, T: stift, S: klær, A: 1, L: 0,69, B: 1,45, V:
Beskrivelse: Liten stift eller skonagle, usikkert. Korrodert.
F: No
Nr. 1196. - Kontekst: 513
M: jern, T: avklipp, S: produksjon, A: 1, L: 3,5, B: 0,9, V:
Beskrivelse: Liten avlang bit av hermetikk.
F: No
Nr. 1197. - Kontekst: 513
M: jern, T: fragment, S: produksjon, A: 2, L: 2,7, B: 1,1, V:
Beskrivelse: 2 fragmenter av jern, korrodert.
F: No
Nr. 1198. - Kontekst: 513
M: jern, T: avklipp, S: produksjon, A: 1, L: 1,8, B: 1,8, V:
Beskrivelse: Kvadratisk avklipp i jern. Korrodert.
F: No
Nr. 1199. - Kontekst: 513
M: jern, T: spiker, S: konstruksjon, A: 2, L: 3,1, B: 0,34, V:
Beskrivelse: 2 knekte spiker. En med hode. Korrodert.
F: No
Nr. 1200. - Kontekst: 513
M: glass, T: vindusglass, S: konstruksjon, A: 1, L: , B: , V:
Beskrivelse:
F: No
Nr. 1201. - Kontekst: 513
M: glass, T: vindusglass, S: konstruksjon, A: 1, L: , B: , V:
Beskrivelse:
F: No
Nr. 1202. - Kontekst: 513
M: glass, T: vindusglass, S: konstruksjon, A: 1, L: , B: , V:
Beskrivelse:
F: No
Nr. 1203. - Kontekst: 513
M: glass, T: vindusglass, S: konstruksjon, A: 1, L: , B: , V:
Beskrivelse:
F: No
Nr. 1204. - Kontekst: 513
M: jern, T: avklipp, S: produksjon, A: 1, L: 2,5, B: 2,8, V:
Beskrivelse: Usymmetrisk kvadratisk avklipp. Ene siden er skråklipt.
F: No
Nr. 1205. - Kontekst: 513
M: jern, T: spiker, S: konstruksjon, A: 1, L: 6,6, B: 1, V:
Beskrivelse: Lett bøyd spiker, komplett med en del korrosjon.
F: No
Nr. 1206. - Kontekst: 513
M: jern, T: spiker, S: konstruksjon, A: 1, L: 4,5, B: 0,4, V:
Beskrivelse: Bøyd spiker, komplett. Noe korrodert.
F: No
Nr. 1207. - Kontekst: 513
M: jern, T: stoppskive, S: konstruksjon, A: 1, L: 2,7 ytre dia, B: 0,93 dia senterhull, V:
Beskrivelse: 8-kantig, avrundet stoppskive med senterhull. Korrodert.
F: Yes 195-197
Nr. 1317. - Kontekst: 513
M: jern, T: avklipp, S: produksjon, A: 1, L: 4,7, B: 2, V:
Beskrivelse: Rektangulært avklipp av jern. Kortendene er skråklippet.
F: No
Nr. 1318. - Kontekst: 513
M: jern, T: stang, S: produksjon, A: 1, L: 8,5, B: 0,9, V:
Beskrivelse: Bøyd og lett tvinnet jernstang. Virker å være klipt av i endene.
F: No
Nr. 1319. - Kontekst: 513
M: jern, T: spiker, S: konstruksjon, A: 2, L: 9,7, B: 0,49, V:
Beskrivelse: 1 komplett spiker, noe bøyd. 1 spiker uten hode. Begge noe korrodert.
F: No
Nr. 1320. - Kontekst: 513
M: jern, T: spiker, S: konstruksjon, A: 1, L: 5,9, B: 0,45, V:
Beskrivelse: Bøyd spiker, komplett. Noe korrodert.
F: No
Nr. 1321. - Kontekst: 513
M: jern, T: spiker, S: konstruksjon, A: 1, L: 3,2, B: 0,8, V:
Beskrivelse: Lett korrodert knekt spiker, mangler hode.
F: No
Nr. 1322. - Kontekst: 513
M: jern, T: spiker, S: konstruksjon, A: 1, L: 5,1, B: 0,38, V:
Beskrivelse: Bøyd spiker, lett korrodert.
F: No
Nr. 1323. - Kontekst: 513
M: jern, T: spiker, S: konstruksjon, A: 1, L: 8,6, B: 0,6, V:
Beskrivelse: Stor bøyd spiker, noe korrodert.
F: No
Nr. 1324. - Kontekst: 513
M: jern, T: spiker, S: konstruksjon, A: 1, L: 13,1, B: 0,59, V:
Beskrivelse: Stor spiker, lett bøyd. Mangler selve hodet, noe korrodert.
F: No
Nr. 1325. - Kontekst: 513
M: jern, T: spiker, S: konstruksjon, A: 3, L: 3,2, B: 2, V:
Beskrivelse: 3 fragmenter av spiker. Korrodert.
F: No
Nr. 1326. - Kontekst: 513
M: jern, T: spiker, S: konstruksjon, A: 1, L: 4,5, B: 0,35, V:
Beskrivelse: Knekt spiker uten hode. Korrodert.
F: No
Nr. 1327. - Kontekst: 513
M: jern, T: treskrue, S: konstruksjon, A: 1, L: 2,1, B: 0,9, V:
Beskrivelse: Treskrue. Korrodert.
F: No
Nr. 1328. - Kontekst: 513
M: jern, T: spiker, S: konstruksjon, A: 1, L: 5,6, B: 0,39, V:
Beskrivelse: Rett spiker, komplett og noe korrodert.
F: No
Nr. 1329. - Kontekst: 513
M: jern, T: spiker, S: konstruksjon, A: 1, L: 6,3, B: 0,46, V:
Beskrivelse: Bøyd spiker uten hode. Noe korrosjon.
F: No
Nr. 1330. - Kontekst: 513
M: jern, T: spiker, S: konstruksjon, A: 1, L: 5,1, B: 0,41, V:
Beskrivelse: Komplett spiker med en del korrosjon, rett.
F: No
Nr. 1331. - Kontekst: 513
M: jern, T: spiker, S: konstruksjon, A: 2, L: 4,4, B: 0,3, V:
Beskrivelse: 1 knekt spiker uten hode, bøyd og korredert. 1 komplett spiker, bøyd og korrodert.
F: No
Nr. 1332. - Kontekst: 513
M: jern, T: spiker, S: konstruksjon, A: 2, L: 7,5, B: 0,43, V:
Beskrivelse: Spiker med knekt hode (ligger i funnpose). Bøyd og korrodert.
F: No
Nr. 1333. - Kontekst: 513
M: jern, T: spiker, S: konstruksjon, A: 1, L: 6,2, B: 0,7, V:
Beskrivelse: Spiker. Muligens knekt.
F: No
Nr. 1334. - Kontekst: 513
M: jern, T: spiker, S: konstruksjon, A: 1, L: 5,2, B: 0,4, V:
Beskrivelse: Komplett spiker, rett og noe korrodert.
F: No
Nr. 1335. - Kontekst: 513
M: jern, T: spiker, S: konstruksjon, A: 1, L: 4, B: 0,3, V:
Beskrivelse: Bøyd spiker, tilnærmet 90 grader. Kvadratisk i tverrsnitt.
F: No
Nr. 1336. - Kontekst: 513
M: jern, T: spiker, S: konstruksjon, A: 1, L: 2,2, B: 2, V:
Beskrivelse: Knekt spiker med hode, korrodert.
F: No
Nr. 1337. - Kontekst: 513
M: jern, T: spiker, S: konstruksjon, A: 1, L: 5,2, B: 0,33, V:
Beskrivelse: Komplett spiker, bøyd og korrodert.
F: No
Nr. 1338. - Kontekst: 513
M: jern, T: spiker, S: konstruksjon, A: 1, L: 8,1, B: 0,36, V:
Beskrivelse: Lett bøyd spiker. Rund i tverrsnitt.
F: No
Nr. 1339. - Kontekst: 513
M: bakelitt, T: fragment, S: produksjon, A: 1, L: 2,3, B: 1,2, V:
Beskrivelse: 1 liten bit svart bakelitt. Har spor etter saging på to av sidene, usikkert.
F: Yes 221-224
Nr. 1340. - Kontekst: 513
M: glass, T: vindusglass, S: konstruksjon, A: 1, L: , B: , V:
Beskrivelse:
F: No
Nr. 1341. - Kontekst: 513
M: glass, T: vindusglass, S: konstruksjon, A: 1, L: , B: , V:
Beskrivelse:

F: No

Nr. 1342. - Kontekst: 513

M: glass, T: vindusglass, S: konstruksjon, A: 1, L: , B: , V:

Beskrivelse:

F: No

Nr. 1343. - Kontekst: 513

M: glass, T: vindusglass, S: konstruksjon, A: 1, L: , B: , V:

Beskrivelse:

F: No

Nr. 1344. - Kontekst: 513

M: glass, T: vindusglass, S: konstruksjon, A: 1, L: , B: , V:

Beskrivelse:

F: No

Nr. 1345. - Kontekst: 513

M: glass, T: vindusglass, S: konstruksjon, A: 1, L: , B: , V:

Beskrivelse:

F: No

Nr. 1346.1 - Kontekst: 513

M: jern, T: spiker, S: konstruksjon, A: 1, L: 4,7, B: 0,33, V:

Beskrivelse: 1 komplett pappspiker og 1 rett spiker uten hode.

F: No

Nr. 1346.2 - Kontekst: 513

M: jern, T: pappspiker, S: konstruksjon, A: 1, L: 4,7, B: 0,33, V:

Beskrivelse: 1 komplett pappspiker og 1 rett spiker uten hode.

F: No

Nr. 1347. - Kontekst: 513

M: jern, T: pappspiker, S: konstruksjon, A: 1, L: 2,6, B: 0,46, V:

Beskrivelse: 1 komplett pappspiker, noe korrodert.

F: No

Nr. 1348. - Kontekst: 513

M: jern, T: spiker, S: konstruksjon, A: 1, L: 5,5, B: 0,41, V:

Beskrivelse: Knekt spiker, mangler hode. Korrodert

F: No

Nr. 1349.1 - Kontekst: 513

M: jern, T: spiker, S: konstruksjon, A: 2, L: 7,4, B: 0,43, V:

Beskrivelse: 2 fragmenter av spiker, korrodert. 1 komplett nagle med rektangulært tverrsnitt, noe bøyd.

F: No

Nr. 1349.2 - Kontekst: 513

M: jern, T: nagle, S: konstruksjon, A: 1, L: 7,4, B: 0,43, V:

Beskrivelse: 2 fragmenter av spiker, korrodert. 1 komplett nagle med rektangulært tverrsnitt, noe bøyd.

F: No

Nr. 1350. - Kontekst: 513

M: jern, T: spiker, S: konstruksjon, A: 2, L: 5,7, B: 0,28, V:

Beskrivelse: 1 korrodert spiker. 1 bøyd og komplett spiker.

F: No

Nr. 1351. - Kontekst: 513

M: jern, T: spiker, S: konstruksjon, A: 1, L: 4,7, B: 0,35, V:

Beskrivelse: Bøyd spiker, mest sannsynlig trukket ut.

F: No

Nr. 1352. - Kontekst: 513

M: jern, T: spiker, S: konstruksjon, A: 2, L: 10,1, B: 0,46, V:

Beskrivelse: 1 bøyd komplett spiker. 1 komplett spiker.

F: No

Nr. 1353. - Kontekst: 513

M: jern, T: spiker, S: konstruksjon, A: 3, L: 3, B: 1, V:

Beskrivelse: 3 fragment av spiker, svært korrodert.

F: No

Nr. 1354. - Kontekst: 513

M: jern, T: spiker, S: konstruksjon, A: 2, L: 5,5, B: 0,37, V:

Beskrivelse: 1 knekt spiker med hode, korrodert. 1 komplett spiker, noe bøyd og korrodert.

F: No

Nr. 1355. - Kontekst: 513

M: jern, T: spiker, S: konstruksjon, A: 1, L: 3,6, B: 0,35, V:

Beskrivelse: 1 knekt spiker uten hode.

F: No

Nr. 1356. - Kontekst: 513

M: jern, T: spiker, S: konstruksjon, A: 1, L: 3,3, B: 1,4, V:

Beskrivelse: Spiker. Muligens knekt.

F: No

Nr. 1357. - Kontekst: 513

M: jern, T: avklipp, S: produksjon, A: 1, L: 3,6, B: 2,1, V:

Beskrivelse: Avklipp av jernbeslag. Rektangulær med avklipte kortender. Baksiden har rester av sveiset materiale.

F: Yes 233-235

Nr. 1358. - Kontekst: 513

M: jern, T: spiker, S: konstruksjon, A: 1, L: 8,3, B: 0,44, V:

Beskrivelse: Lett bøyd spiker. Komplett og rundt i tverrsnitt.

F: No

Nr. 1359. - Kontekst: 513

M: jern, T: spiker, S: konstruksjon, A: 1, L: 5, B: 0,3, V:

Beskrivelse: Lett bøyd spiker, komplett. Trukket ut.

F: No

Nr. 1360. - Kontekst: 513

M: jern, T: fragment, S: produksjon, A: 5, L: 2,9, B: 1,5, V:

Beskrivelse: 4 fragment i jern, uviss type. 1 svært korrodert spiker.

F: No

Nr. 1361. - Kontekst: 513

M: jern, T: spiker, S: konstruksjon, A: 1, L: 3,7, B: 0,33, V:

Beskrivelse: Bøyd og knekt spiker med hode.

F: No

Nr. 1362. - Kontekst: 513

M: jern, T: pappspiker, S: konstruksjon, A: 1, L: 2,8, B: 0,31, V:

Beskrivelse: Komplett pappspiker. Rett.

F: Yes 182-184

Nr. 1363. - Kontekst: 513

M: jern, T: spiker, S: konstruksjon, A: 1, L: 7, B: 0,36, V:

Beskrivelse: Bøyd spiker, komplett.

F: No

Nr. 1364. - Kontekst: 513

M: jern, T: spiker, S: konstruksjon, A: 1, L: 3,1, B: 1,8, V:

Beskrivelse: Knekt spiker, kraftig korrodert. Mangler hode.

F: No

Nr. 1365. - Kontekst: 513

M: jern, T: spiker, S: konstruksjon, A: 1, L: 3, B: 1,5, V:

Beskrivelse: Knekt spiker med hode, sterkt korrosjonsdannelse rundt kroppen.

F: No

Nr. 1366.1 - Kontekst: 513

M: jern, T: spiker, S: konstruksjon, A: 1, L: 13,1, B: 0,58, V:

Beskrivelse: 1 komplett pappspiker og en komplett spiker, noe korrodert.

F: No

Nr. 1366.2 - Kontekst: 513

M: jern, T: pappspiker, S: konstruksjon, A: 1, L: 13,1, B: 0,58, V:

Beskrivelse: 1 komplett pappspiker og en komplett spiker, noe korrodert.

F: No

Nr. 1367. - Kontekst: 513

M: glass, T: vindusglass, S: konstruksjon, A: 1, L: , B: , V:

Beskrivelse:

F: No

Nr. 1368. - Kontekst: 513

M: glass, T: vindusglass, S: konstruksjon, A: 1, L: , B: , V:

Beskrivelse:

F: No

Nr. 1369. - Kontekst: 513

M: glass, T: vindusglass, S: konstruksjon, A: 1, L: , B: , V:

Beskrivelse:

F: No

Nr. 1370. - Kontekst: 513

M: glass, T: vindusglass, S: konstruksjon, A: 1, L: , B: , V:

Beskrivelse:

F: No

Nr. 1371. - Kontekst: 513

M: glass, T: vindusglass, S: konstruksjon, A: 1, L: , B: , V:

Beskrivelse:

F: No

Nr. 1372. - Kontekst: 513

M: glass, T: vindusglass, S: konstruksjon, A: 1, L: , B: , V:

Beskrivelse:

F: No

Nr. 1417. - Kontekst: 513

M: jern, T: spiker, S: konstruksjon, A: 12, L: 10,1, B: 0,43, V:

Beskrivelse: 12 spiker. 7 knekte spiker, korrodert. 3 mindre spiker, en bøyd. 1 lang bøyd spiker, korrodert og mangler hode. 1 stor komplett spiker, lite korrodert.

F: Yes 178-181

Nr. 1423. - Kontekst: 513

M: glass, T: vindusglass, S: konstruksjon, A: 1, L: , B: , V:

Beskrivelse:

F: No

Nr. 1424. - Kontekst: 513

M: jern, T: spiker, S: konstruksjon, A: 1, L: 4,5, B: 1,3, V:

Beskrivelse: 1 korrodert spiker.

F: No

Nr. 1425. - Kontekst: 1300

M: jern, T: spiker, S: konstruksjon, A: 2, L: 1,8, B: 0,9, V:

Beskrivelse: 2 fragmenter av spiker, korrodert.

F: No

Nr. 1426. - Kontekst: 1300

M: glass, T: vindusglass, S: konstruksjon, A: 1, L: , B: , V:

Beskrivelse:

F: No

Nr. 1427. - Kontekst: 1300

M: glass, T: vindusglass, S: konstruksjon, A: 1, L: , B: , V:

Beskrivelse:

F: No

Nr. 1428. - Kontekst: 1300

M: glass, T: vindusglass, S: konstruksjon, A: 1, L: , B: , V:

Beskrivelse:

F: No

Nr. 1429. - Kontekst: 1300

M: glass, T: vindusglass, S: konstruksjon, A: 1, L: , B: , V:

Beskrivelse:

F: No

Nr. 1430. - Kontekst: 1300

M: glass, T: vindusglass, S: konstruksjon, A: 1, L: , B: , V:
Beskrivelse:
F: No

Nr. 1431. - Kontekst: 1300
M: jern, T: spiker, S: konstruksjon, A: 1, L: 5,1, B: 0,41, V:
Beskrivelse: 1 komplett spiker, rett og korrodert.
F: No

Nr. 1432. - Kontekst: 1300
M: jern, T: spiker, S: konstruksjon, A: 2, L: 2,8, B: 0,32, V:
Beskrivelse: 2 fragmenter av spiker, korrodert.
F: No

Nr. 1433. - Kontekst: 1300
M: glass, T: vindusglass, S: konstruksjon, A: 1, L: , B: , V:
Beskrivelse:
F: No

Nr. 1434. - Kontekst: 1300
M: jern, T: fragment, S: konstruksjon, A: 1, L: , B: , V:
Beskrivelse:
F: No

Nr. 1435. - Kontekst: 1400
M: kobber, T: sprengtråd, S: konstruksjon, A: 1, L: ca. 35, B: 0,1, V:
Beskrivelse: 1 rød sprengtråd.
F: Yes 236-239

Nr. 1436. - Kontekst: 1400
M: kobber, T: kabel, S: konstruksjon, A: 1, L: 64, B: 0,19, V:
Beskrivelse: 1 svart kabel med plastdekket kobbertråd.
F: No

Nr. 1437. - Kontekst: 1400
M: jern, T: spiker, S: konstruksjon, A: 5, L: 4,9, B: 0,28, V:
Beskrivelse: 2 fragmenter av spiker, sterkt korrodert. 1 pappspiker, rett. 1 mindre spiker, rett. Begge korrodert. 1 komplett spiker bøyd til som en fiskekrok (se foto).
F: Yes 230-232

Nr. 1438. - Kontekst: 1400
M: jern, T: spiker, S: konstruksjon, A: 1, L: 2,9, B: 0,31, V:
Beskrivelse: 1 bøyd spiker uten hode.
F: No

Nr. 1439. - Kontekst: 1400
M: jern, T: spiker, S: konstruksjon, A: 2, L: 3,5, B: 0,31, V:
Beskrivelse: Pappspiker og liten spiker.
F: No

Nr. 1440.1 - Kontekst: 1400
M: jern, T: spiker, S: konstruksjon, A: 1, L: 5,9, B: 0,31, V:
Beskrivelse: 1 komplett og bøyd spiker samt 1 mulig skonagle.
F: No

Nr. 1440.2 - Kontekst: 1400
M: jern, T: skonagle, S: klær, A: 1, L: 5,9, B: 0,31, V:
Beskrivelse: 1 komplett og bøyd spiker samt 1 mulig skonagle.
F: No

Nr. 1441. - Kontekst: 513
M: jern, T: fragment, S: konstruksjon, A: 1, L: , B: , V:
Beskrivelse:
F: No

Nr. 1478. - Kontekst: 513
M: , T: , S: , A: , L: , B: , V:
Beskrivelse:
F: No

Nr. 1479. - Kontekst: 513
M: jern, T: spiker, S: konstruksjon, A: 1, L: 4, B: 0,33, V:
Beskrivelse: Knekt spiker, rett og korrodert. Mangler hode.
F: No

Nr. 1480. - Kontekst: 513
M: jern, T: spiker, S: konstruksjon, A: 1, L: 3,3, B: 0,41, V:
Beskrivelse: Knekt spiker med hode, noe bøyd.
F: No

Nr. 1481. - Kontekst: 513
M: glass, T: vindusglass, S: konstruksjon, A: 1, L: , B: , V:
Beskrivelse:
F: No

Nr. 1482. - Kontekst: 513
M: jern, T: spiker, S: konstruksjon, A: 1, L: 3,3, B: 0,44, V:
Beskrivelse: Knekt spiker uten hode. Korrodert.
F: No

Nr. 1483. - Kontekst: 513
M: jern, T: spiker, S: konstruksjon, A: 1, L: 5,2, B: 0,3, V:
Beskrivelse: Rett og hel spiker, noe korrodert.
F: No

Nr. 1484. - Kontekst: 513
M: jern, T: fragment, S: konstruksjon, A: 1, L: 1,9, B: 1,5, V:
Beskrivelse: Rektangulær bit av jern. Lett buet snitt. Uviss funksjon og type. Ikke hermetikk.
F: No

Nr. 1485. - Kontekst: 513
M: jern, T: skonagle, S: klær, A: 1, L: 1,3, B: 1, V:
Beskrivelse: Skonagle, sekskantig (senere variant).
F: Yes 138-141

Nr. 1486. - Kontekst: 513
M: lær, T: fragment, S: klær, A: 1, L: 6, B: 3,5, V:
Beskrivelse: En rektangulær uregelmessig bit av lær. Rett kant på en side. Kuttemerker og sprekker på de andre sidene. Spor etter søm på den rette siden.
F: Yes 185-187

Nr. 1487. - Kontekst: 513
M: jern, T: fragment, S: produksjon, A: 1, L: 2,2, B: 2, V:
Beskrivelse: Fragment i jern, mest sannsynlig fra hermetikk.
F: No

Nr. 1488. - Kontekst: 513
M: jern, T: spiker, S: konstruksjon, A: 1, L: 5, B: 0,48, V:
Beskrivelse: 1 bøyd spiker som nesten danner et øye. Mangler hode.
F: Yes 240-242

Nr. 1489. - Kontekst: 513
M: jern, T: spiker, S: konstruksjon, A: 1, L: 3,5, B: 0,23, V:
Beskrivelse: Liten komplett spiker, noe bøyd og korrodert.
F: No

Nr. 1490. - Kontekst: 1300
M: jern, T: spiker, S: konstruksjon, A: 1, L: 1,9, B: 1,1, V:
Beskrivelse: 1 knekt spiker med hode. Korrodert.
F: No

Nr. 1491. - Kontekst: 1300
M: jern, T: nagle, S: klær, A: 2, L: 3, B: 0,28, V:
Beskrivelse: 2 mulige skonagler av smal type, usikker. Kan være små spiker.
F: No

Nr. 1492. - Kontekst: 1300
M: jern, T: streng, S: produksjon, A: 1, L: 1,6, B: 0,18, V:
Beskrivelse: Liten bit av jernstreng/stang, usikkert. Kan være liten spiker.
F: No

Nr. 1493. - Kontekst: 1300
M: jern, T: nagle, S: klær, A: 1, L: 1,2, B: 1, V:
Beskrivelse: Usikker. Hode med kort spiss. Kan være en liten nagle til sko, men har en relativt tykk spiss som kan indikere at det er en knekt spiker.
F: No

Nr. 1494. - Kontekst: 1300
M: jern, T: annet, S: klær, A: 1, L: , B: , V:
Beskrivelse:
F: No

Nr. 1495. - Kontekst: 1300
M: lær, T: fragment, S: produksjon, A: 1, L: 1,6, B: 1,2, V:
Beskrivelse: 1 liten bit med svart lær, kuttet. Triangulært utformet.
F: No

Nr. 1496.1 - Kontekst: 1455
M: jern, T: hermetikk, S: mat, A: 10, L: 5,8, B: 4, V: 24,30
Beskrivelse: 10 fragmenter av rund hermetikk, 5 av disse har bunnkant. 1 avklipp laget til som en remse og brettet. 1 liten bit av avklipp, rektangulær og bøyd.
F: No

Nr. 1496.2 - Kontekst: 1455
M: jern, T: avklipp, S: produksjon, A: 2, L: 5,8, B: 4, V: 24,30
Beskrivelse: Se over.
F: No

Nr. 1497. - Kontekst: 1455
M: jern, T: spiker, S: konstruksjon, A: 1, L: 4,9, B: 0,34, V: 1,90
Beskrivelse: 1 komplett og bøyd spiker, lett korrodert.
F: No

Nr. 1498. - Kontekst: 1455
M: jern, T: spiker, S: konstruksjon, A: 1, L: 5,48, B: 0,3, V: 2,10
Beskrivelse: 1 komplett og rett spiker. Korrodert.
F: No

Nr. 1499. - Kontekst: 513
M: jern, T: pappspiker, S: konstruksjon, A: 1, L: 2,7, B: 0,6, V:
Beskrivelse: Komplett pappspiker, rett og korrodert.
F: No

Nr. 1500. - Kontekst: 1300
M: jern, T: spiker, S: konstruksjon, A: 2, L: 5,3, B: 0,3, V:
Beskrivelse: 1 komplett spiker, bøyd og noe korrodert. Knekt ex-situ.
F: No

Nr. 1501. - Kontekst: 1300
M: jern, T: spiker, S: konstruksjon, A: 1, L: 2,5, B: 0,44, V:
Beskrivelse: Knekt spiker uten hode. Korrodert.
F: No

Nr. 1502. - Kontekst: 1300
M: jern, T: spiker, S: konstruksjon, A: 1, L: 2,1, B: 0,53, V:
Beskrivelse: 1 fragment av spiker, mangler hode og spiss. Korrodert.
F: No

Nr. 1503. - Kontekst: 1300
M: lær, T: fragment, S: produksjon, A: 4, L: 10,3, B: 1,2, V:
Beskrivelse: 1 tynn bit av lær. 2 tykke biter av lær hvorav den ene har skjærespor i seg. 1 avlang remse av lær med sømspor.
F: Yes 243-247

Nr. 1504. - Kontekst: 1300

M: jern, T: spiker, S: konstruksjon, A: 1, L: 3,2, B: 0,32, V:
Beskrivelse: Knekt spiker uten hode. Korrodert.
F: No

Nr. 1505. - Kontekst: 1300
M: jern, T: avklipp, S: produksjon, A: 1, L: 11,1, B: 0,76, V:
Beskrivelse: 1 tynn avlang bit av jern. En rett side samt en side med klippespor.
F: No

Nr. 1506. - Kontekst: 1300
M: jern, T: skonagle, S: klær, A: 1, L: 1,08, B: 1, V:
Beskrivelse: Sekskantet skonagle, komplett.
F: Yes 277-280

Nr. 1507. - Kontekst: 1300
M: jern, T: spiker, S: konstruksjon, A: 2, L: 1,9, B: 0,67, V:
Beskrivelse: 2 fragementer av spiker, korrodert og knekt.
F: No

Nr. 1508. - Kontekst: 1300
M: jern, T: spiker, S: konstruksjon, A: 1, L: 0,85, B: 0,32, V:
Beskrivelse: 1 fragment av spiker, korrodert.
F: No

Nr. 1509. - Kontekst: 513
M: jern, T: nagle, S: konstruksjon, A: 1, L: 4,5, B: 0,39, V:
Beskrivelse: 1 komplett nagle, bøyd og korrodert.
F: No

Nr. 1510. - Kontekst: 513
M: jern, T: treskrue, S: konstruksjon, A: 1, L: 5,5, B: 0,73, V:
Beskrivelse: Komplett treskrue med buet hode. Flatjern.
F: Yes 214-216

Nr. 1511.1 - Kontekst: 1455
M: jern, T: avklipp, S: produksjon, A: 12, L: 11, B: 7,6, V: 49,70
Beskrivelse: 1 komplett og bøyd spiker, korrodert. 12 biter av avklipp i jern, 3 av disse er brettet.
F: No

Nr. 1511.2 - Kontekst: 1455
M: jern, T: spiker, S: konstruksjon, A: 1, L: 11, B: 7,6, V: 49,70
Beskrivelse: Se over.
F: No

Nr. 1512. - Kontekst: 1455
M: jern, T: stang, S: konstruksjon, A: 1, L: 24, B: 0,76, V: 64,10
Beskrivelse: 1 lang jernstang bøyd til som en haspe. U-formen på haspen har ikke likevinklede armer, men buer ut i lengderetningen.
F: Yes 625-627

Nr. 1526. - Kontekst: 1518
M: jern, T: jernbanenagle, S: konstruksjon, A: 1, L: 11, B: 1,26, V:
Beskrivelse: 1 komplett jernbanenenagle. Lett buet fra hode til spiss. Rektangulær i tverrsnitt
F: Yes 253-255

Nr. 1535. - Kontekst: 1527
M: jern, T: avklipp, S: produksjon, A: 2, L: 3,1, B: 1,1, V:
Beskrivelse: 1 rektangulært fragment i jern. 1 avlangt fragment, avlang triangulær.
F: No

Nr. 1536. - Kontekst: 1527
M: jern, T: spiker, S: konstruksjon, A: 1, L: 2,6, B: 0,4, V:
Beskrivelse: 1 fragment av spiker, knekt.
F: No

Nr. 1537. - Kontekst: 1527
M: glass, T: vindusglass, S: konstruksjon, A: 2, L: 1,6, B: 0,73, V:
Beskrivelse: 2 biter av vindusglass. Klart glass. 0,21 cm tykt.
F: No

Nr. 1538. - Kontekst: 1527
M: jern, T: knapp, S: klær, A: 1, L: 0,97 dia, B: 0,23, V:
Beskrivelse: 1 liten trykknapp. Jevn overflate.
F: No

Nr. 1539. - Kontekst: 1527
M: jern, T: spiker, S: konstruksjon, A: 1, L: 5,8, B: 0,4, V:
Beskrivelse: Komplett spiker, rett og noe korrodert.
F: No

Nr. 1540. - Kontekst: 1527
M: jern, T: spiker, S: konstruksjon, A: 1, L: 1,9, B: 0,78, V:
Beskrivelse: 1 fragment av spiker med hode, korrodert.
F: No

Nr. 1541. - Kontekst: 1527
M: jern, T: spiker, S: konstruksjon, A: 5, L: 3,4, B: 2,7, V:
Beskrivelse: 4 mindre spiker med hode samt en sammenkorrodert samling med lik spiker. Små med lite hode, alle er rett.
F: Yes 248-252

Nr. 1542. - Kontekst: 1527
M: jern, T: stang, S: konstruksjon, A: 1, L: 4,4, B: 0,7, V:
Beskrivelse: 1 rett bit av jern, kan være fra en stor spiker.
F: No

Nr. 1543. - Kontekst: 1527
M: glass, T: vindusglass, S: konstruksjon, A: 1, L: , B: , V:
Beskrivelse:
F: No

Nr. 1544.1 - Kontekst: 1527
M: lær, T: avklipp, S: produksjon, A: 49, L: , B: , V:
Beskrivelse: Fra lærdepot. 2 jernfragment av ukjent type. 4 mindre jernnagler. 1 hullhylse i jern. 8 avlange og tynne remser med lær, flere med spor etter søm. 16 små biter av lær, avkapp. 25 større biter med avklipp, ulik tykkelse og flere med sømspor. Se foto!
F: Yes 258-273

Nr. 1544.2 - Kontekst: 1527
M: jern, T: fragment, S: konstruksjon, A: 2, L: , B: , V:
Beskrivelse: Se over.
F: Yes 258-273

Nr. 1544.3 - Kontekst: 1527
M: jern, T: nagle, S: konstruksjon, A: 4, L: , B: , V:
Beskrivelse: Se over.
F: Yes 258-273

Nr. 1544.4 - Kontekst: 1527
M: jern, T: hylse, S: annet, A: 1, L: , B: , V:
Beskrivelse: Se over.
F: Yes 258-273

Nr. 1553. - Kontekst: 513
M: glass, T: vindusglass, S: konstruksjon, A: 1, L: , B: , V:
Beskrivelse:
F: No

Nr. 1554. - Kontekst: 513
M: jern, T: spiker, S: konstruksjon, A: 1, L: 3,1, B: 0,49, V:
Beskrivelse: Knekt spiker uten hode. Korrodert.
F: No

Nr. 1555. - Kontekst: 513
M: jern, T: spiker, S: konstruksjon, A: 1, L: 4,6, B: 0,3, V:
Beskrivelse: Bøyd spiker, komplett.
F: No

Nr. 1556. - Kontekst: 513
M: jern, T: spiker, S: konstruksjon, A: 1, L: 1,5, B: 0,47, V:
Beskrivelse: Knekt spiker med hode.
F: No

Nr. 1557. - Kontekst: 513
M: jern, T: spiker, S: konstruksjon, A: 1, L: 10,1, B: 0,48, V:
Beskrivelse: Komplett og rett spiker, lett korrodert.
F: No

Nr. 1558. - Kontekst: 513
M: jern, T: fragment, S: produksjon, A: 1, L: 2,5, B: 0,97, V:
Beskrivelse: Lite fragment av jern, Rektangulært. Korrodert.
F: No

Nr. 1559. - Kontekst: 513
M: jern, T: fragment, S: konstruksjon, A: , L: , B: , V:
Beskrivelse:
F: No

Nr. 1560. - Kontekst: 513
M: lær, T: avklipp, S: produksjon, A: 1, L: 2,8, B: 1,2, V:
Beskrivelse: Lærbit, avlang formet som en sammentrykt "T".
F: No

Nr. 1561. - Kontekst: 513
M: glass, T: vindusglass, S: konstruksjon, A: 1, L: , B: , V:
Beskrivelse:
F: No

Nr. 1562. - Kontekst: 513
M: glass, T: vindusglass, S: konstruksjon, A: 1, L: , B: , V:
Beskrivelse:
F: No

Nr. 1563. - Kontekst: 513
M: aluminium, T: folie, S: produksjon, A: 2, L: 1,2, B: 0,6, V:
Beskrivelse: 2 små fragmenter av aluminiumsfolie.
F: No

Nr. 1564. - Kontekst: 513
M: jern, T: spiker, S: konstruksjon, A: 1, L: 12, B: 0,58, V:
Beskrivelse: Stor bøyd spiker, noe korrodert. Komplett
F: No

Nr. 1565. - Kontekst: 513
M: jern, T: avklipp, S: produksjon, A: 2, L: 2,1, B: 1,1, V:
Beskrivelse: 2 rektangulære biter av mulig hermetikk.
F: No

Nr. 1566. - Kontekst: 513
M: jern, T: avklipp, S: produksjon, A: 2, L: 2,3, B: 1,3, V:
Beskrivelse: 2 rektangulære biter av mulig hermetikk. Uviss
F: No

Nr. 1567. - Kontekst: 513
M: jern, T: håndtak, S: konstruksjon, A: 1, L: 12,1, B: 7,6, V:
Beskrivelse: Komplett håndtak laget av ett stykke jern. Rund med avflatede endestykker som er bøyd. Håndtaket er formet som en rektangulær "U".
F: Yes 217-220

Nr. 1568. - Kontekst: 1455
M: jern, T: avklipp, S: produksjon, A: 1, L: 5,6, B: 3,8, V: 11,00
Beskrivelse: 1 avklipp i jern, uregelmessig rektangulært.

F: No

Nr. 1569. - Kontekst: 1455

M: jern, T: avklipp, S: produksjon, A: 1, L: 5,1, B: 3,2, V:

Beskrivelse: 1 avklipp i jern, uregelmessig rektangulær med to rette side. Resterende sider har ujevne bruddflater.

F: No

Nr. 1570. - Kontekst: 1455

M: jern, T: spiker, S: konstruksjon, A: 1, L: 7,1, B: 0,5, V:

Beskrivelse: 1 bøyd og komplett spiker.

F: No

Nr. 1571.1 - Kontekst: 1455

M: jern, T: spiker, S: konstruksjon, A: 1, L: 3,5, B: 0,4, V:

Beskrivelse: 1 fragment i jern, avlangt og mulig fra hermetikk. 1 knekt spiker, rett og korrodert.

F: No

Nr. 1571.2 - Kontekst: 1455

M: jern, T: avklipp, S: produksjon, A: 2, L: 3,5, B: 0,4, V:

Beskrivelse: Se over.

F: No

Nr. 1572. - Kontekst: 1455

M: jern, T: spiker, S: konstruksjon, A: 1, L: 7,1, B: 0,4, V:

Beskrivelse: 1 komplett og bøyd spiker, korrodert.

F: Yes 456-458

Nr. 1573. - Kontekst: 1455

M: jern, T: nagle, S: konstruksjon, A: 1, L: 11,1, B: 2,7, V:

Beskrivelse: Jernbanenagle. Rektangulært tverrsnitt med usymmetrisk hode.

F: Yes 150-152

Nr. 1574. - Kontekst: 1455

M: jern, T: spiker, S: konstruksjon, A: 1, L: 8, B: 0,56, V:

Beskrivelse: 1 bøyd og komplett spiker, korrodert.

F: No

Nr. 1575. - Kontekst: 1455

M: jern, T: spiker, S: konstruksjon, A: 1, L: 4,7, B: 0,43, V:

Beskrivelse: 1 rett og knekt spiker, mangler spiss. Korrodert.

F: No

Nr. 1576. - Kontekst: 1455

M: jern, T: avklipp, S: produksjon, A: 1, L: 4,3, B: 3,1, V:

Beskrivelse: 1 avklipp i jern, muligens fra hermetikk. Uregelmessig rektangulær.

F: No

Nr. 1577. - Kontekst: 1455

M: jern, T: avklipp, S: produksjon, A: 1, L: 3,6, B: 2,3, V:

Beskrivelse: 1 avklipp. Rektangulært og delvis bøyd på ene kortsiden. Mulig bit av beslag.

F: Yes 464-466

Nr. 1578. - Kontekst: 1455

M: jern, T: spiker, S: konstruksjon, A: 1, L: 5,4, B: 0,39, V:

Beskrivelse: 1 bøyd spiker. Komplett.

F: No

Nr. 1579. - Kontekst: 1455

M: aluminium, T: avklipp, S: produksjon, A: 1, L: 1,73, B: 1,28, V:

Beskrivelse: 1 rektangulært avklipp i aluminium. Klippemerker på 3 sider, siste er avrunet.

F: No

Nr. 1580. - Kontekst: 1455

M: jern, T: fragment, S: konstruksjon, A: 1, L: 3,4, B: 1,8, V:

Beskrivelse: 1 vinklet beslag i jern. Rektangulært. Knekt i ene kortenden.

F: No

Nr. 1581. - Kontekst: 1455

M: bein, T: fragment, S: mat, A: 3, L: 3,5, B: 1,3, V:

Beskrivelse: 3 fragmenter av bein. Den største biten er avlangt. Delt med en glatt side.

F: Yes 448-450

Nr. 1582. - Kontekst: 1527

M: jern, T: spiker, S: konstruksjon, A: 2, L: 1,7, B: 1,6, V:

Beskrivelse: 2 korroderte spiker, knekt og mangler hode.

F: No

Nr. 1583. - Kontekst: 1527

M: jern, T: spiker, S: konstruksjon, A: 1, L: 1,6, B: 1,3, V:

Beskrivelse: 1 fragment av spiker, korrodert.

F: No

Nr. 1584. - Kontekst: 1527

M: glass, T: vindusglass, S: konstruksjon, A: 1, L: 2,5, B: 1, V:

Beskrivelse: 1 bit av vindusglass, 21 mm tykt.

F: No

Nr. 1585. - Kontekst: 1455

M: maling, T: oker?, S: konstruksjon, A: 0, L: , B: , V:

Beskrivelse: Flere fragmenter av rød maling.

F: No

Nr. 1593. - Kontekst: 513

M: jern, T: spiker, S: konstruksjon, A: 1, L: 5, B: 0,37, V:

Beskrivelse: Komplett spiker, rett. Noe korrodert.

F: No

Nr. 1594. - Kontekst: 513

M: jern, T: håndtak, S: konstruksjon, A: 1, L: 16,5, B: 1,62, V:

Beskrivelse: Avlangt rektangulært håntak i jern. Laget av ett stykke jern som er brettet sammen på baksiden. På kortsidene er den knekt i ene enden, mens den er lett bøyd opp i andre. Selve hånstaket er lett buet, bred og flatt. 0,54 cm tykk.

F: Yes 284-287

Nr. 1595. - Kontekst: 513

M: jern, T: pappspiker, S: konstruksjon, A: 1, L: 2,8, B: 0,34, V:

Beskrivelse: Komplett pappspiker. Rett.

F: No

Nr. 1596. - Kontekst: 513

M: jern, T: spiker, S: konstruksjon, A: 2, L: 3,9, B: 0,42, V:

Beskrivelse: Knekt spiker med hode. Korrodert. Rett.

F: No

Nr. 1597. - Kontekst: 1442

M: jern, T: avklipp, S: produksjon, A: 1, L: 5, B: 3,1, V: 7,40

Beskrivelse: 1 trekantig avklipp med to rette sider. Den lett buede tredje kanten har en kvadratisk utstikker.

F: Yes 649-651

Nr. 1598. - Kontekst: 1442

M: jern, T: avklipp, S: produksjon, A: 1, L: 2,6, B: 1,98, V: 1,60

Beskrivelse: 1 avklipp i jern, rektangulært med en liten tapp på ene langsiden. Kan være resultat av korrosjon.

F: Yes 652-654

Nr. 1599.1 - Kontekst: 1442

M: jern, T: spiker, S: konstruksjon, A: 1, L: 5,1, B: 0,41, V:

Beskrivelse: 1 rett og komplett spiker, korrodert. 1 rektangulær avlang avklipp. Lett vridd med ujevne kortender.

F: No

Nr. 1599.2 - Kontekst: 1442

M: jern, T: avklipp, S: produksjon, A: 1, L: 5,1, B: 0,41, V:

Beskrivelse: Se over.

F: No

Nr. 1600. - Kontekst: 1442

M: jern, T: avklipp, S: produksjon, A: 5, L: 3,8, B: 2,9, V:

Beskrivelse: Fragmenter av hermetikk, 4 relativt små. Mål på største.

F: No

Nr. 1601. - Kontekst: 1442

M: jern, T: spiker, S: konstruksjon, A: 1, L: 3, B: 0,33, V:

Beskrivelse: 1 knekt og bøyd spiker, korrodert.

F: No

Nr. 1602. - Kontekst: 1442

M: jern, T: spiker, S: konstruksjon, A: 1, L: 5,2, B: 0,53, V:

Beskrivelse: 1 rett og komplett spiker, korrodert.

F: No

Nr. 1603. - Kontekst: 1442

M: jern, T: avklipp, S: produksjon, A: 1, L: 4, B: 0,41, V:

Beskrivelse: 1 avklipp av kant til hermetikk, spisset i ene enden.

F: No

Nr. 1604. - Kontekst: 1442

M: jern, T: avklipp, S: produksjon, A: 1, L: 2,6, B: 0,63, V:

Beskrivelse: Avklipp av hermetikkant, avlang og rektangulær, lett vridd.

F: No

Nr. 1605. - Kontekst: 1442

M: jern, T: spiker, S: konstruksjon, A: 2, L: 4,9, B: 0,37, V:

Beskrivelse: 2 rette spiker, komplett og noe korrodert.

F: No

Nr. 1606. - Kontekst: 1442

M: glass, T: vindusglass, S: konstruksjon, A: 1, L: , B: , V:

Beskrivelse:

F: No

Nr. 1607. - Kontekst: 1442

M: jern, T: avklipp, S: konstruksjon, A: 1, L: 4,6, B: 2,1, V:

Beskrivelse: 1 avlangt rektangulært avklipp med to rette sider, resterende noe ujevn i kantene.

F: No

Nr. 1608. - Kontekst: 1442

M: jern, T: avklipp, S: produksjon, A: 2, L: 3,4, B: 2,8, V: 3,80

Beskrivelse: 2 avklipp/fragment av hermetikk. Et uregelmessig kvadratisk flak, samt en større bit fra toppkant av hermetikk (brettet kant).

F: No

Nr. 1609. - Kontekst: 1442

M: jern, T: spiker, S: konstruksjon, A: 1, L: 2,7, B: 0,45, V:

Beskrivelse: 1knekt spiker med hode, bøyd og korrodert.

F: No

Nr. 1610. - Kontekst: 1442

M: jern, T: spiker, S: konstruksjon, A: 1, L: 4,2, B: 0,35, V:

Beskrivelse: 1 bøyd og komplett spiker, lett korrodert.

F: No

Nr. 1611.1 - Kontekst: 1442

M: jern, T: skonagle, S: klær, A: 2, L: 1,8, B: 0,19, V:

Beskrivelse: 2 små nagler, muligens fra sko. Smalt hode og lang kropp. 1 fragment i jern, rektangulært.
F: No

Nr. 1611.2 - Kontekst: 1442
M: jern, T: fragment, S: produksjon, A: 1, L: 1,8, B: 0,19, V:
Beskrivelse: Se over.
F: No

Nr. 1612. - Kontekst: 1442
M: plast, T: avklipp, S: produksjon, A: 1, L: 2,3, B: 0,46, V: 0,10
Beskrivelse: Plastbit originalt utformet som en spiss. Bruddflate på kortsiden. Hvit og brun i farge.
F: Yes 655-657

Nr. 1613. - Kontekst: 1455
M: jern, T: nagle, S: konstruksjon, A: 1, L: 7,3, B: 0,65, V:
Beskrivelse: 1 lett bøyd nagle, komplett. Noe korrodert.
F: No

Nr. 1614. - Kontekst: 1455
M: jern, T: nagle, S: konstruksjon, A: 1, L: 6,2, B: 0,64, V:
Beskrivelse: Lett bøyd nagle, knekt og mangler spiss. Rektangulær i tverrsnitt.
F: No

Nr. 1615. - Kontekst: 1455
M: jern, T: avklipp, S: produksjon, A: 1, L: 4,1, B: 3,4, V:
Beskrivelse: 1 avklipp i jern, uregelmesig kvadratisk.
F: No

Nr. 1616. - Kontekst: 1455
M: kobber, T: knapp, S: klær, A: 1, L: 1,91 dia, B: 0,81 høyde, V: 2,40
Beskrivelse: 1 sirkulær knapp med granulert overflate. Baksiden har ennå øyet inntakt med rester av tråd. Knappen er merket med "B & N". Tysk uniformsknapp, 19 mm.
F: Yes 430-433

Nr. 1617.1 - Kontekst: 1455
M: jern, T: spiker, S: konstruksjon, A: 1, L: 2,3, B: 0,95, V:
Beskrivelse: 1 bøyd og knekt spiker. 1 lite rektangulært fragment i jern, mest sannsynlig fra hermetikk.
F: No

Nr. 1617.2 - Kontekst: 1455
M: jern, T: avklipp, S: produksjon, A: 1, L: 2,3, B: 0,95, V:
Beskrivelse: Se over.
F: No

Nr. 1618. - Kontekst: 1455
M: jern, T: spiker, S: konstruksjon, A: 1, L: 4,7, B: 0,3, V:
Beskrivelse: 1 lett bøyd spiker, komplett. Korrodert.
F: No

Nr. 1619. - Kontekst: 1455
M: jern, T: spiker, S: konstruksjon, A: 1, L: 4,4, B: 0,4, V:
Beskrivelse: 1 bøyd og knekt spiker uten spiss.
F: No

Nr. 1620. - Kontekst: 1455
M: jern, T: hermetikk, S: mat, A: 11, L: 10 ytre dia, B: 9,5 indre dia, V:
Beskrivelse: Randkant av hermetikk med tilhørende flak. Sirkulær.
F: No

Nr. 1621. - Kontekst: 1455
M: jern, T: spiker, S: konstruksjon, A: 1, L: 5, B: 0,32, V:
Beskrivelse: 1 komplett spiker, lett bøyd.
F: No

Nr. 1622. - Kontekst: 1455
M: jern, T: spiker, S: konstruksjon, A: 1, L: 3,1, B: 0,38, V:
Beskrivelse: 1 knekt spiker, noe bøyd. Korrodert.
F: No

Nr. 1623. - Kontekst: 1455
M: jern, T: fragment, S: produksjon, A: 3, L: 2,8, B: 2,3, V:
Beskrivelse: 3 fragmenter i jern mest sannsynlig fra hermetikk.
F: No

Nr. 1624. - Kontekst: 1455
M: jern, T: spiker, S: konstruksjon, A: 1, L: 3,5, B: 1,5, V:
Beskrivelse: 1 knekt spiker, korrodert.
F: No

Nr. 1625. - Kontekst: 1455
M: jern, T: spiker, S: konstruksjon, A: 1, L: 5,8, B: 0,32, V:
Beskrivelse: 1 bøyd og komplett spiker.
F: No

Nr. 1626. - Kontekst: 1455
M: jern, T: avklipp, S: produksjon, A: 1, L: 9,3, B: 1,6, V:
Beskrivelse: Avlang rektangulært avklipp i jern formet som et beslag. Kortsidene skråklippet. Hele avklippet er lett buet.
F: No

Nr. 1627. - Kontekst: 1455
M: aluminium, T: avklipp, S: produksjon, A: 1, L: 8,2, B: 0,62, V:
Beskrivelse: Avlang halvmåneformet avklipp i aluminium. En buet og en rett side. Den rette siden er blitt klippet.
F: Yes 445-447

Nr. 1628. - Kontekst: 1455
M: jern, T: spiker, S: konstruksjon, A: 1, L: 7,9, B: 0,43, V:
Beskrivelse: 1 komplett og bøyd spiker, noe korrodert.
F: No

Nr. 1629. - Kontekst: 1455
M: jern, T: avklipp, S: produksjon, A: 1, L: 8,8, B: 2,97, V: 41,90
Beskrivelse: 1 rektangulær avklipp i jern, mulig fra et beslag. Godstykkelse på 0,31. I kortendene er det tydelige klippespor. Beslaget er lett bøyd, og på baksiden sitter en liten kvadratisk plate.
F: Yes 470-472

Nr. 1630. - Kontekst: 1455
M: jern, T: spiker, S: konstruksjon, A: 1, L: 8,3, B: 1,7, V:
Beskrivelse: Spiker, rett med korroderingsklumper. Mangler deler av spissen.
F: No

Nr. 1631. - Kontekst: 1455
M: jern, T: avklipp, S: produksjon, A: 1, L: 8,7, B: 0,9, V:
Beskrivelse: Avklipp av jern, muligens fra hermetikk. Randkant som er rettet ut.
F: No

Nr. 1632. - Kontekst: 1455
M: jern, T: knivskaft, S: produksjon, A: 1, L: 12, B: 1,7, V:
Beskrivelse: Handtak til kniv med deler av knivbladet inntakt. Knekt. Ser ut som vanlig bestikkniv.
F: Yes 362-364

Nr. 1633. - Kontekst: 1455
M: jern, T: spiker, S: konstruksjon, A: 1, L: 5,5, B: 3,2, V:
Beskrivelse: Bøyd spiker formet som en "J". Korrodert.
F: No

Nr. 1634. - Kontekst: 1455
M: jern, T: avklipp, S: produksjon, A: 1, L: 5,3, B: 1,2, V:
Beskrivelse: Rektangulært avklipp av jern.
F: No

Nr. 1635. - Kontekst: 1455
M: jern, T: spiker, S: konstruksjon, A: 1, L: 7,1, B: 0,7, V:
Beskrivelse: Spiker, rett med noe korrodering.
F: No

Nr. 1636. - Kontekst: 1455
M: jern, T: avklipp, S: produksjon, A: 2, L: 4,5, B: 1,5, V:
Beskrivelse: 2 midre biter av jern, muligens rester fra hermetikk. To rektangulær biter.
F: No

Nr. 1637. - Kontekst: 1455
M: jern, T: spiker, S: konstruksjon, A: 1, L: 3,4, B: 1, V:
Beskrivelse: 1 knekt spiker, korrodert. 1 liten rektangulær bit av tre, fragment.
F: No

Nr. 1637. - Kontekst: 1455
M: tre, T: fragment, S: konstruksjon, A: 1, L: 3,4, B: 1, V:
Beskrivelse: 1 knekt spiker, korrodert. 1 liten rektangulær bit av tre, fragment.
F: No

Nr. 1638. - Kontekst: 1455
M: jern, T: avklipp, S: produksjon, A: 2, L: 3,9, B: 1,9, V:
Beskrivelse: 2 midre biter av jern, muligens rester fra hermetikk. En rektangulær bit, samt en randkant.
F: No

Nr. 1639. - Kontekst: 1455
M: jern, T: avklipp, S: produksjon, A: 1, L: 3,8, B: 2,7, V:
Beskrivelse: Bit av jern med klippe/kuttespor.
F: No

Nr. 1640.1 - Kontekst: 1455
M: jern, T: avklipp, S: produksjon, A: 1, L: 3,7, B: 1,8, V:
Beskrivelse: 1 rektangulær bit av jern, muligens avklipp av hermetikk. 1 triangulær bit av trevirke. En flat side, fragment.
F: Yes 451-455

Nr. 1640.2 - Kontekst: 1455
M: tre, T: fragment, S: konstruksjon, A: 1, L: 3,7, B: 1,8, V:
Beskrivelse: Se over.
F: Yes 451-455

Nr. 1641. - Kontekst: 1455
M: tre, T: fragment, S: konstruksjon, A: 1, L: 1,9, B: 1,6, V:
Beskrivelse: 1 kvadratisk bit av trevirke.
F: No

Nr. 1642. - Kontekst: 1455
M: jern, T: krok, S: konstruksjon, A: 1, L: 4,6, B: 1,6, V:
Beskrivelse: Tillaget krok med hempe og buet ende.
F: Yes 153-155

Nr. 1643. - Kontekst: 1455
M: aluminium, T: avklipp, S: produksjon, A: 1, L: 7,42, B: 1,24, V:
Beskrivelse: 1 avlagt avklipp i aluminium formet som et spisset triangel med en rett side. Klippespor på motsatt langside.
F: No

Nr. 1644. - Kontekst: 1455
M: jern, T: avklipp, S: produksjon, A: 1, L: 7,1, B: 0,47, V:
Beskrivelse: Avklipp. Smalt og spisset i ene enden. Stammer muligens fra hermetikk.
F: No

Nr. 1645. - Kontekst: 1455

M: jern, T: spiker, S: konstruksjon, A: 1, L: 5,1, B: 1,1, V:
Beskrivelse: Lett bøyd spiker. Korrodert.
F: No

Nr. 1646. - Kontekst: 1455
M: gummi, T: avklipp, S: produksjon, A: 1, L: 5,1, B: 4,7, V:
Beskrivelse: 1 bit av gummi bestående av to sammenklistret deler. De har en glatt side og en rillet bakside. Uregelmessig i formen.
F: Yes 459-463

Nr. 1647. - Kontekst: 1455
M: jern, T: hermetikk, S: produksjon, A: 1, L: 10,3 cm diameter, B: 0,51 godstykkelse randkant, V:
Beskrivelse: 1 sirkulært lokk/bunn av hermetikk. Sirkulære fordypninger synlig etter original produksjon, ingen stempel synlig. Noen biter mangler mot senter.
F: Yes 379-381

Nr. 1648. - Kontekst: 1455
M: bein, T: blåskjell, S: mat, A: 5, L: 0,86, B: 0,79, V:
Beskrivelse: 5 små fragmenter av skjell, usikkert.
F: No

Nr. 1649. - Kontekst: 1455
M: gummi, T: avklipp, S: produksjon, A: 1, L: 3,7, B: 2,4, V:
Beskrivelse: Avklipp av sort gummi fra dekk. En flat side og en side med rillete mønster.
F: No

Nr. 1650. - Kontekst: 1455
M: papp, T: fragment, S: konstruksjon, A: 1, L: 3,1, B: 2,7, V:
Beskrivelse: 1 fragment av svart takpapp/tjærepapp.
F: No

Nr. 1651. - Kontekst: 1455
M: gummi, T: avklipp, S: produksjon, A: 1, L: 5,9, B: 2,7, V:
Beskrivelse: 1 bit av gummi. Består av 2 lag med gummi med glatt side ut. Avlang remse med en jernnagle i ene enden.
F: Yes 417-421

Nr. 1652.1 - Kontekst: 1455
M: kobber, T: sprengtråd, S: konstruksjon, A: 1, L: 1,9, B: 1,4, V:
Beskrivelse: 1 liten bit av rød sprengtråd. Avklipp i gummi med glatt side og rillede side.
F: No

Nr. 1652.2 - Kontekst: 1455
M: gummi, T: avklipp, S: produksjon, A: 1, L: 1,9, B: 1,4, V:
Beskrivelse: Se over.
F: No

Nr. 1653. - Kontekst: 1455
M: gummi, T: avklipp, S: produksjon, A: 1, L: 5,1, B: 3,1, V:
Beskrivelse: 1 uregelmessig rektangulær bit av gummi, en rett langside mens de resterende sidene er klippet. Helt ned mot den rette langsiden er det laget et sirkulært hull. Det er også festet en liten bit gummi i ene hjørnet, som danner to lag. En glatt side og en rillet side.
F: Yes 422-426

Nr. 1654. - Kontekst: 1455
M: bein, T: fragment, S: mat, A: 1, L: 1,7, B: 1,2, V:
Beskrivelse: Flere små fragmenter av skjell, noe usikkert.
F: No

Nr. 1655. - Kontekst: 1455
M: jern, T: avklipp, S: produksjon, A: 1, L: 7,3, B: 2,1, V:
Beskrivelse: Avklipp av jern, muligens fra hermetikk. Usymmetrisk rektangulær.
F: No

Nr. 1656. - Kontekst: 1455
M: jern, T: streng, S: produksjon, A: 1, L: 4,2, B: 2,6, V:
Beskrivelse: Liten bøyd bit av streng.
F: No

Nr. 1657. - Kontekst: 1455
M: jern, T: spiker, S: konstruksjon, A: 1, L: 5,7, B: 0,6, V:
Beskrivelse: Bøyd spiker, noe korrodert. Uttrekt.
F: No

Nr. 1658.1 - Kontekst: 1455
M: jern, T: spiker, S: konstruksjon, A: 2, L: 8,2, B: 0.48, V:
Beskrivelse: 2 spiker, en bøyd. 3 små biter av hermetikk, usikkert. 2 korroderte biter av streng.
F: No

Nr. 1658.2 - Kontekst: 1455
M: jern, T: hermetikk, S: produksjon, A: 3, L: 8,2, B: 0.48, V:
Beskrivelse: Se over.
F: No

Nr. 1658.3 - Kontekst: 1455
M: jern, T: streng, S: produksjon, A: 2, L: 8,2, B: 0.48, V:
Beskrivelse: Se over.
F: No

Nr. 1659. - Kontekst: 1455
M: jern, T: spiker, S: konstruksjon, A: 1, L: 8, B: 0,63, V:
Beskrivelse: 1 knekt spiker med hode, noe korrodert. 1 avlang jernremse, mulig randkant fra hermetikk eller lignende.
F: No

Nr. 1659. - Kontekst: 1455
M: jern, T: avklipp, S: produksjon, A: 1, L: 8, B: 0,63, V:
Beskrivelse: 1 knekt spiker med hode, noe korrodert. 1 avlang jernremse, mulig randkant fra hermetikk eller lignende.
F: No

Nr. 1660. - Kontekst: 1455
M: jern, T: spiker, S: konstruksjon, A: 2, L: 5,1, B: 1,2, V:
Beskrivelse: 2 korroderte spiker, lett bøyd og delvis knekt.
F: No

Nr. 1661.1 - Kontekst: 1455
M: jern, T: krampe, S: konstruksjon, A: 1, L: 3,2, B: 1, V:
Beskrivelse: 1 bred krampe, korrodert. 1 remse av jern, relativt smal og kort.
F: No

Nr. 1661.2 - Kontekst: 1455
M: jern, T: avklipp, S: produksjon, A: 1, L: 3,2, B: 1, V:
Beskrivelse: Se over.
F: No

Nr. 1662. - Kontekst: 1455
M: jern, T: spiker, S: konstruksjon, A: 1, L: 15,4, B: 0,6, V:
Beskrivelse: Stor spiker, lett bøyd. Mangler deler av hodet. Rundt i tverrsnitt.
F: No

Nr. 1663. - Kontekst: 1455
M: jern, T: avklipp, S: produksjon, A: 1, L: 5,4, B: 4, V:
Beskrivelse: Avklipp fra hermetikk. Avlang remse med randkant som er brettet.
F: No

Nr. 1664. - Kontekst: 1455
M: jern, T: spiker, S: konstruksjon, A: 1, L: 2,7, B: 1,3, V:
Beskrivelse: Pappspiker, korrodert.
F: No

Nr. 1665. - Kontekst: 1455
M: jern, T: avklipp, S: produksjon, A: 1, L: 28,1, B: 9,54, V: 183,40
Beskrivelse: 1 stor rektangulær bit av jern. Ene langsiden har en brettet kant, mens de resterende sidene virker å være klippet til. Kortsidene er lett bøyd ut mot fremsiden.
F: Yes 382-384

Nr. 1669. - Kontekst: 1455
M: jern, T: beslag, S: produksjon, A: 1, L: 7, B: 3,1, V:
Beskrivelse: Rektangulært beslag, klippet til. Er slått inn en linje som danner et rektangel sentrert på den en siden.
F: No

Nr. 1670. - Kontekst: 1455
M: jern, T: avklipp, S: produksjon, A: 4, L: 4,6, B: 1,2, V:
Beskrivelse: 4 remser med avklipp, avlang og korrodert.
F: No

Nr. 1671. - Kontekst: 1455
M: jern, T: nagle, S: konstruksjon, A: 1, L: 7,4, B: 0,76, V: 16,90
Beskrivelse: 1 lett bøyd nagle, komplett. Noe korrodert.
F: Yes 467-469

Nr. 1672. - Kontekst: 1455
M: jern, T: avklipp, S: konstruksjon, A: 1, L: 9,3, B: 0,68, V:
Beskrivelse: 1 avklipp i jern fra randkant av hermetikk. Avlang og utrettet.
F: No

Nr. 1673. - Kontekst: 1455
M: bein, T: fragment, S: mat, A: 1, L: 1,2, B: 0,79, V:
Beskrivelse: 1 lite fragment av blåskjell.
F: Yes 427-429

Nr. 1674. - Kontekst: 1455
M: jern, T: fragment, S: konstruksjon, A: 1, L: , B: , V:
Beskrivelse:
F: No

Nr. 1687. - Kontekst: 1455
M: jern, T: pappspiker, S: konstruksjon, A: 0, L: 2,7, B: 0,55, V:
Beskrivelse: 1 pappspiker, rett. Hode knekt av i pose.
F: No

Nr. 1688. - Kontekst: 1455
M: jern, T: pappspiker, S: konstruksjon, A: 1, L: 2,8, B: 0,46, V:
Beskrivelse: 1 pappspiker, lett bøyd. Komplett.
F: No

Nr. 1689. - Kontekst: 1455
M: jern, T: spiker, S: konstruksjon, A: 1, L: 5,7, B: 0,63, V:
Beskrivelse: 1 bøyd spiker, korrodert.
F: No

Nr. 1690. - Kontekst: 1455
M: jern, T: treskrue, S: konstruksjon, A: 1, L: 2,8, B: 0,48, V:
Beskrivelse: 1 liten komplett treskrue med flatjernshode.
F: No

Nr. 1691. - Kontekst: 1455
M: jern, T: hermetikk, S: mat, A: 2, L: 8,1, B: 5,5, V:
Beskrivelse: 2 biter av sirkulær hermetikk. Den største biten er uregelmessig oval med en avrundet ytrekant.
F: No

Nr. 1692. - Kontekst: 1455
M: jern, T: spiker, S: konstruksjon, A: 3, L: 7,2, B: 0,37, V:
Beskrivelse: 1 spiker, lett bøyd og komplett. 2 jernstrenger, kort og bøyd.
F: No
Nr. 1693. - Kontekst: 1455
M: jern, T: avklipp, S: produksjon, A: 2, L: 12,8, B: 1,58, V:
Beskrivelse: 1 lite fragment i jern, klippet. 1 remse av jern fra hermetikk, med randkant. Bøyd og lett tvinnet.
F: No
Nr. 1694. - Kontekst: 1455
M: jern, T: hermetikk, S: mat, A: 1, L: 11,2, B: 7,8, V: 76,30
Beskrivelse: 1 komplett boks med hermetikk i jern. Lokket er åpnet og mangler. Boksen er avrundet rektangulær med et hull i bunnen. Hullet ser ut som kulehull.
F: Yes 438-444
Nr. 1698. - Kontekst: 1455
M: jern, T: fragment, S: produksjon, A: 1, L: 3,8, B: 2,9, V:
Beskrivelse: 1 sammenfiltret fragment i jern, bøyd og brettet. Har muligens vært avlangt avklipp.
F: No
Nr. 1699. - Kontekst: 1455
M: jern, T: spiker, S: konstruksjon, A: 1, L: 8,4, B: 0,43, V:
Beskrivelse: 1 rett og komplett spiker, korrodert.
F: No
Nr. 1700. - Kontekst: 1455
M: jern, T: spiker, S: konstruksjon, A: 1, L: 5,5, B: 0,52, V:
Beskrivelse: 1 rett spiker, komplett og korrodert.
F: No
Nr. 1701.1 - Kontekst: 1455
M: jern, T: avklipp, S: produksjon, A: 2, L: 8,1, B: 0,45, V:
Beskrivelse: 1 rett spiker, komplett og rett. 2 avklipp i jern, korrodert.
F: No
Nr. 1701.2 - Kontekst: 1455
M: jern, T: spiker, S: konstruksjon, A: 1, L: 8,1, B: 0,45, V:
Beskrivelse: Se over.
F: No
Nr. 1702. - Kontekst: 1455
M: jern, T: avklipp, S: produksjon, A: 1, L: 10,6, B: 0,52, V:
Beskrivelse: 1 remse av jern, randkant fra hermetikk. Lett vridd.
F: No
Nr. 1703. - Kontekst: 1455
M: jern, T: spiker, S: konstruksjon, A: 1, L: 7,1, B: 4,4, V:
Beskrivelse: 1 lett bøyd spiker, mangler hode.
F: No
Nr. 1704. - Kontekst: 1455
M: jern, T: hermetikk, S: mat, A: 1, L: 6,5, B: 5,7, V:
Beskrivelse: 1 del av bunn/lokk fra hermetikk. Sirkulær.
F: No
Nr. 1705. - Kontekst: 1455
M: jern, T: hermetikk, S: mat, A: 24, L: 8,8, B: 2,7, V:
Beskrivelse: 21 fragmenter av hermetikk. 1 rett og komplett spiker. 2 fragment av mineralisert materiale, usikkert.
F: No
Nr. 1706. - Kontekst: 1455
M: jern, T: knapp, S: klær, A: 1, L: 1,7 dia ytre, B: 0,73 dia indre, V:
Beskrivelse: Korrodert knapp med sentrert hull.
F: No
Nr. 1707. - Kontekst: 1455
M: jern, T: hermetikk, S: mat, A: 1, L: 10,4 dia, B: 0,49 tykkelse, V:
Beskrivelse: 1 bunn fra hermetikk, sirkulær.
F: Yes 435-437
Nr. 1711. - Kontekst: 1455
M: bergkrystall, T: bergkrystall, S: annet, A: 1, L: 3,4, B: 3, V:
Beskrivelse: Naturlig bergkrystall, svært fin.
F: Yes 373-375
Nr. 1712. - Kontekst: 1455
M: glass, T: flaskeglass, S: mat, A: 1, L: 2,8, B: 1,16, V:
Beskrivelse: 1 fragment av lyst grønt flaskeglass.
F: No
Nr. 1713. - Kontekst: 1455
M: glass, T: vindusglass, S: konstruksjon, A: 1, L: 2,3, B: 1,2, V:
Beskrivelse: 1 fragment av vindusglass.
F: No
Nr. 1714. - Kontekst: 1455
M: kobber, T: beslag, S: konstruksjon, A: 1, L: 7,69, B: 2,59, V:
Beskrivelse: 1 mulig låsbeslag i kobberblikk. Rektangulær med avrundet kortside og spisset kortside. Et lite hull på venstre side og et avlangt hull på motsatt side.
F: Yes 365-369
Nr. 1715. - Kontekst: 1455
M: kobber, T: avklipp, S: produksjon, A: 1, L: 4,4, B: 3,8, V:
Beskrivelse: Blikkplate. Rektangulær med et avrundet hjørne.Noe korroderte kanter. Let bøyd med noen klippespor.
F: No
Nr. 1716. - Kontekst: 1455
M: gummi, T: avklipp, S: produksjon, A: 1, L: 1,68, B: 1,9, V:
Beskrivelse: 1 liten bit av sort gummi, mest sannsynlig fra et dekk. Usymmetrisk rektangulær. Fragment.
F: No
Nr. 1717. - Kontekst: 515
M: jern, T: spiker, S: konstruksjon, A: 1, L: 2,2, B: 2, V: 3,80
Beskrivelse: 1 korrodert del av spiker.
F: No
Nr. 1718. - Kontekst: 515
M: jern, T: fragment, S: konstruksjon, A: 1, L: , B: , V:
Beskrivelse:
F: No
Nr. 1719. - Kontekst: 515
M: jern, T: spiker, S: konstruksjon, A: 1, L: 3,6, B: 1,22, V: 6,90
Beskrivelse: 1 korrodert og knekt spiker.
F: No
Nr. 1720. - Kontekst: 515
M: jern, T: spiker, S: konstruksjon, A: 2, L: 3,5, B: 1,47, V: 8,60
Beskrivelse: 2 korroderte og knekte spiker.
F: No
Nr. 1721. - Kontekst: 515
M: jern, T: spiker, S: konstruksjon, A: 3, L: 3,2, B: 1,18, V: 9,00
Beskrivelse: 3 korroderte og knekte spiker.
F: No
Nr. 1722. - Kontekst: 515
M: jern, T: spiker, S: konstruksjon, A: 2, L: 2,8, B: 1,7, V: 6,10
Beskrivelse: 2 korroderte spiker, knekt.
F: No
Nr. 1723. - Kontekst: 515
M: aluminium, T: avklipp, S: produksjon, A: 1, L: 10,8, B: 2,44, V: 6,70
Beskrivelse: 1 avlangt avklipp i aluminium. Rektangulær med uregelmessige kortsider og en langside. Siste langside er klippet i rett linje. Det er også påbegynt innrissing i deler av platen med "14".
F: Yes 512-514
Nr. 1724. - Kontekst: 515
M: gummi, T: avklipp, S: produksjon, A: 1, L: 5,4, B: 2,1, V: 2,10
Beskrivelse: Avkapp av gummi, halvmåneformet med to små hull i ene kortenden.
F: Yes 509-511
Nr. 1725. - Kontekst: 515
M: gummi, T: pakning, S: konstruksjon, A: 1, L: 11,5 ytre dia, B: 8 indre dia, V: 55,70
Beskrivelse: 1 stor komplett gummipakning. Har et brudd i sirkelen, men bruddflatene passer. Tverrsnitt er buet med rett bunn. Tykkelse på pakningen er på 1,36.
F: Yes 503-506
Nr. 1726. - Kontekst: 1455
M: jern, T: spiker, S: konstruksjon, A: 3, L: 9,2, B: 0,58, V:
Beskrivelse: 1 knekt og bøyd spiker, korrodert. 2 komplette og lett bøyde spiker, korrodert.
F: No
Nr. 1727.1 - Kontekst: 1455
M: jern, T: spiker, S: konstruksjon, A: 1, L: 3,8, B: 3,7, V:
Beskrivelse: 1 bøyd og komplett spiker, korrodert. 5 fragenter i jern fra hermetikk.
F: No
Nr. 1727.2 - Kontekst: 1455
M: jern, T: hermetikk, S: mat, A: 5, L: 3,8, B: 3,7, V:
Beskrivelse: Se over.
F: No
Nr. 1728. - Kontekst: 1455
M: jern, T: avklipp, S: produksjon, A: 4, L: 12,3, B: 4,6, V:
Beskrivelse: 3 mindre biter av jern, avklipp. 1 større bit fra bunn av en relativt stor hermetikkboks.
F: Yes 376-378
Nr. 1729. - Kontekst: 1455
M: jern, T: hermetikk, S: mat, A: 1, L: 6, B: 3,3, V:
Beskrivelse: 1 rektangulær bit av hermetikk. Bruddflate på kortsidene, og mulig klippt i ene langsiden. Andre langside er brettet kant/topp av hermetikk. Synlig sveis som går vertikalt.
F: No
Nr. 1730. - Kontekst: 1455
M: jern, T: mutter, S: konstruksjon, A: 3, L: 11, B: 0,37, V:
Beskrivelse: 1 mutterhode uten kropp. Sekskantig. 2 jernstenger formet i en markant "U".
F: No
Nr. 1731. - Kontekst: 1455
M: jern, T: fragment, S: konstruksjon, A: 2, L: , B: , V:
Beskrivelse:
F: No
Nr. 1732. - Kontekst: 1455
M: kobber, T: sprengtråd, S: produksjon, A: 1, L: 17, B: 0,1, V:

Beskrivelse: 1 rødkledt sprengtråd. Løkke i ene enden med diameter på 2,12 ytre.
F: Yes 370-372

Nr. 1733. - Kontekst: 1455
M: jern, T: avklipp, S: produksjon, A: 2, L: 18,9, B: 12,3, V: 112,50
Beskrivelse: 1 mindre bit med avklipp uregelmessig triangulær i formen. Virker å være klippet på alle sidene. 1 stor uregelmessig rektangulær bit av jern som er klippet på alle sidene. På ene langsiden er det klippet ut en bit i halvmåneform. Ene kortsiden er det klip
F: Yes 385-387

Nr. 1741. - Kontekst: 1455
M: bein, T: knapp, S: klær, A: 1, L: 1,7 ytre dia, B: 0,33 tykkelse, V: 0,70
Beskrivelse: 1 beinknapp, noe skadet. Sirkulær med 4 senterhull lett forsenket. Rundt disse er det en sirkulær forsenkning.
F: Yes 609-611

Nr. 1742. - Kontekst: 1455
M: bein, T: bein, S: mat, A: 1, L: 3,2, B: 0,82, V: 0,40
Beskrivelse: 1 avkapp av bein. Kutteflate.
F: Yes 628-630

Nr. 1743. - Kontekst: 1455
M: bein, T: blåskjell, S: mat, A: 8, L: 1,74, B: 1,23, V: 0,10
Beskrivelse: 7 små fragmenter av blåskjell. 1 ryggvirvel fra fisk.
F: Yes 605-608

Nr. 1744. - Kontekst: 1455
M: lær, T: skosåle, S: klær, A: 1, L: 4,95, B: 8,2, V: 34,00
Beskrivelse: 1 bit av skosåle fra hælparti. Avrundet med diagonal bruddflate midt på hælen. Læret er bygget opp av to lag med et tynt mellomlegg av jern/metall. Skonagler står ennå i deler av hælen.
F: Yes 602-604

Nr. 1745. - Kontekst: 1455
M: glass, T: flaskeglass, S: mat, A: 1, L: 2,74, B: 0,5, V:
Beskrivelse: 1 lite avlangt fragment av grønt flaskeglass. Lys grønn i farge. Godstykkelse 0,36.
F: Yes 348-350

Nr. 1746. - Kontekst: 1455
M: glass, T: vindusglass, S: konstruksjon, A: 1, L: 1, B: 1, V: 0,40
Beskrivelse: 1 fragment av gjennomsiktig vindusglass, uregelmessig kvadratisk. Godstykkelse på 0,20.
F: No

Nr. 1747. - Kontekst: 1455
M: jern, T: avklipp, S: produksjon, A: 0, L: 6,65, B: 3,7, V: 12,10
Beskrivelse: 1 avlang, trekantig avklipp i jern (knekt i pose), brettet i den smale enden.
F: No

Nr. 1748. - Kontekst: 1455
M: jern, T: beslag, S: konstruksjon, A: 1, L: 20,1, B: 3,5, V: 40,20
Beskrivelse: 1 avlangt og rektangulært beslag. I tverrsnitt er den rett med buede kanter. Noe ujevne kanter og virker å være klippet av i kortendene.
F: Yes 637-640

Nr. 1750. - Kontekst: 1455
M: jern, T: spiker, S: konstruksjon, A: 1, L: 5,7, B: 0,62, V:
Beskrivelse: 1 knekt og bøyd spiker, noe korrodert.
F: No

Nr. 1751. - Kontekst: 1455
M: jern, T: spiker, S: konstruksjon, A: 2, L: 5,1, B: 0,53, V: 4,60
Beskrivelse: 1 knekt og lett bøyd spiker, samt 1 komplett og bøyd spiker. Korrodert.
F: No

Nr. 1752. - Kontekst: 1455
M: jern, T: beslag, S: konstruksjon, A: 1, L: 23,6, B: 3, V: 287,30
Beskrivelse: 1 avlangt og rektangulært beslag. Tungt gods med rette kanter. I kortendene er beslaget saget eller kuttet av, noe som har laget noen skjeve kuttflater.
F: Yes 641-643

Nr. 1754.1 - Kontekst: 1455
M: jern, T: spiker, avklipp, S: konstruksjon, A: 2, L: 3, B: 1,22, V: 13,40
Beskrivelse: 2 lett bøyde spiker, komplett og korrodert. 1 avklipp av jern, rektangulær. Ikke fra hermetikk. Kantene er skråklipt.
F: No

Nr. 1754.2 - Kontekst: 1455
M: jern, T: spiker, avklipp, S: produksjon, A: 1, L: 3, B: 1,22, V: 13,40
Beskrivelse: Se over.
F: No

Nr. 1755. - Kontekst: 1455
M: jern, T: avklipp, S: produksjon, A: 3, L: 4,1, B: 3,4, V: 8,30
Beskrivelse: 3 avklipp i jern, mest sannsynlig fra hermetikk. 2 av disse er uregelmessig rektangulær. Den siste er kantskåret av hermetikk, utrettet.
F: No

Nr. 1756.1 - Kontekst: 1455
M: jern, T: avklipp, S: produksjon, A: 7, L: 6,2, B: 4,1, V: 26,80
Beskrivelse: 1 bøyd og komplett spiker, korrodert. 5 fragmenter i jern fra hermetikk, mulig produksjonsrester. 1 brettet bit av jern. 1 remse av avklipp i jern, brettet.
F: No

Nr. 1756.2 - Kontekst: 1455
M: jern, T: spiker, S: konstruksjon, A: 1, L: 6,2, B: 4,1, V: 26,80
Beskrivelse: Se over.
F: No

Nr. 1757. - Kontekst: 1455
M: papp, T: veggpapp?, S: konstruksjon, A: 2, L: 2,9, B: 2,5, V:
Beskrivelse: 2 biter av veggpapp med grønn fremside og granulert bakside.
F: No

Nr. 1758. - Kontekst: 1455
M: papp, T: veggpapp?, S: konstruksjon, A: 8, L: 10,5, B: 5,4, V: 11,40
Beskrivelse: 1 treflis, fragment. 7 biter av veggpapp med en farget side i grønt. Baksiden er granulert med avlange prikker. Mulig veggplater.
F: Yes 612-614

Nr. 1764. - Kontekst: 1455
M: tekstil, T: fragment, S: klær, A: 0, L: 3,7, B: 2, V:
Beskrivelse: 1 rektangulær bit av tekstil med sømspor. Er to lag hvor det ytterste tekstilaget er grønt/grått, mens det indre laget er sort. 1fragment av det ytre laget falt av under rens.
F: Yes 343-347

Nr. 1765.1 - Kontekst: 1455
M: jern, T: spiker, S: konstruksjon, A: 1, L: 3,9, B: 1,2, V: 5,90
Beskrivelse: 1 knekt og rett spiker med hode, korrodert. 1 avlang rektangulært beslag i jern, avklipt i begge kortendene.
F: No

Nr. 1765.2 - Kontekst: 1455
M: jern, T: beslag, S: produksjon, A: 1, L: 3,9, B: 1,2, V: 5,90
Beskrivelse: Se over.
F: No

Nr. 1766. - Kontekst: 1455
M: jern, T: hermetikk, S: produksjon, A: 21, L: 4,8, B: 2,3, V:
Beskrivelse: 20 fragmenter av hermetikk. En del fra bunn av rund hermetikk. 1 bit av smeltet (?) metall. Er funnet flere slike i denne konteksten. Smeltingen virker å ha foregått i hermetikkboksen
F: No

Nr. 1767. - Kontekst: 1455
M: jern, T: hermetikk, S: mat, A: 9, L: 8,5, B: 5,1, V:
Beskrivelse: 9 fragmenter fra hermetikk, rund type. Alle stammer mest sannsynlig fra samme boks. 2 større biter med randkant. Mest sannsynlig lokk.
F: Yes 323-325

Nr. 1768. - Kontekst: 1455
M: jern, T: hermetikk, S: produksjon, A: 3, L: , B: , V:
Beskrivelse: Tre hermetikklokk av ulik størrelse. Det ene, bananform, er perforert med hull (stikkredskap).
F: No

Nr. 1769. - Kontekst: 1455
M: jern, T: fragment, S: konstruksjon, A: 1, L: , B: , V:
Beskrivelse:
F: No

Nr. 1774.1 - Kontekst: 1455
M: jern, T: avklipp, S: produksjon, A: 2, L: 7,8, B: 0,46, V:
Beskrivelse: 2 bøyde spiker, komplett. 2 fragmenter av jern, mulig hermetikk.
F: No

Nr. 1774.2 - Kontekst: 1455
M: jern, T: spiker, S: konstruksjon, A: 2, L: 7,8, B: 0,46, V:
Beskrivelse: Se over.
F: No

Nr. 1775. - Kontekst: 1455
M: tre, T: uviss, S: produksjon, A: 1, L: 4,6, B: 1,85, V:
Beskrivelse: Trebit som er skråkuttet i ene enden. I andre enden er det rester etter jern som er satt inn i trebiten. Uviss funksjon.
F: Yes 333-336

Nr. 1776.1 - Kontekst: 1455
M: jern, T: spiker, S: konstruksjon, A: 1, L: 14,7, B: 1,52, V:
Beskrivelse: 1 bøyd spiker, managler kun hode. 1 del av randkant fra hermetikk. 6 fragmenter av hermetikk, flere er klipt og bøyd til. 1 smal remse av aluminium, klippet. 1 klump av uvisst materiale.
F: No

Nr. 1776.2 - Kontekst: 1455
M: jern, T: avklipp, S: produksjon, A: 7, L: 14,7, B: 1,52, V:
Beskrivelse: Se over.
F: No

Nr. 1776.3 - Kontekst: 1455
M: aluminium, T: avklipp, S: produksjon, A: 1, L: 14,7, B: 1,52, V:
Beskrivelse: Se over.
F: No

Nr. 1776.4 - Kontekst: 1455

M: annet, T: klump, S: annet, A: 1, L: 14,7, B: 1,52, V:
Beskrivelse: Se over.
F: No
Nr. 1778.1 - Kontekst: 1455
M: jern, T: nail, S: produksjon, A: 1, L: 9, B: 3,1, V:
Beskrivelse: 1 bøyd spiker, komplett. 7 fragment fra hermetikk, 1 rektangulært beslag med bearbeidelse. 1 skall av blåskjell.
F: Yes 326-328
Nr. 1778.2 - Kontekst: 1455
M: jern, T: hermetikk, S: mat, A: 7, L: 9, B: 3,1, V:
Beskrivelse: Se over.
F: Yes 326-328
Nr. 1778.3 - Kontekst: 1455
M: jern, T: beslag, S: produksjon, A: 1, L: 9, B: 3,1, V:
Beskrivelse: Se over.
F: Yes 326-328
Nr. 1778.4 - Kontekst: 1455
M: bein, T: mussel, S: mat, A: 1, L: 9, B: 3,1, V:
Beskrivelse: Se over.
F: Yes 326-328
Nr. 1779.1 - Kontekst: 1455
M: jern, T: hermetikk, S: mat, A: 7, L: 16, B: 0,6, V:
Beskrivelse: 1 fragment av spiker, korrodert. 5 flak i jern fra hermetikk. 1 klump med ukjent materiale. 2 biter av randkant fra hermetikk.
F: No
Nr. 1779.2 - Kontekst: 1455
M: jern, T: spiker, S: konstruksjon, A: 1, L: 16, B: 0,6, V:
Beskrivelse: Se over.
F: No
Nr. 1779.3 - Kontekst: 1455
M: ukjent, T: klump, S: annet, A: 1, L: 16, B: 0,6, V:
Beskrivelse: Se over.
F: No
Nr. 1780. - Kontekst: 1455
M: kobber, T: avklipp, S: produksjon, A: 1, L: 20,8, B: 2,2, V:
Beskrivelse: Avlang rektangulær avklipp. Lett bøyd. Klippet av i begge kortendene samt ene langsiden. Siste langside har avrundet kant
F: No
Nr. 1783. - Kontekst: 1455
M: glass, T: vindusglass, S: konstruksjon, A: 1, L: 0,98, B: 1, V:
Beskrivelse: 1 liten bit av gjennomsiktig vindusglass. Tykkelse på 0,21
F: No
Nr. 1784. - Kontekst: 1455
M: glass, T: vindusglass, S: konstruksjon, A: 1, L: 1,9, B: 1,2, V:
Beskrivelse: Lite glassfragment i klart glass. Uregelmessig rektangulært. Godstykkelse 0,18.
F: No
Nr. 1785. - Kontekst: 1455
M: lær, T: avklipp, S: produksjon, A: 1, L: 3,4, B: 3,4, V:
Beskrivelse: 1 uregelmessig sirkulær bit av lær, usikkert. Hull i midten av biten. Ene siden er farget grågrønn, mens andre side er brun.
F: Yes 337-339
Nr. 1786. - Kontekst: 1455
M: jern, T: avklipp, S: produksjon, A: 9, L: 13,6, B: 07.sep., V:
Beskrivelse: 3 bøyde spiker, komplett. 1 tvinnet streng, 2 biter. 1 bit av randkant fra hermetikk. 2 større biter med avklipp, ene er brettet i sikksakk og danner en diamantform. 1 jernstag, U-formet.
F: Yes 351-354
Nr. 1787.1 - Kontekst: 1455
M: kobber, T: streng, S: konstruksjon, A: 1, L: 5,2, B: 0,29, V: 10,50
Beskrivelse: 1 streng i kobberlegering bøyd i en bred "U". 2 lett bøyde spiker, komplett og korrodert. 5 fragmenter av hernetikk av rund type.
F: No
Nr. 1787.2 - Kontekst: 1455
M: jern, T: hermetikk, S: mat, A: 5, L: 5,2, B: 0,29, V: 10,50
Beskrivelse: Se over.
F: No
Nr. 1787.3 - Kontekst: 1455
M: jern, T: spiker, S: konstruksjon, A: 2, L: 5,2, B: 0,29, V: 10,50
Beskrivelse: Se over.
F: No
Nr. 1788. - Kontekst: 1455
M: bein, T: bein, S: produksjon, A: 1, L: 2,9, B: 2,7, V: 4,20
Beskrivelse: Beinbit formet som en trekant med to rette sider. De rette sidene har kuttespor som er laget som sidestilte streker. Kan være en slags ornamentikk.
F: Yes 631-636
Nr. 1789.1 - Kontekst: 1455
M: jern, T: hermetikk, S: mat, A: 4, L: 6,3, B: 1,3, V:
Beskrivelse: 4 fragmenter av hermetikk, 2 små biter med tre. 1 rett og hel spiker. 2 avlange remser av jernbeslag, delvis tvinnet vertikalt.
F: Yes 329-332
Nr. 1789.2 - Kontekst: 1455
M: jern, T: spiker, S: konstruksjon, A: 1, L: 6,3, B: 1,3, V:
Beskrivelse: Se over.
F: Yes 329-332
Nr. 1789.3 - Kontekst: 1455
M: jern, T: remse, S: produksjon, A: 2, L: 6,3, B: 1,3, V:
Beskrivelse: Se over.
F: Yes 329-332
Nr. 1789.4 - Kontekst: 1455
M: tre, T: fragment, S: konstruksjon, A: 2, L: 6,3, B: 1,3, V:
Beskrivelse: Se over.
F: Yes 329-332
Nr. 1790.1 - Kontekst: 1455
M: jern, T: spiker, S: konstruksjon, A: 4, L: 10, B: 7,5, V:
Beskrivelse: 4 lett bøyde spiker, komplett og lett korrodert. 1 aluminiumsstreng, klippet. 11 biter av hermetikk, avklipp og fragmenter. En av disse er en stor bit av rund hermetikk som er brettet sammen. 1 bit med hermetikk som er mineralisert sammmen med spiker og lær.
F: No
Nr. 1790.2 - Kontekst: 1455
M: aluminium, T: avklipp, S: produksjon, A: 1, L: 10, B: 7,5, V:
Beskrivelse: Se over.
F: No
Nr. 1790.3 - Kontekst: 1455
M: jern, T: avklipp, S: produksjon, A: 12, L: 10, B: 7,5, V:
Beskrivelse: Se over.
F: No
Nr. 1791. - Kontekst: 1455
M: gummi, T: takpapp, S: produksjon, A: 2, L: 5,3, B: 2,8, V:
Beskrivelse: 1 bit med takpapp. 1 bit med gummi. Består av to biter som er klistret sammen. Rillet på innsiden.
F: No
Nr. 1792. - Kontekst: 1455
M: bein, T: blåskjell, S: mat, A: 1, L: 1,9, B: 1,15, V:
Beskrivelse: 1 bit av blåskjell.
F: Yes 340-342
Nr. 1793. - Kontekst: 1455
M: jern, T: hermetikk, S: mat, A: 15, L: 10,3 diam ytre, B: , V:
Beskrivelse: 12 fragmenter tilhørende hermetikkbunn. Bunnen består av biter med randkant. Er også en bit avklipp, rektangulær og brettet.
F: Yes 359-361
Nr. 1794.1 - Kontekst: 1455
M: jern, T: hermetikk, S: mat, A: 5, L: 8,9, B: 10,2, V:
Beskrivelse: 4 fragmenter av hermetikk. 1 remse av randkant fra hermetikk samt 2 store biter med avklipp. Begge er brettet sammen. 1 bit av grågrønt lær, usikkert.
F: No
Nr. 1794.2 - Kontekst: 1455
M: jern, T: avklipp, S: produksjon, A: 2, L: 8,9, B: 10,2, V:
Beskrivelse: Se over.
F: No
Nr. 1794.3 - Kontekst: 1455
M: lær, T: avklipp, S: produksjon, A: 1, L: 8,9, B: 10,2, V:
Beskrivelse: Se over.
F: No
Nr. 1795.1 - Kontekst: 1455
M: jern, T: avklipp, S: produksjon, A: 7, L: 7,1, B: 3,4, V:
Beskrivelse: 7 avklipp i jern, noen klipt og brettet.5 bøyde spiker1 treskrue med flatjernshode. 1 avklipp i aluminium, uregelmessig rektangulær med en avrundet side. 1 bit av klippet gummi, mest sannsynlig fra et sykkeldekk.
F: Yes 355-358
Nr. 1795.2 - Kontekst: 1455
M: jern, T: spiker, S: konstruksjon, A: 5, L: 7,1, B: 3,4, V:
Beskrivelse: Se over.
F: Yes 355-358
Nr. 1795.3 - Kontekst: 1455
M: jern, T: treskrue, S: konstruksjon, A: 1, L: 7,1, B: 3,4, V:
Beskrivelse: Se over.
F: Yes 355-358
Nr. 1795.4 - Kontekst: 1455
M: aluminium, T: avklipp, S: produksjon, A: 1, L: 7,1, B: 3,4, V:
Beskrivelse: Se over.
F: Yes 355-358
Nr. 1795.5 - Kontekst: 1455
M: gummi, T: avklipp, S: produksjon, A: 1, L: 7,1, B: 3,4, V:
Beskrivelse: Se over.
F: Yes 355-358
Nr. 1796. - Kontekst: 1455
M: tre, T: fragment, S: konstruksjon, A: 1, L: 9,4, B: 2,5, V:
Beskrivelse: 1 bit fra trevirke.
F: No
Nr. 1797.1 - Kontekst: 1455
M: never, T: fragment, S: annet, A: 3, L: 18, B: 5,7, V:
Beskrivelse: 3 biter med bjørkenever, 4 fragmenter av hermetikk, 2 bøyde spiker. 1 jernstreng, lett bøyd. 1 liten bit av gjennomsiktig glass, 1 naturlig stein med rester av rødfarge. 1 stort avklipp av jern, bøyd og delvis brettet.
F: No
Nr. 1797.2 - Kontekst: 1455

M: jern, T: hermetikk, S: mat, A: 4, L: 18, B: 5,7, V:
Beskrivelse: Se over.
F: No

Nr. 1797.3 - Kontekst: 1455
M: jern, T: spiker, S: konstruksjon, A: 2, L: 18, B: 5,7, V:
Beskrivelse: Se over.
F: No

Nr. 1797.4 - Kontekst: 1455
M: jern, T: streng, S: produksjon, A: 1, L: 18, B: 5,7, V:
Beskrivelse: Se over.
F: No

Nr. 1797.5 - Kontekst: 1455
M: glass, T: fragment, S: annet, A: 1, L: 18, B: 5,7, V:
Beskrivelse: Se over.
F: No

Nr. 1797.6 - Kontekst: 1455
M: stein, T: stein, S: annet, A: 1, L: 18, B: 5,7, V:
Beskrivelse: Se over.
F: No

Nr. 1797.7 - Kontekst: 1455
M: jern, T: avklipp, S: produksjon, A: 1, L: 18, B: 5,7, V:
Beskrivelse: Se over.
F: No

Nr. 1798.1 - Kontekst: 1455
M: jern, T: avklipp, S: produksjon, A: 7, L: 15,2, B: 0,63, V:
Beskrivelse: 6 avlange biter i jern, mest sannsynlig randkant fra hermetikk. 1 bit med rød sprengtråd. 1 liten bit av smeltet aluminium. 1 avlang remse av aluminium, klippet. 1 lang og rett spiker, komplett. 1 jernstang med løkkebøyd ende. 1 sammenrullet avklipp i jern.
F: No

Nr. 1798.2 - Kontekst: 1455
M: kobber, T: sprengtråd, S: konstruksjon, A: 1, L: 15,2, B: 0,63, V:
Beskrivelse: Se over.
F: No

Nr. 1798.3 - Kontekst: 1455
M: aluminium, T: avklipp, S: produksjon, A: 1, L: 15,2, B: 0,63, V:
Beskrivelse: Se over.
F: No

Nr. 1798.4 - Kontekst: 1455
M: aluminium, T: smeltet aluminium, S: produksjon, A: 1, L: 15,2, B: 0,63, V:
Beskrivelse: Se over.
F: No

Nr. 1798.5 - Kontekst: 1455
M: jern, T: spiker, S: konstruksjon, A: 2, L: 15,2, B: 0,63, V:
Beskrivelse: Se over.
F: No

Nr. 1798.6 - Kontekst: 1455
M: jern, T: stang, S: konstruksjon, A: 1, L: 15,2, B: 0,63, V:
Beskrivelse: Se over.
F: No

Nr. 1799.1 - Kontekst: 1455
M: jern, T: nagle, S: konstruksjon, A: 2, L: 10,1, B: 4, V:
Beskrivelse: 2 bøyde nagler, komplett. 1 komplett og bøyd pappspiker, 9 lett bøyde spiker, ulik størrelse, 1 liten tynn jernstreng, 2 jernstenger som er bøyd. 2 små fragmenter av blåskjell. 1 bit av trevirke. 4 biter med kobberblikk, ulik størrelse. 3 remser med aluminiumsremser. 28 fragmenter av hermetikk. Flere er avklipp. 2 biter av vindusglass. 1 trykknapp med begge sider inntakt, korrodert.
F: Yes 397-402

Nr. 1799.2 - Kontekst: 1455
M: jern, T: pappspiker, S: konstruksjon, A: 1, L: 10,1, B: 4, V:
Beskrivelse: Se over.
F: Yes 397-402

Nr. 1799.3 - Kontekst: 1455
M: jern, T: spiker, S: konstruksjon, A: 9, L: 10,1, B: 4, V:
Beskrivelse: Se over.
F: Yes 397-402

Nr. 1799.4 - Kontekst: 1455
M: jern, T: streng, S: produksjon, A: 1, L: 10,1, B: 4, V:
Beskrivelse: Se over.
F: Yes 397-402

Nr. 1799.5 - Kontekst: 1455
M: jern, T: stang, S: produksjon, A: 2, L: 10,1, B: 4, V:
Beskrivelse: Se over.
F: Yes 397-402

Nr. 1799.6 - Kontekst: 1455
M: bein, T: blåskjell, S: mat, A: 2, L: 10,1, B: 4, V:
Beskrivelse: Se over.
F: Yes 397-402

Nr. 1799.7 - Kontekst: 1455
M: tre, T: fragment, S: produksjon, A: 1, L: 10,1, B: 4, V:
Beskrivelse: Se over.
F: Yes 397-402

Nr. 1799.8 - Kontekst: 1455
M: kopper, T: avklipp, S: produksjon, A: 4, L: 10,1, B: 4, V:
Beskrivelse: Se over.
F: Yes 397-402

Nr. 1799.9 - Kontekst: 1455
M: aluminium, T: avklipp, S: produksjon, A: 3, L: 10,1, B: 4, V:
Beskrivelse: Se over.
F: Yes 397-402

Nr. 1799.10 - Kontekst: 1455
M: jern, T: hermetikk, S: mat, A: 28, L: 10,1, B: 4, V:
Beskrivelse: Se over.
F: Yes 397-402

Nr. 1799.11 - Kontekst: 1455
M: glass, T: vindusglass, S: konstruksjon, A: 2, L: 10,1, B: 4, V:
Beskrivelse: Se over.
F: Yes 397-402

Nr. 1799.12 - Kontekst: 1455
M: jern, T: trykknapp, S: klær, A: 1, L: 10,1, B: 4, V:
Beskrivelse: Se over.
F: Yes 397-402

Nr. 1814. - Kontekst: 1455
M: tre, T: ende av staur, S: konstruksjon, A: 1, L: 7,1, B: 3,8, V:
Beskrivelse: Bit av staur.
F: No

Nr. 1815. - Kontekst: 1455
M: tjære, T: smeltet takpapp?, S: produksjon, A: 3, L: 4,3, B: 3,2, V:
Beskrivelse: 3 biter av sort smeltet materiale, lukter av tjære. Mest sannsynlig smeltet tjærepapp.
F: No

Nr. 1816. - Kontekst: 1518
M: jern, T: avklipp, S: produksjon, A: 2, L: 4,3, B: 1,9, V:
Beskrivelse: 1 rektangulær bit av et beslag, bøyd til i en vinkel. 1 fragment i korrodert jern formet som et rektangel med spiss i begge ender. Noe vridd.
F: No

Nr. 1817. - Kontekst: 515
M: jern, T: spiker, S: konstruksjon, A: 1, L: 2,7, B: 1,8, V: 7,90
Beskrivelse: 1 korrodert og knekt spiker.
F: No

Nr. 1818. - Kontekst: 515
M: tre, T: plugg, S: produksjon, A: 1, L: 14, B: 2,31, V: 21,30
Beskrivelse: 1 lett kileformet treplugg med lett bue.
F: Yes 515-518

Nr. 1841. - Kontekst: 500
M: jern, T: spiker, S: konstruksjon, A: 2, L: 2,5, B: 0,9, V: 4,90
Beskrivelse: 2 fragmenter med korrodert spiker, knekt.
F: No

Nr. 1842. - Kontekst: 500
M: jern, T: streng, S: konstruksjon, A: 2, L: 9,2, B: 0,33, V: 8,50
Beskrivelse: 2 biter med jernstreng.
F: No

Nr. 1843. - Kontekst: 500
M: jern, T: fragment, S: mat, A: 6, L: 5,3, B: 2,4, V: 25,70
Beskrivelse: 6 biter med korrodert hermetikk. 4 biter er fra kant av hermetikk.
F: No

Nr. 1844. - Kontekst: 500
M: jern, T: spiker, S: konstruksjon, A: 1, L: 3,8, B: 1,77, V: 7,00
Beskrivelse: 1 korrodert spiker, knekt.
F: No

Nr. 1845. - Kontekst: 500
M: jern, T: fragment, S: konstruksjon, A: 3, L: 2,1, B: 0,95, V: 5,50
Beskrivelse: 3 små fragmenter i jern, korrodert. Mulig spiker.
F: No

Nr. 1846. - Kontekst: 500
M: jern, T: fragment, S: konstruksjon, A: 1, L: 1,67, B: 1,45, V: 4,10
Beskrivelse: 1 lite jernfragment, usikker type.
F: No

Nr. 1851.1 - Kontekst: 0
M: jern, T: hermetikk, S: mat, A: 16, L: 12,6, B: 9,3, V: 112,90
Beskrivelse: 16 fragmenter av sirkulær hermetikk, enkelte skår med bunnkant. 1 stor strengbøyleformet som en sammenkoblet "U". 1 liten bit av delvis smeltet aluminiumsklipp.
F: Yes 618-621

Nr. 1851.2 - Kontekst: 0
M: jern, T: streng, S: produksjon, A: 1, L: 12,6, B: 9,3, V: 112,90
Beskrivelse: Se over.
F: Yes 618-621

Nr. 1851.3 - Kontekst: 0
M: aluminium, T: avklipp, S: produksjon, A: 1, L: 12,6, B: 9,3, V: 112,90
Beskrivelse: Se over.
F: Yes 618-621

Nr. 1855. - Kontekst: 0
M: jern, T: spiker, S: konstruksjon, A: 1, L: 3,8, B: 1,2, V:
Beskrivelse: 1 knekt spiker med hode, rett og korrodert.
F: No

Nr. 1856. - Kontekst: 0
M: jern, T: fragment, S: produksjon, A: 1, L: 2,8, B: 1,6, V: 3,20
Beskrivelse: 1 fragment i jern, muligens fra hermetikk.
F: No

Nr. 1857. - Kontekst: 0
M: jern, T: fragment, S: produksjon, A: 1, L: 1,5, B: 1,6, V: 1,10
Beskrivelse: 1 fragment i jern, korrodert og tilnærmet kvadratisk.
F: No

Nr. 1858. - Kontekst: 0

M: jern, T: spiker, S: konstruksjon, A: 1, L: 10,2, B: 1,57, V: 23,00
Beskrivelse: 1 komplett og bøyd spiker, korrodert.
F: No

Nr. 1859. - Kontekst: 0
M: jern, T: hermetikk, S: mat, A: 15, L: 4,8, B: 2,2, V:
Beskrivelse: 15 biter av hermetikk, enkelte bunnskår. Stammer mest sannsynlig fra sirkulær hermetikkboks. 1 liten kvadratisk bit av kobber med tydelige klippespor.
F: No

Nr. 1860. - Kontekst: 0
M: jern, T: avklipp, S: produksjon, A: 1, L: 7,47, B: 5,78, V: 25,50
Beskrivelse: 1bit av jern. Ligner på et tillaget og påbegynt hjørnebeslag.
F: No

Nr. 1861. - Kontekst: 0
M: jern, T: fragment, S: konstruksjon, A: 1, L: , B: , V:
Beskrivelse:
F: No

Nr. 1862. - Kontekst: 0
M: jern, T: stang, S: konstruksjon, A: 1, L: 20,2, B: 1,53, V: 58,50
Beskrivelse: 1 lang jernstang, lett bøyd. Avlang trekantig i tverrsnitt, noe korrodert.
F: Yes 615-617

Nr. 1872. - Kontekst: 0
M: jern, T: spiker, S: konstruksjon, A: 1, L: 5, B: 0,29, V:
Beskrivelse: 1 komplett spiker, korrodert og rett.
F: No

Nr. 1873. - Kontekst: 0
M: jern, T: spiker, S: konstruksjon, A: 1, L: 8,1, B: 0,47, V:
Beskrivelse: 1 komplett spiker, korrodert og rett.
F: No

Nr. 1874. - Kontekst: 0
M: jern, T: pappspiker, S: konstruksjon, A: 1, L: 3, B: 0,4, V:
Beskrivelse: 1 komplett pappspiker, korrodert.
F: No

Nr. 1875. - Kontekst: 0
M: jern, T: pappspiker, S: konstruksjon, A: 1, L: 2,9, B: 1,2, V:
Beskrivelse: 1 komplett pappspiker, korrodert.
F: No

Nr. 1876. - Kontekst: 0
M: jern, T: spiker, S: konstruksjon, A: 1, L: 5,8, B: 0,33, V:
Beskrivelse: 1 korrodert spiker, rett og hel.
F: No

Nr. 1877. - Kontekst: 0
M: jern, T: spiker, S: konstruksjon, A: 1, L: 5,5, B: 1,6, V:
Beskrivelse: 1 korrodert spiker, rett og hel.
F: No

Nr. 1878. - Kontekst: 0
M: jern, T: spiker, S: konstruksjon, A: 1, L: 5,4, B: 1,14, V:
Beskrivelse: 1 korrodert spiker, rett og hel.
F: No

Nr. 1883. - Kontekst: 515
M: jern, T: spiker, S: konstruksjon, A: 1, L: 6,9, B: 0,59, V: 5,40
Beskrivelse: 1 korrodert spiker, rett og hel.
F: No

Nr. 1884. - Kontekst: 515
M: jern, T: nagle, S: konstruksjon, A: 1, L: 8,4, B: 0,8, V: 11,00
Beskrivelse: 1 rett og hel nagle, lett korrodert.
F: No

Nr. 1885. - Kontekst: 515
M: jern, T: spiker, S: konstruksjon, A: 1, L: 1,74, B: 1,53, V: 2,00
Beskrivelse: 1 korrodert spiker, fragment.
F: No

Nr. 1886. - Kontekst: 515
M: jern, T: spiker, S: konstruksjon, A: 3, L: 2,1, B: 1,25, V: 3,70
Beskrivelse: 2 korroderte og knekte spiker. 1 fragment i jern, uregelmessig rektagulært.
F: No

Nr. 1887. - Kontekst: 515
M: jern, T: spiker, S: konstruksjon, A: 2, L: 3,6, B: 2,4, V: 13,10
Beskrivelse: 2 korroderte spiker.
F: No

Nr. 1888. - Kontekst: 515
M: plast, T: pose, S: produksjon, A: 1, L: 11,4, B: 12,6, V: 1,50
Beskrivelse: Bit av plastpose, gjennomsiktig. Ene siden har spor etter bunnsøm.
F: Yes 507-508

Nr. 1893. - Kontekst: 515
M: jern, T: spiker, S: konstruksjon, A: 2, L: 6,6, B: 0,47, V: 10,40
Beskrivelse: 1 korrodert spiker, rett og hel. 1 knekt spiker, korrodert.
F: No

Nr. 1894. - Kontekst: 515
M: jern, T: spiker, S: konstruksjon, A: 2, L: 5, B: 0,35, V: 5,70
Beskrivelse: 1 fragment av spiker, korrodert. 1 rett spiker, korrodert.
F: No

Nr. 1895. - Kontekst: 515
M: tre, T: trevirke, S: konstruksjon, A: 2, L: 7,3, B: 6,4, V: 42,20
Beskrivelse: 2 bordbiter, rektangulær.
F: Yes 644-648

Nr. 1908. - Kontekst: 0
M: jern, T: piggtråd, S: konstruksjon, A: 1, L: 6, B: 1,8, V: 5,70
Beskrivelse: 1 bit med piggtråd, korrodert med en piggstjerne. Noen av piggene er knekt.
F: Yes 481-483

Nr. 1909. - Kontekst: 0
M: jern, T: fragment, S: konstruksjon, A: 5, L: 2,4, B: , V: 3,30
Beskrivelse: 5 fragmenter av jern, sterkt korrodert. Mest sannsynlig er det spiker.
F: No

Nr. 1910. - Kontekst: 0
M: glass, T: flaskeglass, S: mat, A: 1, L: 2,9, B: 1,9, V: 4,60
Beskrivelse: 1 fragment av grønt flaskeglass. Stammer fra en flaskehals grunnet kurvaturen. Godstykkelse på 0,5
F: Yes 484-486

Nr. 1911. - Kontekst: 0
M: porselen, T: kopp?, S: mat, A: 1, L: 2,7, B: 2, V: 3,60
Beskrivelse: 1 skår av hvit fayanse, buet i godset. Mulig vannrullet da bruddflater er avrundet. Godstykkelse på 0,4
F: Yes 490-493

Nr. 1912. - Kontekst: 0
M: glass, T: flaskeglass, S: mat, A: 2, L: 7, B: 4, V: 17,00
Beskrivelse: 2 biter av brunt flaskeglass. Kurvatur på begge bitene, som passer sammen. Godstykkelse varierer fra 0,3-0,5 cm.
F: Yes 494-497

Nr. 1913. - Kontekst: 0
M: jern, T: fragment, S: konstruksjon, A: 4, L: 3, B: 1,4, V: 17,70
Beskrivelse: 4 sterkt korroderte fragment i jern.
F: No

Nr. 1914. - Kontekst: 0
M: jern, T: stang, S: konstruksjon, A: 2, L: 25,2, B: 0,95, V: 139,40
Beskrivelse: 1 liten bit av korrodert jern, uviss type. 1 stor og bøyd jernstang. Noe korrodert.
F: Yes 498-502

Nr. 1917. - Kontekst: 0
M: jern, T: spiker, S: konstruksjon, A: 2, L: 5,1, B: 1,52, V:
Beskrivelse: 2 lett bøyde spiker, komplett og korrodert.
F: No

Nr. 1918. - Kontekst: 0
M: jern, T: spiker, S: konstruksjon, A: 1, L: 5,3, B: 0,97, V:
Beskrivelse: korrodert spiker med en del korrosjon. Rett og komplett.
F: No

Nr. 1919. - Kontekst: 0
M: jern, T: spiker, S: konstruksjon, A: 1, L: 6,1, B: 0,55, V:
Beskrivelse: Korrodert spiker. Rett og hel.
F: No

Nr. 1920. - Kontekst: 0
M: jern, T: spiker, S: konstruksjon, A: 3, L: 4,4, B: 2,1, V: 26,70
Beskrivelse: 3 sterkt korroderte spiker. Knekt.
F: No

Nr. 1921. - Kontekst: 0
M: jern, T: fragment, S: konstruksjon, A: 2, L: 4,3, B: 2, V: 16,00
Beskrivelse: 2 korroderte klumper med jern, uviss type.
F: No

Nr. 1922. - Kontekst: 0
M: aluminium, T: aluminiumsstang, S: produksjon, A: 1, L: 13,5, B: 0,3, V: 3,00
Beskrivelse: 1 aluminiumsstang. Klippet av i begge endene og har også klippespor midt på stangen. Lett bøyd.
F: Yes 487-489

Nr. 1923. - Kontekst: 0
M: jern, T: spiker, S: konstruksjon, A: 1, L: 9,8, B: 0,53, V:
Beskrivelse: Rett og korrodert spiker, komplett.
F: No

Nr. 1924. - Kontekst: 0
M: jern, T: spiker, S: konstruksjon, A: 1, L: 10,4, B: 1,64, V:
Beskrivelse: Sammenkorroderte spiker. Begge er komplett, men ulik lengde, Ikke bøyd.
F: No

Nr. 1925. - Kontekst: 0
M: jern, T: spiker, S: konstruksjon, A: 1, L: 4,9, B: 0,39, V:
Beskrivelse: Bøyd og korrodert spiker, komplett.
F: No

Nr. 1926. - Kontekst: 0
M: jern, T: pappspiker, S: konstruksjon, A: 1, L: 3,1, B: 0,37, V:
Beskrivelse: Rett og komplett pappspiker, noe korrodert.
F: Yes 309-311

Nr. 1927. - Kontekst: 0

M: jern, T: pappspiker, S: konstruksjon, A: 1, L: 3, B: 0,41, V:
Beskrivelse: Rett og komplett pappspiker, korrodert.
F: No
Nr. 1928. - Kontekst: 0
M: jern, T: pappspiker, S: konstruksjon, A: 1, L: 3, B: 0,51, V:
Beskrivelse: Rett og komplett pappspiker, korrodert.
F: No
Nr. 1929. - Kontekst: 0
M: jern, T: pappspiker, S: konstruksjon, A: 1, L: 2,9, B: 0,4, V:
Beskrivelse: Rett og komplett pappspiker, korrodert.
F: No
Nr. 1930. - Kontekst: 0
M: jern, T: pappspiker, S: konstruksjon, A: 1, L: 3, B: 0,5, V:
Beskrivelse: Rett og komplett pappspiker, noe korrodert.
F: No
Nr. 1931. - Kontekst: 0
M: jern, T: spiker, S: konstruksjon, A: 1, L: 5,5, B: 0,83, V:
Beskrivelse: Rett og komplett spiker, korrodert.
F: No
Nr. 1932. - Kontekst: 0
M: jern, T: pappspiker, S: konstruksjon, A: 2, L: 2,9, B: 0,4, V:
Beskrivelse: 1 knekt pappspiker uten hode. 1 komplett og rett pappspiker, korrodert.
F: No
Nr. 1933. - Kontekst: 0
M: trekull, T: trekull, S: annet, A: 10, L: , B: , V:
Beskrivelse: Trekull fra latrine.
F: No
Nr. 1934. - Kontekst: 0
M: jern, T: spiker, S: konstruksjon, A: 1, L: 7,2, B: 0,35, V:
Beskrivelse: Rett og korrodert spiker, komplett.
F: No
Nr. 1935. - Kontekst: 0
M: jern, T: spiker, S: konstruksjon, A: 1, L: 5,4, B: 1,1, V:
Beskrivelse: Rett og korrodert spiker, komplett.
F: No
Nr. 1936. - Kontekst: 0
M: jern, T: spiker, S: konstruksjon, A: 1, L: 8,2, B: 0,46, V:
Beskrivelse: 1 hel og komplett spiker, rett og noe korrodert.
F: No
Nr. 1937. - Kontekst: 0
M: jern, T: pappspiker, S: konstruksjon, A: 1, L: 3,2, B: 0,56, V:
Beskrivelse: Hel pappspiker, korrodert.
F: No
Nr. 1938.1 - Kontekst: 0
M: jern, T: pappspiker, S: konstruksjon, A: 1, L: 5,4, B: 0,32, V:
Beskrivelse: 1 hel og komplett pappspiker. 1 hel og komplett spiker, lett bøyd. Begge er noe korrodert.
F: No
Nr. 1938.2 - Kontekst: 0
M: jern, T: spiker, S: konstruksjon, A: 1, L: 5,4, B: 0,32, V:
Beskrivelse: Se over.
F: No
Nr. 1939. - Kontekst: 0
M: jern, T: spiker, S: konstruksjon, A: 1, L: 5,1, B: 0,38, V:
Beskrivelse: Spiker, rett og komplett. Noe korrodert.
F: No
Nr. 1940. - Kontekst: 0
M: jern, T: spiker, S: konstruksjon, A: 1, L: 10,5, B: 0,52, V:
Beskrivelse: 1 stor og bøyd spiker, komplett.Bøyd i 90 grader.
F: No
Nr. 1941. - Kontekst: 0
M: jern, T: spiker, S: konstruksjon, A: 1, L: 4,7, B: 2,4, V:
Beskrivelse: 1 bøyd spiker med sterkt korrodert hode. En del trekull i korroderingen.
F: No
Nr. 1942. - Kontekst: 0
M: jern, T: spiker, S: konstruksjon, A: 1, L: 4,7, B: 0,37, V:
Beskrivelse: Mindre spiker, rett men mangler spiss.
F: No
Nr. 1943. - Kontekst: 0
M: jern, T: spiker, S: konstruksjon, A: 1, L: 10,3, B: 0,5, V:
Beskrivelse: Rett spiker, komplett.
F: No
Nr. 1944. - Kontekst: 0
M: jern, T: spiker, S: konstruksjon, A: 1, L: 10, B: 0,58, V:
Beskrivelse: 1 lett bøyd spiker, komplett.
F: No
Nr. 1945. - Kontekst: 0
M: jern, T: spiker, S: konstruksjon, A: 3, L: 10, B: 0,57, V:
Beskrivelse: 3 rette og komplette spiker, en del korrodert.
F: No
Nr. 1946.1 - Kontekst: 0
M: jern, T: spiker, S: konstruksjon, A: 3, L: 9,4, B: 0,46, V:
Beskrivelse: 3 rette og komplette spiker. 1 bit av slagg, usikkert. 1 skonagle, bergjegersko.
F: Yes 288-291
Nr. 1946.2 - Kontekst: 0
M: slagg, T: slagg, S: produksjon, A: 1, L: 9,4, B: 0,46, V:
Beskrivelse: Se over.
F: Yes 288-291
Nr. 1946.3 - Kontekst: 0
M: jern, T: skonagle, S: klær, A: 1, L: 9,4, B: 0,46, V:
Beskrivelse: Se over.
F: Yes 288-291
Nr. 1947. - Kontekst: 0
M: jern, T: spiker, S: konstruksjon, A: 1, L: 8,7, B: 0,56, V:
Beskrivelse: Komplett, bøyd spiker. Korrodert.
F: No
Nr. 1948. - Kontekst: 0
M: tre, T: trevirke, S: konstruksjon, A: 3, L: 10,5, B: 5,6, V:
Beskrivelse: Brent/forkullet bordbit, kvadratisk.
F: Yes 315-319
Nr. 1949. - Kontekst: 0
M: jern, T: spiker, S: konstruksjon, A: 1, L: 3, B: 1,23, V:
Beskrivelse: Knekt spiker med hode, korrodert.
F: No
Nr. 1950. - Kontekst: 0
M: jern, T: spiker, S: konstruksjon, A: 1, L: 5,3, B: 0,65, V:
Beskrivelse: Rett og komplett spiker, korrodert.
F: Yes 312-314
Nr. 1951. - Kontekst: 0
M: jern, T: spiker, S: konstruksjon, A: 1, L: 5,8, B: 0,38, V:
Beskrivelse: Lett bøyd spiker, noe korrodert. Komplett
F: No
Nr. 1952. - Kontekst: 0
M: jern, T: pappspiker, S: konstruksjon, A: 1, L: 3,2, B: 0,6, V:
Beskrivelse: Rett og komplett pappspiker, korrodert.
F: No
Nr. 1953. - Kontekst: 0
M: jern, T: pappspiker, S: konstruksjon, A: 1, L: 3,1, B: 0,64, V:
Beskrivelse: Rett og komplett pappspiker, korrodert.
F: No
Nr. 1954. - Kontekst: 0
M: jern, T: pappspiker, S: konstruksjon, A: 4, L: 3,6, B: 0,41, V:
Beskrivelse: 1 knekt pappspiker med hode. 3 komplette pappspiker, rett og korrodert.
F: No
Nr. 1955. - Kontekst: 0
M: jern, T: pappspiker, S: konstruksjon, A: 1, L: 2,6, B: 0,46, V:
Beskrivelse: Rett og komplett pappspiker, korrodert.
F: No
Nr. 1956. - Kontekst: 0
M: jern, T: pappspiker, S: konstruksjon, A: 1, L: 2,9, B: 0,3, V:
Beskrivelse: Rett og komplett pappspiker, lett korrodert.
F: No
Nr. 1974. - Kontekst: 1965
M: kobber, T: vaier, S: konstruksjon, A: 1, L: 21,2, B: 7,8, 0,3 diameter, V:
Beskrivelse: 1 kobbertråd kledt med svart gummidekke. Tråden er tvinnet sammen til en dobbel løkke med en stor og en liten løkke i hver sin ende. I den minste enden er plasten smeltet.
F: Yes 306-308
Nr. 1975. - Kontekst: 1965
M: kobber, T: kabel, S: konstruksjon, A: 1, L: , B: , V:
Beskrivelse: Kabel in situ, ikke tatt inn.
F: No
Nr. 1976. - Kontekst: 1965
M: kobber, T: kabel, S: konstruksjon, A: 1, L: 35, B: 0,74, V:
Beskrivelse: Kabel med hvit plastbeskyttelse over 7 kobbertråder (kordeller). Kabelen har en leder over 7 kordeller. Er kuttet av i begge endene. Merket med "<STK> PN 16 mm <STK>".
F: Yes 304-305
Nr. 1977. - Kontekst: 1965
M: jern, T: lokk til oljefat, S: produksjon, A: 1, L: , B: , V:
Beskrivelse: Lokk til oljefat, ikke tatt inn.
F: No
Nr. 1988. - Kontekst: 1984
M: porselen, T: støpsel, S: konstruksjon, A: 1, L: 3,6, B: 1,78, V:
Beskrivelse: Støpsel i porselen. Mangler litt porselen. På baksiden er det merket med "BJG 250 V 4162 2A".
F: Yes 299-303
Nr. 1989. - Kontekst: 1984
M: kobber, T: avklipp, S: produksjon, A: 1, L: 3,1, B: 1,98, V:
Beskrivelse: Rektangulært avklipp av kobberplate med ett avrundet hjørne. Avklipp fra plate. Slått inn "8 8" på ene siden.
F: Yes 292-295

Nr. 1990. - Kontekst: 1984
M: jern, T: vaier, S: konstruksjon, A: 1, L: 46,5, B: 0,47, V:
Beskrivelse: Lang metallvaier. Bøyd nederst til en krok, sirkulær.
F: No
Nr. 1991. - Kontekst: 1984
M: glass, T: flaskeglass, S: mat, A: 3, L: 8,7, B: 5,1, V:
Beskrivelse: 3 klare glassbiter fra flaske. Noen luftbobler i glasset. 2 relativt store biter og ett lite fragment.
F: Yes 296-298
Nr. 1996. - Kontekst: 0
M: glass, T: flaskeglass, S: mat, A: 1, L: 2,5, B: 1,7, V:
Beskrivelse: 1 gjennomsiktig glassfragment med mønstret utside. Uregelmessig kvadratisk og lett buet. Godstykkelse 0,26. Stammer antageligvis fra et glass med sylteagurk (se Pool & Bock 2010:96).
F: Yes 320-322
Nr. 1997. - Kontekst: 0
M: jern, T: slagg?, S: produksjon, A: 2, L: 2,6, B: 2,5, V:
Beskrivelse: 2 klumper med det som kan være slagg eller biprodukt fra fyring? Usikkert
F: No
Nr. 1998. - Kontekst: 0
M: jern, T: spiker, S: konstruksjon, A: 3, L: 4,1, B: 0,97, V:
Beskrivelse: 3 fragmenter av spiker. Korrodert.
F: No
Nr. 1999. - Kontekst: 504
M: jern, T: jernstreng, S: konstruksjon, A: 1, L: 6,6, B: 0,3, V:
Beskrivelse: Jernstreng bøyd til med en liten krok i enden.
F: No
Nr. 2010. - Kontekst: 0
M: jern, T: nøkkel, S: konstruksjon, A: 1, L: 7,5, B: 3,4, V: 35,70
Beskrivelse: 1 korrodert nøkkel. Mye av godset er omgitt av korrosjonsmasser. Nøkkelen har rundt hode.
F: Yes 476-477
Nr. 2011. - Kontekst: 0
M: porselen, T: fat, S: mat, A: 6, L: 2,4, B: 2,3, V: 7,20
Beskrivelse: 6 biter av hvit fayanse. Alle har glasur og to av bitene har synlig kant. Disse hører sammen. Godstykkelse på 0,39.
F: Yes 478-480
Nr. 2012. - Kontekst: 504
M: jern, T: spiker, S: konstruksjon, A: 1, L: 5, B: 1,2, V:
Beskrivelse: Korrodert spiker. Rett.
F: No
Nr. 2013. - Kontekst: 504
M: jern, T: spiker, S: konstruksjon, A: 1, L: 2,1, B: 1,7, V:
Beskrivelse: Knekt spiker, mangler spiss. Korrodert hode.
F: No
Nr. 2014. - Kontekst: 504
M: porselen, T: isolator, S: konstruksjon, A: 1, L: 2,4, B: 2,5, V: 43,30
Beskrivelse: Liten porselensisolator, sirkulær med sentrert hull. Fordypet spor for feste av kabel.
F: Yes 142-146
Nr. 2019. - Kontekst: 0
M: jern, T: knapp, S: klær, A: 1, L: 1,88 ytre dia, B: 0,77 høyde, V: 2,70
Beskrivelse: 1 korrodert knapp med 4 hull i forsenket senter.
F: Yes 562-564
Nr. 2020. - Kontekst: 0
M: papp, T: takpapp, S: konstruksjon, A: 2, L: 8, B: 4, V: 9,10
Beskrivelse: 2 biter med takpapp med shingel.
F: No
Nr. 2021. - Kontekst: 0
M: porselen, T: knapp, S: klær, A: 1, L: 1,45 ytre dia, B: 0,3 tykkelse, V: 1,20
Beskrivelse: 1 grå knapp i porselen med 4 senterhull.
F: Yes 557-559
Nr. 2022. - Kontekst: 0
M: sink, T: knapp, S: klær, A: 1, L: 1,7 ytre dia, B: 0,29 høyde, V: 1,20
Beskrivelse: 1 sirkulær knapp i sink med 4 hull forsenket i senter.
F: Yes 568-570
Nr. 2023.1 - Kontekst: 0
M: jern, T: skonagle, S: klær, A: 3, L: 1,5, B: 1,4, V: 3,20
Beskrivelse: 2 skonagler av smal type, 1 skonagle med bredt hode. Korrodert. 1 bit av aluminiumsfolie, brette sammen. Noe rødt kan indikere dekor.
F: Yes 560-561
Nr. 2023.2 - Kontekst: 0
M: aluminium, T: aluminiumsfolie, S: mat, A: 1, L: 1,5, B: 1,4, V: 3,20
Beskrivelse: Se over.
F: Yes 560-561
Nr. 2024. - Kontekst: 0
M: jern, T: spiker, S: konstruksjon, A: 1, L: 1,5, B: 1,3, V: 1,50
Beskrivelse: 1 knekt spiker med hode, korrodert.
F: No
Nr. 2025.1 - Kontekst: 0
M: jern, T: skonagle, S: klær, A: 4, L: 2,45, B: 1,79, V: 3,70
Beskrivelse: 4 fragmemnter av skonagler, 3 av smal type. En kan være fra bergjegersko. 1 liten fragmentert knapp med to hull, liten. 1 bit av mørk blå bakelitt med innskripsjon "cre". Biten kommer fra en sirkulær gjenstand.
F: Yes
Nr. 2025.2 - Kontekst: 0
M: jern, T: knapp, S: klær, A: 1, L: 2,45, B: 1,79, V: 3,70
Beskrivelse: Se over.
F: Yes
Nr. 2025.3 - Kontekst: 0
M: bakelitt, T: fragment, S: annet, A: 1, L: 2,45, B: 1,79, V: 3,70
Beskrivelse: Se over.
F: Yes
Nr. 2026. - Kontekst: 0
M: kobber, T: nagle, S: klær, A: 1, L: 1,45, B: 0,19, V: 0,10
Beskrivelse: 1 liten rett skonagle i kobber.
F: Yes 265-267
Nr. 2027. - Kontekst: 0
M: jern, T: knapp, S: klær, A: 1, L: 1,77 ytre dia, B: 0,5 høyde, V: 1,40
Beskrivelse: 1 korrodert knapp med 4 hull i forsenket senter.
F: No
Nr. 2028. - Kontekst: 0
M: jern, T: skrue, S: konstruksjon, A: 1, L: 1,5, B: 0,8, V: 2,10
Beskrivelse: 1 mulig skruehode, ingen kropp. Usikkert.
F: No
Nr. 2029. - Kontekst: 0
M: jern, T: skonagle, S: klær, A: 1, L: 1,18, B: 0,93, V: 0,50
Beskrivelse: 1knekt bit av lang og smalhodet skonagel.
F: No
Nr. 2030. - Kontekst: 0
M: jern, T: skonagle, S: klær, A: 1, L: 2,23, B: 1,44, V: 1,60
Beskrivelse: 1 liten skonagle med smalt hode. Korrodert.
F: No
Nr. 2031. - Kontekst: 0
M: papp, T: takpapp, S: konstruksjon, A: 1, L: 7,6, B: 6,9, V: 10,50
Beskrivelse: 1 bit av takpapp med shingel.
F: Yes 571-572
Nr. 2032. - Kontekst: 0
M: jern, T: spiker, S: konstruksjon, A: 2, L: 4,2, B: 0,48, V: 4,30
Beskrivelse: 2 knekte spiker, rett og korrodert.
F: No
Nr. 2033. - Kontekst: 0
M: jern, T: spiker, S: konstruksjon, A: 1, L: 2,1, B: 1,19, V: 2,90
Beskrivelse: 1 knekt spiker, korrodert.
F: No
Nr. 2034. - Kontekst: 0
M: porselen, T: støpsel, S: konstruksjon, A: 1, L: 3,94, B: 2, V: 13,60
Beskrivelse: 1 del av støpsel i porselen.
F: Yes 547-551
Nr. 2035. - Kontekst: 0
M: jern, T: nagle, S: klær, A: 1, L: 1,7, B: 0,8, V: 2,20
Beskrivelse: 1 liten smal skonagle. Korrodert.
F: No
Nr. 2036. - Kontekst: 0
M: aluminium, T: knapp, S: klær, A: 1, L: 1,59 ytre dia, B: 0,34 høyde, V: 0,60
Beskrivelse: 1 aluminiumsknapp med innskripsjonen "Militaries Equipment". Sentrert øye med stang.
F: Yes 552-556
Nr. 2037. - Kontekst: 512
M: jern, T: tøyhempe, S: klær, A: 1, L: 2,7, B: 1,17, V: 1,90
Beskrivelse: 1 liten tøyhempe, korrodert.
F: No
Nr. 2038. - Kontekst: 512
M: bein, T: knapp, S: klær, A: 1, L: 1,44 ytre dia, B: 0,34 tykkelse, V: 0,40
Beskrivelse: 1 liten brun knapp i bein, usikkert. Har 4 hull forsenket i senter.
F: Yes 599-601
Nr. 2039. - Kontekst: 512
M: jern, T: knapp, S: klær, A: 1, L: 1,57 ytre dia, B: 0,3 tykkelse, V: 0,70
Beskrivelse: 1 sirkulær knapp med definert kant og 4 hull sentrert.
F: Yes 585-587
Nr. 2040. - Kontekst: 512
M: jern, T: knapp, S: klær, A: 2, L: 1,77 ytre dia, B: 0,57 tykkelse, V: 1,60
Beskrivelse: 1 korrodert knapp med 4 hull i forsenket senter. 1 liten knapp me to definerte hull i senter. I disse er det ennå tråd. En del forvitret, usikkert materiale.
F: Yes 595-598
Nr. 2041. - Kontekst: 512
M: sink, T: knapp, S: klær, A: 1, L: 1,75 ytre dia, B: 0,21 tykkelse, V: 0,70
Beskrivelse: 1 sirkulær knapp med 2 øyer. Flat overside med markerte øyehull. Baksiden er innlagt med egen plate (knappen består av to deler).
F: Yes 573-575
Nr. 2042. - Kontekst: 512
M: sink, T: knapp, S: klær, A: 1, L: 1,33 ytre ia, B: 0,19 tykkelse, V: 0,10

Beskrivelse: 1 liten og skadet knapp med to definerte hull i senter. Lik F2041, men denne har også tre små rektangulære hakk på baksiden, rundt hullene.
F: Yes

Nr. 2043. - Kontekst: 512
M: jern, T: knapp, S: klær, A: 1, L: 1,79 ytre ia, B: 0,67 tykkelse, V: 1,50
Beskrivelse: 1 korrodert knapp med 4 forsenkede hull i senter.
F: No

Nr. 2044. - Kontekst: 512
M: aluminium, T: nagle, S: klær, A: 1, L: 1,33, B: 0,29, V: 0,10
Beskrivelse: 1 liten knekt aluminiumsnagle med smalt hode.
F: Yes 583-584

Nr. 2045.1 - Kontekst: 512
M: glass, T: vindusglass, S: konstruksjon, A: 1, L: 2,1, B: 1,5, V: 5,30
Beskrivelse: 1 hjørnefragment av vindusglass, godstykkelse på 0,22 cm. 1 liten tøyhempe i jern, korrodert. 1 korrodert knapp i jern med 4 forsenkede senterhull. 1 knapp i sink/aluminium med 4 markant forsenkede hull, skålformet.
F: Yes 576-582

Nr. 2045.2 - Kontekst: 512
M: jern, T: tøyhempe, S: klær, A: 1, L: 2,1, B: 1,5, V: 5,30
Beskrivelse: Se over.
F: Yes 576-582

Nr. 2045.3 - Kontekst: 512
M: jern, T: knapp, S: klær, A: 1, L: 2,1, B: 1,5, V: 5,30
Beskrivelse: Se over.
F: Yes 576-582

Nr. 2045.4 - Kontekst: 512
M: aluminium, T: knapp, S: klær, A: 4, L: 2,1, B: 1,5, V: 5,30
Beskrivelse: Se over.
F: Yes 576-582

Nr. 2046. - Kontekst: 512
M: bakelitt, T: knapp, S: klær, A: 1, L: 1,98 ytre dia, B: 1,31 tykkelse, V: 1,60
Beskrivelse: 1 grå sirkulær knapp eller endestykke. Avrundt på fremsiden med helt glatt overflate. Baksiden har en sylinderformet stang som er knekt av. Kan også være et endestykke/beskyttelse for en stang eller lignende.
F: Yes 588-591

Nr. 2047. - Kontekst: 512
M: jern, T: skonagle, S: klær, A: 3, L: 2,8, B: 1,2, V: 5,20
Beskrivelse: 3 fragmenter av små spiker/skonagler, korrodert.
F: No

Nr. 2048.1 - Kontekst: 512
M: jern, T: spiker, S: produksjon, A: 1, L: 3,6, B: 0,38, V: 3,70
Beskrivelse: 1 liten spiker, komplett og lett bøyd. 1 skonagle med brett hode og liten stift, korrodert.
F: No

Nr. 2048.2 - Kontekst: 512
M: jern, T: skonagle, S: klær, A: 1, L: 3,6, B: 0,38, V: 3,70
Beskrivelse: Se over.
F: No

Nr. 2049.1 - Kontekst: 512
M: jern, T: pappspiker, S: konstruksjon, A: 1, L: 1,54 ytre dia, B: 0,33 tykkelse, V: 3,20
Beskrivelse: 1 komplett pappspiker, korrodert. 1 hvit knapp i porselen med 4 hull. Jevnt nedsunket senter.
F: Yes 526-529

Nr. 2049.2 - Kontekst: 512
M: porselen, T: knapp, S: klær, A: 1, L: 1,54 ytre dia, B: 0,33 tykkelse, V: 3,20
Beskrivelse: Se over.
F: Yes 526-529

Nr. 2050.1 - Kontekst: 512
M: glass, T: vindusglass, S: konstruksjon, A: 1, L: 2, B: 0,9, V: 1,00
Beskrivelse: 1 kvadratisk fragment av klart vindusglass, godstykkelse på 0,17 cm. 1 fragment av porselen, mest sannsynlig fra et støpsel eller lignende. Rillet mønster på innsiden, glasert hvit på utsiden.
F: No

Nr. 2050.2 - Kontekst: 512
M: porselen, T: fragment, S: konstruksjon, A: 1, L: 2, B: 0,9, V: 1,00
Beskrivelse: Se over.
F: No

Nr. 2051.1 - Kontekst: 512
M: jern, T: spiker, S: konstruksjon, A: 1, L: 1,8, B: 1,3, V: 4,30
Beskrivelse: 2 fragmenter av jern og aluminium, fragmentert og korrodert. Vanskelig å definere. Mulig spiker og aluminiumsavklipp.
F: No

Nr. 2051.2 - Kontekst: 512
M: aluminium, T: avklipp, S: konstruksjon, A: 1, L: 1,8, B: 1,3, V: 4,30
Beskrivelse: Se over.
F: No

Nr. 2052. - Kontekst: 514
M: jern, T: skonagle, S: klær, A: 6, L: 2,28, B: 1,25, V: 8,40
Beskrivelse: 2 lange skonagler med smalt hode. 4 skonagler med bredt hode og liten stift, sekskantig.
F: No

Nr. 2053.1 - Kontekst: 514
M: lær, T: avklipp, S: produksjon, A: 2, L: 5,6, B: 0,73, V: 1,20
Beskrivelse: 2 sorte biter med avklipp i lær. Ene biten har et definert tekstilmønster, men er elastisk. 1 avlangt fragment av vindusglass, godstykkelse 0,18.
F: No

Nr. 2053.2 - Kontekst: 514
M: glass, T: vindusglass, S: konstruksjon, A: 1, L: 5,6, B: 0,73, V: 1,20
Beskrivelse: Se over.
F: No

Nr. 2054.1 - Kontekst: 514
M: jern, T: skonagle, S: klær, A: 1, L: 5,1, B: 1,64, V: 3,20
Beskrivelse: 1 liten skonagle med bredt hode og liten kropp, sekskantig. 1 remse i lær, sluttstykke fra en lærstropp. Rektangulær med spisset kortende, brudd i motsatt. Et hull er revnet og sømkant kan sees rundt lærstroppen. Brun i farge med glatt fremside.
F: Yes 534-536

Nr. 2054.2 - Kontekst: 514
M: lær, T: lærstropp, S: klær, A: 1, L: 5,1, B: 1,64, V: 3,20
Beskrivelse: Se over.
F: Yes 534-536

Nr. 2055. - Kontekst: 514
M: jern, T: skonagle, S: klær, A: 3, L: 2,2, B: 1,18, V: 3,80
Beskrivelse: 3 deler av smale skonagler med smalt hode.
F: No

Nr. 2056.1 - Kontekst: 514
M: jern, T: stoppskive, S: konstruksjon, A: 1, L: 2,39 ytre dia, B: 1,0 indre dia, V: 6,60
Beskrivelse: 1 fragment av en liten smal skonagle med smalt hode. 1 liten treskrue med flathjernshode. 1 større stoppeskive med usentrert hull.
F: Yes 537-539

Nr. 2056.2 - Kontekst: 514
M: jern, T: skonagle, S: klær, A: 1, L: 2,39 ytre dia, B: 1,0 indre dia, V: 6,60
Beskrivelse: Se over.
F: Yes 537-539

Nr. 2056.3 - Kontekst: 514
M: jern, T: treskrue, S: konstruksjon, A: 1, L: 2,39 ytre dia, B: 1,0 indre dia, V: 6,60
Beskrivelse: Se over.
F: Yes 537-539

Nr. 2057. - Kontekst: 514
M: glass, T: vindusglass, S: konstruksjon, A: 1, L: 5,9, B: 2,4, V: 5,50
Beskrivelse: 1 bit av vindusglass, 18 mm tykt.
F: No

Nr. 2058. - Kontekst: 514
M: jern, T: knapp, S: klær, A: 1, L: 1,38, B: 1,34, V: 2,70
Beskrivelse: 1 liten skonagle, lik F2060. Korrodert.
F: No

Nr. 2059.1 - Kontekst: 514
M: jern, T: knapp, S: klær, A: 1, L: 1,8, B: 1,5, V: 2,60
Beskrivelse: 1 liten knapp med to bøybare stenger på undersiden, lik F2060. 2 små kvadratiske fragment av glass, godstykkelse på 0,20 cm.
F: No

Nr. 2059.2 - Kontekst: 514
M: glass, T: vindusglass, S: konstruksjon, A: 3, L: 1,8, B: 1,5, V: 2,60
Beskrivelse: Se over.
F: No

Nr. 2060. - Kontekst: 514
M: jern, T: knapp, S: klær, A: 1, L: 1,57, B: 1,49, V: 1,80
Beskrivelse: 1 liten skonagle. Korrodert.
F: Yes 530-533

Nr. 2061. - Kontekst: 514
M: jern, T: spiker, S: konstruksjon, A: 3, L: 3,8, B: 0,43, V: 5,20
Beskrivelse: 3 knekte spiker, lett bøyd og korrodert.
F: No

Nr. 2062. - Kontekst: 514
M: jern, T: fragment, S: klær, A: 1, L: 1,92, B: 1,58, V: 2,60
Beskrivelse: 1 fragment i jern, usikker type.
F: No

Nr. 2063. - Kontekst: 514
M: jern, T: skonagle, S: klær, A: 1, L: 1,5, B: 1,2, V: 1,30
Beskrivelse: 1 liten skonagle med bredt hode og liten kropp. Mulig sekskantig. Korrodert.
F: No

Nr. 2064. - Kontekst: 514
M: jern, T: skonagler, S: klær, A: 4, L: 1,49, B: 1,57, V: 5,50
Beskrivelse: 2 skonagler med smalt hode og lang kropp. 2 nagler med bredt hode og kort kropp. Mest sannsynlig sekskantig hode. Alle er korrodert.
F: No

Nr. 2065. - Kontekst: 514
M: jern, T: uniformsknapp, S: klær, A: 1, L: 1,79 dia, B: 0,35 høyde, V: 1,40
Beskrivelse: 1 uniformsknapp med granulert fremside. Muligens vært grå i

farge. Øye på baksiden mangler, men innskripsjon merket "R D".
F: No
Nr. 2066.1 - Kontekst: 514
M: jern, T: skonagle, S: klær, A: 9, L: 4,1, B: 0,6, V:
Beskrivelse: 7 fragmenter med skonagler, smal type. 2 skonagler med bredt hode. 3 knekte spiker, samt 1 avklipp av sort, tykt lær. Mest sannsynlig fra sko. Alt jern sterkt korrodert.
F: No
Nr. 2066.2 - Kontekst: 514
M: iron, T: spiker, S: konstruksjon, A: 3, L: 4,1, B: 0,6, V:
Beskrivelse: Se over.
F: No
Nr. 2066.3 - Kontekst: 514
M: lær, T: avklipp, S: produksjon, A: 1, L: 4,1, B: 0,6, V:
Beskrivelse: Se over.
F: No
Nr. 2067. - Kontekst: 514
M: jern, T: skonagle, S: klær, A: 14, L: 1,93, B: 1,68, V: 17,30
Beskrivelse: 14 korroderte og delvis knekte nagler, mest sannsynlig skonagler. En av disse er en sekskantig kort skonagle med stort hode.
F: No
Nr. 2068.1 - Kontekst: 514
M: jern, T: skonagler, S: klær, A: 7, L: 2,64, B: 2,5, V: 18,60
Beskrivelse: 1 avklipp av sort lær, avlangt triangulært. 4 knekte spiker, korrodert. 1 korrodert pappspiker, komplett. 5 korroderte biter av smale skonagler. 2 korroderte skonagler med bredt hode.
F: No
Nr. 2068.2 - Kontekst: 514
M: jern, T: pappspiker, S: konstruksjon, A: 1, L: 2,64, B: 2,5, V: 18,60
Beskrivelse: Se over.
F: No
Nr. 2068.3 - Kontekst: 514
M: jern, T: spiker, S: konstruksjon, A: 4, L: 2,64, B: 2,5, V: 18,60
Beskrivelse: Se over.
F: No
Nr. 2068.4 - Kontekst: 514
M: lær, T: avklipp, S: produksjon, A: 1, L: 2,64, B: 2,5, V: 18,60
Beskrivelse: Se over.
F: No
Nr. 2069.1 - Kontekst: 514
M: jern, T: fragment, S: produksjon, A: 1, L: 1,64, B: 0,25, V: 2,70
Beskrivelse: 1 lite fragment i jern, uviss type. 1 liten smal skonagle. Korrodert. 1 lite fragment av vindusglass. 1 liten uregelmessig lærbit med ett hull.
F: No
Nr. 2069.2 - Kontekst: 514
M: jern, T: skonagle, S: klær, A: 1, L: 1,64, B: 0,25, V: 2,70
Beskrivelse: Se over.
F: No
Nr. 2069.3 - Kontekst: 514
M: glass, T: vinndusglass, S: konstruksjon, A: 1, L: 1,64, B: 0,25, V: 2,70
Beskrivelse: Se over.
F: No
Nr. 2069.4 - Kontekst: 514
M: lær, T: avklipp, S: produksjon, A: 1, L: 1,64, B: 0,25, V: 2,70
Beskrivelse: Se over.
F: No
Nr. 2070. - Kontekst: 514
M: jern, T: skonagle, S: klær, A: 4, L: 1,8, B: 1,5, V: 5,00
Beskrivelse: 1 lang skonagle med smalt hode. 2 skonagler med bredt hode. 1 knapp med bøybare stenger på undersiden.
F: No
Nr. 2071. - Kontekst: 514
M: jern, T: skonagle, S: klær, A: 1, L: 1,99, B: 1,52, V: 2,70
Beskrivelse: 1 liten skonagle med bredt hode og liten kropp. Mulig sekskantig. Korrodert.
F: No
Nr. 2072. - Kontekst: 514
M: bakelitt, T: knapp, S: klær, A: 1, L: 1,44 ytre dia, B: 0,30 høyde, V: 0,50
Beskrivelse: 1 grå liten knapp i bakelitt. Usikkert. 4 sentrerte hull i en liten sirkulær forsenkning.
F: Yes 540-542
Nr. 2073. - Kontekst: 514
M: jern, T: spiker, S: konstruksjon, A: 1, L: 5,7, B: 0,42, V: 4,10
Beskrivelse: 1 rett og komplett spiker, lett korrodert.
F: No
Nr. 2074. - Kontekst: 514
M: jern, T: skonagle, S: klær, A: 1, L: 1,54, B: 1,31, V: 2,30
Beskrivelse: Lik som F2060, men sterkt korrodert.
F: No
Nr. 2075. - Kontekst: 514
M: jern, T: skonagle, S: klær, A: 1, L: 2,5, B: 1,6, V: 3,00
Beskrivelse: 1 liten skonagle med sekskantig hode. Sterkt korrodert.
F: No
Nr. 2076. - Kontekst: 0
M: jern, T: jernbarre, S: annet, A: 1, L: 13,6, B: 7,6, V: 3900,00
Beskrivelse: Stor kvadratisk jernbarre. Detektorfunn
F: No
Nr. 2077. - Kontekst: 0
M: jern, T: jernbjelke, S: konstruksjon, A: 1, L: , B: , V:
Beskrivelse: Stor og tung "jernbjelke", rektangulært tverrsnitt. Hull i en ende. Detektorfunn.
F: No
Nr. 2078. - Kontekst: 0
M: jern, T: dørhengsel, S: konstruksjon, A: 2, L: 21,4, B: 5, V:
Beskrivelse: Stor regtangulær hengsel med doble hengselhull i enden. 1 liten klump med jernoksidering. Tilhører hengsel. Detektorfunn.
F: Yes 063-066
Nr. 2079. - Kontekst: 0
M: jern, T: klump, S: annet, A: 1, L: 4,4, B: 3,6, V:
Beskrivelse: Sirkulær klump med jern, jernoksidutfelling. Detektorfunn.
F: No
Nr. 2098. - Kontekst: 0
M: sink, T: øye til beltespenne, S: klær, A: 1, L: 3,4, B: 4,8, V:
Beskrivelse: Øye til beltespenne, tykkelse på 3,4 mm.
F: No
Nr. 2103. - Kontekst: 2099
M: jern, T: spiker, S: konstruksjon, A: 1, L: 8,2, B: 8, V: 10,10
Beskrivelse: 1 komplett spiker, korrodert og rett.
F: No
Nr. 2104. - Kontekst: 2099
M: jern, T: fragment, S: konstruksjon, A: 1, L: 3,1, B: 1,3, V: 4,30
Beskrivelse: 1 fragment i jern, korrodert. Muligens spiker.
F: No
Nr. 2105. - Kontekst: 2099
M: jern, T: hermetikk, S: mat, A: 1, L: 3,7, B: 1,1, V: 4,80
Beskrivelse: 1 randskår av hermetikk.
F: No
Nr. 2106. - Kontekst: 2099
M: jern, T: avklipp, S: produksjon, A: 1, L: 4,5, B: 5,4, V: 11,40
Beskrivelse: 1 avklipp av hermetikk, noe uregelmessig rektangulær. Brettet langs ene langsiden
F: No
Nr. 2107. - Kontekst: 2099
M: jern, T: hermetikk, S: mat, A: 3, L: 3,6, B: 0,91, V: 10,10
Beskrivelse: 3 biter av hermetikk, 2 randskår og et fragment.
F: No
Nr. 2108. - Kontekst: 2099
M: jern, T: hermetikk, S: mat, A: 2, L: 3,61, B: 1,11, V: 5,20
Beskrivelse: 2 randskår av hermetikk.
F: No
Nr. 2109. - Kontekst: 2099
M: jern, T: fragment, S: produksjon, A: 1, L: 3,1, B: 1, V: 2,90
Beskrivelse: 1 fragment av ukjent type i jern. Korrodert.
F: No
Nr. 2110. - Kontekst: 2099
M: jern, T: nagle, S: konstruksjon, A: 1, L: 6, B: 1,4, V: 15,20
Beskrivelse: 1 korrodert nagle, komplett og rett.
F: No
Nr. 2111. - Kontekst: 2099
M: jern, T: spiker, S: konstruksjon, A: 1, L: 2,8, B: 0,85, V: 2,40
Beskrivelse: 1 knekt spiker med hode, korrodert.
F: No
Nr. 2112. - Kontekst: 2099
M: jern, T: spiker, S: konstruksjon, A: 1, L: 3,1, B: 1,1, V: 2,70
Beskrivelse: 1 knekt og korrodert spiker.
F: No
Nr. 2113.1 - Kontekst: 2099
M: jern, T: spiker, S: konstruksjon, A: 2, L: , B: , V:
Beskrivelse: To rette spiker, knekt og korrodert. 51 fragmenter av sardinboks. Ei pakning fra muligens flaske, gummi.
F: No
Nr. 2113.2 - Kontekst: 2099
M: jern, T: sardinboks, S: mat, A: 51, L: , B: , V:
Beskrivelse: Se over.
F: No
Nr. 2113.3 - Kontekst: 2099
M: gummi, T: pakning, S: mat, A: 1, L: , B: , V:
Beskrivelse: Se over.
F: No
Nr. 2114.1 - Kontekst: 2099
M: jern, T: spiker, S: konstruksjon, A: 1, L: 12,1, B: 1,23, V: 139,40
Beskrivelse: 1 knekt spiker uten hode. 2 fragment av hermetikk med randkant. 1 lett bøyd jernbanenagle.
F: No
Nr. 2114.2 - Kontekst: 2099
M: jern, T: hermetikk, S: mat, A: 2, L: 12,1, B: 1,23, V: 139,40
Beskrivelse: Se over.
F: No
Nr. 2114.3 - Kontekst: 2099

M: jern, T: jernbanenagle, S: konstruksjon, A: 1, L: 12,1, B: 1,23, V: 139,40
Beskrivelse: Se over.
F: No

Nr. 2115.1 - Kontekst: 2099
M: glass, T: vindusglass, S: konstruksjon, A: 1, L: 6,26, B: 8,34, V: 116,10
Beskrivelse: 1 lite fragment av vindusglass, godstykkelse på 0,19. 1 bøyd spiker uten hode, samt 1 komplett og bøyd spiker. 1 rett spiker uten hode. 1 bit av jernstreng. 17 biter av hermetikk. Stammer fra 2-3 hermetikkbokser. Avrundet rektangulær type.
F: No

Nr. 2115.2 - Kontekst: 2099
M: jern, T: spiker, S: konstruksjon, A: 3, L: 6,26, B: 8,34, V: 116,10
Beskrivelse: Se over.
F: No

Nr. 2115.3 - Kontekst: 2099
M: jern, T: streng, S: produksjon, A: 1, L: 6,26, B: 8,34, V: 116,10
Beskrivelse: Se over.
F: No

Nr. 2115.4 - Kontekst: 2099
M: jern, T: hermetikk, S: mat, A: 17, L: 6,26, B: 8,34, V: 116,10
Beskrivelse: Se over.
F: No

Nr. 2124. - Kontekst: 0
M: jern, T: klump, S: produksjon, A: 1, L: 1,9, B: 1,7, V:
Beskrivelse: Liten klump med jern.
F:

Nr. 2125. - Kontekst: 0
M: jern, T: spiker, S: konstruksjon, A: 2, L: 5,8, B: 1,6, V:
Beskrivelse: 2 bøyde spiker. Korrodert.
F:

Nr. 2126. - Kontekst: 0
M: jern, T: avklipp, S: produksjon, A: 3, L: 5, B: 1,8, V:
Beskrivelse: 1 fragment av spiker, mulig hode. 2 avklipp av jernplater. En av bitene har hull og formet som en avrundet vinkel.
F:

Nr. 2127. - Kontekst: 0
M: jern, T: spiker, S: konstruksjon, A: 1, L: 6,3, B: 0,33, V:
Beskrivelse: Lett bøyd spiker, noe korrodert.
F:

Nr. 2128. - Kontekst: 0
M: glass, T: flaskeglass, S: mat, A: 2, L: 4,8, B: 3,3, V:
Beskrivelse: 2 biter av klart glass, noe luftbobler i glasset. Tykkelse på gods er 0,48.
F: Yes 156-158

Nr. 2129. - Kontekst: 0
M: glass, T: lyspære, S: konstruksjon, A: 1, L: 4,7, B: 3,9, V:
Beskrivelse: 6 løse glassbiter fra lyspære. 1 sokkel med glass og rester etter glødetråd.
F: Yes 159-164

Nr. 2130. - Kontekst: 0
M: gummi, T: avklipp, S: produksjon, A: 1, L: 9, B: 3, V:
Beskrivelse: Avlang remse av grå gummi. Kan stamme fra siden på et dekk.
F: Yes 165-167

Nr. 2131. - Kontekst: 0
M: jern, T: streng, S: produksjon, A: 2, L: 4,5, B: 0,69, V:
Beskrivelse: Sammentvinnet ståltråd, består av 3 emner som er knyttet sammen. Et sirkulært jernfragment av ukjent type.
F:

Nr. 2132.1 - Kontekst: 0
M: jern, T: krampe, S: konstruksjon, A: 1, L: 11,4, B: 2, V:
Beskrivelse: Liten krampe i jern, korrodert. En halv pakning i svart gummi, har i utgangspunktet vært sirkulær.
F:

Nr. 2132.2 - Kontekst: 0
M: gummi, T: pakning, S: annet, A: 1, L: 11,4, B: 2, V:
Beskrivelse: Se over.
F:

Nr. 2133. - Kontekst: 0
M: jern, T: krampe, S: konstruksjon, A: 1, L: 3,2, B: 2, V:
Beskrivelse: Sterk korrodert krampe.
F:

Nr. 2134. - Kontekst: 0
M: jern, T: spiker, S: konstruksjon, A: 2, L: 4,6, B: 0,28, V:
Beskrivelse: 2 små spiker, rett.
F:

Nr. 2135.1 - Kontekst: 0
M: sink, T: avklipp, S: produksjon, A: 1, L: 2,9, B: 2, V:
Beskrivelse: 1 liten bit av rød sprengtråd. Avklipp av en sinkplate, mulig plakett med hull i ene hjørnet. Kvadratisk med bued kant i ene hjørnet.
F:

Nr. 2135.2 - Kontekst: 0
M: kobber, T: sprengtråd, S: konstruksjon, A: 1, L: 2,9, B: 2, V:
Beskrivelse: Se over.
F:

Nr. 2136. - Kontekst: 0
M: kobber, T: kabel, S: konstruksjon, A: 1, L: 65, B: 0,35, V:
Beskrivelse: 1 lengde med kobberkabel kledt med hvit isolering. Merket med "<97K> PN 2 5 mm"
F:

Nr. 2137. - Kontekst: 0
M: jern, T: hermetikk, S: mat, A: 5, L: 4, B: 2,3, V:
Beskrivelse: Fem skår av hermetikk med randkant. Kanten er brettet som forsegling. Ulik form på skårene, men stammer mest sannsynlig fra rund boks.
F: Yes 168-171

Nr. 2138. - Kontekst: 0
M: jern, T: tåplate, S: klær, A: 1, L: 6,5, B: 2,5, V:
Beskrivelse: Tysk tåplate. Halvmåneformet med fem synlige festehull. Delvis knekt i ene enden.
F: Yes 172-174

Nr. 2139. - Kontekst: 0
M: jern, T: spiker, S: konstruksjon, A: 1, L: 9,9, B: 0,44, V:
Beskrivelse: Rett spiker, komplett.
F:

Nr. 2140. - Kontekst: 1984
M: metall, T: filter, S: annet, A: 1, L: , B: , V:
Beskrivelse: Filterpatron fra kjøretøy eller lignende.
F:

Nr. 2141. - Kontekst: 0
M: jern, T: hestesko, S: annet, A: 1, L: 6,5, B: 7, V:
Beskrivelse: Liten hestesko i jern. Mest sannsynlig til muldyr.
F: Yes 175-177

Nr. 2142. - Kontekst: 0
M: jern, T: fragment, S: produksjon, A: 2, L: 2,8, B: 2, V:
Beskrivelse: Korrodert jernfragment.
F:

Nr. 2143. - Kontekst: 0
M: jern, T: spade, S: annet, A: 2, L: , B: , V:
Beskrivelse: Spade funnet rett ved bekkeløp. I to deler, skaftet knekt av. Korrodert, men en del treverk bevart.
F:

Nr. 2174. - Kontekst: 0
M: tre, T: pinne, S: annet, A: 1, L: 9,3 cm, B: 1,87, V: 7,20
Beskrivelse: 1 pinne, knekt i ene enden og med et lag av annet treverk/organisk materiale over. Ukjent funksjon og type, funnet i brønn.
F: Yes

Nr. 5000.1 - Kontekst: 200015
M: kobber, T: avklipp, S: produksjon, A: 1, L: 9,4, B: 4,8, V:
Beskrivelse: 1 bit av kobberavklipp, rektangulær med brettet rand på en side. 1 korrodert spiker. 1 mulig jernnagle eller jernstang, kvadratisk tverrsnitt med korrodering ved hode, usikker. 1 mulig jernbolt med hull. Korrodert.
F: No

Nr. 5000.2 - Kontekst: 200015
M: jern, T: spiker, S: konstruksjon, A: 1, L: 9,4, B: 4,8, V:
Beskrivelse: Se over.
F: No

Nr. 5000.3 - Kontekst: 200015
M: jern, T: nagle, S: konstruksjon, A: 1, L: 9,4, B: 4,8, V:
Beskrivelse: Se over.
F: No

Nr. 5000.4 - Kontekst: 200015
M: jern, T: bolt, S: konstruksjon, A: 1, L: 9,4, B: 4,8, V:
Beskrivelse: Se over.
F: No

Nr. 5001. - Kontekst: 200015
M: aluminium, T: avklipp, S: produksjon, A: 1, L: 11,3, B: 1,5, V:
Beskrivelse: Halvmåneformet avklipp. Nesten knekt mot ene enden.
F: No

Nr. 5002. - Kontekst: 200015
M: aluminium, T: smeltet metall, S: produksjon, A: 1, L: 5, B: 1,2, V:
Beskrivelse: Smeltet aluminium, smeltedråper synlig. Tynt gods.
F: No

Nr. 5003. - Kontekst: 200015
M: aluminium, T: avklipp, S: produksjon, A: 1, L: 5,4, B: 1,1, V:
Beskrivelse: Rektangulær remse med aluminiumskapp. På ene siden er det spor etter rød dekor som mest sannsynlig er original.
F: Yes 127-128

Nr. 5004. - Kontekst: 200015
M: sink, T: knapp, S: klær, A: 1, L: 2,37 cm diameter, B: 1,0 cm høyde, V:
Beskrivelse: Sirkulær knapp med jevn overflate og bue. Ingen hull, men øye på innsiden er inntakt.
F: Yes 123-126

Nr. 5005. - Kontekst: 200015
M: aluminium, T: avklipp, S: produksjon, A: 1, L: Lengde ca. 20 cm, B: , V:
Beskrivelse: Avlang remse av aluminium. Inskripsjon pålydende "prosent fett i. T. 125 g netto"

F: Yes 107-109

Nr. 5006. - Kontekst: 200015

M: bly, T: blylodd til felg, S: annet, A: 1, L: , B: , V:

Beskrivelse: Blylodd. "25 g TT"

F: No

Nr. 5007. - Kontekst: 200015

M: kobber, T: fangebrikke, S: annet, A: 1, L: 6, B: 4, V:

Beskrivelse: Stalag 2H. Fangenr 34406. Rektangulær fangebrikke, begge deler inntakt. Dårlig bevart, sprøtt metall. Innsatt med litt olivenolje som nødhjelp i felt. Fangenr. 291 Kalvika: Mihail Korobeinikow.

F: No

Nr. 5008. - Kontekst: 200015

M: aluminium, T: bunn drikkekar, S: annet, A: 1, L: 8,7, B: 3,6, V:

Beskrivelse: Avlang oval bunn fra drikkekar. Trykkstemplet: M.M.T. TOURNUS 1939. Innskripsjon 14 1943

F: Yes

Nr. 5009. - Kontekst: 200015

M: aluminium, T: avklipp, S: produksjon, A: 1, L: 1,4, B: 1, V:

Beskrivelse: Lite avklipp i aluminium.

F: No

Nr. 5010. - Kontekst: 200015

M: sink, T: knapp, S: klær, A: 1, L: 1,6 dia, B: , V:

Beskrivelse: Knapp med 4 hull, forsenket i midten.

F: No

Nr. 5011. - Kontekst: 200015

M: aluminium, T: hermetikk, S: mat, A: 1, L: 11,4, B: 5,3, V:

Beskrivelse: Lokk fra sardinboks e.l. Ikke bearbeidet, riflet og brettet.

F: Yes 085-088

Nr. 5012.1 - Kontekst: 200015

M: jern, T: spiker, S: konstruksjon, A: 2, L: 8,6, B: 5,1, V:

Beskrivelse: 2 spiker, nesten helt rett. Lengde på 5 cm og 8,2. Krok formet som en "u" med to armer med vertikale mothaker. På denne er det korrodert fast en mindre spiker.

F: No

Nr. 5012.2 - Kontekst: 200015

M: jern, T: krok, S: konstruksjon, A: 1, L: 8,6, B: 5,1, V:

Beskrivelse: Se over.

F: No

Nr. 5013. - Kontekst: 200015

M: sink, T: knapp, S: klær, A: 1, L: Diameter 2, B: , V:

Beskrivelse: Uniformknapp med granulering, tysk.

F: No

Nr. 5014. - Kontekst: 200015

M: aluminium, T: avklipp, S: produksjon, A: 1, L: 1,2, B: 1, V:

Beskrivelse: Liten bit av aluminium, smeltet.

F: No

Nr. 5015. - Kontekst: 200015

M: sink, T: knapp, S: klær, A: 1, L: 1,7 dia, B: , V:

Beskrivelse: Knapp med 4 hull, forsenket i midten.

F: No

Nr. 5016. - Kontekst: 200015

M: aluminium, T: hengsel, S: produksjon, A: 2, L: 7, B: 1,3, V:

Beskrivelse: To aluminiumsbiter, klippet til og formet som en liten hengsel.

F: No

Nr. 5017. - Kontekst: 200015

M: aluminium, T: avklipp, S: produksjon, A: 1, L: 2,5, B: 1,8, V:

Beskrivelse: Liten avklipt bit av aluminium fra hermetikk, rillemønster.

F: No

Nr. 5018. - Kontekst: 200015

M: aluminium, T: avklipp, S: produksjon, A: , L: , B: , V:

Beskrivelse: Oppklipt aluminiumsbit

F: No

Nr. 5019. - Kontekst: 200015

M: kobber, T: avklipp, S: produksjon, A: 1, L: 4, B: 2,5, V:

Beskrivelse: Fint sammenbrette stykke med hull i ene hjørnet. Rektangulært.

F: Yes 069-072

Nr. 5020. - Kontekst: 200015

M: kobber, T: patronhylse, S: annet, A: 1, L: 6, B: 1,2, V:

Beskrivelse: Tomhylse, patron. Stempel: "36, P, 346, S*, 3". Mauserammunisjon. Mest sannsynlig produsert i mars 1936.

F: Yes 054-056

Nr. 5021.1 - Kontekst: 200015

M: jern, T: spiker, S: konstruksjon, A: 1, L: 6, B: 2, V:

Beskrivelse: Fangebrikke rektangulær med et hull i hvert hjørne, ene halvdelen mangler (knekt). Påskrift: "KR.GEF. STALAG 315, Nr. 8962". 1 knekt spiker, lett buet i formen. Fangenr. 85 Kalvika: Michail Slashowec (?).

F: Yes 051-053

Nr. 5021.2 - Kontekst: 200015

M: kobber, T: fangebrikke, S: annet, A: 1, L: 6, B: 2, V:

Beskrivelse: Se over.

F: Yes 051-053

Nr. 5022. - Kontekst: 200015

M: aluminium, T: avklipp, S: produksjon, A: 1, L: 2,3, B: 0,6, V:

Beskrivelse: Liten avklipt aluminiumsstang, klippet i begge ender.

F: No

Nr. 5023. - Kontekst: 200015

M: aluminium, T: avklipp, S: produksjon, A: 1, L: 2, B: 0,7, V:

Beskrivelse:

F: No

Nr. 5024. - Kontekst: 200015

M: aluminium, T: nagle, S: produksjon, A: 1, L: 3,9, B: 1, V:

Beskrivelse: Aluminiumsnagle, avklipt. Konisk hode. XRF-analysert, stort innhold av sink.

F: Yes 097-099

Nr. 5025.1 - Kontekst: 200015

M: sink, T: brettet avklipp, S: produksjon, A: 1, L: 5,6, B: 3,7, V:

Beskrivelse: Sammenbrettet bit i sink. En spiker i jern.

F: No

Nr. 5025.2 - Kontekst: 200015

M: jern, T: spiker, S: konstruksjon, A: 1, L: 5,6, B: 3,7, V:

Beskrivelse: Se over.

F: No

Nr. 5026. - Kontekst: 200015

M: aluminium, T: kork, S: annet, A: 1, L: 1,4, B: , V:

Beskrivelse: Aluminiumskork/hette med en M/W innstanset. Antagelig fra vaksineflaske brukt på husdyr.

F: Yes 100-102

Nr. 5028. - Kontekst: 200015

M: kobber, T: hylse, S: produksjon, A: 3, L: 7,2, B: 3,7, V: 141,70

Beskrivelse: Sammenrullet tykk gods av kobber. Endene er skadet, danner ikke en komplett hylse. Inne i hylsen ble det funnet to små fragmenter av tøy/tekstil, noe usikkert.

F: Yes 057-062

Nr. 5029. - Kontekst: 200015

M: aluminium, T: avklipp, S: produksjon, A: 1, L: 4,1, B: 2,7, V:

Beskrivelse: Liten vinklet bit av aluminiumsavklipp.

F: No

Nr. 5030.1 - Kontekst: 200015

M: kobber, T: avklipp, S: produksjon, A: 2, L: 1,5, B: 1,5, V:

Beskrivelse: To stykker oppklipp av kobber/sink, den ene med hull gjennom. Også en tynn ledning, ant. type sprengning.

F: No

Nr. 5030.2 - Kontekst: 200015

M: kobber, T: ledning, S: konstruksjon, A: 1, L: 1,5, B: 1,5, V:

Beskrivelse: Se over.

F: No

Nr. 5031. - Kontekst: 200015

M: aluminium, T: hermetikk, S: mat, A: 1, L: 11,2, B: 8,9, V:

Beskrivelse: Aluminiumshermetikk med påtrykk "B" fra innside. Avrundet rektangulær. Riflet bunn.

F: No

Nr. 5032.1 - Kontekst: 200015

M: glass, T: vindusglass, S: konstruksjon, A: 1, L: 7,3, B: 1,8, V:

Beskrivelse: 1 glassbit, vindu (4 mm tykt) og en aluminiumsbit, avklipp. En regelmessig side, en uregelmessig.

F: No

Nr. 5032.2 - Kontekst: 200015

M: aluminium, T: avklipp, S: produksjon, A: 1, L: 7,3, B: 1,8, V:

Beskrivelse: Se over.

F: No

Nr. 5033. - Kontekst: 0

M: sink, T: kam, S: klær, A: 2, L: 3,4, B: 2,2, V:

Beskrivelse: To deler av en kam. XRF-analysert, 790 K Zi. Skaftet rett med avbuete ender, en slags knutedekor med blomster i endene. Taggene forholdsvis breier. Mål fra endestykket, det andre er fra midten av kammen.

F: Yes 028-031

Nr. 5034. - Kontekst: 0

M: kobber, T: knapp, S: klær, A: 1, L: 2,27, B: 1,17, V: 5,10

Beskrivelse: 1 knapp med anker på forsiden. Fransk knapp, Infanterie Coloniale, fra marinen. Baksiden har et firearmet øye. Innskripsjon på innsiden: "arevate, p…i, m m", uvisst.

F: Yes 519-525

Nr. 5035. - Kontekst: 200015

M: aluminium, T: beslag, S: produksjon, A: 1, L: 7,9, B: 1,2, V:

Beskrivelse: Rektangulær bit av aluminium slått til et beslag med langsgående vinkel.

F: No

Nr. 5036. - Kontekst: 200015

M: aluminium, T: avklipp, S: produksjon, A: 1, L: 5,7 lengde, diameter 0,3 cm, B: 1,4, V:

Beskrivelse: Stang i aluminium, klippet i begge ender og laget til som en avlang krampe.

F: No

Nr. 5037. - Kontekst: 200015

M: aluminium, T: avklipp, S: produksjon, A: 1, L: 1,5, B: 0,8, V:

Beskrivelse: Liten rektangulær bit med avklipp.
F: No

Nr. 5038. - Kontekst: 200015
M: aluminium, T: smeltet metall, S: produksjon, A: 1, L: 4,1, B: 2,9, V:
Beskrivelse: Smeltet aluminium
F: No

Nr. 5039. - Kontekst: 200015
M: aluminium, T: avklipp, S: produksjon, A: 1, L: 2,7, B: 1,5, V:
Beskrivelse: Avklipp, vinklet. Enkelte spor på ene siden med linjer, kan være fra opprinnelig produksjon/dekorasjon.
F: No

Nr. 5040. - Kontekst: 200015
M: jern, T: ring, S: konstruksjon, A: 1, L: Diameter 16, B: Tykkelse diameter 0,8 cm, V:
Beskrivelse: Sirkulær jernring med mye korrosjon.
F: No

Nr. 5041. - Kontekst: 0
M: tre, T: bordbit, S: produksjon, A: 1, L: 11,1, B: 7, V:
Beskrivelse: Avrundet rektangulær bit av tre. Ene siden er noe avrundet.
F: No

Nr. 5042. - Kontekst: 0
M: kobber, T: bearbeidet plate, S: produksjon, A: 1, L: 2,5, B: 2,2, V:
Beskrivelse: Liten bearbeidet bit i kobber med sentrert hull. Formen er sirkulær med en rett kant som er klippet.
F: Yes 083-084

Nr. 5043. - Kontekst: 200015
M: jern, T: hermetikk, S: mat, A: 1, L: Diameter ytre 10 cm., B: , V:
Beskrivelse: Bunn til hermetikk, sirkulær.
F: No

Nr. 5044. - Kontekst: 200015
M: jern, T: ring, S: konstruksjon, A: 1, L: Diameter ytre 15 cm,, B: Diameter 13,5 cm, 5,6 mm tykkelse på gods, V:
Beskrivelse: Jernring, lett oval i formen.
F: No

Nr. 5045. - Kontekst: 200015
M: bly, T: kule, S: annet, A: 1, L: 2,2, B: 1,1, V: 7,83
Beskrivelse: Kule. Avfyrt prosjektil.
F: Yes 077-079

Nr. 5046. - Kontekst: 200015
M: bly, T: klump, S: produksjon, A: , L: 5,1, B: 1,6, V: 44,50
Beskrivelse: Trekantig tverrsnitt, formet for hånd.
F: No

Nr. 5047. - Kontekst: 200015
M: aluminium, T: avklipp, S: produksjon, A: , L: 8, B: 1,5, V:
Beskrivelse: Avlangt uregelmessig klippet aluminiumsplate. Ganske tykk, nesten 2 mm tykk. Rett skjært påden ene langsiden, bølgete på den andre.
F: No

Nr. 5048. - Kontekst: 200015
M: aluminium, T: tube, S: annet, A: 1, L: 5,7, B: 3,6, V:
Beskrivelse: Tube med delvis uleselig påskrift: "Tarrikk Rigal". Muligens "tand pasta". Riganol tandpasta.
F: Yes 024-027

Nr. 5049. - Kontekst: 200015
M: jern, T: hermetikk, S: mat, A: 1, L: 8,2 dia ytre hermetikk, B: , V:
Beskrivelse: Randkant fra hermetikk, sirkulær. En gummipakning med rester av jern, diameter på 2,3. Sentrert hull med diameter på 1,3 cm.
F: No

Nr. 5049. - Kontekst: 200015
M: gummi, T: pakning, S: annet, A: 1, L: 8,2 dia ytre hermetikk, B: , V:
Beskrivelse: Randkant fra hermetikk, sirkulær. En gummipakning med rester av jern, diameter på 2,3. Sentrert hull med diameter på 1,3 cm.
F: No

Nr. 5050. - Kontekst: 200015
M: aluminium, T: tysk uniformsknapp, S: klær, A: 1, L: 0,8 høyde, B: 1,95 dia, V:
Beskrivelse: Rund uniformsknapp med punktornamentikk på utside. Øye inntakt på innside.Påskrift "W.R." Ingen fargetilsetting, aluminiumsoverflate. Muligens fra Drillichjacke.
F: Yes 035-038

Nr. 5051. - Kontekst: 200015
M: kobber, T: kabel, S: konstruksjon, A: 2, L: 40 cm tot lenge, ca, B: 0,6, V:
Beskrivelse: To kabel/ledningsstumper av samme type. To ledere, vanlig vekselsstrøm, antagelig strømtilførsel. Diameter 0,6 inkl isolasjon.
F: Yes 095-096

Nr. 5052. - Kontekst: 200015
M: aluminium, T: avklipp, S: produksjon, A: 1, L: 1,9, B: 0,6, V:
Beskrivelse: Brettet aluminium.
F: No

Nr. 5053. - Kontekst: 200015
M: jern, T: beslag, S: konstruksjon, A: 1, L: 17, B: 5,7, V:
Beskrivelse: Beslag til skyveslå, dør. Korrodert. Står en spiker på ene siden. Diameter på slå er på 5,6 cm.
F: Yes 119-120

Nr. 5054. - Kontekst: 200015
M: aluminium, T: hermetikk, S: produksjon, A: 1, L: 4,5, B: 2, V:
Beskrivelse: Liten bit av hermetikk, rillet mønster og klippet på to sider.
F: No

Nr. 5055. - Kontekst: 200015
M: sink, T: avklipp, S: produksjon, A: 3, L: 11, B: 2,5, V:
Beskrivelse: Sammenbrettet remse av sink, to tilhørende mindre biter.
F: No

Nr. 5056. - Kontekst: 200015
M: sink, T: fangebrikke, S: annet, A: 1, L: 6, B: 2, V:
Beskrivelse: Den ene halvdelen av en rektangulær fangebrikke. XRF-analysert, sink, alu og blyleg. Påskrift: Stalag 2H, fangeid 36568. (-tallet er dårlig slått og kan se ut som et 3-tall. Fangenr. 309 Kalvika: Andrej Bratjakin
F: Yes 031-034

Nr. 5057. - Kontekst: 200015
M: aluminium, T: avklipp, S: produksjon, A: 1, L: 4,5, B: 2,5, V:
Beskrivelse: Sammenbrettet avklipp, muligens fra en kork eller lignende. Har opprinnelig vært rund.
F: No 129-131

Nr. 5058. - Kontekst: 200015
M: aluminium, T: hermetikk, S: mat, A: 1, L: 7,5, B: 2,4, V:
Beskrivelse: Sammenrullet lokk til hermetikk. Åpnet og pent sammenrullet. Rillet.
F: No

Nr. 5059. - Kontekst: 200015
M: copper, T: patronhylse, S: annet, A: 1, L: 5,5, B: 1,2, V:
Beskrivelse: Raufoss 1930. 6,5 mm kulediam.
F: Yes 020-022

Nr. 5060. - Kontekst: 200015
M: aluminium, T: kam, S: produksjon, A: 1, L: 6,5, B: 2,6, V:
Beskrivelse: Sammenbrettet kam i alu. Hjemmelaget. Definert øvre kant med langsgående sikksakkmønster som er slått inn. 42 tenner. Endestykket er buet vertikalt.
F: Yes 039-0042

Nr. 5061. - Kontekst: 200015
M: aluminium, T: bestikk, S: klær, A: 1, L: 15,3 høyde på skje, B: 5,0 på skje, V:
Beskrivelse: Tysk feltbestikk med gaffel/skje. Festet med nagle i midten for å brettes sammen. Gaffelen mangler 3 tenner.
F: No 0043-045

Nr. 5062. - Kontekst: 200015
M: sink, T: plate med trykk, S: klær, A: 1, L: 5,3 dia, B: , V:
Beskrivelse: Sirkulær tynn plate med trykk i senter og bokstavtrykk langs kanten. Innskripsjon: "THREE FLOWERS, RICHARD HUDNUT", sikkert. Svært tynn i godset, korrodert. Løsfunn funnet ved avløpsrør.
F: Yes 073-076

Nr. 5063. - Kontekst: 200015
M: sink, T: knapp, S: klær, A: 1, L: 1,9, B: , V:
Beskrivelse: Sirkelformet konisk knapp. Inntrykt ruglemønster, små forhøyninger. Ring til innfesting bak. XRF-analysert, sink.
F: Yes 092-094

Nr. 5064. - Kontekst: 200015
M: aluminium, T: knapp, S: klær, A: 1, L: 1,7 dia, B: , V:
Beskrivelse: Sirkulær aluminiumsknapp med 4 hull. Konkav på utsiden.
F: Yes 067-068

Nr. 8000. - Kontekst: 200015
M: aluminium, T: hermetikk, S: produksjon, A: 1, L: 17,5, B: 6, V:
Beskrivelse: Oppklipt og brettet i sikksakkmønster. Remse fra fra kant av hermetikkboks.
F: Yes 001-002

Nr. 8001. - Kontekst: 200015
M: aluminium, T: avklipp, S: produksjon, A: 1, L: 3,2, B: 1,5, V:
Beskrivelse: Avklipp
F: No

Nr. 8002. - Kontekst: 200015
M: aluminium, T: avklipp, S: produksjon, A: 1, L: 4,6, B: 1,3, V:
Beskrivelse: Avklipp formet som en spiss med en rett side og en lett buet.
F: No

Nr. 8003. - Kontekst: 200015
M: aluminium, T: avklipp, S: produksjon, A: 1, L: 1,5, B: 5,8 mm, V:
Beskrivelse: Avklipp, rektangulært.
F: No

Nr. 8004. - Kontekst: 200015
M: aluminium, T: avklipp, S: produksjon, A: 1, L: , B: 1,5, V:
Beskrivelse: Rektangulær avkapp av metall.
F: No

Nr. 8005. - Kontekst: 200015
M: aluminium, T: avklipp, S: produksjon, A: , L: 1,1, B: 1,1, V:
Beskrivelse: Brettet aluminium., avklipp.
F: No

Nr. 8006. - Kontekst: 200015

M: sink, T: knapp, S: klær, A: 1, L: Dia 1,6, B: , V:
Beskrivelse: Liten knapp med forsenket senter, 4 hull, noe asymmetrisk senter.
F: No

Nr. 8007. - Kontekst: 200015
M: aluminium, T: klump, S: annet, A: 1, L: 2,7, B: 1,6, V:
Beskrivelse: Smeltet (?) klump av muligens aluminium og annet ikke-identifisert materiale.
F: No

Nr. 8008. - Kontekst: 0
M: jern, T: jernbanenagle, S: konstruksjon, A: 1, L: 10,5, B: 1,2, V:
Beskrivelse: Nagle, mangler hode.
F: No

Nr. 8009. - Kontekst: 200015
M: aluminium, T: aluminiumsfolie, S: mat, A: 1, L: 2,6, B: 2,9, V:
Beskrivelse: Aluminiumsfolie, krøllet sammen, ingen spor etter farge eller inskripsjon
F: No

Nr. 8010. - Kontekst: 200015
M: kobber, T: avklipp, S: produksjon, A: 1, L: Ytre dia1,75,'Indre dia 1,5, B: Godstykkelse 0,1 cm, V:
Beskrivelse: Kobberring, avkapp fra rør. Ujevne kanter ved kapp.
F: Yes 103-106

Nr. 8011. - Kontekst: 200015
M: aluminium, T: smeltet metall, S: produksjon, A: , L: 1,3, B: 0,9, V:
Beskrivelse: Smeltet bit av alu.
F: No

Nr. 8012. - Kontekst: 200015
M: aluminium, T: avklipp, S: produksjon, A: 1, L: 2,9, B: 0,3, V:
Beskrivelse: Tvinnet sammen i en streng
F: No

Nr. 8013. - Kontekst: 200015
M: aluminium, T: smeltet metall, S: produksjon, A: 1, L: 2,2, B: 1, V:
Beskrivelse: Soppformet, sirkulært hode med stang som har klipemerker på seg. Produksjonsrester etter aluminiumssmelting.
F: No

Nr. 8014. - Kontekst: 200015
M: aluminium, T: fangebrikke, S: annet, A: 1, L: 6,5, B: 4,5, V:
Beskrivelse: Stalag IIB, fangenr. 105827. Ulik øvrige brikker, laget av et ovalt stykke alu, delt i to på midten. Fangenr. 314 Kalvika: Nikolaj Eremin (?)
F: Yes 003-004

Nr. 8015. - Kontekst: 200015
M: sink, T: avklipp, S: produksjon, A: 1, L: , B: , V:
Beskrivelse: Rektangulær avkapp av metall. Har maskinelle spor som følger biten horisontalt, men også slagmerker på ene siden.
F: No 112-113

Nr. 8016. - Kontekst: 200015
M: sink, T: knapp, S: klær, A: 1, L: Diameter 1,7, B: , V:
Beskrivelse: Sirkulær knapp med 4 hull., forsenket senter.
F: Yes 110-111

Nr. 8017. - Kontekst: 200015
M: kobber, T: avklipp, S: produksjon, A: 1, L: 2,1, B: 1,2. Godstykkelse 1,3 mm., V:
Beskrivelse: Avklipp, firkantig med en liten utvekst.
F: No

Nr. 8018. - Kontekst: 200015
M: aluminium, T: avklipp, S: produksjon, A: 1, L: 5,8, B: 1,8, V:
Beskrivelse: Avklipp fra del av et lokk, hengsel på ene siden. Synlig hengselstang.
F: Yes 121-122

Nr. 8019. - Kontekst: 200015
M: aluminium, T: smeltet metall, S: produksjon, A: 1, L: 4,1, B: 3,7, V:
Beskrivelse: Klump med smeltet metall, mest sannsynlig aluminium.
F: No

Nr. 8020. - Kontekst: 200015
M: aluminium, T: avklipp, S: produksjon, A: 1, L: 2,3, B: 1,1, V:
Beskrivelse: Avkapp, uregelmessig kvadratisk.
F: No

Nr. 8021. - Kontekst: 200015
M: aluminium, T: avklipp, S: produksjon, A: 1, L: 11, B: 1,2, V:
Beskrivelse: Avlang remse med tykk aluminium. Ene langsiden relativt rett, andre er kappet og klipt i.
F: No

Nr. 8022. - Kontekst: 200015
M: aluminium, T: avklipp, S: produksjon, A: 1, L: 10,1, B: 1,6, V:
Beskrivelse: Avlang remse med tykk aluminium. Ene langsiden relativt rett, andre er kappet og klipt i.
F: No

Nr. 8023. - Kontekst: 200015
M: kobber, T: knivbeslag, S: klær, A: 1, L: 2,2, B: 1,6, V:
Beskrivelse: Beslag fra kniv (overgang knivblad-håndtak). Avrundet rektangulær med skrue/spikerhull til innfesting på oppside. XRF-analysert, hafnium, tungsten og sink. Antagelig rester etter overflatebehandling.
F: Yes 089-091

Nr. 8024.1 - Kontekst: 200015
M: gummi, T: avklipp, S: produksjon, A: 1, L: 20 cm lengde, B: , V:
Beskrivelse: Gummiremse avkappet av dekk eller lignende. 1 bit med oppklipt aluminium.
F: No

Nr. 8024.2 - Kontekst: 200015
M: aluminium, T: avklipp, S: produksjon, A: 1, L: 20 cm lengde, B: , V:
Beskrivelse: Se over.
F: No

Nr. 8025. - Kontekst: 200015
M: kobber, T: avklipp, S: produksjon, A: 1, L: 8,6, B: 7,4, V:
Beskrivelse: Stor kvadratisk avklipp med en liten uregelmessig forlengelse i ene hjørnet. Relativt rette kanter.
F: No

Nr. 8026. - Kontekst: 200015
M: kobber, T: smeltet metall, S: produksjon, A: 1, L: 3,6, B: 2,4, V:
Beskrivelse: Klump med smeltet metall, mest sannsynlig kobberlegering.
F: No

Nr. 8027. - Kontekst: 200015
M: aluminium, T: aluminiumsfolie, S: produksjon, A: 1, L: 3, B: 2,8, V:
Beskrivelse: Komprimert klump med aluminiumsfolie.
F: No

Nr. 8028. - Kontekst: 200015
M: jern, T: jernbarre, S: konstruksjon, A: 1, L: 8, B: 2, V: 168,50
Beskrivelse: Rektangulær jernbarre med hull i hver ende , firkantig tverrsnitt. Diameter på hull er 7,4 mm og 5,8 mm. Ikke spor etter gjenger. Hullene er ikke sentrert. Riller/spor på langsiden, uregelmessig.
F: Yes 116-118

Nr. 8029. - Kontekst: 200015
M: kobber, T: avklipp, S: produksjon, A: 1, L: 3, B: 2, V:
Beskrivelse: Tilnærmet rektangulær bit med avklipp
F: No

Nr. 8030. - Kontekst: 200015
M: aluminium, T: hermetikk, S: mat, A: 1, L: 11, B: 7, V:
Beskrivelse: Hermetikkboks i aluminium, rillemønster i bunn. Merket med "B" i bunn, produksjonsmerke. Skadet og bøyd, kan være klipt i, men noe usikkert.
F: Yes 080-082

Nr. 8031. - Kontekst: 200015
M: aluminium, T: smeltet metall, S: produksjon, A: 1, L: 1,9, B: 1,4, V:
Beskrivelse: Smeltet alu, avklipp.
F: No

Nr. 8032. - Kontekst: 200015
M: sink, T: knapp, S: klær, A: 1, L: 1,6 dia, B: , V:
Beskrivelse: Knapp med 4 hull, forsenket i midten.
F: No

Nr. 8033. - Kontekst: 200015
M: aluminium, T: knapp, S: klær, A: 4, L: , B: , V:
Beskrivelse: 4 ulike typer knapper. 1 korrodert, to med forsenkning for stangfeste, 1 med fire hull.
F: No

Nr. 8034. - Kontekst: 200015
M: sink, T: knapp, S: klær, A: 2, L: 1,9 dia, B: , V:
Beskrivelse: 2 knapper med 4 hull, forsenket i midten. Ene knappen har en breder kant og litt større diameter.
F: No

Nr. 8035. - Kontekst: 200015
M: aluminium, T: knapp, S: klær, A: 13, L: 0,45 høyde, B: 1,7 dia, V:
Beskrivelse: 11 knapper av ulik størrelse, 1 skonagle, 1 bit av glidelås. Den ene knappen er en belgisk uniformsknapp med påtrykk av en løve. Øyering inntakt på bakside. Materialet er både aluminium, kobber og jern.
F: Yes 046-050

Nr. 8036. - Kontekst: 200015
M: sink, T: knapp, S: klær, A: 2, L: , B: 1,3 dia, V:
Beskrivelse: Knapper med 4 hull, forsenket i midten. Ene noe mindre.
F: No

Nr. 8037. - Kontekst: 200015
M: sink, T: knapp, S: klær, A: 1, L: , B: 1,7 dia, V:
Beskrivelse: Knapp med 4 hull, jevn forsenkning mot midten med markant ytterrand. "Bolleform".
F: Yes 114-115

Nr. 8038. - Kontekst: 200015
M: sink, T: knapp, S: klær, A: 1, L: , B: 1,6 dia, V:
Beskrivelse: Knapp med 4 hull, forsenket i midten.
F: No

Nr. 8039. - Kontekst: 200015
M: sink, T: knapp, S: klær, A: 1, L: , B: 1,7 dia, V:
Beskrivelse: Knapp med 4 hull, forsenket i midten.
F: No

Nr. 8040. - Kontekst: 200015

M: aluminium, T: smeltet metall, S: produksjon, A: 1, L: 2,1, B: 1,5, V:
Beskrivelse: Smeltet aluminiumsklump
F: No

Nr. 8041. - Kontekst: 200015
M: kobber, T: knapp, S: klær, A: 1, L: 2, B: 1,1, V:
Beskrivelse: Halvkuleform. Assymetrisk hakk i midten.
F: Yes 015-020

Nr. 8042. - Kontekst: 200015
M: sink, T: avklipp, S: produksjon, A: 1, L: 4,2, B: 3,2, V:
Beskrivelse: Uregelmessig rektangulær, klippet opp.
F: No

Nr. 8043. - Kontekst: 200015
M: kobber, T: avklipp, S: produksjon, A: 1, L: 8,6, B: 8,4, V:
Beskrivelse: Avklipp, kvadratisk.
F: No

Nr. 200024. - Kontekst: 0
M: bein, T: tann, S: mat, A: 2, L: 2,9, B: 1,6, V:
Beskrivelse: 2 tenner fra dyr, mest sannsynlig sau. Noe usikkert
F: Yes 132-134

Nr. 200045. - Kontekst: 1442
M: jern, T: bolt, S: konstruksjon, A: 1, L: 19,10, B: 1,7, V: 340,00
Beskrivelse: Rektangulært hode, rundt i tverrsnitt. Bøyd nederst/knekt. Det sitter noe lær fast på gjenstanden.
F: Yes

Nr. 200046. - Kontekst: 1442
M: aluminium, T: avklipp, S: produksjon, A: 1, L: , B: , V:
Beskrivelse:
F:

Nr. 200047. - Kontekst: 1442
M: jern, T: streng, S: produksjon, A: 18, L: , B: , V:
Beskrivelse: Diverse større og mindre biter jernstreng. Største diameter nesten en cm, minste ned mot ett par mm.
F:

Nr. 200048. - Kontekst: 1442
M: jern, T: vindushaspe, S: konstruksjon, A: 1, L: , B: , V:
Beskrivelse: Vindushaspe i to sammenhengende deler
F:

Nr. 200049. - Kontekst: 1442
M: papp, T: fragment, S: konstruksjon, A: 7, L: , B: , V:
Beskrivelse:
F:

Nr. 200050. - Kontekst: 1442
M: jern, T: beslag, S: konstruksjon, A: 2, L: , B: , V:
Beskrivelse: To beslag, relativt store
F:

Nr. 200051. - Kontekst: 1442
M: jern, T: spiker, S: konstruksjon, A: 56, L: , B: , V:
Beskrivelse: Diverse typer spiker og nagler, bøyd, rett, hel og knekt.
F:

Nr. 200052. - Kontekst: 1442
M: jern, T: avklipp, S: produksjon, A: 159, L: , B: , V:
Beskrivelse: Avklipp i stor variasjon, men alt relatert til produksjon/gjenbruk
F:

Nr. 200053. - Kontekst: 1442
M: papp, T: takpapp, S: konstruksjon, A: 51, L: , B: , V:
Beskrivelse: En haug med oljepapp
F:

Nr. 200054. - Kontekst: 1442
M: jern, T: sardinboks, S: mat, A: 1, L: , B: , V:
Beskrivelse: Sardinboks
F:

Nr. 200055. - Kontekst: 1442
M: kobber, T: avklipp, S: produksjon, A: 3, L: , B: , V:
Beskrivelse: Oppklipt kobberblikk
F:

Nr. 200056. - Kontekst: 1442
M: glass, T: vindusglass, S: konstruksjon, A: 13, L: , B: , V:
Beskrivelse: Vindusglass, klart.
F:

Nr. 200057. - Kontekst: 1442
M: jern, T: hæljern, S: klær, A: 1, L: , B: , V:
Beskrivelse: Hæljern, mulig tysk opphav.
F:

Nr. 200058. - Kontekst: 1442
M: lær, T: avklipp, S: produksjon, A: 4, L: , B: , V:
Beskrivelse: Deler av læravklipp. Inkluderer en stor del av en skosåle
F:

Nr. 200059. - Kontekst: 1442
M: aluminium, T: avklipp, S: produksjon, A: 3, L: , B: , V:
Beskrivelse: Avklipp, to er avklipp, en bit er smeltet
F:

Nr. 200060. - Kontekst: 1442
M: tre, T: bearbeidet tre, S: produksjon, A: 1, L: , B: , V:
Beskrivelse: Spisset trebit, tydelig bearbeidet
F:

Nr. 200061. - Kontekst: 1442
M: kobber, T: kabel, S: konstruksjon, A: 1, L: , B: , V:
Beskrivelse: Rød sprengningskabel.
F:

Nr. 200062. - Kontekst: 1442
M: papp, T: takpapp, S: konstruksjon, A: 1, L: , B: , V:
Beskrivelse:
F:

Nr. 200063. - Kontekst: 1442
M: jern, T: avklipp, S: produksjon, A: 1, L: , B: , V:
Beskrivelse: Avklipp av jern, muligens fra hermetikk
F:

Nr. 200064. - Kontekst: 1442
M: gummi, T: avklipp, S: produksjon, A: 2, L: , B: , V:
Beskrivelse: Avklipp av gummi, fra bildekk/såle
F:

Nr. 200065. - Kontekst: 1442
M: plast, T: avklipp, S: produksjon, A: 1, L: , B: , V:
Beskrivelse: Plast
F:

Nr. 200066. - Kontekst: 1442
M: tre, T: fragment, S: konstruksjon, A: 1, L: , B: , V:
Beskrivelse: Liten bit lignende huntonitt. Ene siden granulert.
F:

Nr. 200068. - Kontekst: 1864
M: bein, T: brent bein, S: mat, A: 10, L: , B: , V:
Beskrivelse: 10 små fragmenter med brent/varmepåvirket bein. Sannsynligvis fra fugl/småpattedyr
F:

Nr. 200069. - Kontekst: 1864
M: glass, T: vindusglass, S: konstruksjon, A: 13, L: , B: , V:
Beskrivelse:
F:

Nr. 200070. - Kontekst: 1864
M: tekstil, T: fragment, S: klær, A: 1, L: , B: , V:
Beskrivelse: Liten bit med dårlig bevart tekstil
F:

Nr. 200071. - Kontekst: 1864
M: aluminium, T: aluminiumsfolie, S: mat, A: 9, L: , B: , V:
Beskrivelse: Små biter med aluminiumsfolie/sølvpapir. Rester etter blåfarge på flere av bitene.
F:

Nr. 200072. - Kontekst: 1864
M: plast, T: kabel, S: konstruksjon, A: 2, L: , B: , V:
Beskrivelse: Svart kabel/ledningsisolasjon, uten ledere
F:

Nr. 200073. - Kontekst: 1864
M: kobber, T: sprengtråd, S: konstruksjon, A: 1, L: , B: , V:
Beskrivelse: En rød bit sprengningskabel
F:

Nr. 200074. - Kontekst: 1864
M: slagg, T: slagg, S: produksjon, A: 1, L: , B: , V: 9,00
Beskrivelse: Smelteslagg
F:

Nr. 200075. - Kontekst: 1864
M: annet, T: klump, S: produksjon, A: 2, L: , B: , V:
Beskrivelse: Hvitt materiale, pulverform. Tyggegummiaktig konsistens da det ble funnet i jorda. Noen biter funnet i sardinboks. Kan være matrester.
F:

Nr. 200076. - Kontekst: 1864
M: jern, T: beslag, S: konstruksjon, A: 1, L: , B: , V:
Beskrivelse: Ett beslag med hull i en av endene (etter nagle?), den andre enden knekt av. Inntakte kortende er avrundet.
F:

Nr. 200077. - Kontekst: 1864
M: jern, T: spiker, S: konstruksjon, A: 6, L: , B: , V:
Beskrivelse: 5 spiker, en pappspiker
F:

Nr. 200078. - Kontekst: 1864
M: jern, T: hylse, S: produksjon, A: 1, L: , B: , V:
Beskrivelse: Konisk jernhylse, meget korrodert. Kan være laget av blikkboksrester.
F:

Nr. 200079. - Kontekst: 1864
M: aluminium, T: avklipp, S: produksjon, A: 13, L: , B: , V:
Beskrivelse: Biter av aluminiumsavklipp samt smeltet aluminium
F:

Nr. 200080. - Kontekst: 1864
M: jern, T: streng, S: produksjon, A: 3, L: , B: , V:
Beskrivelse: Meget korrodert
F:

Nr. 200081. - Kontekst: 1864
M: jern, T: hermetikk, S: mat, A: 3, L: , B: , V:
Beskrivelse: Tre godt bevarte (relativt mot øvrig) hermetikkbokser
F:

Nr. 200082. - Kontekst: 1864
M: jern, T: hermetikk, S: mat, A: 91, L: , B: , V:
Beskrivelse: Knust og sundrustet hermetikk i stor fragmentering
F:
Nr. 200083. - Kontekst: 1879
M: plast, T: kam, S: klær, A: 1, L: , B: , V:
Beskrivelse: Del av kam i plast/bakelitt. Noe under halvparten bevart. Ble funnet fastkorrodert på en sardinboks. Fem tenner inntakt.
F:
Nr. 200084. - Kontekst: 1879
M: jern, T: hermetikk, S: mat, A: 36, L: , B: , V:
Beskrivelse: Fragmenter av sundrustet hermetikk.
F:
Nr. 200085. - Kontekst: 1879
M: jern, T: hermetikk, S: mat, A: 2, L: , B: , V:
Beskrivelse: To godt bevarte (relativt mot øvrig) sardinbokser. En av disse har rester av tekstil på seg. På den andre ble en kam (se 200083) funnet fastkorrodert.
F:
Nr. 200086. - Kontekst: 1889
M: aluminium, T: aluminiumsfolie, S: mat, A: 2, L: , B: , V:
Beskrivelse: To biter tynn aluminiumsfolie/sølvpapir
F:
Nr. 200087. - Kontekst: 1889
M: aluminium, T: avklipp, S: produksjon, A: 1, L: , B: , V:
Beskrivelse: Aluminiumsavklipp.
F:
Nr. 200088. - Kontekst: 1889
M: jern, T: streng, S: produksjon, A: 3, L: , B: , V:
Beskrivelse:
F:
Nr. 200089. - Kontekst: 1889
M: jern, T: ring, S: produksjon, A: 1, L: , B: , V:
Beskrivelse: Korrodert jernring, uviss funksjon
F:
Nr. 200090. - Kontekst: 1889
M: jern, T: spiker, S: konstruksjon, A: 7, L: , B: , V:
Beskrivelse: Spiker. Lav vekt, sterkt korrodert
F:
Nr. 200091. - Kontekst: 1889
M: jern, T: sardinboks, S: mat, A: 2, L: , B: , V:
Beskrivelse: To godt bevarte (relativt mot øvrig) sardinbokser.
F:
Nr. 200092. - Kontekst: 1879
M: tekstil, T: fragment, S: klær, A: 4, L: , B: , V:
Beskrivelse: Fire biter med ubestemmelig tekstilmateriale, funnet klistret mot hermetikkrester.
F:
Nr. 200093. - Kontekst: 1879
M: jern, T: hermetikk, S: mat, A: 2, L: , B: , V:
Beskrivelse:
F:
Nr. 200094. - Kontekst: 1879
M: glass, T: vindusglass, S: konstruksjon, A: 1, L: , B: , V:
Beskrivelse:
F:
Nr. 200095. - Kontekst: 1879
M: bein, T: brent bein, S: mat, A: 7, L: , B: , V:
Beskrivelse: Små biter med brent bein.
F:
Nr. 200096. - Kontekst: 1879
M: aluminium, T: streng, S: produksjon, A: 5, L: , B: , V:
Beskrivelse: Aluminiumsstreng
F:
Nr. 200097. - Kontekst: 1879
M: aluminium, T: avklipp, S: produksjon, A: 9, L: , B: , V:
Beskrivelse: Avklipp i aluminium. Noe er smeltet
F:
Nr. 200098. - Kontekst: 1879
M: aluminium, T: aluminiumsfolie, S: mat, A: 5, L: , B: , V:
Beskrivelse:
F:
Nr. 200099. - Kontekst: 1879
M: kobber, T: klesøye, S: klær, A: 1, L: , B: , V:
Beskrivelse: Øye av metall fra klesplagg eller sko
F:
Nr. 200100. - Kontekst: 1879
M: annet, T: knapp, S: klær, A: 1, L: , B: , V:
Beskrivelse: Del av trykknapp. Kan være laget av treverk eller lignende.
F:
Nr. 200101. - Kontekst: 1879
M: jern, T: hæljern, S: klær, A: 1, L: , B: , V:
Beskrivelse: Del av hæljern
F:
Nr. 200102. - Kontekst: 1879
M: jern, T: spiker, S: konstruksjon, A: 3, L: , B: , V:
Beskrivelse:
F:
Nr. 200103. - Kontekst: 1879
M: jern, T: krok, S: konstruksjon, A: 1, L: , B: , V:
Beskrivelse: Jernkrok muligens lagd av tykk streng. Store mengder korrosjonsprodukter, vanskelig å vurdere presist.
F:
Nr. 200104. - Kontekst: 1879
M: aluminium, T: smeltet metall, S: produksjon, A: 1, L: , B: , V:
Beskrivelse: Klump med smeltet metall, antagelig aluminium.
F:
Nr. 200105. - Kontekst: 1879
M: jern, T: beslag, S: konstruksjon, A: 1, L: , B: , V:
Beskrivelse: Beslag i jern. Noe bøyd.
F:
Nr. 200106. - Kontekst: 1879
M: jern, T: sardinboks, S: mat, A: 35, L: , B: , V:
Beskrivelse: Rustede sardinboksfragmenter.
F:
Nr. 200108. - Kontekst: 2116
M: jern, T: jernbanenagle, S: konstruksjon, A: 5, L: , B: , V:
Beskrivelse: Nagler. Fire komplette, en skadet
F:
Nr. 200109. - Kontekst: 2116
M: jern, T: spiker, S: konstruksjon, A: 36, L: , B: , V:
Beskrivelse:
F:
Nr. 200110. - Kontekst: 2116
M: jern, T: avklipp, S: produksjon, A: 11, L: , B: , V:
Beskrivelse: Avklipp i jern.
F:
Nr. 200111. - Kontekst: 2116
M: jern, T: hermetikk, S: mat, A: 9, L: , B: , V:
Beskrivelse: Hermetikkrester.
F:
Nr. 200112. - Kontekst: 2116
M: jern, T: sardinboks, S: mat, A: 65, L: , B: , V:
Beskrivelse: Sardinboks i jern.
F:
Nr. 200113. - Kontekst: 2116
M: jern, T: streng, S: konstruksjon, A: 20, L: , B: , V:
Beskrivelse: Streng i ulik bearbeidelse og tykkelse. Noen tvinnet til løkke.
F:
Nr. 200114. - Kontekst: 2116
M: jern, T: beslag, S: konstruksjon, A: 5, L: , B: , V:
Beskrivelse: Jernbeslag.
F:
Nr. 200115. - Kontekst: 2116
M: slagg, T: slagg?, S: produksjon, A: 1, L: , B: , V:
Beskrivelse: Slaggbit iblandet leire og smelteslagg.
F:
Nr. 200116. - Kontekst: 2116
M: tre, T: fragment, S: produksjon, A: 1, L: , B: , V:
Beskrivelse: Treflis. Det eneste funn av tre innenfor konteksten.
F:
Nr. 200117. - Kontekst: 2116
M: jern, T: knapp, S: klær, A: 2, L: , B: , V:
Beskrivelse: To svært korroderte knapper (mest sannsynlig).
F:
Nr. 200118. - Kontekst: 2116
M: jern, T: endebeslag, S: annet, A: 2, L: , B: , V:
Beskrivelse: Endebeslag til eske eller lignende. Den ene har to hull.
F:
Nr. 200119. - Kontekst: 2116
M: jern, T: hæljern, S: klær, A: 4, L: , B: , V:
Beskrivelse: Tre hæljern, ett tåjern. Mulig tysk.
F:
Nr. 200120. - Kontekst: 2116
M: jern, T: skje, S: annet, A: 1, L: , B: , V:
Beskrivelse: Hodet til en skje.
F:
Nr. 200121. - Kontekst: 2116
M: jern, T: stoppskive, S: konstruksjon, A: 1, L: , B: , V:
Beskrivelse: Stoppskive i jern.
F:
Nr. 200122. - Kontekst: 2116
M: jern, T: kleshempe, S: klær, A: 1, L: , B: , V:
Beskrivelse: Hempe til belte eller reim.
F:
Nr. 200123. - Kontekst: 2116
M: annet, T: kabel, S: konstruksjon, A: 6, L: , B: , V:
Beskrivelse: Seks kabelbiter, varierte typer. En kan være lunte (?), de andre med plastisolasjon.
F:
Nr. 200124. - Kontekst: 2116
M: tekstil, T: hyssing, S: klær, A: 1, L: , B: , V:
Beskrivelse: Tekstil og hyssingrester.
F:

Nr. 200125. - Kontekst: 2116
M: annet, T: klump, S: annet, A: 4, L: , B: , V:
Beskrivelse: Fire biter av hvitt pulvret materiale. Uvisst.
F:

Nr. 200126. - Kontekst: 2116
M: papp, T: takpapp, S: konstruksjon, A: 2, L: , B: , V:
Beskrivelse:
F:

Nr. 200127. - Kontekst: 2116
M: glass, T: vindusglass, S: konstruksjon, A: 19, L: , B: , V:
Beskrivelse:
F:

Nr. 200128. - Kontekst: 2116
M: leire, T: brent leire, S: konstruksjon, A: 2, L: , B: , V:
Beskrivelse:
F:

Nr. 200129. - Kontekst: 2116
M: tekstil, T: fragment, S: klær, A: 4, L: , B: , V:
Beskrivelse:
F:

Nr. 200130. - Kontekst: 2116
M: lær, T: avklipp, S: produksjon, A: 2, L: , B: , V:
Beskrivelse: Svart farge
F:

Nr. 200131. - Kontekst: 2116
M: plast, T: fragment, S: produksjon, A: 4, L: , B: , V:
Beskrivelse: Plast-/bakelittbiter. Kan være klipt. Deler av en kork.
F:

Nr. 200132. - Kontekst: 2116
M: aluminium, T: avklipp, S: produksjon, A: 1, L: , B: , V:
Beskrivelse:
F:

Nr. 200133. - Kontekst: 2116
M: annet, T: klesøye, S: klær, A: 1, L: , B: , V:
Beskrivelse: Plast med metall rundt
F:

Nr. 200134. - Kontekst: 2116
M: glass, T: flaskeglass, S: mat, A: 7, L: , B: , V:
Beskrivelse: En stor del av bunnen fra en vin eller spritflaske.
F:

Nr. 200135. - Kontekst: 2116
M: keramikk, T: rør, S: produksjon, A: 2, L: , B: , V:
Beskrivelse: Keramikkrør. Isolerende porselensrør for gjennomføring av strømkabler.
F:

Nr. 200136. - Kontekst: 2116
M: jern, T: kniv, S: produksjon, A: 1, L: 2, B: 2,5, V:
Beskrivelse: Fragment av knivblad i rustfritt stål. "Rostfrei" stemplet på. Produksjonsmateriale da det tydelig er bearbeidet.
F:

Nr. 200137. - Kontekst: 2116
M: kobber, T: mutter, S: konstruksjon, A: 1, L: , B: , V:
Beskrivelse: Mutter i kobberlegering, godt bevart. Kan være relatert til røroppsett e.l.
F:

Nr. 200138. - Kontekst: 2116
M: aluminium, T: aluminiumsstreng, S: produksjon, A: 7, L: , B: 0,1, V:
Beskrivelse: Tynn aluminiumsstreng
F:

Nr. 200139. - Kontekst: 2116
M: aluminium, T: aluminiumsstreng, S: produksjon, A: 12, L: , B: 0,66, V:
Beskrivelse: Tykk aluminiumsstreng
F:

Nr. 200140. - Kontekst: 2116
M: metall, T: knapp, S: klær, A: 6, L: , B: , V:
Beskrivelse: Knapper i ulikt materiale (jern, messing, sink mm.)
F:

Nr. 200141. - Kontekst: 2116
M: kobber, T: spillebrikke, S: annet, A: 2, L: , B: , V:
Beskrivelse: Egenproduserte (oppklippte) antatt spillebrikker laget av kobberblikk. Oktagonale.
F:

Nr. 200142. - Kontekst: 2116
M: metall, T: mynt, S: annet, A: 2, L: , B: , V:
Beskrivelse: To stk. 10 reichspfennig av ulik type. Den ene oppklipt.
F:

Nr. 200143. - Kontekst: 2116
M: jern, T: hylse, S: produksjon, A: 1, L: , B: , V:
Beskrivelse: Tynn jernhylse surret med aluminiumstreng.
F:

Nr. 200144. - Kontekst: 2116
M: tekstil, T: fragment, S: klær, A: 1, L: , B: , V:
Beskrivelse: En bit grått tøy
F:

Nr. 200145. - Kontekst: 2116
M: annet, T: annet, S: klær, A: 1, L: , B: , V:
Beskrivelse: Jernbit med tekstil og påmontert kobberøye
F:

Nr. 200146. - Kontekst: 2116
M: jern, T: spenne, S: klær, A: 1, L: , B: , V:
Beskrivelse: Jernspenne festet på lærreim
F:

Nr. 200147. - Kontekst: 2116
M: aluminium, T: smeltet metall, S: produksjon, A: 2, L: , B: , V:
Beskrivelse: To tapper fra smelting av aluminium
F:

Nr. 200148. - Kontekst: 2116
M: aluminium, T: avklipp, S: produksjon, A: 1, L: , B: , V:
Beskrivelse: Avklipp av aluminium med innbrettet rand rundt deler av omrets samt innskripsjon "RAWH". Innslått ornamentering.
F:

Nr. 200149. - Kontekst: 2016
M: aluminium, T: avklipp, S: produksjon, A: 2, L: , B: , V:
Beskrivelse: To biter pent bearbeidet aluminiumsblikk. Både en slags dekor samt symmetrisk plasserte hull er tilstede.
F:

Nr. 200150. - Kontekst: 2016
M: aluminium, T: avklipp, S: produksjon, A: 28, L: , B: , V:
Beskrivelse:
F:

Nr. 200151. - Kontekst: 2016
M: aluminium, T: syl, S: produksjon, A: 1, L: , B: , V:
Beskrivelse: Spiss laget til av aluminiumsavklipp
F:

Nr. 200152. - Kontekst: 2016
M: aluminium, T: smeltet aluminium, S: produksjon, A: 43, L: , B: , V: 1052,00
Beskrivelse: Flere "lupper" med smeltet aluminium. På flere kan man se hvilke gjenstander man har forsøkt å smelte (bla. Tykk aluminiumsstreng etc.). Noen har også en form som antyder at de har blitt smeltet i blikkbokser.
F:

Nr. 200153. - Kontekst: 2016
M: aluminium, T: aluminiumsfolie, S: mat, A: 90, L: , B: , V:
Beskrivelse: En mengde aluminiumsfolie/sølvpapir. Mye er godt sammenkrøllet, og stammer nok fra matembalasje
F:

Nr. 200154. - Kontekst: 2099
M: aluminium, T: avklipp, S: produksjon, A: 8, L: , B: , V:
Beskrivelse:
F:

Nr. 200155. - Kontekst: 2099
M: jern, T: fiskekrok, S: annet, A: 1, L: 8,4, B: 4,1, V: 9,80
Beskrivelse: Fiskekrok i jern dekt av korrosjon. Lite øye øverst på stammen rettvent mot kroken. Muligens hjemmelaget, men umulig å avgjøre pga. tilstanden.
F:

Nr. 200156. - Kontekst: 2099
M: sink, T: knapp, S: klær, A: 1, L: 1,7, B: 0,33, V:
Beskrivelse: Knapp i sink, fire hull, forsenket i midten. Skadet. (bredde er tykkelse)
F:

Nr. 200157. - Kontekst: 2099
M: aluminium, T: streng, S: produksjon, A: 1, L: , B: , V:
Beskrivelse:
F:

Nr. 200158. - Kontekst: 2099
M: bein, T: bein, S: mat, A: 1, L: , B: , V:
Beskrivelse: Beinfragment, ubrent
F:

Nr. 200159. - Kontekst: 2099
M: aluminium, T: stang, S: produksjon, A: 1, L: , B: , V:
Beskrivelse: Aluminiumsstang, klipt i begge ender
F:

Nr. 200160. - Kontekst: 2099
M: annet, T: klump, S: annet, A: 1, L: , B: , V:
Beskrivelse: Klump med pulvret hvitt materiale, som øvrige av typen.
F:

Nr. 200161. - Kontekst: 2099
M: jern, T: jernbanenagle, S: konstruksjon, A: 1, L: , B: , V:
Beskrivelse:
F:

Nr. 200162. - Kontekst: 2099
M: aluminium, T: aluminiumsfolie, S: mat, A: 3, L: , B: , V:
Beskrivelse: Rester av rødfarge
F:

Nr. 200163. - Kontekst: 2099
M: keramikk, T: knapp, S: klær, A: 1, L: , B: , V:
Beskrivelse: Knekt knapp, har hatt fire hull.
F:

Nr. 200164. - Kontekst: 2099
M: plast, T: brilleinnfatning?, S: klær, A: 1, L: , B: , V:
Beskrivelse: Bakelitt/plastbit, muligens en av festene på en brilleinnfatning. Kan være slipt på en ende. Avlang.
F:

Nr. 200165. - Kontekst: 2099

M: jern, T: spiker, S: konstruksjon, A: 20, L: , B: , V:
Beskrivelse:
F:

Nr. 200166. - Kontekst: 2099
M: glass, T: flaskeglass, S: mat, A: 16, L: , B: , V:
Beskrivelse: Klart flaskeglass, sprit/vinflaske. Antagelig fra samme flaske.
F:

Nr. 200167. - Kontekst: 2099
M: jern, T: sardinboks, S: mat, A: 99, L: , B: , V:
Beskrivelse: Til dels små fragmenter.
F:

Nr. 200168. - Kontekst: 2099
M: jern, T: streng, S: produksjon, A: 1, L: , B: , V:
Beskrivelse: Streng i jern.
F:

Nr. 200170.1 - Kontekst: 0
M: bein, T: blåskjell, S: mat, A: 1, L: 15,5, B: 9,2, V:
Beskrivelse: Små fragmenter av blåskjell, svært skjørt. 1 liten bit av en svart kabel, plastkledd med kobbertråd. 4 spiker, tre er lett bøyd og en er rett. 1 "trinsehjul", stang med skive på hver side. 12 avklipp av hermetikk/jern. En er av en komplett oval bunn. Korrodert. 1807 - pose 1.
F: Yes 403-409

Nr. 200170.2 - Kontekst: 0
M: copper, T: kabel, S: konstruksjon, A: 1, L: 15,5, B: 9,2, V:
Beskrivelse: Se over.
F: Yes 403-409

Nr. 200170.3 - Kontekst: 0
M: jern, T: spiker, S: konstruksjon, A: 4, L: 15,5, B: 9,2, V:
Beskrivelse: Se over.
F: Yes 403-409

Nr. 200170.4 - Kontekst: 0
M: jern, T: trinsehjul?, S: konstruksjon, A: 1, L: 15,5, B: 9,2, V:
Beskrivelse: Se over.
F: Yes 403-409

Nr. 200170.5 - Kontekst: 0
M: jern, T: avklipp, S: produksjon, A: 12, L: 15,5, B: 9,2, V:
Beskrivelse: Se over.
F: Yes 403-409

Nr. 200171.1 - Kontekst: 0
M: leire, T: klump, S: annet, A: 3, L: 7,1, B: 7,4, V:
Beskrivelse:. 3 små klumper med grå leire (?). 2 bøyde nagler, komplett. 1 lett bøyd pappspiker. 2 små biter med korrodert streng i jern. 4 bøyde spiker. 2 rette og komplette spiker. 1 stikkontakt i porselen og metall. 1 aluminiumsstreng, noe bøyd. 1 jernstang bøyd i 90 graders vinkel, hvor vinkelen defineres ved et tvinnet øye. 20 avklipp i jern hvor flere er bøyd og tvinnet. Mye stammer fra hermetikk. 1807 - pose 2.
F: Yes 410-416

Nr. 200171.3 - Kontekst: 0
M: jern, T: nagle, S: konstruksjon, A: 2, L: 7,1, B: 7,4, V:
Beskrivelse: Se over.
F: Yes 410-416

Nr. 200171.4 - Kontekst: 0
M: jern, T: pappspiker, S: konstruksjon, A: 1, L: 7,1, B: 7,4, V:
Beskrivelse: Se over.
F: Yes 410-416

Nr. 200171.5 - Kontekst: 0
M: jern, T: streng, S: produksjon, A: 2, L: 7,1, B: 7,4, V:
Beskrivelse: 3 små klumper med grå leire (?). 2 bøyde nagler, komplett. 1 lett bøyd pappspiker. 2 små biter med korrodert streng i jern. 4 bøyde spiker. 2 rette og komplette spiker. 1 stikkontakt i porselen og metall. 1 aluminiumsstreng, noe bøyd. 1 jernstang bøyd i 9
F: Yes 410-416

Nr. 200171.6 - Kontekst: 0
M: jern, T: spiker, S: konstruksjon, A: 6, L: 7,1, B: 7,4, V:
Beskrivelse: 3 små klumper med grå leire (?). 2 bøyde nagler, komplett. 1 lett bøyd pappspiker. 2 små biter med korrodert streng i jern. 4 bøyde spiker. 2 rette og komplette spiker. 1 stikkontakt i porselen og metall. 1 aluminiumsstreng, noe bøyd. 1 jernstang bøyd i 9
F: Yes 410-416

Nr. 200171.7 - Kontekst: 0
M: porselen, T: stikkontakt, S: konstruksjon, A: 1, L: 7,1, B: 7,4, V:
Beskrivelse: 3 små klumper med grå leire (?). 2 bøyde nagler, komplett. 1 lett bøyd pappspiker. 2 små biter med korrodert streng i jern. 4 bøyde spiker. 2 rette og komplette spiker. 1 stikkontakt i porselen og metall. 1 aluminiumsstreng, noe bøyd. 1 jernstang bøyd i 9
F: Yes 410-416

Nr. 200171.8 - Kontekst: 0
M: aluminium, T: streng, S: produksjon, A: 1, L: 7,1, B: 7,4, V:
Beskrivelse: 3 små klumper med grå leire (?). 2 bøyde nagler, komplett. 1 lett bøyd pappspiker. 2 små biter med korrodert streng i jern. 4 bøyde spiker. 2 rette og komplette spiker. 1 stikkontakt i porselen og metall. 1 aluminiumsstreng, noe bøyd. 1 jernstang bøyd i 9
F: Yes 410-416

Nr. 200171.9 - Kontekst: 0
M: jern, T: streng, S: produksjon, A: 1, L: 7,1, B: 7,4, V:
Beskrivelse: 3 små klumper med grå leire (?). 2 bøyde nagler, komplett. 1 lett bøyd pappspiker. 2 små biter med korrodert streng i jern. 4 bøyde spiker. 2 rette og komplette spiker. 1 stikkontakt i porselen og metall. 1 aluminiumsstreng, noe bøyd. 1 jernstang bøyd i 9
F: Yes 410-416

Nr. 200171.10 - Kontekst: 0
M: jern, T: avklipp, S: produksjon, A: 20, L: 7,1, B: 7,4, V:
Beskrivelse: 3 små klumper med grå leire (?). 2 bøyde nagler, komplett. 1 lett bøyd pappspiker. 2 små biter med korrodert streng i jern. 4 bøyde spiker. 2 rette og komplette spiker. 1 stikkontakt i porselen og metall. 1 aluminiumsstreng, noe bøyd. 1 jernstang bøyd i 9
F: Yes 410-416

Nr. 200172.1 - Kontekst: 1455
M: jern, T: avklipp, S: produksjon, A: 19, L: 16,5, B: 7,6, V:
Beskrivelse: 19 avklipp i jern i ulik størrelse. Flere av bitene er bøyd. Mye virker å være laget av hermetikk. 1 bit av vindusglass. 3 biter av svart gummi, mest sannsynlig fra dekk. Klippet og skjært i. 1 del av en skosåle, mangler tåpartiet. En del små skonagler står ennå i. 4 spiker, bøyd og korrodert. 7 biter med streng, både rund og rektangulær i tverrsnitt. Flere virker å være randkant fra hermetikk. 1 rød sprengtråd tvinnet sammen. 1 fragment av blåskjell. 1807 - pose 3.
F: Yes 388-396

Nr. 200172.2 - Kontekst: 1455
M: glass, T: vindusglass, S: konstruksjon, A: 1, L: 16,5, B: 7,6, V:
Beskrivelse: Se over.
F: Yes 388-396

Nr. 200172.3 - Kontekst: 1455
M: gummi, T: avklipp, S: produksjon, A: 3, L: 16,5, B: 7,6, V:
Beskrivelse: Se over.
F: Yes 388-396

Nr. 200172.4 - Kontekst: 1455
M: gummi, T: skosåle, S: klær, A: 38, L: 16,5, B: 7,6, V:
Beskrivelse: Se over.
F: Yes 388-396

Nr. 200172.5 - Kontekst: 1455
M: jern, T: spiker, S: konstruksjon, A: 4, L: 16,5, B: 7,6, V:
Beskrivelse: Se over.
F: Yes 388-396

Nr. 200172.6 - Kontekst: 1455
M: jern, T: streng, S: produksjon, A: 7, L: 16,5, B: 7,6, V:
Beskrivelse: Se over.
F: Yes 388-396

Nr. 200172.7 - Kontekst: 1455
M: kopper, T: sprengtråd, S: konstruksjon, A: 1, L: 16,5, B: 7,6, V:
Beskrivelse: Se over.
F: Yes 388-396

Nr. 200172.8 - Kontekst: 1455
M: bein, T: blåskjell, S: mat, A: 1, L: 16,5, B: 7,6, V:
Beskrivelse: Se over.
F: Yes 388-396

Nr. 200173. - Kontekst: 1455
M: metall, T: avklipp, S: produksjon, A: 14, L: , B: , V:
Beskrivelse: Diverse avklipp av jern og også en blikk. 1807 - pose 4.
F:

Nr. 200178. - Kontekst: 0
M: metall, T: avklipp, S: produksjon, A: 9, L: , B: , V:
Beskrivelse: Gjenstander fundet dumpet etter metallsøk før utgravningen. Ca. punktfestet. Inkl. støpetapp og avklipp, samt hengsel laget av blikk.
F:

Nr. 200183. - Kontekst: 2116
M: bein, T: bein, S: mat, A: 120, L: , B: , V:
Beskrivelse: Diverse dyrebein fra avfallsgrop. Sortert i størrelser
F:

Nr. 200184. - Kontekst: 0
M: jern, T: avklipp, S: produksjon, A: 1, L: 28,3, B: 3,5, V: 58,10
Beskrivelse: 1 avlang rektangulært avklipp i jern, beslag. Beslaget har et fordypet spor som følger formen til beslaget ca. 1 cm inn på flaten. To av hjørnene er klippet i 45 graders vinkel. Sitter en liten bit av dekkgummi på beslaget.
F: Yes 473-475

Nr. 200185- Kontekst: 0
M: jern, T: hermetikk, S: mat, A: 5, L: 5,4, B: 2,8, V: 11,00
Beskrivelse: 5 biter av hermetikk, ett bunnskår. 1 klump med delvis smeltet aluminium, mest sannsynlig folie.
F: Yes 622-624

Nr. 200186- Kontekst: 0

M: aluminium, T: smeltet metall, S: produksjon, A: 1, L: 5,4, B: 2,8, V: 11,00
Beskrivelse: 5 biter av hermetikk, ett bunnskår. 1 klump med delvis smeltet aluminium, mest sannsynlig folie.
F: Yes 622-624